

ITALIJA / PO UGOTOVITVAH RIMSKIH IN MILANSKIH PREISKOVALCEV

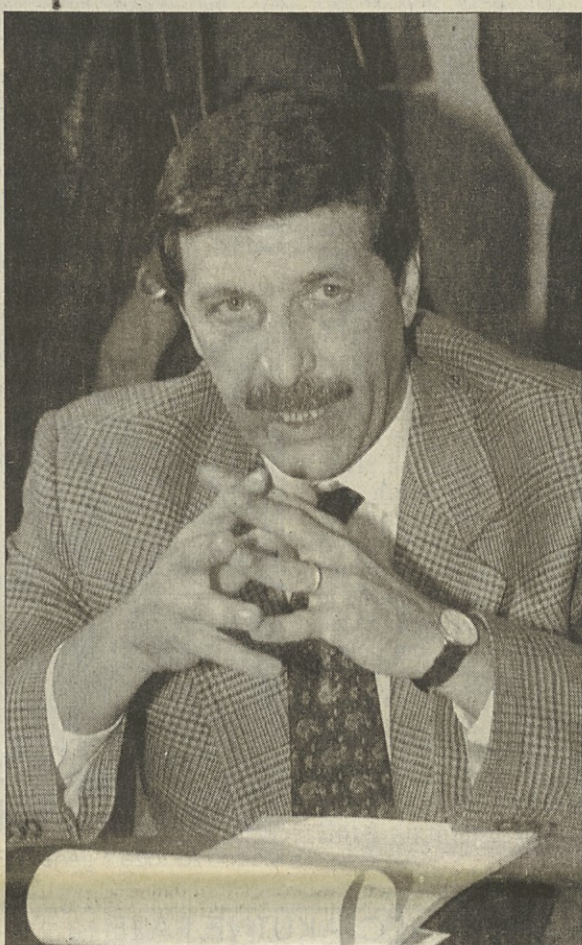
»Zadeva Moro« razkriva vrsto presenečenj

Kakšno vlogo je imel karabinjerski general Delfino?

RIM - Razpleti v aferi Moro so protislovni. Identifikacija in aretacija četrtega jecarja, ki ga rimski preiskovalci istovetijo z obrtnikom Germanom Maccarijem, bi navajal k zaključku, da so rdeči brigadisti opravili vse sami: ugrabili, zasliševali in umorili demokratskega državnika. Novice iz Milana, po katerih naj bi tajnim službam uspelo vrniti med brigadiste svojega zaupnika, bossa kalabrijske n'dranghete Antonia Nirta, pa vzbujajo sum, da so bile rdece brigade vodene in da »affaire Moro« skriva se marsikatero skrivnost in neprijetno presenečenje.

Preiskovalci političnega oddelka rimske kvesture Digos, ki so včeraj zjutraj pojasnili canikarjem okolice Maccarijeve aretacije, nimajo dvomov. Aretirani obrtnik je prav skrivnostni inženir Altobelli, ki je podpisal pogodbi za plin in elektriko za stanovanje v Ul. Montalcini, kjer naj bi bil Morov zapor. Digos, je pojasnil vodja Marcello Fulvi, je začela preiskavo maja letos, ko je na četrtem procesu o ugrabitvi demokratskega državnika postalo jasno, da je v »ljudskem zaporu« bil prisoten četrti človek. In Maccariju je prišla na sled, je zagotovil policijski funkcionar, na osnovi lastnega preiskovalnega dela brez pomoči katerega koli skesanca. V bistvu naj bi policisti evidentirali imena tistih Rimljanov, ki so v drugi polovici sedemdesetih let krožili v krogu rdečih

VOIMIR TAVCAR

Vodja Milanskega Digosa Marcello Fulvi med včerajšnjo tiskovno konferenco (Telefoto AP)

brigad, nato pa s potrpežljivim delom izločili postopno vse in se tako dokopali do Maccarija. Slednji naj bi bil dober znanec Laure Braghetti, zenske, ki je kupila stanovanje, ter njenega zarocenca. Pri rimskem Digosu so tudi prepričani, da so pri ugrabitvi Mora sodelovali samo brigadisti, sicer bi organizacija ne uspela ohraniti konspi-

rativne tajnosti.

Kako pa, da je bil »četrti jecar« odkrit sele po 15 letih? Fulvi je to pojasnil z dejstvom, da so zanj vedeli samo Moretti, Gallinari in Braghetti, ki doslej niso govorili, in pa človek, ki mu je omogočil vstop v teroristično organizacijo. Preiskovalci baje poznajo njegovo ime, vendar ga nočejo povedati. K povsem drugim

zaključkom pa bi vodila domneva - seveda če je količjak osnovana - o prisotnosti obveščevalca tajnih služb med brigadisti. In prav ta to hipotezo se je včeraj navezal bivši senator KPI Sergio Flamigni, izvedenec o terorizmu in avtor knjige o zadevi Moro »Pajkova mreža«. Flamigni je navedel pogovor, ki je bil registriran, med nekdanjim parlamentarcem KD Benito Cazorlo in Morovim tajnikom Srenom Freatom, ki je namigoval na vpletenost n'dranghete. Na to naj bi bil namigoval tudi novinar Mino Pecorelli v zadnjem članku o ugrabitvi demokratskega državnika, ki ga je napisal preden je bil ubit. In prisotnost n'dranghete bi lahko razjasnila vsaj okolščine Pecorellijeve smrti.

Z drugega brega pa se je oglasil bivši voditelj Avtonomije Oreste Scalzone, ki je med ugrabitvijo Mora v imenu PSI skušal navezati stike in pogajanja z RB. Scalzone je prepričan, da so brigadisti opravili vse sami.

In to je posredno trdil tudi karabinjerski general Francesco Delfino, ki naj bi bil referent obveščevalca Nirta. Delfino je včeraj med tiskovno konferenco zanimal, da bi bil kdaj spoznal kalabrijskega bossa.

Petnajst let po ugrabitvi in umoru Alda Mora, je v aferi se veliko nepojasnjenih skrivnosti. Čas bi bil, da se jih razčisti in dogodek, ki je preusmeril tok političnega dogajanja v Italiji, končno osvetli.

NOBELOVE NAGRADE

Nagrada za mir v Afriko

OSLO - Nobelovo nagrado za mir za letosnje leto sta dobila črnski voditelj, predsednik Afriškega nacionalnega kongresa Nelson Mandela in predsednik Južnoafriške republike Frederik de Klerk. Nobelov odbor je sporočil, da nagruje »njuna prizadevanja za mirno odpravo režima apartheida in za oblikovanje nove, demokratične Južne Afrike«, v obrazložitvi pa dodaja, da sta de Klerk

in Mandela »kljub različnim izhodiščema znala doseči sporazum za prehod v novo politično ureditev, zasnovano na načelu en človek en glas«.

Frederik de Klerk, ki je pred tremi leti Mandelo izpuštil iz zapor, kjer je prebil 27 let, je izjavil, da bo Nobelova nagrada nova spodbuda za mir in sožitje v njegovi državi. Južnoafriško sodišče je nekaj ur po novici iz Oslo obsodilo na

smrt dva belska skrajneza, ki sta aprila letos ubila črnškega komunističnega voditelja Chrisa Hanija.

Južnoafriško javnost je Nobelova nagrada Mandeli in de Klerku razdelila na tri dele - zmerni belci in črnci priznanje pozdravljajo, skrajneži na obeh straneh pa rohnijo in grozijo. V meddržinskih spopadih je bilo zadnja tri leta v Južni Afriki ubitih enajst tisoč ljudi. Vec na 7. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Minister Fabbri zavrača »golpistično hipotezo«

Obrambni minister je včeraj v pristojni senatni komisiji zavrnil vsako domnevo o puču, a je potrdil, da je sodstvo začelo preiskavo o dveh memorialih in tiskovnih izjavah Donatella Di Rosa. To je dopoldne zaslusal videmski državni pravdnik, kateremu je ženska pojasnila, kje naj bi se nahajala skrivna skladišča orožja.

..... stran 2.....

Vreme nad severno Italijo se le postopoma izboljšuje

Položaj v severni Italiji se postopoma normalizira. Se vedno pa so obširna območja ob severnoitalijanskih jezerih poplavljeni, gladina jezer pa je začela upadati, tako da krajevni upravitelji upajo, da bodo v ponedeljek obnovili pouk v skoraj vseh solah.

..... stran 2.....

Trst: kandidatna lista DSL

Tržaška federacija DSL je včeraj predstavila seznam 40 kandidatov za novembrske občinske volitve, ki ga odpira Giorgio De Rosa. Med kandidati, katerih povprečna starost le malo presega 40 let, so predstavniki vseh področij civilne družbe, medtem ko na listi ni nobenega člana vodstva stranke.

..... stran 4.....

Krasovke v Zgoniku

Namiznoteniške igralka Krasa Adria Caravan bodo v 3. kolu A lige danes popoldne v Zgoniku gostile močno moštvo San Marca iz Verone, ki je eno najboljših v ligi.

..... stran 19.....

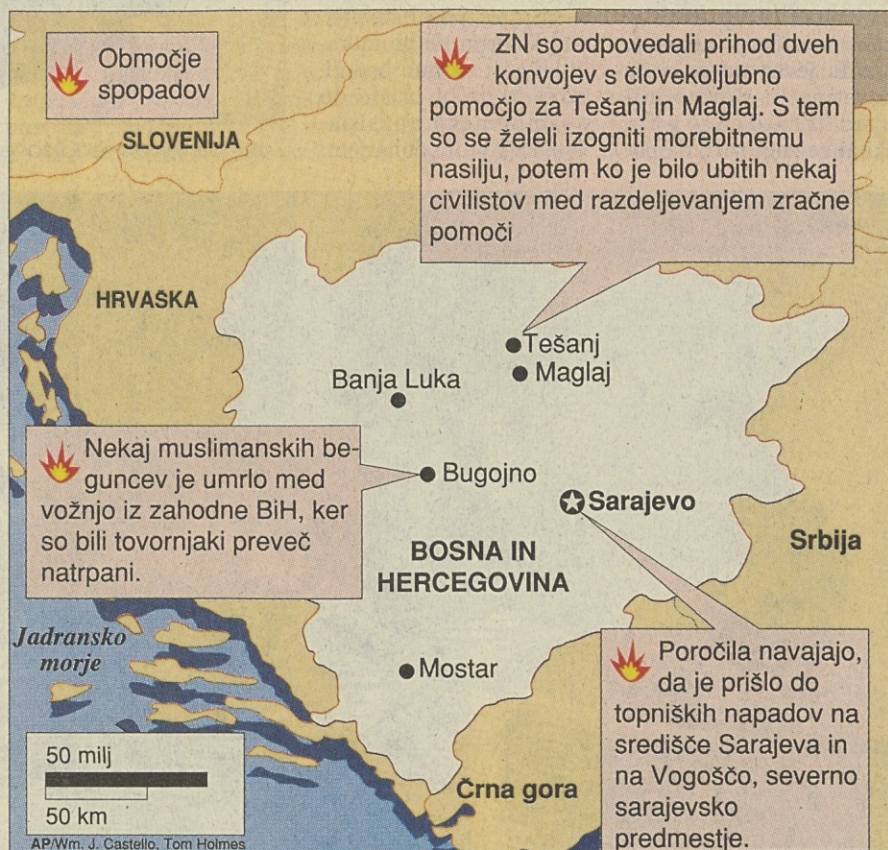
BOSNA / ŠE EN KRVAVI PETEK

Uporniki zavzeli Cazin

Kot je zatrdil predsednik bosanskega predsedstva Izetbegović, so Abdičevi vojaki že priprli najuglednejše osebnosti mesta in zamenjali vlado

CAZIN, SARAJEVO, MOSTAR - Uporniške muslimanske sile so včeraj zavzele Cazin. Predsednik bosanskega predsedstva Izetbegović trdi, da so Abdičevi vojaki v mestu zavzeli policijsko postajo in priprli nekaj najpomembnejših ljudi v mestu, sedanjoo vlado pa naj bi zamenjali.

Včeraj je srbska vojska nadaljevala že več dni trajajoče obstrlejevanje Sarajeva, muslimanske oblasti pa pričakujejo se silovitejšo ofenzivo. Unprofor poroča o zastrašljivih razmerah v Sarajevu, kjer primanjkuje elektrike, oskrba z vodo in hrano pa je slaba, in Mostarju, kjer so se muslimanske sile ponovno spopadle s hrvaskimi. V Sarajevu so bili najhujši spopadi na območju med Nedžariči in letališčem Butmir. Spopadi med muslimansko in hrvasko voj-

sko so bili tudi v Maglaju. Visoki komisariat za begunce je poro-

cal, da se nasilje nad prebivalstvom v Mostarju, Banjaluki, Bje-

lini in Doboju nadaljuje.

(Agencije)

OSIMSKI SPORAZUMI / CESTE

V molk zavito presenečenje

Odločitev Italije je presenetila slovensko stran - Kaj bo rekla slovenska vlada

LJUBLJANA - Potem ko je iz Rima prišla vest o tem, da so predstavniki pristojnih ministrstev in deželne Furlanije-Juljske krajine odobrili sporazum o financiranju gradnje tako imenovanih osimskih cestnih povezav Razdrto-Fernetič in Razdrto-Nova Gorica v vrednosti 94 milijard lir, smo v ministstvu za promet in zveze včeraj zaman poskušali dobiti pojasnila, kaj ta odločitev pomeni za Slovenijo.

Posebej nas je seveda zanimalo, kako ocenjujejo stališče italijanske družbe Autovie Venete, da bo sredstva nemudoma prenesla na mešano družbo Adria (ustanovljena je bila 5. oktobra 1987 z italijanskima družbama Fiat Impresit in Autovie Venete ter s Cestnim inženirirgom iz Ljubljane), vendar samo pod pogojem, da Slovenija to družbo vključi v gradnjo obeh avtocestnih priključkov. Čeprav smo se s sekretarjem za ceste Marjanom Dvornikom po tele-

fonu dogovorili za izjavo, pozneje ni bil več dosegljiv, v kabinetu ministra Igorja Umka pa smo izvedeli, da je Republika ze v osnovni informaciji »povedala vse« in je torej dodaten komentar odveč. Vlado Prah, vladni svetovalec, ki se poglobljeno ukvarja s problematiko gradnje avtocest v Sloveniji, je povedal, da je sodelovanje s trzasko družbo Adria občutljiva zadeva - to vprašanje je ta hip v vladni proceduri - vlada pa bo po njegovih besedah dokončna stališča sprejela kmalu. Čeprav gre za pomembno odločitev in precejšnja sredstva, ki jih italijanska stran namenja gradnji slovenskih avtocest (pa tudi za izpolnjevanje mednarodnih sporazumov, sprejetih na podlagi osimskih sporazumov), je iz odziva Slovenije mogoče sklepati, da je poteza italijanske strani pristojne presenetila, pred sprejetjem vladnih stališč pa se, kot kaže, izogibajo konkretnim odgovorom. (M. C.)

SOMALIJA / POSREDOVANJE ZN

Ameriški senat popustil predsedniku Clintonu

Izpuščen ameriški pilot odšel na zdravljenje v Nemčijo

WASHINGTON, MOGADIS - Ameriški senat je s 76 glasovi za in 23 proti potrdil Clintonovo politiko do Somalije, ki predsedniku daje več možnosti za uspešen zaključek akcije ameriških sil v tej afriški državi. Kompromisni dogovor je pozdravil tudi demokrat Robert Byrd, zagovornik hitrega umika ameriških enot iz Somalije. V spopadih s silami generala Aidida zivljenje doslej izgubilo že več kot 70 pripadnikov mirovnih sil ZN.

O razmerah v tej afriški državi se je včeraj v Džibutiju z generalnim sekretarjem Združenih narodov Butrosom Galijem pogovarjal predstavnik ZN v Somaliji Jonathan Howe, ki ga nasprotniki krivijo za številne žrtve med silami ZN. Sicer so bile razmere po jutranji eksploziji bombe, s katero je bila ubita ženska, deset ljudi pa je bilo ranjenih, sorazmerno mirne. Po četrtkovi izpušitvi je ameriški pilot Michael Durant že odpotoval na zdravljenje v Nemčijo. (Reuter)

Ranjeni ameriški vojak zapuša Mogadis (Telefoto: AP)

NOVICE

Včeraj srečanje med Occhettom in Pannello

RIM - Na sedzu DSL sta se včeraj srečala Achille Occhetto in Marco Pannella. Politična predstavnika sta se pogovarjala o vprašanih skupnega interesa, nista pa pozabila - kot sta saljivo dodala - na leta, ko sta se stalno "prepirala" in nista izključila možnosti, da bi se to lahko ponovno ponovilo. Pannella je srečanje ocenil kot "koristno in zanimivo", Occhetto pa je po sestanku dejal, da DSL z zanimanjem gleda na novi načrt o referendumih, ki ga predlaga predstavnik radikalcev in dodal, da ta načrt lahko v veliki meri pripomore, da bo naslednji parlament končno spremenil volilni zakon.

Ubil je mater in se predal karabinjerjem

CROTONE - 35-letni Bruno Tarsia je včeraj dopoldne v Crotoneju med preprirom z brčami in raznimi udarci ubil mater, 63-letno Ido Gentile. Slednja je izdihnila takoj po prepiru, potem ko je se bila v svojem stanovanju. Karabinjerji so takoj uvedli preiskavo, da bi izvedeli za razlog umora, potem ko je Bruno Tarsia dokaj zmeden odgovorjal na njihova vprašanja. Tarsia je brezposlen in je z materjo živel že nekaj let. Po umoru se je predstavil karabinjerjem in najprej dejal, da je mater nasel mrtvo v stanovanju. Po podrobnem pregledu pa so karabinjerji kaj hitro uvideli, da je slo za umor, ki ga je Tarsia nato tudi priznal.

V Alessandrii uničili tolpo prekupčevalcev z mamili

ALESSANDRIA - V tem piemontskem mestu so včeraj aretirali deset oseb (ostale tri pa so zaradi drugih prekrškov že v zaporu), ker so jih zasedli z več kot kilogramom heroina in kokaina, ki so jim ga predstavniki krajevnega letnega oddelka tudi zaplenili. Operacijo sta koordinirala kvestor Ruggero Borraccino in načelnik letnega oddelka Mario Mondelli. Preiskovalci so mnenja, da so z operacijo uničili tolpo, ki je oskrbovala široko mrežo prekupčevalcev z milijardnimi dobički.

Povezovanja med politiko in kamoro: 17 arestov

TORRE ANNUNZIATA (NEAPELJ) - Agenti letnega oddelka in komisariata iz kraja Torre Annunziata so včeraj izdali sedemnajst nalogov o preventivnem priporu v okviru preiskave o povezavi med politiko, podjetniki in kamoro. Aretirali so deset oseb, dvema pa je uspelo zbežati. Med njimi so tudi nekateri občinski upravitelji. Do aretacij naj bi prišlo na osnovi pričevanj skeanca Salvatoreja Migliorina, ki pripada mafijski družini Gionta.

MILAN / VČERAJ TAKO, DANES DRUGAČE

Stefanini še v središču preiskave »čistih rok«

MILAN - Milansko tožilstvo se ne namerava vdati in se noče sprijazniti s sklepom »razsodišča svobode«, ki je razveljavil zaporna naloga za upravitelja nepremičnin DSL Marca Fredro ter bivšega funkcionarja stranke Prima Gregantija. Proti razsodbi, s katero sta bila osumljenca izpuščena na prostost, je tožilstvo vložilo priziv na kasacijsko sodišče, obenem pa sklenilo, da naslovi tretje jamstveno obvestilo upravitelju DSL sen. Marcellu Stefaniniju ter zahteva od senata dovoljenje za sodni postopek.

Milansko sodišče je razveljavilo zaporna naloga za Fredro in Gregantija, ker je ocenilo, da izjave podjetnika Bruna Binasca, na katerih je slonela obtožba, niso verodostojne. Binasco je namreč trdil, da si je DSL zadržala del predujima, ki ga je dal za odkup palače v Ul. Serchio v Rimu, ki ga je nato DSL prodala družbi Proal za 7 milijard lir.

Po oceni tožilstva je Binasco verodostojna priča, z zamudo pa naj bi spregovoril, ker naj bi se bal priti navzkriž s stranko, ki bi bila lahko vstopila v vlado. In to je tudi osnova, na katerem sloni priziv na kasacijsko sodišče.

Jamstveno obvestilo sen. Stefaniniju pa zadeva prodajo že omenjene palače družbi Proal. Uradno naj bi DSL prodala palačo za 4, 5 milijarde lir, v resnici pa naj bi jih vnovčila 7. Zato tožilstvo dolži sen. Stefaninija pomanjkljivega računovodstva, davčne utaje (2, 5 milijarde lir bi dobila na »crno«) in kršitve zakona o finansiranju strank.

Kaze, da so priziv kasaciji in jamstveno obvestilo podpisali soglasno vsi člani »poola čiste roke« s sefom tožilstva Francescom Saveriom Borrellijem in njegovim namestnikom Gerardom D'Ambrosiom na čelu. Ali je »pool« po polemikah prejšnjih dni spet strnil

vrste? To bo bolj jasno v ponedeljek, ko bo pred sodnikom za preliminarne preiskave Italom Chittijem razprava o drugem poglavju, ki zadeva obtožbe podjetnika Lorenza Panzavolte in domnevne podkupnine v zvezi z dražbami električne ustanove Enel. Večina tožilstva je v tem primeru ocenila kot neosnovane obtožbe Panzavolte, medtem ko je tožilka Tiziana Parenti vztrajala pri zahtevi po sodnem postopku proti sen. Stefaniniju.

Medtem je bil objavljen zapisnik zasliševanja Giannija Donigaglie, upravitelja zadržnega gradbenega podjetja iz Argente. Donigaglia je priznal, da so zadržne dobile delovna naročila tudi s prizadevanjem prej KPI in nato DSL. Priznal je tudi, da so zadržna podjetja po svojih možnostih finansirala stranko z reklamo na strankinih časopisih in s prispevki za festivale Unità in druge pobude.

RIM / LIGA HOČE PREVZETI OBLAST

Bossi zahteva takojšnje volitve

Po njegovem se Scalfaro in Ciampi prizadevata za ohranitev sedanje oblasti

RIM - Italija je na robu prepada in tvega, da iztiri. Tajnik KD Mino Martinazzoli ni optimist in tedniku Panorama, ki je objavil sintezo, je zaupal svojo zaskrbljenost.

Demokratskega voditelja najbolj skrbi kriza države, ki bi lahko resnično načela državno enotnost. Pri tem pa je se hujše dejstvo, da politika ne pomaga pri reševanju situacije, »ker ni sposobna, da bi dojela potrebe časa«.

Iz teh predpostavk izhaja Martinazzoli, da bi zavmil tezo o bipolarni demokraciji izmeničnosti. V sedanji italijanski situaciji se mu ne zdi sprejemljiva »prisila k linearni politični geometriji, po kateri naj bi bilo na eni strani novo-Liga in DSL, na drugi pa staro - KD«. Za tem se po Martinazzolijevem mnenju »skriva poskus revansizma«, ki ga sibkost centra se pospešuje.

Zaskrbljeni analizi Mina Martinazzolija pa zoپرerstvalja zopetne groznje tajnika Severne lige Umberto Bossi. Lider »lumbardov« vidi v politiki predsednika republike Oscarja Luigija Scalfara in premiera Carla Azeglia Ciampija le poskus, da bi ohranili stari ustroj oblasti s tem, da bi staro »nomenklatur« zamenjali z novo in to s postopkom privatizacij.

Toda Liga, piše Bossi v tedenskem pismu, ne namerava dopustiti kaj takega.

Vodja Severne lige Umberto Bossi (Telefoto AP)

»Smo v izredno kritični situaciji.« meni Bossi, »saj je treba rešiti Italijo pred zadnjim poskusom 'nomenklature', ki isče zasciti pod Ciampijevim in Scalfarovim plaščem. Če sedanje stanje dvomnosti ne bo preseženo, bo Liga umaknila svoje parlamentarno predstavništvo, da prisili režim, naj spusti dogovore, predsednika republike Scalfara pa, da določi dan razpusta parlamenta in predcasnih volitev.«

»Zajec« celotnega razmišljanja pa tiči najbrž v tem stavku: »Liga hoče biti odločujoča sila - in tega

ji ne bo nihče preprečil - v oblikovanju vladnih programov za preseganje 'realnega socializma' in torej v privatizaciji državnih soudeležb.« Skratka, Liga noče prepustiti Ciampiju, da vodi proces privatizacij, pač pa hoče biti pri tem soudeležena. Vendar ne v sedanjem parlamentu, pač pa v prihodnjem, v katerem naj bi imela večjo tezo in torej večjo moč pogojevanja.

Zato Bossi sili k cimpnejšim volitvam, medtem ko bi se jim Martinazzoli in z njim vse sile obnavljajočega se centra, rade izognile. (VT)

PRIMER MONTICONE / OBRAMBNI MINISTER V SENATU

Golpe: Fabbri zanika in brani vojaške sile

Donatella Di Rosa včeraj pred videmskim sodnikom

RIM - Ne obstoja nobena pucistična hipoteza, obrojene sile pa so zdrav organizem. Zagotovilo prihaja od obrambnega ministra Fabbrija, ki je imel včeraj avdicijo v obrambni komisiji senata, med katero je tudi opozoril, da je treba epizode, kakršna prav sedaj buri duhove v vojaških vrstah, omejiti, ne pa minimizirati. Fabbri je izrazil upanje, da bo sodstvo cimpnej osvetlilo vso zadevo in dodal, da se popolnoma strinja z napovedanimi disciplinskimi ukrepi, ki bodo sledili zaključku sodnih preiskav.

Donatello Di Rosa, 34-letno žensko, ki je naznaila poskus državnega udara in trgovanje z orožjem, v katerega naj bi bili vpleteni visoki vojaški častniki in tajne službe, je medtem včeraj zaslišal videmski državni pravdnik Giorgio Caruso. Zasliševanje se je omejilo na tisti del Di Rosinega pričevanja, ki zadeva skrivna skladišča orožja v Furlaniji in je torej v pristojnosti videmskega pravdnistva. Po zaslišanju, na katerem je Donatello Di Rosa spremljal njen goriski odvetnik Livio Bernot, je ženska izjavila, da je sodniku posredovala vse podatke o skritih skladiščih orožja, ki naj bi se nahajalo na območju Cedada, in da je bil

pravdnik z njenim izvajanjem očitno zadovoljen. Dodala je, da upa v cimpnejšje zaslišanje tudi kar zadeva pokol v Brescii, medtem ko je odvetnik Bernot napovedal, da bo vložil tožbo proti generalu Morticoneju zaradi obrekovanja v tisku. Morticone je namreč Di Roso med drugim opredelil kot tatko.

Toda vrnimo se k izjavam ministra Fabbrija, ki kot receno zagovarja obojene sile, vendar potrjuje, da je sodstvo o vsej zadevi odprlo preiskavo. Primer Monticone je minister označil kot »zgodbno, ki jo vsak dan obogatijo novi dodatki, spletke in imena«. Vse to seveda povečuje zapletenost vse zadeve, v kateri se ljubezen in denar prepletata z domnevnimi zgodbami o prekupčevanju z orožjem in o prevratniških spletkah. Iz prvih ugotovitev je vsekakor izšlo, da je general Monticone prejel posojila od številnih častnikov, saj naj bi za svojo razporoko potreboval zajetno vsoto. Vojaški vrh - je dejal Fabbri - je za te dolge vedel in generala povabi, naj dolge cimpnej poravnava. O Donatelli Di Rosa pa je minister dejal, da je začela govoriti tedaj, ko so florentinski sodniki na Monticonejo ovadbo začeli postopek proti njej.

Močno zadolženi general Franco Monticone (AP)

VODNA UJMA / KONEC AKUTNE FAZE

Vreme se le postopoma izboljšuje
Težave ob severnoitalijanskih jezerih

Sedaj bo treba končno korenito poseči v hidrogeološko sanacijo teritorija

RIM - Položaj v severni Italiji se postopoma normalizira. Se vedno pa so obširna območja ob severnoitalijanskih jezerih poplavljeni, gladina jezer pa je začela upadati, tako da krajevni upravitelji upajo, da bodo v ponedeljek obnovili pouk v skoraj vseh solah. Se vedno so težave pri Novari, Ticino pa se ni vrnili v svoje bregove. Benetke so tudi včeraj doživele novo »izredno plimo«, ki pa je bila za 15 centimetrov nižja kot v četrtek. Podoba plimo napovedujejo tudi za danes, medtem ko bi morala biti v prihodnjih dneh postopoma nižja, ker bo južni veter prešel v zahodnik. Medtem pa je dokončno jasno, da je sedanje deževje vsaj za 13% znižalo pridelek kakovostnih vin v Piemontu in Lombardiji. Dokončne ocene bodo znane sele v prihodnjih dneh, a vinogradniki podobno kot druge prizadevate kategorije že zahtevajo denarno pomoč.

Meteorološke napovedi za danes niso najboljše, a že jutri bi se moralo vreme izboljšati. Ze res, da meteorologi napovedujejo tudi za prihodnji teden občasne padavine, a te ne bodo tako izrazite. Med drugimi bi moralo sedanje južno vreme postopoma preiti v bolj zahodno z zmernimi ohladitvami, tako da se bo meja snega nekoliko znižala. Sneg na najvišjih vrhovih Alp bo omejil dotok nove vode v dolino, kar bo postopoma znižalo gladino rek in jezer. Po vsemu sodeč smo presli najbolj

akutno fazo nove »sredozemske deževne dobe«, ki se že tri leta začne z ekvinocilnimi nevihtami po 20. septembru in se konca sredi oktobra. V prihodnjih dneh in tednih bodo padavine sredozemsko bolj normalne, spremljale pa jih bodo občasne ohladitve. To vsaj trdijo klimatologi, ki jim tokrat za čudo meteorologi ne nasprotujejo. Pojavi so bili namreč letos tako izredni, da morajo celo meteorologi priznati, da je prišlo do podnebni sprememb.

Ob tem se samo po sebi zastavlja vprašanje, kako v bodoče. Letošnja škoda je že narasla na desetine in stotine milijard lir, tako da so v Toskani že zagrozili, da bo

do del občinskega davka na nepremičnine ICI, ki bi ga morali izročiti državi zadržali zase. Vsi se namreč zavedajo, da bo treba sedaj korenitejše poseči v sanacijo teritorija. Če tega ne bo storila država, bodo morale poskrbeti dežele in krajevne uprave. Vsi upajo, da s postopno normalizacijo vremena, ne bo vse tonilo v pozabo, kot se je to dogajalo v preteklosti. Podjetniki so že pripravljeni na sodelovanje, ker v tem vidijo nov dolgoročni vir dohodka. Hidrogeološka sanacija Italije bi namreč lahko postala pravi posel stoletja, nad katerim pa bo morala javnost skrbno bedeti, tako da ne bi prišlo do nesmotnega razsipavanja z javnim denarjem.

Z izboljšanjem so sedaj začeli čistiti trgovine (Telefoto AP)

TRST / PRIMOREC-TABOR

Petje v Vilenici

Sledil bo vodeni ogled te kraške jame

TRST - Člani mešanega pevskega zbora Primorac-Tabor bodo jutri ob 16. uri predstavili svoj koncert v podzemni dvorani Vilenice. Poleg koncerta bo na vrsti se ogled znamenitosti te kraške jame. Udeleženci pa se lahko za »vodeni sprehod« odločajo pred koncertom ali po njem, točneje ob 15. ali pa ob 17. uri.

Po zamisli članov pevskega zbora Primorac-Tabor pa naj bi »pesem v Vilenici« ob vsem tem ustvarila tudi prijetno družabno vzdušje med udeleženci: tako je

po koncertu in ogledu napovedano se srečanje ob kozarcu novega vina, klepetu in - če bo vzdušje pravo - se ob spontani pesmi.

Koncertni spored, ki ga MePZ Primorac-Tabor pod vodstvom zborovodje Matjaža Shecka ponuja v Vilenici, obsega slovensko avtorsko in ljusko pesem, prijetno povezano v zaokroženo celoto z razmišljanjem besednega ustvarjalca Marija Cuka.

Za vodeni ogled jame Vilenice bodo po dogovoru poskrbeli člani Jamarskega društva Sezana.

RIM / UDAREC RIMSKI OPERI

Sodnik dal včeraj zapreti znane Karakalove teme

RIM - Potem ko je dan prej poslal jamstveno obvestilo ministru za kulturne dobrine Albertu Roncheyu, je rimski namestnik javnega tožilstva Pietro Giordano včeraj dal zapreti znane Karakalove teme, kjer ima svoj sedež rimska opera. Sodnik je odredil zaprtje kompleksa z namenom, da bi lahko tehniki izvedli preglede in izvide na znamenitih arheoloških strukturah in ugotovili, ali so poletne prireditve na prostem povzročile kaj škode na težkih marmornatih stebrih in ostalih delih kompleksa.

Z zaprtjem se vsaj zaenkrat končuje dolgaletna diatriba o umestnosti prireditev v tej zgodovinski strukturi, ki jo je leta 217 dal zgraditi cesar Karakala. Po mnenju spomeniškega varstva namreč prireditve skodujejo arheološkim ostankom.

Zaprtje zastavlja sedaj veliko vprašanje za preživetje več kot stotih zaposlenih v rimski operi, medtem ko naj ne bi vplivalo na turizem. »Turistični« del term bo namreč se naprej odprt obiskovalcem.

Črpalke so v teh dneh v Verbanii in v vseh krajih ob severnoitalijanskih jezerih najbolj iskano blago (Telefoto AP)

DOKUMENT V PODPORO RICCARDU ILLYJU

»Skupina 85 že leta za sožitje«

Pogovor s Pavletom Merkušem

»Dokument sem podpisal potem, ko me je Vancsek Verč seznanil z njegovo vsebino. Cutil sem dolžnost, da podpisem tako izjavo. Ko sem prebral seznam podpisnikov, sem ugotovil, da so jo podpisali moji italijanski in slovenski somisljeniki, sami eminentni ljudje.«

Tako pravi Pavle Merkuš, slovenski skladatelj, muzikolog, raziskovalec ustnega izročila. Kaj več pa o dokumentu, ki podpira kandidaturu Riccarda Illyja za župana, ni hotel povedati.

»Vidite, meni zadoštujejo tiste osnovne točke, osnovne informacije. Zato odklanjam razgovor o dokumentu. Nisem politik, da bi o njih razpravljali.«

Ste pa kulturnik. Kot tak ste bil soudeležen pri pobudah, ki so spodbujale sožitje med tukajšnjima skupnostima.

»Da, to je vse delo, ki ga je opravljala Skupina 85. Pred več kot dvajsetimi leti sem tudi podpisal listino, ki sta jo izdelala PSI in PSDI. Podpisal sem, ker je bila vsebina zame sprejemljiva, tisti podpis pa me je drago stal, ker so me od takrat imeli na radiu in tudi drugje za socialista, kar pa nisem bil, saj ni-

sem bil nikoli vpisan v socialistično stranko. Moje gledanje je gledanje kulture, je utopično gledanje na družbo; iz svoje kože ne morem. Vidite, sedaj tečem na srečanje na univerzo. Tam je moje mesto, ne pa med listinami in politikami.

Torej ne boste povedali o dokumentu ničesar?

»Ponavljam, da o tem odklanjam razgovor.«

In vendar Vi ste bil protagonist pomembnega dogodka, ki je nekako združil italijansko in slovensko kulturo v Trstu: gledališče Verdi je uprizorilo Vašo opero Kacji pastir. Kako je mesto opero sprejelo?

»Zelo različno. Na pol dobro in na pol slabo. Nekateri so na premieri piskali na pisčalke in trobente, a o tem ne bi zelel govoriti.«

Zakaj?

»Ne zelim govoriti, dokler ne umrta dva se ziva avtorja.«

Kako se je sploh lahko dogodilo, da je tržaška operna hiša

uprizorila opero slovenskega tržaškega skladatelja?

»Opero mi je naročil Giampaolo De Ferra, ki je bil takrat intendant Verdija. Mnogi so temu nasprotovali, on pa je vztrajal. Se sedaj se živo spominjam, kako se mi je po premieri ves zarez približal, me objel in dejal: "Te ga visto, Paolo, gavemo vinto". Razumete, dejal je: "gavemo vinto"«.

V seznamu podpisov, ki spremlja dokument o kandidaturi Riccarda Illyja za župana, je tudi ime Giampaola De Ferre...

Pogovor zapisal M.K.

DEŽELA / VČERAJ SE JE SEŠTAL DEŽELNI ODBOR FJK

Nova deželna politika na področju kmetijstva

Novi predsednik Deželne ustanove za pospeševanje kmetijstva je bivši rektor videmske univerze Franco Frilli

TRST - Včeraj se je seštal deželni odbor Furlanije Julijske krajine na svoji redni tedenski seji. Na dnevnem redu je imel kakih 240 sklepov. Njih vsebino je kot ponavidi takoj po seji na tiskovni konferenci obrazložil predsednik Pietro Fontanini skupno z odborniki za okolje in civilno zaščito Aldom Ariisom, za kmetijstvo Gianluigijem D'Orlandijem, za industrijo Ezio Serranom in za finance Pietrom Arduinijem.

Odbor je najprej obravnaval škodo, ki jo je povzročila vremenska ujma konec septembra v Karniji. Po zadnjih cenitvah naj bi škoda znašala kakih 80 milijard lir. Deželna uprava za civilno zaščito je prizadetemu področju že priskoci-la na pomoč s posegi za 674 milijonov lir, odbor pa je sklenil, da bo od vlade zahteval, naj Karnijo vključi v seznam prizadetih področij, za katere so predvideni izredni državni ukrepi.

Na dnevnem redu se je bilo tudi vprašanje financiranja kmetijstva. Odbor je sklenil, da bo nacelno favoriziral predvsem kmetijska posojila, medtem ko bo kolikor mogoče omejil nepovratna posojila. Odbor je nadalje imenoval bivšega rektorja videm-

ske univerze Franca Frillija za predsednika upravnega sveta Deželne ustanove za pospeševanje kmetijstva (ERSA), ostali člani pa so Bruno Chinnellato, Paolo Martin, Dante Savorgnan, Romano Giorgio Venier, Pierluigi Rigo, Enrico Tosoratti, Gaetano Zanutti, Alvano Moreale in Enzo Zangelo Finocchio. V tej zvezi je bilo poudarjeno, da ERSA ne bo več ustanova za porazdeljevanje prispevkov, ampak da bo skrbela predvsem za raziskovanje, eksperimentiranje in za strokovno svetovanje.

Odbornik Sedran je na seji odbora poročal o tem, kaj je deželna uprava napravila za rešitev nekaterih podjetij v krizi, se posebej podjetja Solari iz Vidma. Poudarjeno je bilo, da je treba napeti vse sile, da ne bi šla po zlu delovna kultura tistih, ki v teh podjetjih delajo.

Dezelni odbor je nadalje odobril 1,6 milijarde lir prispevkov za obnovo nekaterih furlanskih občin, ki jih je prizadel potres leta 1975, kakor tudi za razna javna dela na področju Spilimberga.

Odbor je odobril za 13 milijard lir prispevkov, ki naj bi jih rotacijski sklad FRIE uporabil v podporo podjetjem v krizi, kakor tudi za več kot 7 milijard lir jamstva za posojila tržaski univerzi in milijardo lir prispevkov za tržaski center BIC.

Odbor je med drugim odobril tudi nactr, ki ga je pripravil prof. Brambati s tržaške univerze, za ureditev plaze pri Gradezu, ki jo je nedavno slabo vreme hudo poskodovalo. Tudi izvedbo nactra bi morala financirati deželna uprava.

Z včerajšnje tiskovne konference deželne vlade (Foto D. Križmančič/KROMA)

NOVICE

Zahteva po spremembah pri volitvah za krajevne uprave.

TRST - Deželni svetovalec KD Isidoro Gottardo je glede na zadnje zakonske spremembe, ki poverjajo Furlaniji-Julijjski krajini pristojnosti glede ustroja krajevnih uprav in možnost posega tudi glede izvolitev občinskih in pokrajinskih svetov ter županov in pokrajinskih predsednikov, poslal predsedniku prve dezelne komisije pismo, v katerem med drugim predlaga razna dopolnila. Tako se zavzema za neposredno izvolitev podžupana in podpredsednika pokrajine in za vsa tista dopolnila, ki bi omogočila smotnejšo obnovo krajevnih uprav.

Interpelacija De Gioie o nekdanji Aquili

TRST - »Se vedno je nerešeno vprašanje produktivne in zaposlitvene obnove na območju nekdanjega obrata Aquila v miljski občini«, je navedel deželni svetovalec PSI Roberto De Gioia. V interpelaciji predsedniku dezelnega odbora je De Gioia vprašal, katere korake bo sprejela deželna vlada, da obnovi proizvodnjo in nekdanji rafineriji. Gre predvsem za deželno mnenje o tako imenovanem nactru Monteshell, ki ga bi morala Dezela posredovati ministrstvu za okolje.

IpT napada Deželo zaradi cestnih povezav

TRST - Nacelnik skupine in deželni svetovalec Liste za Trst Gianfranco Gambassini se je včeraj obregnil ob sklep dezelnega odbora, ki je nedavno razveljavil zakup za gradbena dela in nactrovanje hitre cestne povezave s Trstom. Gambassini se sprašuje, kakšna je »alternativna trasa«, ki bo rešila vprašanje več stometrskih razlik s kraske planote od Padric do Lonjerja. Po njegovem so bili nactri prejšnje uprave pravilni in se ne strinja, da bi razveljaviti botrovali le neznatni popravki prejšnjega nactra. Vsekakor pa Gambassini odločno nasprotuje predlogu Zelenih o krožnem 3-ki-lometrskem predoru s 4% nagibom, ker je skregan s tehničnimi zahtevami, cena uresničitve pa bi bila astronomska.

Predsednica WWF Grazia Francescato bo v ponedeljek v Vidmu

VIDEM - Predsednica italijanskega WWF bo prihodnji ponedeljek v Vidmu osnovnosolcem sole s celodnevni poukom Lea D'Orlandi spregovorila o ciljih in pomenu njene naravovarstvene organizacije. WWF je mnenja, da je treba ljubezen do narave in zivali posredovati ze najmlajšim, ker se bo le tako vzpostavil pravilen odnos do narave.

SINDIKATI / VROČA JESEN

Napoveduje se vrsta stavk v raznih javnih sektorjih

Splošna stavka bo 28. t.m. - Širok odziv raznih kategorij

RIM - Konec tega meseca bo za sektor javnih prevozov kar težavno obdobje; sindikalne organizacije namreč napovedujejo vrsto stavk, ki bodo od danasnega dne dalje povzročile marsikatero nevšečnost v prometu. Stavke se bodo, kot rečeno, začele danes, zaključile pa konec meseca. Stavkali bodo pomorski, železničarji, avto-prevozniki in letalski piloti. Program stavk, v predvidevanju na splošno stavko, ki bo 28. t.m., bo naslednji:

-danes, od 7. do 14. ure bo stavka nadzornikov poletov, oklicala pa sta jo sindikata FILT-CGIL ter avtonomna sindikata ANPCAT in LICATA-5A. 50 odstotkov nadzornikov letalskih letov pa so medtem že prisilno vpoklicali na delovno mesto. V torek, 26. t.m. (dva dni pred splošno stavko), bo letalski promet popolnoma ohromljen;

-avto-prevozniki bodo stavkali 19. t.m., od 8.30 do zaključka turnusa; stavka zadeva avtobusne prevoze, podzemne železnice, avtobuse in ze-

leznice, ki so v koncesiji; oklicali so jo zvezni sindikati, ki so včeraj sporočili, da so že oklicali nadaljnjih 12 ur stavke do konca meseca novembra. Protesta se ne bodo udeležili pripadniki avtonomnega sindikata FAI-SA-CISAL. Avto-prevozniki protestirajo, ker reforma tega sektorja ni bila uresničena, ker so bili znižani javni prispevki in ker odgovorne oblasti niso sanirale finančnega primanjkljaja krajevnih javnih prevozov;

-zvezni sindikati državnega podjetja železnic so vsekakor odločili vsedržavno stavko, ravno tako je ukrenil tudi avtonomni sindikat FI-SAFS-CISAL. V teku pa je se vsedržavni protest strojevodij (napovedanih je 43 ur stavk), ki bo od 10. ure dne 27. t.m. pa do 17. ure dne 29. t.m. Obe stavki so sindikati oklicali zaradi krcenja osebja (v organiku naj bi bilo 21.500 uslužbencev manj);

-pomorski in pristaniški delavci bodo stavkali 48 ur 20. in 21. t.m. V istem obdobju bodo stavkali tudi po-

morščaki Federmar-CISAL. V središču protesta sta preureditev Finmare in reforma pristaniških dejavnosti.

Sindikalni predstavniki si vsekakor prizadevajo, da bi se pogajanja glede davka minimum tax premaknili z mrtve točke. Ze v ponedeljek naj bi namreč prišlo do srečanja med trgovskimi in obrtniškimi kategorijami ter predstavniki sindikalne zveze CGIL-CISL-UIL. Predlog za tako rešitev je dal predsednik poslanske komisije za finance Manfredi Manfredi. Obrtniki vsekakor vztrajajo, da je treba davek odpraviti. V ponedeljek bodo vsekakor manifestirali v Milanu. Vsekakor pa je bilo na številnih srečanjih, ki si sledijo kot na tekočem traku, poudarjeno, da mora ta problem rešiti parlament, ki si bo moral prevzeti vse odgovornosti. Predstavniki zainteresiranih kategorij so tudi podčrtali nevarnost z nepredvidljivimi zaključki, ki bi jo prinesel tovrstni "socialni" spopad.

TURIZEM / PRIREDITEV V VIDMU

Stari Rimljani in njihova hrana

VIDEM - »Za mizo s starimi Rimljani«, vinsko-gastronomsko in turistično prireditev, ki jo je organiziralo Združenje lastnikov javnih lokalov iz Vidma v sodelovanju s hotelirji in gostilničarji oglejskega območja, se je predsinocnim zaključila v cervinjanski restavraciji »La rotunda«. Podpredsednik Fipe Mario Caliz je ob pohvalnih besedah organizatorjev poudaril, »da jim je uspešno mojstrsko vskladiti zgodovino in kulturo, menedžerstvo in turizem, podjetnost in trgovino«. Podpredsednik

Dezela F-JK Gianluigi D'Orlando pa je pohvalil zavzetost vinogradnikov oglejskega območja in vse spodnje Furlanije, ki se uspešno postavljajo po robu sedanjim težavam. »Za mizo s starimi Rimljani« je letos doživela že peto uresničitve. Njen osnovni cilj je obuditev prastarih rimskih kulinarčnih receptov v moderne izvedbi, ki bi bila sprejemljiva tudi za sodobne okuse. Ob teh gastronomskih dobrotah, ki so jih spremljala vina z oglejskega območja, pa so docenti tržasko univerze poskušali

pricarati razne zgodovinske trenutke. Tako je prof. Giuseppe Cuscito s pedagoške fakultete na sklepnem večeru predaval o temi »Kristjani za mizo«. Podal je celoten razvoj odnosa do hrane, ki so ga imeli prvi kristjani v Palestini. Pri tem se je zaustavil ob vpašanju zrtvene hrane, ki je niso smeli jesti po nauku sv. Pavla. Prav tako je navedel, da je bilo meso prepovedano za prve krščanske skupnosti v Palestini. To seveda ni veljalo za Rimljane, kar je potrjevala tudi predsinocna večerja.

Trgovinska zbornica iz Vidma
Slovensko deželno gospodarsko združenje-Cedad
Gorska skupnost za Nadiške doline
Združenje gostilničarjev

POVABILO NA KOSILO

Do 1. novembra v Nadiških dolinah. Rezervacije sprejemajo sodelujoče gostilne in restavracije:

-«Alla Posta» iz Klodica (tel. 0432/725000)
-«Da Silvana» iz Klodica (725009)
-«Alla Trota» iz Podbonesca (726006)
-«Al Vescovo» iz Podbonesca (726015)
-«Belvedere» iz Spetra (727057)
-«Al Giardino» iz Spetra (727019)
-«Alle Querce» iz Spetra (727665)
-«Bellavista» iz Gorenjega Tarbija (724085)
-«Sale e pepe» iz Srednjega (724118)

K pobudi sta pristopili tudi gostilni »Alla Cascata« iz Klodica in »Alla farfalle« iz Lombaja (Grmek).

13 PRODAJNA RAZSTAVA KOSTANJA MEDU IN JESENSKEGA SADJA

DO 31. oktobra v industrijski coni v Spetru

ITALIJA / ANKETA

Tudi otroci imajo rasne predsodke

CASTIGLIONCELLO (LIVORNO) - Cigančku bi rade volje darovali igračo, a ga ne bi povabili na dom, prav tako ga nočejo ob sebi v razredu, se manj pa, da bi jim poučeval romski profesor. To je le eden od rezultatov obširne ankete, ki so jo izvedli med 20.797 učenci od 8 do 13 leta starosti na pobudo Koordinacije demokratičnih staršev. Na včerajšnji tiskovni konferenci v Castiglioncello pri Livornu so obenem primerljive rezultate iz podobne ankete pred stiri leti.

Kar 51% učencev je odgovorilo, da bi na dom povabilo malega Finca, 46% črnca in le 3% cigančka. Glede na

anketo pred stiri leti se je znižala simpatija do Fincev in Romov (1%), zvisala pa do črncev. Ta trend se opazi tudi glede na morebitno darovanje igrač. 43% bi igračo darovalo črnčku (pred stiri leti 37%), 32% Kitajčku (prej 45%) in cigančku 22% (prej 19%). Zgovorni so tudi odgovori na vprašanja, koga bi najraje imel za tovariša v klopi (Afričana, Nemca, Roma ali Kitajca). Večina se je odločila za Nemca (40%), sledi mu Kitajec (30%) in Afričan (27%), za malega Roma pa se je odločilo le 2% vprašanih.

Podobne rezultate so potrdile ankete v drugih državah, le da v Nemčiji igra vlogo Roma Turek.

VIDEM / VODI GA PROF. VERTOVEC

Tečaj slovenščine

VIDEM - Ob prisotnosti slovenskega vicekonzula Tomaza Pavšica so v Vidmu uvedli tečaj slovenščine, ki ga že vrsto let organizirata spetski zavod za slovensko izobraževanje in ravnateljstvo tehničnega inštituta Malignani. Strokovno vodstvo tečaja je poverjeno prof. Marinu Vertovcu (na sliki). Na predstavitvi letošnjega tečaja je bila poudarjena pomebnost pobude, ki je sprožila tudi povečano sodelovanje med inštitutom Malignani in solo Brelih iz Nove Gorice ter univerzitetnim inštitutom Jozef Stefan iz Ljubljane.

Tecajniki bodo razdeljeni v dve skupini, odvisno pač od njihovega znanja slovenščine. Ob tradicionalnem učenju jezika bodo imeli na razpolago tudi možnost, da se поблиže spoznajo z slovensko literaturo in zgodovino ter z današnjimi razmerami v Sloveniji. (R.P.)

Odprte razstave v Špetru

SPETER - V spetski Beneški galeriji bodo novo sezono uvedli danes, ko bodo ob 18. uri predstavili javnosti rimsko umetnico Marino Comandini.

Slikarka je v italijanskem umetniškem svetu znana tudi zaradi svojih stripov, ki jih je največkrat objavila v mesečniku »Il Grifo«. Vedno danes in ob isti uri bodo v cedajskem Občinskem centru odprli razstavo beneskega umetnika Cirila Jusse. (R.P.)

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533862, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristor 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723, fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publiscit
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (sšina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
financni in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT besede; osmrtice, zalvave in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 45 SIT
Naročnina za Italijo: letno 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.300 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu st. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

VOLITVE / PREDSTAVITEV LISTE DSL

Med kandidati ni voditelj stranke

Povsem novi obrazi, nizka povprečna starost in zastopanost vseh sfer civilne družbe

Prva - in gotovo ne obrobna - novost je ta, da v seznamu kandidatov za novembrske občinske volitve v Trstu ni nobene člana vodstva tržaške federacije Demokratske stranke levice. Druga značilnost je sorazmerno nizka povprečna starost kandidatov, ki se giblje okrog 41, 42 let, kar je za demografsko tako staro mesto, kot je naše, nedvomen uspeh. Tretji kriterij, ki je obveljal pri sestavi seznama, pa izraža prizadevanje, da bi kandidati glede na svoje poklicno delo ali prostovoljno udeleževanje zastopali čim več področij družbene, gospodarske, socialne, kulturne in - zakaj ne - tudi športne življenja. Na tej osnovi je torej nastal seznam 40 kandidatov za tržaško volilno kompeticijo, ki so ga voditelji DSL včeraj predstavili tisku.

Poleg pokrajinskega tajnika Stelija Spadara, so se predstavitve udeležili tudi nekateri izmed kandidatov, in sicer nosilec liste Giorgio De Rosa, znani specialist za presajanje kostnega mozga Marino Andolina in kot neodvisna inženir pri tržaski KZE Umberto Laurenzi in predsednica združenja Arci Ragazzi Tiziana Roncarati. Med 40 kandidati je kar 9 neodvisnih, samo sedem

jih je bilo že kandidiralo na prejšnjih občinskih volitvah, vsa imena pa so šla skozi konsultacije v strankini bazi. Dino Fonda, ki je podrobno predstavil kandidatno listo, je podčrtal soglasje, s katerim je bila sprejeta in ki izraža enako odobravanje, s kakršnim je federalni odbor podprl kandidaturu Riccarda Illyja za zupana.

Nosilec liste Giorgio De Rosa, ki je bil že občinski svetovalec in je sploh dober poznavalec problemov tržaške krajevne uprave, je sicer zaposlen kot eden vodilnih pri deželni upravi, je razgovorju z novinarji opozoril, da bo temeljil na domišljini in realističnih izbirah, saj vanj ne bo mogoče strpati vsega, kar bi si želeli (»Ne mislimo

pisati pisma Miklavžu.«). To bo program, ki bo skušal popraviti napake in velike pomanjkljivosti prejšnjih uprav in ki se bo pac hoče nočes meril z razpoložljivimi sredstvi.

Med kandidati jih je tudi nekaj slovenske narodnosti, med njimi Igor Dolec, Rado Fonda, Jasna Petaros, Mojca Šisković in Angelo Tence, medtem ko je najmlajši kandidat komaj 18-letni svetovni prvak v jadrnanju Mitja Gialuz. Sekretar Spadaro je včerajšnje predstavitev izkoristil tudi za zahvalo, ki jo je naslovil na dose-danega načelnika svetovalske skupine Demokratske lige Roberta Treua in na svetovalko Anamarijo Kalc. Oba sta namreč odklonila vabilo stranke za ponovno kandidaturo: Treu zaradi delovnih obveznosti, Kalceva pa je raje izbrala angažiranje v strankinih združenjih in v rajonskem svetu. (vb)

Podpora vsedržavnega Demokratskega zavezništva kandidaturi Riccarda Illyja

Vsedržavni koordinator Willer Bordon, glasniki Ferdinando Adornato in predsednik Nacionalnega observatorija Giuseppe Ayala sta v imenu vsedržavnega odbora Demokratičnega zavezništva izrekli popolno podporo kandidaturi Riccarda Illyja za tržaškega zupana. Ta kandidatura, je receno v tiskovnem poročilu, ne samo, da ustreza potrebam in pričakovanjem mesta, pač pa je tudi v skladu s političnim projektom Demokratičnega zavezništva, ki poudarja pomembno vlo-

SKUPŠČINA V DOMU BRDINA NA OPČINAH

Slovenski člani DSL za enoten nastop odprtega dela mesta

Sekciji Demokratske stranke levice za Vzhodni in Zahodni Kras sta v Domu na Brdini na Opčinah priredili v četrti tek zvečer javno manifestacijo, posvečeno skorajšnjim upravnim volitvam in predlogom Hra-

sta za uveljavitev taksne uprave, ki se bo angazirala v korist družbenega napredka in sožitja. Skupščine se je udeležilo dobro stvesto slovenskih somišljenikov DSL, pa tudi drugih slovenskih volivcev, tako da je

bila razprava po ovodnih poročilih dokaj pestra. Govor je bil predvsem seveda o zupanskih kandidaturah, predstavniki DSL pa so obrazložili, kako je prislo do skupne kandidature Riccarda Illyja in zakaj je potrebno, da jo slovenski volivci v cim večjem številu podprejo.

DSL medtem zbira podpise za predstavitev kandidatnih list. Danes popoldne bodo podpise zbiral v Trebčah in v Gropadi in Padricah, jutri zjutraj pa v Domu na Brdini na Opčinah.

Na sliki (foto Krizmančič/KROMA) javna manifestacija DSL na Opčinah.

PRIZIV / PRED DEŽELNIM UPRAVNIM SODIŠČEM

Sporna pokrajinska volilna okrožja

Včeraj se je končala obravnava, razsodba pa bo objavljena šele čez kak mesec

Včeraj je bila na deželnem upravnem sodišču v Trstu druga razprava o prizivu proti razporeditvi volilnih okrožij za tržaški pokrajinski svet, ki ga je vložilo pet predstavnikov SSK. Razprava je bila sorazmerno kratka, saj je trajala kakih 20 minut, kakšen bo njen izid pa bo znano čez kak mesec, ko bo sodišče objavilo svojo razsodbo.

O zadevi smo že večkrat pisali. Zakon 122 iz leta 1951 v 2. odstavku svojega 9. člena določa, da na območju ene občine ne sme biti več kot polovica volilnih okrožij za izvolitev pokrajinskega sveta. Razlog je preprosto. Če bi to pravilo ne veljalo, bi se lahko zgodilo, da bi bil pokrajinski svet nekakšen dvojni svet, saj bi večina njegovih članov pripadala eni občini. In to pravilo velja povsod v Italiji, razen na Trzaskem, saj je znano, da je kar 21 od 24 tržaskih pokrajinskih svetovalec izvoljenih na območju trzaskih občin. Na Trzasko je namreč zakon 122 iz leta 1851 raztegnil takratni vladni komisar Palamara leta 1956, a to tako, da je črta 2. odstavek njegovega 9. člena, po

vsem sodeč zato, da bi v trzaskem pokrajinskem svetu ne imeli preveliko besedo volilci in izvoljeni predstavniki okoljskih občin, se pravi Slovenci in levičarske sile.

Deželno upravno sodišče je zadevo obravnavalo že 9. julija. Tedaj se je izkazalo, da ima priziv nekaj sibihih točk formalne narave. Jasneje bi bilo treba izpostaviti, da so vlagatelj priziva za zadevo zainteresirani predvsem kot volilci (in ne toliko kot politični predstavniki), poleg tega pa bi morali priziv vročiti tudi tržaski pokrajinski upravi. Prav zato, da bi dali možnost odprave omenjenih nedostatkov, je deželno upravno sodišče julija zadevo odložilo na drugo obravnavo, do katere je prišlo včeraj.

Kot že uvodoma receno, je bila včerajšnja obravnava sorazmerno kratka. Sodišču je predsedoval sodnik Pelingra, stranski sodnik je bil Zuballi, poročevalec pa Di Sciscio. Prisotni so bili odvetniki državne pravne, odvetnica Giralidjeva za trzasko občinsko upravo, odvetnik Rosati za trzasko pokrajinsko upravo in seveda tudi odvetnik Mocnik, razprava pa se je dejan-

ske odvijala le med odvetnikoma Rosatijem in Mocnikom.

Rosati je v bistvu zatrjeval, da je zadeva prestara, da bi zdaj proti njej nastopali. Na osnovi Palamarovega odloka so volilna okrožja za tržaski pokrajinski svet zadnjič začrtali leta 1983, ko so njih število znižali z dotedanjih 30 na 24, vse do tega leta pa ni proti tistemu aktu nihče nastopil. Mocnik pa je temu ugovarjal, čes da ne gre za priziv proti zgolj upravnemu aktu, ampak a priziv proti zakonskemu določilu, za kar ne bi smelo biti časovnih omejitev.

Kaj bo sodišče razsodilo, bo znano po vsej verjetnosti letošnjega decembra. Če bi sodišče priziv sprejelo, bi seveda šlo za izredno odmevno dejanje, ki bi povsem spremenilo volilni sistem za tržaski pokrajinski svet. Odvetnik Mocnik nam je povedal, da bi se deželno upravno sodišče lahko odločilo za to, da zadevo preda ustavnemu sodišču. »Če bo prišlo do zavrnitve, bo to iz kakega bolj ali manj utemeljenega proceduralnega razloga, saj je vsebini našega priziva težko ugovarjati,« je se pristavil.

NOVICE

Fašistični mazači pisunili v Lonjerju

Fašistični mazači so se preteklo noč v Lonjerju znešli nad dvojezično tablo, ki so jo domačini postavili ob vходу v vas. Tablo so zvali in jo hudo poškodovali. Z razprsilcem so nato po zidovih napisali vrsto fašističnih gesel in parol. (foto Ferrari/KROMA)

Tržaški komisar Larosa v Centru za raziskave

Izredni komisar trzaskih občin Larosa je v četrti obiskal Center za znanstvene in tehnološke raziskave pri Padricah. S predsednikom Centra Romeom se je pogovarjal o morebitnih pobudah, ki bi jih lahko izvedla Občina za dograditev objektov na tem območju, saj je Trzaska občina med drugim tudi član konzorcija, ki upravlja Center. Govor je bil tudi o prispevkih za različne pobude v korist vzhodnokraške skupnosti; nekatere od teh bi namreč lahko koristile tudi samemu Centru.

Predstavitvena konferenca sen. Stojana Spetiča

Sen. Stojan Spetič bo danes odprl volilno kampanjo Stranke komunistične prenovne s predstavitevno konferenco na sedežu stranke v Ul. Tarabochia 3. Kandidat SKP za trzasko zupana bo ob 11. uri predstavil kandidate stranke za volitve v tržaski občinski svet.

Sedem mladih Mongolcev na obisku v Trstu

Sedem mladih Mongolcev je prispelo včeraj v Trst v okviru plodnih gospodarskih izmenjav med Trstom in Mongolijo. Mladi so prejeli stipendije za bivanje in izpopolnjevanje v našem mestu in bodo sedaj nekaj mesecev obiskovali Center za teoretsko fiziko, konservatorij Tartini, trzasko univerzo in center MIB.

Sindikati upokojencev CGIL, CISL, UIL ne zbirajo podpisov za volitve

Sindikati upokojencev CGIL, CISL, UIL opozarjajo, da nimajo kaj opraviti s Stranko upokojencev, ki zbira črta podpise za nastop na občinskih volitvah v Trstu, Devinu-Nabrezini in Miljah in sodeluje v desničarskih koalicijah.

POGOVOR Z VODSTVOM SKGZ

Dijaškemu domu zagotoviti pogoje za nadaljnje uspešno delo

Slovenski zavod si je priporil ugled, ki presega zgolj manjšinsko okolje

Trzaski slovenski dijaški dom Srečko Kosovel je v življenju nase skupnosti izredno pomemben člen na področju vzgoje in socialnega skrbstva za mladino. Skozi to ustanovo je slo preko 2500 mladih in je danes manjšini vse bolj potrebna, saj je tudi edina, ki opravlja tovrstno poslanstvo in storitev, ki so za mnoge stare postale praktično nezamenljive.

Ta ugotovitev je bila podčrtana na srečanju vodstva SKGZ z vodstvom Djaskega doma in Dijaske matice, srečanje pa je dalo tudi priložnost za globljo obravnavo odprtih vprašanj, s katerimi se Dijaški dom srečuje pri vsakodnevnem delu.

Kot je znano, gre za polivalentno strukturo, kateri bi dalec naokrog težko našli podobno, kajti delo Dijaskega doma je bilo treba skozi desetletja njegovega obstanka nenehno prilagajati potrebam in povpraševanju. Tako je dejavnost od redne oskrbe gojencev prehajala se na druga področja kot so socialno varstvo, negovanje prizadetih otrok, športne, kulturne in rekreativne dejavnosti, prirejanje polletnih in zimskih kolonij ter druga področja, ki so tako ali drugače na seznamu že vsakodnevnih potreb velikega števila staršev. Brez storitev Dijaskega doma bi bilo zlasti v mestnem središču mnogo slovenskih in mešanih družin v velikih zadregah, začeni se pri prevajanju otrok v solo.

Razumljivo je - in o tem je tudi tekla beseda na sestanku SKGZ z vodstvom doma in Dijaske matice -

da tovrstna dejavnost terja velik organizacijski in pedagoški napor, kar je povezano tudi z materialnimi možnostmi, ki jih ima Dijaški dom na voljo. V času splošne krize, ki jo doživljajo slovenske ustanove, se tudi Dijaški dom ne more izogniti težavam. Zato je bila na srečanju podčrtana potreba, da se se zlasti iz javnih virov okrepi pozornost do Dijaskega doma, kajti krnitev njegovih dejavnosti bi za manjšino pomenila nazadovanje, katerega posledice si je lahko predstavljati. Dijaški dom za služi vso pozornost tembolj, ker se je z iznajdljivostjo, vztrajnostjo in tudi izvirnimi doprijiemi dokopal do veljave in ugleda, ki presega zgolj manjšinsko okolje.

Trije ugledni italijanski sodniki, Gherardo Colombo, Felice Casson in Gianfranco Caselli bodo gostje Krozka Ercole Miani ob začetku njegove letošnje 13. sezone. »Krozek začneja svoje delovanje zanj neobčajno, v teku volilne kampanje, cesar doslej se ni storil. To smo storili nase, ne da bi hoteli usmerjati volivce, pač pa zato, da bi nudili Trzacam možnost, da pogolbijo tista vprašanja, ki so tace v ospredju italijanskega življenja,« je na predstavitevni tiskovni konferenci obrazložil predsednik krozka Miani Maurizio Fogar. »Prav zato smo povabili med nas tri osebnosti, ki predstavljajo odgovor institucij na vsesplošno italijansko krizo,« je nadaljeval.

V soboto, 6. novembra, bo namestnik javnega tožilca Gherardo Colombo, eden od članov milanškega poola »ciste roke« govoril o prepletanju med gospodarstvom in politiko. 15. novembra (ali 19., datum se ni dokončen), bo gost krozka beneški sodnik Felice Casson, ki je spet v ospredju italijanske sodne kronike po povezavi pokola na Trgu Fontana s spodbetanim atentatom na slovensko osnovno solo pri Sv. Ivanu. Govoril bo o italijanskih tajnih službah od Gladia do loze P2. 11. decembra bo na sporedu srečanje z javnim tožilcem iz Palerma Gianfrancom Casellijem, ki bo orisal potek boja proti organiziranemu kriminalu mafijskega tipa.

PREDSTAVITEV / ZANIMIV PROGRAM

Sodniki Colombo, Casson in Caselli v krožku Miani

Novembra in decembra bodo govorili o podkupninah, tajnih službah in o boju proti mafiji

Predsednik krozka Miani Maurizio Fogar

NA POVABILO KLUBOV IN DRUŠTEV TAMKAJ ŽIVEČIH SLOVENCEV

Vanka in Tonca se odpravljata v daljnjo Avstralijo

Ingrid Verk in Tatjana Turko bo spremljal tudi režiser Livio Crevatin - Na programu vrsta nastopov

Na vrat na nos - tako sami pravi - se Vanka in Tonca v teh dneh odpravljata v Avstralijo. Sprejeli sta namreč povabilo klubov in društev tamkaj živečih Slovencev in se odločili za daljše gostovanje daleč čez ocean, na drugi polovici zemeljske oble.

Vanka in Tonca (na sliki - foto KROMA), na matičnem uradu sta to Ingrid Verk in Tatjana Turko, se bosta torej predstavili avstralskim rojakom: sicer ju le-ti že poznajo, saj je pred njima na veliki otko celino že odletelo nekaj posnetega materiala, pravi krajsi video filmi, v katerih nastopata slavni in klepetavi »venderigli«. Sedaj pa se bodo vodo več 23. tm. dalje (ko ju pričakujejo v Domu Triglav v Sidney) do prvih dni novembra na-

stopi zvrstili kar v živo.

Gostovanje Vanke in Tonce namreč prirejata med drugim tudi koprski TV Studio in Radio Koper, kjer sta »venderigli« stalni in redni gostji že peto zaporedno leto. Ce lahko tako recemo, se je glas o njunem radijskem in televizijskem uspehu razširil po svetu. Poleg klasičnega repertoarja besedil, ki jih sami sestavljata, sta Tatjana Turko in Ingrid Verk za avstralsko turnejo pripravili se prilostnostne nastope. Vse to pod mentorstvom režiserja Livia Crevatina, ki ju bo na poti čez ocean tudi spremljal.

Poleg koprskega radia in televizijske pobudi pridružujeta se Zvezo za kulturnih organizacij Koper in pokrovitelj OMV Istra Benz, Vanka in Tonca pa bosta v Avstra-

lijo ponesli se misel in dar koprškega zupana.

Kot receno zaobjema daljše gostovanje predvsem nastope med slovenskim občinstvom, na poti od Sidneya do Melbournea in Camberre pa so predvidena se srečanja z italijansko govorečimi izseljenci iz naše bližnje okolice.

Gostovanje Vanke in Tonce je predvsem posvečeno njunemu značilnemu »ljudskemu gledališču«: obsegalo pa bo se predstavitev dokumentarnega gradiva, v glavnem posnetkov, o naših krajih, navadah in običajih.

Vec bomo o popotovanju Vanke in Tonce zvedeli ob njunem povratku: zaenkrat jima lahko zazelimmo srečno pot in veliko uspeha! (dam)

ŠOLSTVO / TEŽAVE UČITELJIC

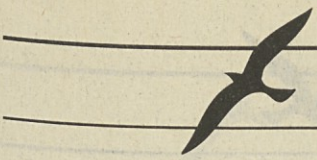
»Zgrešen« datum in zaprt urad na skrbništvu

Objava napačnega datuma izpita je včeraj vzne-mirila kakih 80 slovenskih učiteljic, ki so se prijavile na natečaj za vstop v stalež. Trzaski italijanski dnevnik je včeraj objavil vest, da bo pismena naloga natečaja danes (16. oktobra), medtem ko je solsko skrbništvo konec septembra najavilo, da bodo kandidatke pisale nalogo šele čez en mesec, 16. novembra, ob 8. uri na pedagoškem liceu Slomšek. Sindikat slovenske sole je sicer z obvestilom, ki ga je objavil tudi naš dnevnik, opozoril na točen datum preizkušnje, kljub temu pa je vest v italijanskem dnevniku »presehitela« zainteresirane. Mnogo učiteljic se je pozanimalo na solskem skrbništvu, da bi izvedele,

ali je prišlo morebiti v zadnjem trenutku do spremembe izpitnega termina, pri tem pa so se »zadele« ob zadevo, na katero smo svojcas že opozorili.

Učiteljice, ki so včeraj ob uradnih urah telefonirale na solsko skrbništvo in vprašale po uradu za slovenske osnovne sole, so zaman čakale na odgovor. Urad je bil prazen, ker je bila edina zaposlena v njem na povsem upravičenem bolezenskem dopustu. SSS je pred začetkom solskega leta že spet opozoril skrbnika na »zanemarjanje« slovenskega urada za osnovne sole. Po zakonu 932 bi moralo biti na skrbništvu namescenih pet učiteljev za potrebe slovenskih osnovnih sol. Na skrbništvu deluje res pet slovenskih učiteljev, od teh pa je le eden dodeljen uradu za slovensko osnovno solo, drugi so porazdeljeni po uradih za knjigovodstvo, v katerih pa je le minimalno opravljajo delo, ki zadeva slovenske sole. Solški skrbnik je takrat zagotovil sindikalnim predstavnikom, da bo dodelil slovenskemu uradu se eno delovno moč, včerajšnji primer pa prica, da ni bilo doslej še nič storjenega.

Ob vsem tem gre opozoriti tudi, da je solsko skrbništvo razpisalo natečaj za slovenske učitelje z enoletno zamudo. Po zakonu bi moralo to storiti takoj, ko je bila prednostna lestvica učiteljev izcrpana. To se je zgodilo v začetku lanskega solskega leta. Treba je bilo nato počakati kar 10 mesecev, predno ga je skrbništvo končno razpisalo.

DEVIN-NABREŽINA / POGOVOR S ČLANOMA ODBORA

Krožek 1991 začenja novo kulturno sezono

V ponedeljek predavanje prof. Ivana Verča o Rusiji

NEVA LUKES

V ponedeljek bo v društvenih prostorih SKD Igo Gruden v Nabrežini predavanje prof. Ivana Verča o sedanji problematiki in dogodkih v Rusiji.

Organizator večera je Krožek 1991 iz Devina-Nabrežine, ki je bil ustanovljen leta 1991 v želji, da bi v čim večji meri razkrivalo krajevno in deželno stvarnost v njenih različnih kulturnih, socialnih in ambientalnih aspektih, pri varstvu narave, solski problematiki, pa tudi pri reševanju problemov razizma, emigracije, medetničnega dialoga in v tej zvezi seveda v glavnem k spoznavanju dveh narodnostnih skupnosti, ki živita v tej občini in se torej vsakodnevno srečujejo pri reševanju številnih skupnih problemov, ki pa vsaka zase predstavlja celoto, ki ne more živeti in ustvarjati sama, temveč mora biti tesno druga z drugo povezana.

O vsem tem smo se pred ponedeljkovim večerom pogovorili z dvema odgovornima članoma krožka, in sicer z Marizo Skerk in Michelejem Gangalejem, profesorjem na višji srednji šoli v Trzinu, kjer poučuje italijansko in latinsko.

»Ce hočemo najprej spregovoriti o stevilkah, potem naj povemo, da je v krožku deset aktivnih članov, vpisanih pa jih

imamo 40, medtem, ko je krog naših prijateljev, sodelavcev in somišljenikov veliko obsejnejši.«

Krožek je bil ustanovljen z namenom, da se porusi zid, ki preprečuje prebivalcem slovenske in italijanske narodnosti tega območja, da bi se bolje med seboj poznali, bolj sodelovali, se sporazumevali in usmerjali svoje stvarilne dejavnosti tako, da bi bile v korist vseh, predvsem pa v korist medsebojnega sožitja, dobrih odnosov in sodelovanja na vseh področjih, od kulture, zakonodaje, spoznavanje ambienta, ekologije, itd.

»V tem smislu smo začeli od nase ustanovitve dalje tudi delovati,« sta nam povedala Mariza in Michele; slednji je po poreklu Albanec in zaradi tega se bolj razume manjšinsko problematiko in vse, kar je s tem v zvezi - torej tudi potrebo odstranjevanja različnih tabujev, nacionalizmov in sovražnosti, ki preprečujejo, da bi se ustvarilo, med tujci in prebivalstvom obeh narodnosti res plodno in uspešno sodelovanje.

Od svojega nastanka dalje je imel krožek dve vrste uspešnih večerov in drugih pobud, saj je njegov glavni moto - ne le

besede, temveč predvsem dejanja.

Tako je imelo v preteklem letu zelo uspešne večere ob predstavitvi knjige prof. Guida Miglie "I sentieri della memoria", ki je bilo na bivšem sedzu socialnega centra v Sesljanu, nato večer posvečen slovenski kulturi, na katerem so sodelovali prof. Pirjevec, prof. Cenda, Miran Kosuta in prof. Marija Pirjevec.

Zelo uspel je bil tudi večer posvečen novim načinom sožitja, kjer so bili gostje Franco Codega, predsednik ACLI, ki je predstavil svojo knjigo "Educazione allo sviluppo", Rosario Lembo, predsednik koordinacijskega odbora za mednarodno solidarnost, in Marco Del Bosco, docent na Mednarodni šoli v Devinu.

V preteklem letu je krožek organiziral s koncert ljudske glasbe proti vojni s sodelovanjem folklorne skupine "Piscaci", večer posvečen literarnim delom krških ustvarjalcev, srečanje z bosanskim pisateljem srbske narodnosti Božidarjem Stanisicem o doživljanju vojne in pričevanjih iz krajev, ki jih je vojna hudo zaznamovala, za zaključek sezone 1992-93 pa se nastop zbora stu-

dentov Zavoda Združenega sveta, ki so pod vodstvom dirigenta Piera Polena zapeli vrsto pesmi številnih narodov.

V letu 1993 je krožek organiziral srečanje med italijansko nižjo srednjo solo De Marchesetti in nižjo srednjo solo Gruden na temo "Od strahu do upanja", nato cikel predavanj z udeležbo predstavnikov ekoloških združenj, srečanje o sodobni umetnosti, prav tako z udeležbo italijanske in slovenske nižje srednje sole, večer posvečen pisatelju Alojzu Rebuli in večer z Aljoso Zerjalom.

»Imamo seveda načrte tudi za prihodnjo dejavnost,« nam je povedal prof. Gangale. »Tako bomo pripravili glasbeni večer, v počastitev sklada telja Marija Kogoj, nato večer posvečen italijanski kulturi iz 18. stoletja, kjer bosta sodelovala tudi krožek Istria in Arcinova, pa se večer s pevko Silvano Licursi, ki bo izvedla vrsto ljudskih pesmi albanskega izvora.«

»Nocemo se posluževati le lepih besed in na papir napisanih nactov. Zelim si živih kontaktov s stvarnostjo, zelim si resničnega medsebojnega sodelovanja in preko tega tudi medsebojnega spoznavanja, brez katerega ni mogoče graditi temeljne mirnemu sožitju tu na našem območju.«

NA TURNEJI PO ARGENTINI

Tržaški oktet doživel povsod res topel sprejem

Doslej so imeli že tri koncerte -

JOZE KOREN IZ BUENOS AIRESA

Ceprav je gostovanje Tržaškega okteta pri slovenskih izseljencih v Argentini praktično sele na začetku, so že njegovi trije dosednji koncerti v Buenos Airesu presegli vsa pričakovanja in tudi sam izseljenški okvir. V ponedeljek, 11. t.m., je namreč Tržaški oktet nastopil v občinskem kulturnem centru San Martin v strogem središču Buenos Airesa, v katerem so se lani odvijali prvi dnevi kulture v Argentini. Je to impozantna zgradba z več gledališkimi in koncertnimi ter razstavnimi dvoranami. Ze samo dejstvo, da je organizatorjem oktetove turnee iz vrst Zedinjene Slovenije uspelo dobiti za oktetov nastop to dvorano, predstavlja tako zanje, kot se toliko bolj za Tržaški oktet veliko zadosčenje. Nastop okteta v tej središčni dvorani je bil namenjen predvsem argentinskemu občinstvu, ki je tudi predstavljalo vsaj tri četrtine od kakih 400 poslušalcev. Oktetova pesem, tako slovenska kot drugih narodov, je doživela navdušen in dolgotrajen aplavz, kateremu se je moral oktet oddolžiti še z dodatki. Med občinstvom so bili tudi glavni direktor kulturnega centra San Martin, dekan fi-

lozofske fakultete in druge ugledne osebnosti. Celoten spored je bil podan v argentinskini.

V tork in sredo, ko niso bili predvideni koncertni nastopi, so gostitelji pripravili članom okteta panoramsko vožnjo po glavnih avenijah Buenos Airesa in pa obisk karakterističnega Campa Argentino, 60 km iz mesta, kjer so so prisostvovali jahalnim spretnostnim "gauchov" in si ogledali zoološki vrt in živinorejsko farmo. Med kosilom in folklornih spektaklov pa je bila priložnost, da je Tržaški oktet zapel nekaj pesmi in svoja mednarodnega repertoarja prisotnim turistom iz kakih desetih južnoameriških in evropskih držav in pozval njihovo navdušeno odobravanje.

Sinoci pa je Tržaški oktet spet pel slovenskim rojakom v slovenskem domu v predmestnem predelu Carapachay in se najbolj z domoljubnimi pesmimi spet ogrel srca in dlani poslušalcev.

Danes bo Tržaški oktet nastopil v slovenskem podpornem društvu Triglav, ki združuje pretežno stare izseljence po prvi svetovni vojni, med katerimi je tudi mnogo Primorcev.

Končno se naša Vanda Puric danes omozi z Andrejem Mnogo sreče, ljubezni, zdravja in medsebojnega razumevanja jima zelijo mama, tata in brat Walter s Karin, Asiro in Minejem

Dekliški zbor Vesna se veseli ker

Vando danes omozi Andrej

srečen bodi ti, saj Vando dobi si. Skupaj se veselita in za potomstvo poskrbita.

Danes se vzameta

Vanda in Andrej

Iskrene čestitke in vse najboljše na novi življenski poti jima zeli kolektiv Grmade

gi«r. Robert Altman.

NAZIONALE 4 - 16.45, 18.00, 20.05, 22.15 »Nel centro del mirino«, i. Clint Eastwood.

GRATTACIELO - 17.45, 19.50, 22.00 »L'ultimo grande eroe«, i. Arnold Schwarzenegger.

MIGNON - 15.30, 16.50, 18.10, 19.30, 20.50, 22.15 »Eddie e la banda del sole luminoso«, r. sanka.

EDEN - 15.30 - 22.00 »Mio marito davanti e dietro tutti quanti«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 20.00, 19.45, 22.00 »L'età dell'innocenza«, i. Daniel Day Lewis, Michele Pfeiffer.

ALCIONE - 18.30, 20.15, 22.00 »L'amante bilingue«, r. Vincente Aranda, i. Ornella Muti, Imanol Arias, prepovedan mladini pod 18. letom.

LUMIERE - 16.00 »Zio Paperone alla ricerca della lampada perduta«, prod. Walt Disney; 18.00, 20.00, 22.00 »Stalingrad«.

RADIO - 15.30 - 21.30 »Una ragazzina vogliosa«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDITVE

SLOVENSKI KULTURNI KLUB, Ul. Donizetti 3 vabi danes, 16. t. m. na ogled filma KAR SE TICE HENRYA (A proposito di Henry). V glavni vlogi nastopa Harrison Ford, sledi komentar in diskusije. Zacetek ob 18.30.

PONUJAMO vam nekoliko drugačen tedenski popoldan: kulturno-izletniško jesensko priložnost z zborovsko pesmijo, pesniško mislijo in ogledom znamenitosti kraškega podzemlja: MePZ PRIMOREC-TABOR vas vabi jutri, 17. oktobra, ob 16. uri na koncert v jama Vilenico. Ob koncertu bo se uro prej ali po nejm na vrsti vodeni ogled jame (vstopnice s posebnim popustom dobite pri vhodu). Odlična priložnost za skupinski društveni ali družinski izlet, za srečanje s stari in novimi prijatelji! Pokrovitelj prireditve je Exclusive team, lastnik diskoteke Titanic v Sezani.

KD PRIMORSKO vabi na ogled igre v narečju SREČANJE. Napisal in režiral Mario Ursic, igrata Miranda Caharija in Livio Bogatec. Predstava bo jutri, 17. t. m., ob 17.30 v Srenjski hiši v Mackoljah. Igra je za vse okuse, za mlade in ne več mlade. Pridite, ne vam bo žal!

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAZENCEV v Trstu vabi v ponedeljek, 18. t. m. na redni ponedeljkov večer v Peterlinovi dvorani, kjer bo misijonarka MARIJA SRES, ki deluje v Indiji, govorila o svojem izkustvu s svetom indijske zenske. Večer se bo pričel ob 20.30.

OBVESTILA

KDOR zeli pomagati Odseku za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu za kritje stroškov, ki jih je povzročila nedavna poplava lahko nakaze prispevek na tr/n 857/74 pri TKB, na tr/n 9433 pri Hranilnici in posojilnici na Opčinah ali ga odda v tajništvo Primorskega dnevnika. Za pomoč hvala.

OBVESTILA

KDOR zeli pomagati Odseku za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu za kritje stroškov, ki jih je povzročila nedavna poplava lahko nakaze prispevek na tr/n 857/74 pri TKB, na tr/n 9433 pri Hranilnici in posojilnici na Opčinah ali ga odda v tajništvo Primorskega dnevnika. Za pomoč hvala.

LOGLAB - multimedijalni tečaj slovenskega jezika, sola preživetja, prislunhi svojemu telesu. Informacije in vpisovanje: Narodna in študijska knjižnica (tel. 635629) in Trzaska knjižarna (tel. 635954), Ul. sv. Franciska 20.

SK BRDINA organizira zimovanje in silvestrovanje v Mariboru. Informacije in vpisovanje na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Opčinah vsak ponedeljek od 18. do 20. ure.

OSNOVNA SOLA M. GREGORIC - STEPANČIC pri Sv. Ani prireja tudi letošnji tečaj slovenskega jezika za odrasle. Potrebne informacije dobite po tel. st. 812214 ali 773411.

DIDAKTIČNO RAVNATELSTVO v Dolini organizira tečaj telovadbe za odrasle v občinski telovadnici za odrasle v prostorih dolinske osnovne sole. Morebitne informacije dobite na omenjenem didaktičnem ravnateljstvu, tel. st. 228282 (od 10. do 13. ure) ali na st. 281388 (od 8. do 10. ure).

TEČAJ JOGE za telesno in duševno uravnovešeno. Vsako sredo od 17. do 18.30 od 20. t. m. dalje, Valletta delle primule. Tel. st. 634774. Vodi Bruna Skabar.

LEKARNE

KRISKA SEKCIJA UPOKOJENCEV SPI CGIL priredi v soboto, 30. t. m. izlet v Spilimbergo in v S. Daniele del Friuli, kjer si bomo ogledali solo za izdelovanje mozaikov. Vpisuje M. Turel, tel. st. 220266.

DRUŠTVO NARAVOSLOVCEV IN TEHNIKOV »T. Penko« prireja jutri, 17. t.m., strokovno vodeni izlet v Polcenigo (PN). Ogled znamenitosti kraja, izviru Livenze in naravnega parka S. Floriano. Zbirališče ob 8. uri na trgu Oberdan in ob 8.20 pri bencinski crpalci na avtocesti pri Devinu. Prevoz z lastnimi sredstvi, kosilo iz nahrbtnika. Vljudno vabljeni člani in prijatelji.

SK DEVIN in SZ SLOGA organizirata jutri, 17. t. m. izlet v neznano. Odhod z Opčin ob 8. uri izpred Prosnetnega doma z lastnimi avtomobili. Vabljeni!

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE sporoča učiteljem v stalezu, da bo v kratkem solsko skrbništvo v Trstu priredilo ustni izpiz za vstop v pripravljajni tečaj za poučevanje tujega jezika. Rok za vložitve prošnji zapade 20. t. m. letos. Morebitne informacije o dokazilih in pogojih oz. prošnje dobite na vseh didaktičnih ravnateljstvih, kot tudi na sedežu sindikata.

MALI OGLASI

OSMICO je odprl Zbogar v Samatorci št 47. OSMICO je odprl v Zgoniku 71 Mario Milic. V SESLIJANU dajem v najem samo nerezidentom novo in popolnoma opremljeno stanovanje. Tel. v večernih urah na st. (040) 229483.

UNIVERZITETNA studentka nudi lekcije iz angleščine. Telefon 229234. BREZ POSREDNIKOV prodamo hišo z vrtom v predmestju Trsta. Tel. st. 393624.

HLAVATYVE avkarele in tuše prodam po zanimivi ceni. Tel. st. 413142. URADNISKE prostore v Trstu, srednje velikosti, primerno tudi za profesionalno pisarno ugodno prodamo najboljšemu ponudniku brez posrednikov. Možnost parkiranja. Pismene ponudbe poslati na Publhist Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod sifro "Uradniški prostori".

TRGOVINA JESTVIN isče vajenca. Tel. st. 200172. ZNANA TRGOVINA v mestnem središču isče izkušeno blagajničarko, najmanj 40 let, prikupega videza, prijazno z znanjem slovenscine in hrvaščine. Pismene ponudbe v italijanskini poslati na Publhist Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod sifro "Blagajničarka".

PRISPEVKI Ob 1. obletnici smrti drage Nike darujeta družini Vouk in Hrvatic 50.000 lir za o.s. Borst,

50.000 lir za PD Slovevec, 50.000 lir za cerkev v Borstu in 50.000 lir za ZPZ I. Grbec. V isti namen daruje teta Loredana z družino 50.000 lir za o.s. v Borstu in 50.000 lir za OPZ F. Venturini-Domjo.

V spomin na nepozabno Niko Vouk darujeta KD in ZP Z I. Grbec 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk in 50.000 lir za Ludo-doteko - Lupusinfabula - Skedenj.

Ob 1. obletnici smrti drage Nike se je spominjata Manuel in Monika ter darujeta 30.000 lir za otroški zbor F. Venturini-Domja.

Ob 1. obletnici smrti drage Nike se je spominjajo in darujejo Sabrina, Mirjam, Patricia, Rita, Sonja, Marta, Dianora, Luca, Iztok, Giorgio, Sandro, Jordan 120.000 lir za otroško kliniko Burlo Garofolo. V isti namen darujejo Zorka in Robi ter Franka in Bruno 100.000 lir za otroško kliniko Burlo Garofolo.

Minilo je eno leto, odkar drage Nike ni več med nami. Njen igriv pogled in vever nasmeh bosta vedno ostala v naših srcih. V njen spomin darujejo učenici in učiteljice oš v Borstu 265.000 lir za solo.

V spomin na drago Niko darujejo Henrik, Rita in Elisa 100.000 za solo v Borstu.

Ob 55. rojstnem dnevu Glavka Turka daruje družina 100.000 lir za Skedenjski etnografski muzej, 100.000 lir za OZE pri NSK, 100.000 lir za Sklad Sergija Toncica in 100.000 lir za Sklad Albina Buhnica.

V počastitev spomina dragih Glauka Turka in inz. Dorja Ostana ter gospe Cilke Pernaric darujeta Neva in Etko Jogan 200.000 lir za Glasbeno matico.

V spomin na drago Cecilijo Trumpaz darujeta Stefa in Nereo 50.000 lir za SKD Mavhinje-Cervolje.

Nameste cvetja na grob prijateljce Ervine Kral darujeta Marinka in Sergij Bandi 50.000 lir za trzaski casopis Iskra.

Nameste cvetja na premani grob Ervine Kral darujeta družini Krmec in Hrvatic 50.000 lir za MPZ F. Venturini.

V spomin na Ervino Kral daruje Ema Tul (Mackolje) 20.000 lir za KD F. Venturini.

V spomin na Ivanka Colja vd. Skerk darujeta Bruna in Pepi Milic 50.000 lir za SK Kras.

V spomin na Lojzino mamo darujejo Bratos, Skerk, Kalc, Skerlavaj in Bukavec 55.000 lir za SPDT.

Ob obletnici smrti drage matere daruje Stanko Cok 50.000 lir za Center za rakasta obolenja.

Iva in Vladimir Scuka darujeta 50.000 lir za OZE pri NSK.

16. 10. 1992 16. 10. 1993

Nika

V najinih okeh se zrcali vedno Tvoj nasmeh in v srcih najinih odmevajo Tvoje pesmice...

Tvoja mami in ladi

Iskrena hvala vsem, ki krasite grob s cvetjem.

Borst, 16. 10. 1993

Uprava in kolegi Kmetijske zdruge v Trstu izrekajo globoko sozalie Edvinu in Gianiju Zerjulu ob težki izgubi drage mame oz. none.

Družina Mauri iz Lakotiska izreka globoko sozalie Edvinu in družini Zerjul ob izgubi drage mame Rosalie.

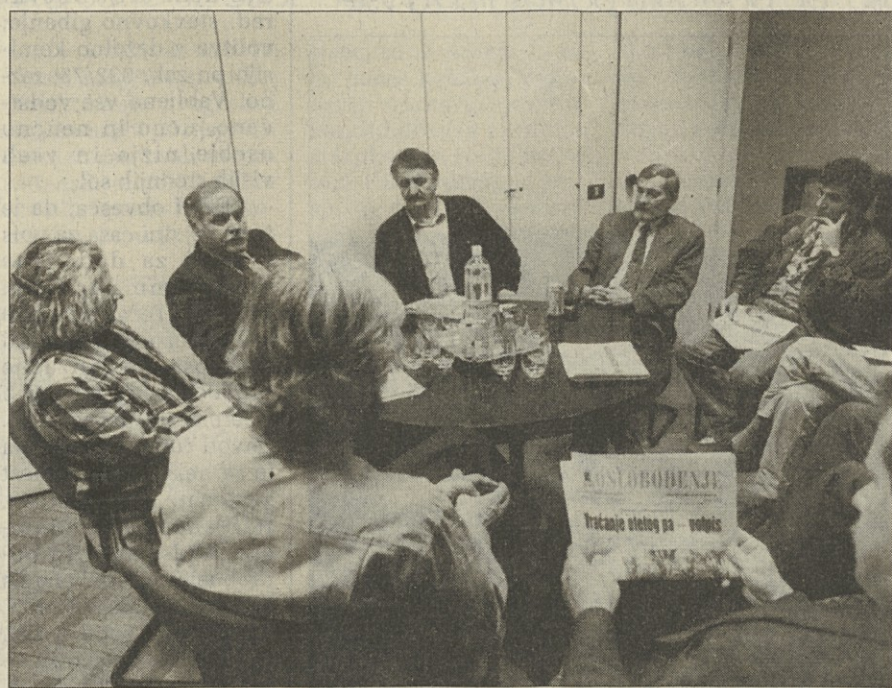
VODITELJI SARAJEVSKEGA DNEVNIKA V NAŠEM UREDNIŠTVU

Oslobođenje - simbol upanja v bodočnost brez vojne

Kljub nemogočim vojnim razmeram dnevnik redno izhaja

Casopis v obleganem mestu, ki je postal simbol upanja. To je sarajevsko Oslobođenje, dnevnik, ki kljub tragičnemu položaju v bosanskem glavnem mestu izhaja vsak dan in prinaša izmučenemu prebivalstvu ne samo vesti o dogajanjih doma in v svetu, ampak tudi trohico upanja, da bo vojne nekoc vendarle konec in da bo tudi mesto lahko spet normalno zazivele.

Glavni in odgovorni urednik Oslobođenja Kemal Kurspahic in odgovorni urednik mednarodne izdaje Midhat Plivcic (spremljal ju je dopisnik slovenske TV Aleksandar Mlac) sta včeraj obiskala trzasko uredništvo našega dnevnika in povedala, v kakšnih nečloveških razmerah delajo. O obisku predstavnikov Oslobođenja bomo se poročali.

Pogovor z uredniki Oslobođenja v našem uredništvu (foto Krizmančič/KROMA)

RAZSTAVE / USTVARJALNO DELO EKSPRESIONISTA

Viktor Godnič razstavlja v Šempolaju

Razstavo bodo odprli jutri v gostilni Gruden - Slikar se je rodil v Nabrežini

V restavraciji Gruden v Šempolaju bodo jutri odprli razstavo domacina Viktorja Godnica - Victorja, ki se bo predstavljal z 12 olji. Ekspresionistične slike prikazujejo aktualne perece probleme družine, družbe in mladine.

Victor se je rodil v Nabrežini; zaradi težkih pogojev, skozi katere se je prebijala njegova družina, je s sedemnajstim letom zapustil dom in se kot profesionalni nogometaš preselil na Sicilijo. Nekaj let pozneje ga je odkupil genovski nogometni profesionalni klub, kaj kmalu pa se je zavedel, da so v življenju važnejše druge dobrine. Po koncu vojne, ko mu je bilo 24 let, se je srečal z don Boscovimi Salezijanci, ki so mu pomagali, da je uresnil svoj sen: pomagati je želel mladim, predvsem revnejšim, da bi lahko zrastle v zdravem okolju. Ko je pri 35 letih diplomiral iz teologije, je poučevanje začel v Salezijanskih zavodih. Pet let kasneje je vzljudil slikanje in skulpturo. Po prvem obdobju, ko je njegova dela označevala impresionistična usmeritev, se je preusmeril v ekspresionizem.

Na sliki olje Viktorja Godnica.

LEKARNE

Od ponedeljka, 11. do nedelje, 17. oktobra 1993 Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Combi 17 (tel. 302800), Trg XXV. aprila 6 - Naselje sv. Sergija (tel.

DI. ERRE S.a.s. BLINDIRANA VRATA IN ZASTEKLITVE LES • PVC • ALUMINIJ

Ul. Molino a Vento 84 Trst - tel. 040/369964 - fax 040/660224 Predstavnik v Sloveniji METALCHERAMICA - Tel. 066/79402

NOVICE

Inž. Graziato v središču polemik

Deželni svetovalec DSL Michele Degrassi je predsednik deželne uprave Fontaninija včeraj formalno vprašal, ali namerava kaj ukreniti zoper sklep upravitelja goriske KZE z dne 21. septembra letos, s katerim so inž. Gelsieru Graziatu zaupali nacrtovanje in vodstvo del za realizacijo novega centra za prvo pomoč v goriski bolnišnici. Degrassi opozarja, da je Graziato bil aretiran in da je osumljen v zvezi s podkupninskimi aferami, zato meni, da ni poveritev del prav njemu ni umestna in da bi morala poseči deželne uprava.

Stavka carinikov teden kasneje

Sindikalne organizacije osebja carinske uprave v Gorici so napovedali protest z vzdržanjem od nadurnega dela odlozili za en teden: namesto v ponedeljek, 18. bodo s protestom začeli 25. oktobra. Protest bo kot napovedano trajal 10 dni, med katerimi bodo blago carinili samo od 8. do 14. ure, ne pa v popoldanskem času, ko zaradi pomanjkanja osebja lahko izvajajo preglede samo z nadurnim delom. V odložitve protesta jih je prisililo togo zadržanje ministrstva za finance, ki je menilo, da je tudi vzdržanje od nadurnega dela dejansko stavka in da je treba torej spostovati napovedne roke, ki so predvideni za stavke v javnih storitvah.

Prefekt De Matteis pri Deganu

Goriški prefekt Francesco De Matteis je včeraj obiskal predsednika deželnega sveta Cristiana Degana, da bi ga seznanil s perečimi problemi na Goriskem. V prvi vrsti je opozoril na dramatične razsežnosti gospodarske krize in brezposelnosti, med drugimi problemi v pokrajini pa je navedel izdatno škodo, ki so jo povzročile nedavne poplave.

Odbornik Fasola o krizi Anffas

Deželni odbornik za zdravstvo Gianpiero Fasola je včeraj odgovoril na kritike, po katerih naj bi bila Dezela kriva, če bo center za pomoč prizadetim ANFFAS v Gorici moral zapreti. Fasola trdi, da je za rezanje finančnih prispevkov kriv državni zakon in da Dezela ne izvaja posebnega klenja stroškov za "sibkejšje osebe", pač pa samo aplicira zakone.

Praznik kostanja

Goriški planinci vabijo jutri na praznik kostanja. Zbrali se bodo že v prvih popoldanskih urah pri Stekarjevih v Steverjanu, kjer bo ne glede na vreme (zavejte bodo našli pod streho v skednju) dovolj priloznosti za klepet, za pesem, za salo. Za ljubitelje pes hoje bo zjutraj tudi pohod od Gorice do Steverjana. Zbirališče bo pri pevmskem mostu (na goriski strani), odhod pa ob 9.30.

ŠOLSTVO / USPEH MATURANTA LICEJA TRUBAR

Janu Bednariku naslov "Zastavonoša dela"

Uvrstil se je med 25 najboljših dijakov v Italiji

Italijanski center za usmerjanje studentov, ki deluje v sklopu Državne federacije Vitezov dela, izbira vsako leto petindvajset najbolj zaslužnih dijakov iz cele Italije, da jim podeli naslov Zastavonoša dela (Alfiere del lavoro). Med temi je letos tudi bivši dijak, letosnji maturant klasičnega liceja Primož Trubar, Jan Bednarik, ki smo ga povabili na pogovor.

Jan, čestitamo. Kako se počutis ob tako pomembnem priznanju?

»Vesel sem, da sem končal svojo višješolsko kariero s to nagrado. Se posebno, ker vem, da je bil kriterij izbire dokaj strog.«

Nam lahko obrazložiš kako je prišlo do tega, da si kandidiral za ta naslov?

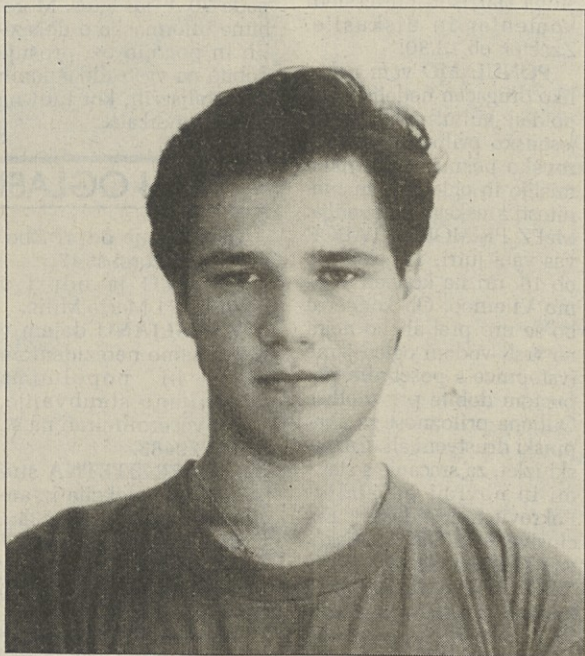
»Možnost, da bi se lahko potegoval za to priznanje, mi je omenil profesor Ivan Bratina. Ko sem privolil v to, mi je on pomagal, da sem zbral vse potrebne dokumente. Ker je odličnjakov po Italiji kar dosti, je bilo treba dokazati z raznimi atestati, da se uspešno udeležujem tudi izven sole.«

Torej, če prav razumem, mora biti kandidat za naslov Zastavonoša dela odličnjak in uspešen športnik, ali kulturni delavec itd.

»Nekako tako. Jaz sem poslal svoja sahovska priznanja. Potem ko sva s profesorjem zbrala potrebne papirje, me je ravnatelj kandidiral.«

In začeli ste čakati na odgovor.

»Novica je prišla v dveh trenutkih, najprej neuradno po telefonu in

Jan Bednarik (foto Studio Reportage)

potem uradno s pismom. V nekaj dneh sem moral potrditi, da sprejemam nagrado in da bom prisoten na podelitvi.«

Zakaj toliko formalnosti? Kot zastavonoša dela bos imel tudi kakšno posebno dolžnost?

»Ne, sploh ne. Ves problem je v tem, da je podelitev naslovov zelo svečana proslava, ki se bo odvijala ob prisotnosti predsednika republike Scalfara, predsednika senata Spadolinija in ministrice za solstvo Russo Jervolino. Razume se, da za take priloznosti obstaja točno določen protokol. V tem konkretnem primeru je treba podeliti točno petindvajset naslovov. Če zbolis in ne moreš v Rim te nadomestijo z drugim, ki ti sledi na lestvici.«

Ali torej ze ves, kako bo potekalo podeljevanje in obisk tam v Rimu?

PROMET / NOVOSTI V MESTU

Parkiranje proti plačilu

Uvedli bodo avtomate podobno kot že v Vidmu

MARKO MARINCIC

V središču Gorice bodo najbrz že v kratkem uvedli parkiranje za določen čas in proti plačilu po sistemu, ki že deluje v Vidmu in Pordenonu. To je sklep, ki so ga sprejeli te dni na županstvu na srečanju, ki so se ga po- leg prefekturnega komisarja De Luce di Pietralata udeležili tudi po- veljnik občinskih re- darje Armido Zaro, predsednik in direktor avtomobilskega kluba ACI Francesco Moise in Guido Palma ter inž. Si- vilotto, član prometne komisije pri ACI ter eden od izvajalcev pla- na za novo prometno ureditev v Gorici.

Na srečanju so ugo- to- vili, da je načrt za pre- ureditev prometa že izde- lan in da so se o njem izrekli že rajonski sveti ter nekatera strokovna združenja, na primer tr- govci. Ena temeljnih smernic je ureditev parkiranja v središču mesta, kjer so pri- pravljajci načrta ugo- to- vili, da mnogi avtomobilisti zlorabljajo sicer nezadostne možnosti parkiranja za dolge po- stanke. Dogaja se, da sa- mi trgovci, prodajalci ali uslužbenci javnih ura- do- po cele dneve puš- čajo avtomobile na

javnih parkirnih mestih in tako onemogajo do- stop v center z avtomobilom in parkiranje vsem, ki bi to potrebo- vali zaradi nujnih opravkov.

Racionalno uporabo danes razpoložljivih parkirnih mest naj bi to- rej zagotovili tako, da bodo uvedli plačilo za parkiranje, ki bo seveda odmerjeno glede na dolžino postanka. Placi- lo naj bi se izvajalo s po- močjo posebnih avtomatov, ki bodo spre- mali tako magnetne kar- tice kot bankovce in ko- vance. Za udobnejše ko- risčenje parkirnih mo- znosti bo Avtomobilski klub uvedel tudi v Gori- ci elektronske kartice Acipark.

Z uvedbo teh novosti naj bi zagotovili primer- no rotacijo v uporabi parkirnih mest v centru, nadejajo pa si tudi, da bo uvedba novega siste- ma prispevala k bolj di- scipliniranemu prome- tu, k manjšim zastojem in torej k zmanjšanju zvočnega ter zračnega onesnaževanja. Za to pa bo gotovo potrebna po- stritev nadzorstva pre- metnikov in tudi spre- memba navad vseh, ki danes z avtomobili "pa- rasitsko" zasedajo" mestno središče.

Poleg tega bodo letos v tečaj vključili se dve novi temi, ki ju bodo razvijali vzporedno in

IZOBRAŽEVANJE / MULTIMEDIALNI TEČAJI

Ob slovenščini tudi govornica telesa

Kinoatelje in soorganizatorji so letos kakovostno popestrili ponudbo sodobnih tečajev

V Gorici (in Trstu) bo- do tudi letos tečaji slo- venskega jezika, ki so lansko leto doživeli lep uspeh. Gre za multime- dialne tečaje slovenske- ga jezika in kulture, ki jih prireja goriški Kinoat- elje v sodelovanju s fi- lozofsko fakulteto iz Ljubljane - Centrom za slovenscino kot drugi je- zik, s Slavističnim dru- štvom iz Trsta, Slo- venskim raziskovalnim in- stitutom SLORI in ita- lijansko organizacijo ACLI iz Trsta.

Tečaji imajo podna- slov Razumeti in razu- meti se in lepo opisno geslo Multimedialne de- lavnice kulturne ekolo- gije. Novi izrazi skušajo predvsem dopovedati, da to niso samo tečaji slovenskega jezika, pri katerih bi slo za nekak- so "guljenje" snovi in slovne, ampak gre za nove prijeme učenja, pri katerih se uporabljajo sodobna sredstva kot tu- di pogovori, sprehodi, izleti, večerje, na katerih je treba naročiti hrano in pogovor imeti v slo- venscini, televizijski in aktivni ogledi filmov, gledališča, razstav in tako dalje, vse v novem slogu, ki odgovarja po- trebam sodobnega clo- veka.

Poleg tega bodo letos v tečaj vključili se dve novi temi, ki ju bodo razvijali vzporedno in

sicer govornico telesa in solo preživetja. Govornica telesa je morda se va- žnejša kot govorni jezik, saj tudi in predvsem z njo komuniciramo v in z okoljem, medtem ko pa gre pri soli za preživetje za to, kako preživeti v katastrofah, kako se ob- nasati takrat, ko odpove- do trhle noge nase navi- dezno trdne civilizacije. V preprostih besedah povedano bodo obisko- valci tečaja spoznali osnovne prvine tistih veščin, ki cloveku omo- gočijo preživetje z ma- lenkostnimi stvarmi tu- di v skrajnih situacijah. Gre za stvari, na katere smo danes že pozabili, so pa izredno važne, ko gre v življenju "zares". Prijetna novost torej, ki so jo fantje pri organiza- ciji multimedialnih tečajev slovenscine dali v spored tudi zaradi ak- tualnosti, prevsem pa zato, da bi popestrili tečajnisko ponudbo.

Organizatorji pravijo, da je koncept vseh mul- timedialnih tečajev slo- venskega jezika v tem, da bi privabili v sloven- ski krog ljudi tako, da jim slovenska organiza- cija nudi tisto možnost učenja, ki je drugje ne najdemo. Italijanski ude- leženec tečaja lahko spozna tako slovensko stvarnost kot tudi slo- venski jezik ob tem pa se marsikaj drugega, kar

utegne biti zanj zanimi- vo.

Obenem napove- dujejo, da bodo priredili tudi tečaj slovenskega jezika za vse tiste ljudi, ki so poznavanje sloven- skega jezika iz takega ali drugega razloga izgu- bili in ga želijo spet pri- dobiti. V to skupino velja pristeti vse ljudi večinoma slovenskega izvora, ki jih stari niso naučili slovenskega je- zika ali pa govorijo sla- bo oziroma samo nare- no slovenscino in bi se radi bolje naučili pogo- vorne ali knjižne slo- venscine.

Multimedialne tečaje so poimenovali log-lab tečaje, kjer log stoji za logos-besedo in lab za laboratorij. Tečaji so svojstven primer razvoja tekom let, saj so dejan- sko pri Kinoateljeju prisli iz slovenskega fil- ma na učenje slovensci- ne. Prav zato je zanimi- vo opazovati njihov raz- voj, ki sedaj obsega že učenje slovenskega je- zika na popolnoma nov način.

Vsi, ki jih obiskovanje tečajev zanima, lahko pokličejo po telefonu na št. 531-733, kjer jim bo- do pojasnili vse podrobnosti. Stevilka odgovarja slovenski goriški knjiž- nici Damira Feigla v uli- ci Croce 3, kjer bodo tečaji slovenscine tudi potekali.

ŠTMAVER / ČETRТА IZVEDBA ZANIMIVEGA POHODA

Udeleženci pohoda na Sabotin bodo jutri tudi sadili drevesa

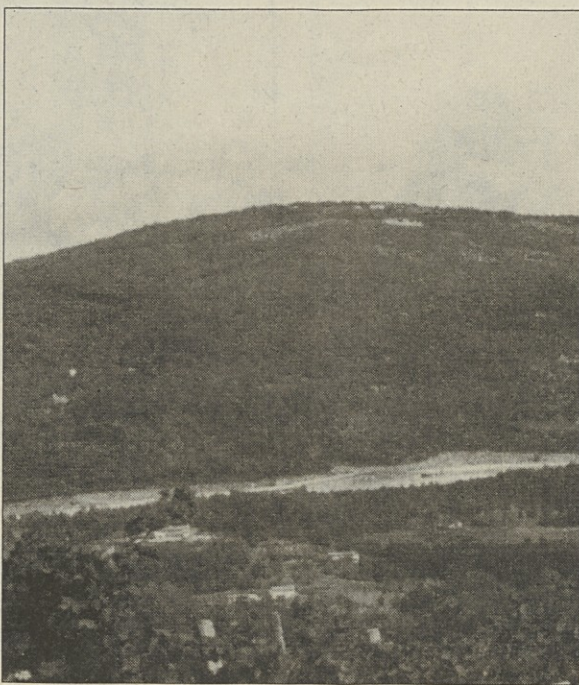
Z njimi naj bi nekoliko zakrili zarezo v hribu, ki jo povzroča cesta - Na vrhu ogled razvalin, pevski nastop in maša, ob povratku paščašuta za vse

Rajonski svet za Pev- mo, Oslavje in Stmaver prireja v sodelovanju z društvom Sabotin iz St- mavra jutri Pohod na Sa- botino. Letosnja izvedba je ze cetra in pričakujejo, da bo privabila številne pohodnike iz raznih kra- jev. Zbirališče je ob 8.30 pri začetku vojaške ceste.

Novost in zanimivost letosnjega pohoda je ta, da bodo udeleženci dobi- li vrecko z zemljo, ki bo namenjena posaditvi dr- ves ob ti. Osimski cesti, ki po poboji Sabotina povezuje Novo Gorico z Brdi. Svojas so cesto, najbrz tudi zaradi vojaških pogojevanj in bližine meje, gradili brez velikega obzira do okolja in je danes zareza v hribu vidna se dalec naokoli. Rajonski svet je ze veck-

rat zahteval, naj bi z dre- vesi in rastlinjem vsaj nekoliko popravili sko- do. Obljub je bilo precej, ukrepa nobenega. Zato bodo izkoristili današnji pohod, da sami posadijo nekaj dreves, ki naj neko- liko zakrijejo zarezo v hribu.

Pohod se bo nato na- daljeval do vrha, kjer si bodo ogledali napredo- vanje del, ki jih opravlja prof. Mario Muto pri odkopavanju temeljev stare cerkvice sv. Valen- tina. Predviden je tudi nastop pevkega zbora iz Stmavra, kdor zeli pa bo lahko rpisostvoval masi. Ob povratku s Sabotina bodo pri nekdanji soli v Stmavru bodo pripravili pastašuto, s katero bodo pogostili vse udeležen- ce.

Pobočje Sabotina z zarezo zaradi ceste (foto Studio R.)

ZGODOVINA / DANES NA POKRAJINI

Posvetovanje o deportirancih

Center "Silentes Loquimur" povabil tudi slovenske zgodovinarje

»Izginali brez zgodo- vine« je naslov posveta, ki ga združenje "Silentes Loquimur" prireja danes od 10. ure dalje v pok- rajinski sejni dvorani. Na posvetu naj bi osve- tilili vprašanje fojb in tra- gične ter se ne docela poznane dogodke med in po drugi svetovni vojni na Goriskem. Priredi- telj posveta, Porde- nončan dr. Marco Pirina napoveduje pomembne nove podatke, kar je ok- rog posveta ustvarilo do- loceno pričakovanje, ce- tudi gre pojasniti, da je Pirina, ki je ideološko blizu Severni ligi, ze v

preteklosti senzacionali- stično napovedoval nova odkritja in dognanja, pa se je nato izkazalo, da je slo v veliki meri za ze obce znane podatke.

Tokrat naj bi vsekakor posvet ponudil, ce ze ne objektivno sliko kolci- vih dogajanj v preteklo- sti, vsaj možnost sooca- nja različnih mnenj, saj napovedujejo poleg ita- lijanskih zgodovinarjev (in tudi nezgodovi- narjev) tudi udeležbo slovenskih. S poročili bodo na posvetu sodelo- vali po vrsti inž. Silvio Cattalini, podpredsednik ezulskega združenja

ANVGD, Guglielmo Ce- volin z Univerze v Bolo- gni, novinar Teleporde- none Gigi di Meo, pred- sednica Združenja svoj- cev deportiranih Clara Morassi, Natasa Nemes iz Goriskega muzeja v Novi Gorici, ze omenjeni Pirina ter zgodovinar pri- generlastabu italijanske vojske gen. Giorgio Pir- rone. Poleg navedenih naj bi bili navzoči in naj bi prispevali k razpravi slovenski zgodovinarji Boris Gombac, Milica Kacin Wohinc in Branko Marušić ter novinar ca- snika "L'indipendente" Roberto Poletti.

GLASBA / KONCERTNA SEZONA

Društvo Lipizer ponuja abonma za 25 koncertov

Vsi nastopi v Katoliškem domu

Kljub finančnim in or- ganizacijskim težavam - na primer nerazpoložli- vosti Verdijeve dvorane, ki jih je ze septembra prisila v selitve natečaja za mlade violiniste - so pri glasbenem društvu Rodolfo Lipizer tudi za letosnjo sezono izdelali intenziven abonmajski koncertni program.

Skupno bodo ponudili kar 25 koncertov. Devet- najst bo večernih kon- certov ob petkih, šest pa nedeljskih matinee. Vsi koncerti bodo v dvoran Katoliškega doma. Prvi večerni koncert bo ze 22. oktobra ob 20.30 z reci- talom pianista Alexan- dra Lonquicha. Koncerti si bodo nato sledili z eno ali dvotedenskimi pre- sledki vse do 29. aprila. Nedeljske matineeje se bodo začele 21. novem- bra (duo Giovanni Ange- leri - violina in Micaela Mingardo - klavir), nato pa bodo matineeje enkrat mesečno do 17. aprila.

Količinsko zelo bogata sezona najbrz ne bo mo- gla stalno zagotavljati tu- di vrhunske kakovosti izvajalcev, ponudila pa bo vsekar širok iz pe- ster izbor tako kar zade- va instrumentalne zased- be kot tudi same izvajal- ce, saj se bodo predstavi- li ob glasbenih medna- rodnega nivoja tudi pou- stvarjalci, ki delujejo in nastopajo v deželnem ali kvečjemu vstopnicah

merilu. Na prvih petko- vih koncertih se bodo po- otvoritvenem večeru zvr- stili Colorado String Quartet (29.10.), duo Skerbina-Agnoletto (so- pran-klavir, 5.11.), Trio di Parma (12.11.), Quar- tetto Paganini (26.11.), Trio Cajkovski (3.12.).

Ob zavrtljaju leta pri- dejo na vrsto orkestri: 30. decembra bo novo- letni koncert orkestra Ol- tenia, 14. januarja bo na- stopil Simfonični orke- ster Moldavia. V nadalje- vanju sezone bodo prišle na vrsto se dunajske gla- sbe, operne arije, med iz- vajalci pa kvartet Ko- daly, kitarist Alirio Diaz, oktet Baltiskih virtuo- zov in drugi. Med nedeljski- mi matineeami naj ome- nimo decembrsko, ko bodo nastopili "domaci- ni" pianist Hilarij La- vrenčič, mezzosoprani- stka Romina Basso in ba- sist Alessandro Svab.

Cena posamezne vsto- pnice za večerni koncert bo 15 tisoč lir (znizano 12, clani 10), polovico manj pa bodo stale vsto- pnice za nedeljske mati- neje. Abonma za 19 večernih koncertov je na voljo po 152 tisoč lir (znizano 133, clani 114), abonma za vse koncerte vključno z matineeami pa stane 175 (150, 125) tisoč lir. Abonmaje vpi- sujejo v agenciji IOT, I. Oberdan 16, kjer so tudi v predprodaji vstopnice.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVEN- SKE SOLE - Tajništvo Gorica sporoča, da bo sindikalno zborovanje v torek, 19. oktobra 1993, v prostorih predavalnice poklicnega zavoda za tr- govsko dejavnosti Ivan Cankar ob 12.10 (zadnji dve učni uri). Dnevni red: stavkovno gibanje; volitve v deželno komi- sijo po zak. 932/73; raz- no. Vabljeni vse vodst- veno, učno in neučno osebe nižje in vseh višjih srednjih sol.

SDZPI obvešča, da je se nekaj dni casa za vpis v tečaj za dodeljene upravnemu vodenju podjetja. Tečaj traja 500 ur, je brezplačen in nudi možnost specializacije pri vodstvenih funkcijah v terciarnih dejavnostih. Zavod tudi sporoča, da je se nekaj prostih mest za tečaje informatike, italijanscine in enolo- gije. Vpisovanje in po- drobnejše informacije na sedežu Zavoda v Gorici, ul. della Croce 3 tel. 81826 vsak delavnik, ra- zen sobote, od 10. do 14. ure.

Društvo SLOVEN- SKIH UPOKOJENCEV priredi 7. novembra tra- dicionalno martino- vanje v gostišcu Al Fo- golar v Galianu pri Ce- dadu. Prijave pri po- verjenikih in na sedežu društva.

SEKCIJA VZPI-ANPI DOL-JAMLJE priredi ju- tri ob 16. uri tradicio- nalni partizanski piknik za clane in prijatelje v Jamljah pri Marjotu Pahorju. Prijave spreje- majo Ettore Moro, Karlo Kobal in Mario Croselli.

ČESTITKE

Danes popoldne in ju- tri bodo na Goriskem obratovalce naslednje ben- cinske crpalke.

GORICA
IP - Ul. di Manzano
ESSO - Ul. Aquileia
ESSO - Ul. Trieste
MONTESHELL - Trg Municipio
AGIP - Ul. L. Isonzo
TRZIC
MONTESHELL - Drev. S. Marco
AGIP - Ul. Valentinis
IP - Ul. 4. novembra
KRMIN
ESSO - Drev. V. Giulia
FOLJAN
IP - Ul. III Armata
GRADIŠČE
ESSO
Trg Unità
SKOCJAN
ESSO - Trg Libertà
STARANCAN
ERG - na glavnem trgu
SLOVRENC
AGIP - na drz. cesti št. 56
KOPRIVNO
MONTESHELL - Ul. Verdi
FARA
ERG - Ul. Gorizia
ROMANS
AGIP - Ul. Aquileia

OBVESTILA

MLADINSKI ODSEK KD SOVODNJE priredi začetniški in nadaljeval- ni plesni tečaj. Začet se bo 19. t.m. Za informa- cije in prijave pokličite na tel. št. 882032 (Ladi Tomsic) ob uri kosila ali zvečer.

Društvo SLOVEN- SKIH UPOKOJENCEV priredi 7. novembra tra- dicionalno martino- vanje v gostišcu Al Fo- golar v Galianu pri Ce- dadu. Prijave pri po- verjenikih in na sedežu društva.

SEKCIJA VZPI-ANPI DOL-JAMLJE priredi ju- tri ob 16. uri tradicio- nalni partizanski piknik za clane in prijatelje v Jamljah pri Marjotu Pahorju. Prijave spreje- majo Ettore Moro, Karlo Kobal in Mario Croselli.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI
BASSI RITA, Ul. don Bosco 175, tel. 32515.
DEZURNA LEKARNA V TRZICU
RISMONDO, Ul. E. To- ti 52, tel. 410701.

POGREBI

Danes v Gorici ob 8. uri Giuseppina Vogrig vd. Blasutig na glavnem pokopališču, ob 11. uri Alma Delphin vd. Codellia iz splosne bolnišnice v cerkev v Podturnu in na glavno pokopališče, ob 12.30 Anna Zampichiatti vd. Snider iz splosne bolnišnice v cerkev pri Ma- donnini in na glavno pokopališče, ob 10.30 Ivan Kosmac iz splosne bolnišnice v Trzic.

OSLO / NAGRADA ZA MIR

Letošnja Nobelovca sta Afričana, ki sta sklenila spravo med črnici in belci

Sin plemenskega poglavarja Nelson Mandela je začel kot pobudnik oboroženega boja, sin belega bogataša in ministra Frederik de Klerk pa kot vnet zagovornik apartheida

Neizprosna spomina in pozabe

Zulujski poglavar Albert John Luthuli, Mandelov predhodnik na čelu Afriskega nacionalnega kongresa, je dobil Nobelovo nagrado za mir leta 1960 za upor proti vladavini bele manjšine nad črnsko večino v Južni Afriki. Anglikanski škof Desmond Tutu je bil za civilni boj proti apartheidu nagrajen pred devetimi leti. Mandela, ki je 27 let predsedel v jeci zaradi razglasenja oboroženega boja proti belcem, je dobil Nobelovo priznanje, ker se je odrekel oboroženemu boju in se sporazumel z belcem, »južnoafriškim Gorbacovom« de Klerkom.

Svet v denarju in lepih besedah Nobelovega odbora nagradjuje ljudi, o katerih meni, da ga resujejo vojne, v nebo vpisane krivice, neprijetnosti, ki scemijo v oči. Nagrado je nekdo dobil celo Henry Kissinger, češ da je v Vietnamu »sklenil mir« (Vietnamci mu niso nikoli odpustili, da je prej vodil vojno, Američani pa, da jo je izgubil), za »mir med oljkami« na Blaznem vzhodu jo je dobil Anvar el Sadat (»izdajo« je plačal z življenjem), podelili so jo tudi Mihailu Gorbacovu, češ da je pomagal preseči blokovsko delitev sveta (Rusi so se mu potem odrekli, Američani pa so se le kasneje ugovorili, da so zaradi Gorbacova izgubili svojo prejšnjo moč in pomen).

Bog ve, kako bodo v Južni Afriki čez leto in dan sodili o Mandeli in de Klerku. Skrajneži med belci de Klerku že zdaj oporekajo, da je umiril njihovo »kraljestvo na zemlji«, zmerneži ga po zaslugah primerjajo z Gorbacovom. Odkar je de Klerk iz zapora izpuščen, je več kot deset tisoč črncev umrlo v spopadih, ki so navsezadnje (če pustimo ob strani ideološke razlage) klanje med črnimi staroselci in priselci, ki se vsako leto v deset in deset tisočih stekajo v najbogatejšo državo Črne celine.

Plodovi sodelovanja in sprave med Mandelo in de Klerkom so zgodovinsko pomembni, ni pa čisto gotovo, ali se ju bodo južnoafriški belci in črnici po obracunu vsak v svojih vrstah spomnili kot tvorce miru ali kot zacetenikov vojne.

Tone Hočevar

Nelson Mandela bi najverjetneje nasledil svojega očeta, ki je bil premožen poglavar črnega plemena Xhosa, če se med studijem na črnski univerzi ne bi zapletel v politiko in se pridružil Afriskemu narodnemu kongresu, nacionalističnemu levicarskemu črnemu gibanju, ki ga je tedaj vodil prvi afriški Nobelov nagrajenec za mir Albert Luthuli. Po studiju prava je odprl prvo odvetniško pisarno za temnopolte, zato so mu že tedaj nadeli ime »glas zrtv apartheida«. Večkrat so ga aretirali, ko pa so ANC leta 1961 prepovedali, je pomagal ustanoviti oborožene sile gibanja. Zaradi »zarote proti drža-

vi« so ga dve leti kasneje obsodili na doživetno ječo. Po 27 letih ga je 11. februarja 1990 pomilostil takratni predsednik države Frederik de Klerk. Nekdanji bojeviti odvetnik in boksar teške kategorije je postal pragmatičen, odrekel se je komunizmu in razlagal, da so se tudi belci spremenili. Mandela je pred dvema letoma postal predsednik Afriskega narodnega kongresa, ki je iz svojega programa crtal oboroženi boj.

Odkar se je začel Mandela pogajati z de Klerkom, se je do skrajnosti zaostрил boj za oblast med črnici, ki je v treh letih terjal 11.000 življenj, samo letos več kot 3000.

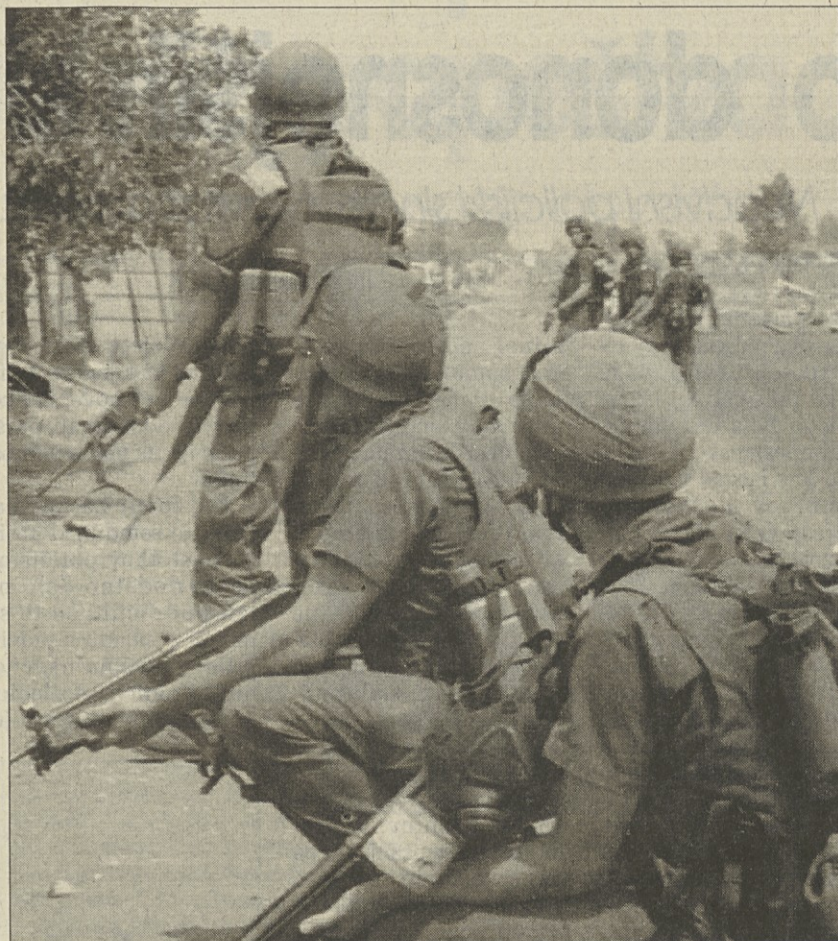
Frederik de Klerk izhaja iz dokaj ozkega kroga najbolj nazadnjaskih belih Južnoafričanov, ki jim kot verski sekta pravijo Dop-pers, znani pa so po tem, da ne sovražijo samo črncev, ampak so skrajno nezaupljivi tudi do belih sodržavljanov angleškega porekla. Politična kariera mu je bila namenjena že od rojstva, saj je bil že njegov oče minister, predsednik senata in časopisni magnat. De Klerkovo rusenje 350-letne belske nadvlade in dobrih starih desetletij apartheida (leta 1948 ga je uzakonila prav njegova Nacionalna stranka) se je bržkone začelo zaradi želje, da bi uspešno svojega predsednikovanja

kronal s prebojem mednarodne osamitve JAR.

Ko je de Klerk septembra leta 1989 prisel na oblast, je razglasil, da bo njegova stranka opravila z rasnim razlikovanjem, kot dokaz, da misli resno, pa je dal izpustiti iz zapora svojega dotedanjega najhujšega sovražnika Nelsona Mandelo.

Za 27. april prihodnje leto je de Klerk razpisal prve svobodne volitve v zgodovini Južne Afrike, kar naj bi pomenilo vrhunec politike sprave. Nekdanji somišljeniki ga obtožujejo, da je državo in njegovo bogastvo vnaprej prodal petkrat močnejši črnici večini, in napovedujejo državljansko vojno.

Morilca črnkega voditelja Hanija so obsodili na smrt

Beli vojaki še vedno oznanjajo belo oblast v Južni Afriki (Telefoto: AP)

JOHANNESBURG - Sodisce v Johannesburgu je v petek obsodilo na smrt dva belska skrajneza, ki sta aprila letos ubila enega izmed bližnjih prijateljev Nelsona Mandele, generalnega sekretarja Južnoafriške komunistične partije in nekdanjega poveljnika oboroženega krila Afriskega narodnega kongresa Chrisa Hanija. Hani je poleg Mandele veljal za najbolj priljubljenega črnkega voditelja.

Sodisce se je odločilo za najstrožjo kazen, ker meni, da »politični umori vodijo Južno Afriko v anarhijo in prelivanje krvi«. Aktivist neonacističnega Gibanja afrikanerskega odpora Janusz Waluz, Južnoafričan poljskega državljanstva, je bil obsojen na smrt, ker je streljal na Hanija, funkcionar Konzervativne stranke Clive Derby-Lewis

pa zato, ker je Waluzu priskrbel puško. Smrtno kazen so sicer v Južni Afriki »zamrzili«, ko je pred tremi leti prisel na oblast Frederik de Klerk.

Smrtno obsodbo so izrekli in objavili samo nekaj ur po novici, da sta de Klerk in Mandela dobitnika letošnje Nobelove nagrade za mir, zato je se bolj razburila belska skrajneza, ki grozijo de Klerku in ga zmerjajo z izdajalcem, podobno kot pripadniki črnkega Panafriškega kongresa obsojajo Mandelo, češ da ima Afriški narodni kongres »krvave roke«.

Južnoafriška vlada in vodstvo Afriskega narodnega kongresa sta Nobelovo nagrado svojima voditeljema ocenili kot dragoceno spodbudo naporem za mir in spravo.

HRVAŠKA / OBČNI ZBOR HDZ

Zaradi politične kozmetike se bo Tuđman v stranki pomiril s tekmečem

Vladajoča stranka se je sposobna otresti vseh neprijetnosti, še zlasti opozicije

ZAGREB - V koncertni dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu se je včeraj začel drugi občni zbor HDZ, za katerega je predsednik države Franjo Tuđman v uvodnem govoru dejal, da mora biti zboro-

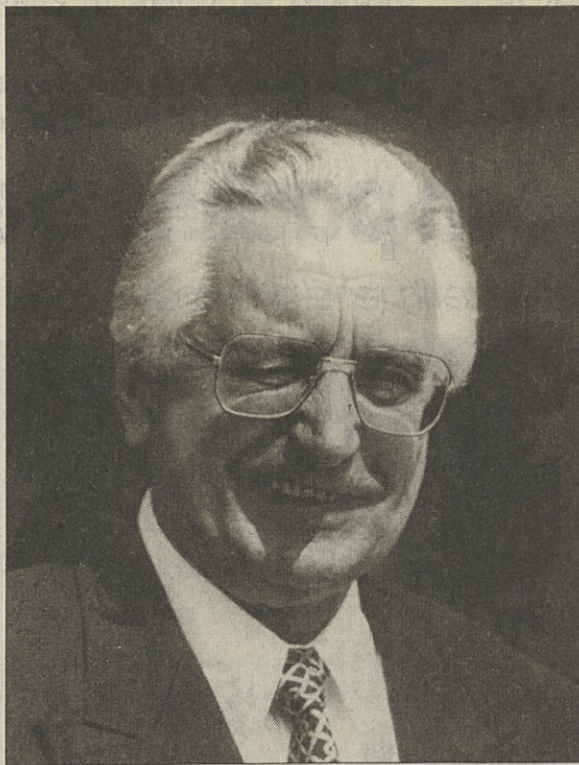
vanje kontinuitete in hkrati krepitev stranke. Oblikovanje programa stranke naj bi po njegovih besedah zasnovali na dosedanjih temeljih in na načelih krščanske demokracije. Strankarski po-

slanci so zasedanje, ki se bo danes končalo, nadaljevali s sestavljanjem list kandidatov za različne strankarske funkcije, o čemer bodo poslanci glasovali danes. Po neuradnih podatkih naj bi bil Tuđmanov protikandidat za predsednika HDZ Dalibor Brozović, ki ne pripada nobeni frakciji znotraj stranke, s čimer se v HDZ skušajo izogniti skorajda neizogibni farski pri volitvah predsednika HDZ, saj je znano, da Tuđman pri tem nima nobene konkurence. Se vedno pa ni znano, kako si bodo v stranki porazdelili preostala mesta. Iz zaupnih virov smo izvedeli, da se Gojko Sušak, Mate Granić in Vladimir Seks, ki bodo prav gotovo izbrani za podpredsednike v stran-

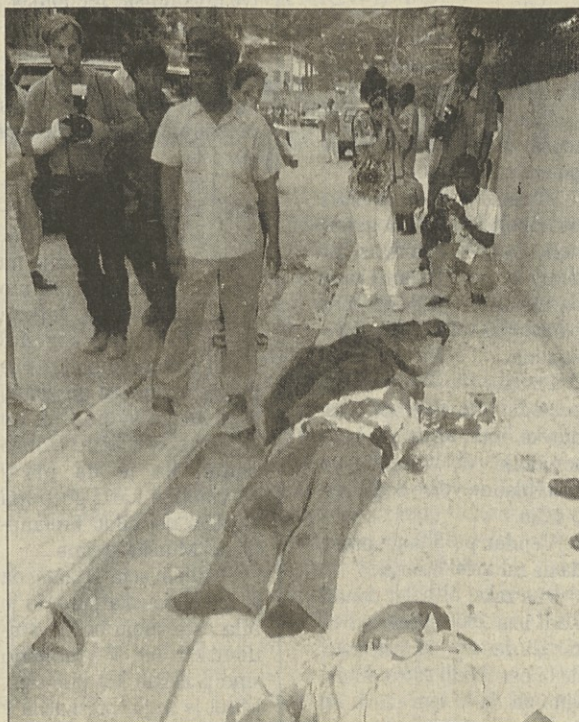
ki, nimajo česa bati. V vrhu stranke zaradi nalog, ki jih opravljajo, ostajajo Stipe Mesić kot podpredsednik parlamentarnega doma sabora, Josip Manolić kot predsednik županijskega doma ter predsednik države Tuđman.

V dolgem govoru je Tuđman poskušal pred približno dva tisoč člani HDZ in gosti iz Evrope in opozicijskih strank jedrnatopovzeti vlogu HDZ v času po zmagi na volitvah. Dejaj, da je »HDZ vsehrvaska in vsenarodna stranka, ki je nastala kot najbolj izviran izraz stoličnih težav hrvatskega naroda po samostojnosti in svobodi«. V dokaz temu je Tuđman govoril o vlogi HDZ v vojni na Hrvaskem, odporu proti JLA in poudaril, da je »HDZ

bila in je ostala osrednja sila v oblikovanju samostojne in neodvisne suverene in mednarodno priznane Hrvatske«. Tuđman v svojem govoru ni obsel niti političnih nasprotnikov in ob tem poudaril, da je »HDZ dokazala, da je sposobna premagati vse slabosti«. Vendar so na Hrvaskem še nekateri, med njimi tudi intelektualci, ki so proti HDZ, glavni razlog za to pa je njihova zavist. Pri tem prednjacijo največji zajedljivci in diletanti, ki niso uspeli, je poudaril Tuđman. Glede hrvatske notranje politike in odnosa Zagreba do uporniških Srbov pa je povedal, da bo Hrvatska vztrajala pri mirovni rešitvi in se poskušala izogniti žrtvam, vendar »smo trdno odlo-

čeni »to storiti z vsemi sredstvi, če bo to potrebno«. Hrvatska bo sposto-vala vse mednarodne konvencije o manjšinah in človekovih pravicah, o tem pa prica tudi Ustavni zakon o zaščiti pravic manjšin in naloga, da se ta problematika reši po mirni poti, je dejal Tuđman. »HDZ je bila in bo ostala gonilna sila hrvatskega gospodarskega preporoda«, je poudaril in napovedal, da bo vlada do Dneva državnosti oblikovala konvertibilno valutno kuno. Na običnem zboru stranke je sodeloval tudi predsednik Herceg-Bosne Mate Boban.

Trupli ubitega pravosodnega ministra in stražarja (Telefoto: AP)

ROMUNIJA / PISMO PARLAMENTU

Obsojenci, krivi za poboje, zdaj prosijo milosti

BUKARESTA - Sedemnajst nekdanjih romunskih komunistov, ki so priprti zaradi množičnega poboja med decembrskim državnim udarom leta 1989, je v parlamentu vložilo prošnjo za pomilostitev, je sporočil dnevnik Evenimentul Zilei. Med njimi so tudi Ceausescujev osebni svetovalec Silviu Curticeanu, nekdanja ministrica za trgovino Ana Muresan, nekdanji zunanji minister Stefan Andrei in partijski ideolog Dumitru Popescu. »Stari smo in izmučeni od minulega dela«, so v pismu zapisali obsojenci, nekdanji člani komunističnega politbiroja

Nicolae Ceausescuja. Vrhovno sodišče jih je za množični poboj pred štirimi leti obsodil lansko leto, obsojenci pa so dobili od osem do šestnajst let zapora. Obtožnica obsojene bremeni poboja blizu tisoč ljudi, ki so decembra leta 1989 dokončno strmoglavili režim diktatorja Ceausescuja. Predstavniki parlamenta se na pismo še niso uradno odzvali. Vrhovno sodišče je Ceausescujeve sodelavce obtožilo, ker niso storili ničesar, da bi preprečili diktatorjev poskus zadušitve odpora ljudstva, in soglasali z uporabo strelnega orožja proti razjeleni množici. (Reuter)

NOVICE

Mednarodno srečanje manjšin

BRATISLAVA - V slovaški prestolnici se je danes začelo 18. srečanje narodnih manjšin iz Slovenije, Avstrije, Švice, Italije, Hrvatske, Madžarske, Češke in Slovaske. Glavna tema tokratnega srečanja je kultura narodnih manjšin glede na evropske spremembe. Srečanje organizira Delovna skupina narodnih manjšin in Hrvatska kulturna zveza na Slovaskem. Glavni pokrovitelj je slovaški predsednik Michal Kováč. (STA)

Escobar popušča

BOGOTA - Kolumbijski mediji so včeraj sporočili, da se je voditelj kokainske mafije Pablo Escobar, ki je v tork spektakularno zbežal iz zapora La Catedral v Bogoti, pripravljen prostovoljno predati oblasti. Escobar naj bi tudi zaprosil nekatere javne osebnosti, da postanejo poroki za njegovo osebno varnost v primeru predaje. Kolumbijsko sodstvo preganja Escobarja zaradi trgovine z mamili in terorizma. Velja tudi za naročnika številnih umorov in ugrabitev. (Reuter)

Vložene obtožnice proti prevratnikom

MOSKVA - Rusko državno tožilstvo je včeraj vložilo tožbe proti voditeljem nacionalnocomunističnega poskusa državnega udara. Nekdanji podpredsednik Rusije Ruckoj, nekdanji predsednik ruskega parlamenta Hasbulatov ter nekdanji ministri Baranikov, Acalov in Dunajev se bodo morali zagovarjati zaradi napeljevanja k množičnim neredom ter za poskus strmoglavljanja zakonitih organov. Za tovrstne prestopke ruski kazenski zakonik predvideva zaporno kazen med 10 in 15 leti. (Reuter)

Spopadi v čečenski prestolnici

MOSKVA - V Groznej, prestolnici ruske kavkaskе avtonomne republike Čečenije, so vso noč odmevale eksplozije. Škoda je velika, spopadale pa so se sile, zveste ruskemu predsedniku Jelcinu, in pristasi čečenskega predsednika Dudajeva, znanega po svojih separatističnih težnjah. Čečenija je že leta 1991 razglasila neodvisnost od Rusije, rusko vodstvo pa je nato v Čečeniji razglasilo izredno stanje. Dudajev je ob zadnjih spopadih v Moskvi tudi odločno podprl uporne parlamentarce, povod za izbruh zadnjega konflikta pa je odločitev čečenskega vodstva, da ne bo dovolilo izvedbe splošnih parlamentarnih volitev, napovedanih za 12. december. (Reuter)

Težavna pot do nove vlade

VARSAVA - Poljski predsednik Walensa je izjavil, da bo sredinska vlada sedanje premierke Suchocke v ponedeljek odstopila, vendar bo Suchocka dolžnost predsednice poljske vlade opravljala še toliko časa, dokler se Walensa in bodoči mandatari Pawlak ne bosta dogovorila o tem, kdo bo v novi vladi zasedel mesta zunanega, notranjega in obrambnega ministra. Predsednik ima po ustavi namrec pravico, da izreče veto na mandatarijev predlog, če meni, da predlagani kandidati niso primerni za navedena ministrska mesta. (Reuter)

HAITI / GENERAL CEDRAS NI ODSTOPI

Zaradi zaostrenih varnostnih razmer se uslužbenci ZN zatekajo v prestolnico

PORT-AU-PRINCE - Po četkovem uboju haitskega pravosodnega ministra Guya Malarya so se razmere na Hitiju se zaostrele. Zato je to državo že zapustilo kakšnih 50 družinskih članov uslužbencev ZN, iz New Yorka pa so svojim predstavnikom in članom človekoljubnih organizacij priporočili, naj se umaknejo v glavno mesto. Kot kaže, se vojaški samodržec general Raoul Cedras se ne bo uklonil zahtevam mednarodne skupnosti, saj v petek ni odstopil.

Pred tremi leti demokracijo izvoljeni predse-

dnik države Aristid je ameriskega predsednika Clintona pozval, naj varnostno okrepi amerisko veleposlaništvo v Port-au-Princeu, kjer bi lahko njegovi pristasi in zagovorniki demokracije v državi našli zatočišče, saj četrtkov atentat na pravosodnega ministra dokazuje, da bodo nasprotniki demokracije na Hitiju se okrepili napade. Kot je povedal Aristidov odvetnik Michael Barnes, je Aristide za pomoč zaprosil tudi Kanado, Venezuelo in Francijo. Slednja je včeraj ostro obsodila napad na ministra Malarya

in zatrdila, da atentat Pariza ne bo odvrnil od odločitve, da na Haiti pošlje blizu sto pripadnikov paravojske milice, ki naj bi z ameriški in kanadskimi vojniki na Haiti vrnilo demokracijo in legalno izvoljeno vodstvo države.

Ameriški predsednik Clinton je v petek svoji demokraciji na Hitiju se okrepili napade. Kot je rusilcev za učinkovit nadzor embarga ZN, ki bo začel veljati v ponedeljek, v bazi Guantanamo na Kubi, pa so razglasili stanje boljne pripravljenosti. (Reuter)

MADŽARSKA / NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI

Policisti razmišljajo o donosnejših službah

Neodvisni policijski sindikat zavrača ponižujočo povišico

BUDIMPESTA - »Porabili smo vse prihranke. Nase place ne zadoscajo in že dva meseca si moramo sposojati denar, da bi lahko preživeli,« zatrjuje 34-letni Bela Cs., stotnik budimpeštanske policije. Bela je eden od tistih 40 odstotkov madžarskih policajev, ki živijo pod pragom revščine. Je oče dveh otrok, od katerih je eden delno prizadet. Čeprav je pri policiji že 11 mesecev, prejema na mesec le 28.000 forintov (370 dolarjev), hkrati pa za družinsko stanovanje plačuje najemnino 6.800 forintov. Njegova žena nima pravice do zaposlitve, ostati mora doma, da jim pripada večja stanovanjska površina. »Najel sem posojilo za milijon forintov za gradnjo hiše,« pojasnjuje. »Deset tisoč forintov moje place je tako vsak mesec namenjenih za odplacilo posojila, ki ga bom plačeval do leta 2023.« »Moral bi zaslužiti vsaj 20.000 forintov več, če bi hotel spodobno živeti brez kakršnegakoli razkosja,« je dodal Bela, ki se mu zdi povišica 500 forintov, kolikor jim je pred kratkim odobril notranje ministrstvo, »smesna«. Sedanja placa, ne samo da ne zadošča za preživljanje družine, z njo tudi ni mogoče zagotoviti reda, ki ga javno mnenje vse glasneje zahteva v držav, kjer se kri-

JULIA BORBELY / AFP

minal neprestano večja. Pod komunističnim režimom place madžarskih policistov sicer niso bile zelo visoke, v zameno za to pa so stanovali zastoj in imeli možnost spodobno preživeti pocitnice, ki so bile za večino Madžarov nedostopne, kakor tudi možnost predčasne upokojitve. Trenutno stanje je takšno, da približno 30.000 madžarskih policistov sicer prejema po 28.000 forintov, medtem ko navadni prometni policisti dobivajo le po 15.000 forintov. »Sedemodstotno zvišanje, ki ga napovedujejo za leto 1994, je ponižujoče,« je izjavil eden od predstavnikov neodvisnega sindikata policistov.

Policijska uprava zagotavlja, da nima dovolj sredstev, s katerimi bi lahko ugodila zahtevam policistov. »Prisiljeni smo črpati iz drugih proračunskih postavk, kot je na primer postavka za opremo, in tudi tako lahko samo delno ugodimo zahtevam naših uslužbencev,« je izjavil Laszlo Valenta, direktor gospodarskega sektorja madžarske policije.

Poleg tega je »druga zaposlitev, ki je sicer zelo razširjen pojav na Madžarskem, policistom prepovedana, saj lahko

poleg svojega osnovnega poklica varujejo le še finančne ustanove, banke, prevoz denarja ali pa se prijavijo na mesta varnostnikov.

Kot meni Laszlo Valenta, je samo med 15 in 20 odstotkov policistov naslo dodatno delo na teh področjih; se to so morali v skladu s pravili prijaviti svojim nadrejenim. Kronična posledica pomanjkanja denarja je,

Ves dan ponosno pred kralji, zvečer poklapano domov (Foto: T. Hočevčar)

da se vsako leto približno 100 policistov, nezadovoljnih z delovnimi razmerami pri policiji, zaposli pri carini, v vojski ali pri granicarjih.

Položaj je tako slab, da se Bela niti ne razburja preveč, kadar je govor o korupciji v vrstah policije. »Kar zadeva mene, bom počakal še eno leto. Če nova vlada, ki jo bodo izoblikovali po spomladanskih volitvah, ne bo rešila našega problema, bom zapustil policijske vrste,« doda resignirano.

SLOVAŠKA / TEŽKI ZAČETKI

Vladimir Mečiar ni več narodni junak

Odkar so se ločili od razvitejših Čehov, se Slovaki nikakor ne znajdejo

BRATISLAVA - Predsednika vlade Vladimíra Mečiarja, nekdanjega boksarja, ki se je bojeval za samostojnost, so obtožili, da je lopov, ki je Slovaško pahnul v brezupen položaj: država se potaplja v politični in gospodarski krizi.

Odkar je letos januarja Slovaška postala samostojna, potem ko je razpadla Českoslovaška federacija, so Mečiarjevo vladno pretresala malodušja, odstopi, čistke in spori med vodstvom. Država je politično nemirna, gospodarstvo se ne razvija. Ni tujih vlaganj; deloma tudi zato,

BERND DEBUSMANN / REUTERS

ker naj bi bila država politično nestabilna in neodločna. Zahodni diplomati in slovaški opozicijski voditelji menijo, da daje tako podoben sam 51-letni predsednik vlade z izjavami, ki jih lahko primerjajo z boksaškim stilom. Tako je prejšnji mesec Mečiar govoril o ciganskih manjšini na Slovaškem. V državi naj bi živel 400.000 Ciganov, ki so zelo osovraženi. Mečiar je o njih govoril tako, da je sprožil mednarodni protest; Simon Wiesenthal, lovec na nacistično izjavo, da je slovaški predsednik prevzel nacistično miselnost. Po uradnih zapisnikih je Mečiar rekel, da morajo »gledati na Cigane kot na razraščajočo se problem... to pomeni, da se bodo oni ukvarjali z nami, če se mi ne bomo z njimi«. Mečiarjeva priljubljenost se je s 60 odstotkov zmanjšala na 20.

»Mečiar potrebuje sovražnike. Namenoma si jih ustvarja, ker se rad prepira,« je povedal nekdanji zunanji minister Milan Kňažko, ki je bil nekoč Mečiarjev zaveznik in med ustanovitelj Mečiarjevega Gibanja za neodvisno Slovaško (HZDS). Kňažko se marca odpuštil, potem ko se je dolgo prepiral z Mečiarjem, češ da je diktatorski. Kňažko je nemudoma zapustil HZDS, s seboj pa odpeljal sedem somišelnikov. Zato se je število Mečiarjevih pristajev v 150-clanskem parlamentu zmanjšalo na 66; nemočno

Gibanje za neodvisno Slovaško si zdaj prizadeva pridobiti možne koalicijske partnerje. Vendar se mu doslej ni posrečilo. Avgusta niso dosegli sporazuma s Slovaško nacionalno stranko (-SNS). Njen vodja Ludovít Cernák je kot Minister za ekonomske odnose odstopil dan, preden je Mečiar odstopil Kňažsko. Kot vzrok je navedel naraščajočo vlogo nekdanjih komunistov v Mečiarjevi administraciji.

Tuji gospodarski svetovalci menijo, da je vpliv komunistov eden glavnih vzrokov za to, da se tržno gospodarstvo na Slovaškem razvija počasneje kot na Češkem. Minister za privatizacijo je junija odstopil, ker je menil, da vlada ni znala pospešiti ekonomskih reform; najbolj pomembni ministri so jih celo namerno zavirali.

Cernák je v pogovoru izjavil: »Čelo sam sem bil presečen, ko sem videl, kako slabo so se stvari razvijale. Slovaška ima težave, Evropa pa je oprežna, prav tako pa tudi tuji vlagatelji.« V nedavni anketi so nekateri tuji vlagatelji na vprašanje, v katero vzhodnoevropsko državo bi investirali, Slovaško postavili na šesto mesto. Na seznamu je bilo sedem držav, Slovaška pa je bila samo pred Ukrajino.

Na vprašanje, katera od vzhodnoevropskih držav naj bi imela najbolj zdravo gospodarstvo čez dvajset let, se je večina vprašanih odločila za Češko republiko, Slovaška sploh niso omenili.

Diplomati menijo, da je imela Slovaška - po razdru-

Vladimir Mečiar (Telefoto: AP)

žitvi Českoslovaške - neugodno izhodisno mesto.

Bila je manjša in manj razvita; svojo neodvisnost je začela z gospodarstvom, ki je bilo močno odvisno od zastarele težke industrije. Imela je tudi tovarne orožja, ki ga je nekoč izvažala v nekdanjo Sovjetsko zvezo - tega trga pa zdaj ni več.

Ceprav je v nekdanji federaciji živel 10 milijonov Čehov in 5 milijonov Slovačkov, je bil delež tujih naložb - po padcu komunizma leta 1989 - na Slovaškem v nesorazmerju. Na Slovaško je odpadlo samo kakšnih 13 odstotkov tujih vlaganj.

»Če bi imeli boljše vlado, ce bi bilo bolj jasno, kam se bo politično in gospodarsko obrnila država in bi bilo stanje zdaj manj žalostno,« je izjavil neki zahodni gospodarski svetovalce.

Da je res slabo, kažejo tudi podatki, ki jih je septembra objavil statistični urad: domaća bruto proizvodnja se je v prvi polovici letosnjega leta zmanjšala za 6,2 odstotka. Narašča tudi stopnja brezposelnosti - zdaj je približno 13-odstotna, napovedujejo pa, da bo do konca leta celo 20-odstotna.

Samo privatizacija lahko ustvari nova delovna mesta,« je izjavil František Sebej, predsednik svetovalne

družbe M. E. S. A. Družbo sestavlja sedet nekdanjih višjih uradnikov, ki so bili v prvi postkomunistični vladi in parlamentu.

»Vendar pa je vlada tako zelo upocasnila privatizacijski proces in ga skoraj zavstavlja,« je dodal Sebej. Eden od razlogov za stopicanje reform na mestu je prav gotovo splošna korupcija v vrhovih državnih podjetij. Predstavniki privatizacijskega ministrstva Ivan Leška je povedal, da so v manj kot treh mesecih odpustili 40 vodilnih delavcev v državnih podjetjih, ker so namenoma vodili podjetja v bankrot.

Hoteli so znižati vrednost podjetij in jih potem poceni sami odkupiti.

O tem, kako dolgo bo Mečiar se vladal, je mogoče samo ugibati. Opozicija bi rada čimprejnejše volitve; prav lahko bo do njih tudi prišlo, če manjšinska vlada ne bo nasla koalicijskega partnerja.

Medtem ko ga iščejo, pa mnogi Slovaki radi navajajo Mečiarja in s tem kažejo, v kakšnem položaju je njihova domovina.

Maja, ko je bil ogorčen zaradi protivladnih protestov, je Mečiar v Bratislavi izjavil: »Slovaška je kot vlad s 5, 3 milijona potniki, ki drvi navzdol brez zaviranja.«

ALBANIJA / BRSKANJE PO PEPELU HLADNE VOJNE

Albanski agenti Cie se vračajo in iščejo kosti svojih padlih kolegov

V grobu iz začetka petdesetih let sta bila dva Ibrahima

TOM MCNIFF / REUTERS

BOSTON - Neki Američan je želel pokopati družinsko skrivnost, ki ga je preganjala več desetletij, zato je razkril dokaz o delovanju Ameriske obveševalne službe (Cia) leta 1951 v kaminitih albanskih predelih.

Šestinseddesetletni Shaqir Kabashi pravi, da je bil sodelavec Cie v petdesetih letih in da se je v domovino vrnil prejšnji mesec, da bi nasel posmrtno ostanke svojega brata Ibrahima Xhema Kabashija, ki naj bi bil skupaj s štirimi drugimi agenti ubit med neko misijo.

Shaqir je upokojenec nekega avtomobilskega servisa iz Williamsville v državi New York. Novinarju Reuterja je povedal, da je po vsej verjetnosti odkril okostje svojega brata; nasel ga je v tri metre globokem vodnjaku, daleč v notranjosti države. Zraven so bili posmrtni ostanke še nekega drugega človeka. »V grobu sta bila dva Ibrahima,« je rekel Shaqir, Albanec, rojen na Kosovu v Srbiji. Za iskanje je porabil že več tisoč dolarjev. Meni, da sta bila avgusta leta 1951 med akcijo ameriske obveševalne službe ubita dva človeka. Vendar pa analiza ostankov ni potrdila njegove trditve, ameriški uradniki pa o zadevi niso preveč zgovorni.

»Vem za nekaj primerov dejavnosti ameriških agentov, nekaterih ameriških državljancev, katerih posmrtni ostanke so pokopani v Albaniji. O nekaterih primerih pa ne vem ničesar,« je povedal neki ameriški uradnik. Dodal je, da v ZDA ničesar ne raziskujejo, čeprav že od leta 1990 številni Albanci iščejo ostanke svojih prednikov; med leti 1944 in 1989 naj bi

tedanji komunistični režim pobil od 1.000 do 10.000 političnih zapornikov.

Predstavniki ameriske vojske v Washingtonu in Honoluluju, ki se ukvarjajo z odkrivanjem posmrtnih ostankov vojnih ujetnikov in pogrešanih, menijo, da bo zelo težko identificirati posameznike, čeprav za to uporabljajo najmodernejšo metodo.

Predstavniki Cie David French ni hotel ničesar komentirati. »Celo nekdanjih podrobnosti delovanja navadno ne izdajamo medijem.«

Harry Rositzke, vodja vojnuske dejavnosti Cie v Nemčiji za področje Sovjetske zveze v zgodnjih 50. letih, je povedal: »Kakršnakoli je za Shaqirjevo zgodbo, gotovo ni neverjetna.« Dodal je, da mu nekdanji ameriški agenti niso nikoli poročali o odkritih trupel.

Shaqir je v plastični vreči prinesel v ZDA posmrtno ostanke, ki naj bi bili domnevno ostanke njegovega brata in še nekega agenta Cie Ilma Inbrahima. Druge izkopane posmrtno ostanke so pokopali 20. avgusta na pokopališču v Hamilu v osrednji Albaniji.

Bratje Kabashi in njihov bratranec Ahmet Kabashi s Kosova so bili vpleteni v malo znano vojnusko operacijo, ki se je odvijala v istem času kot dobro dokumentirana polvojaška akcija Cie in britanske obveševalne službe M16. Hoteli so vreči albanske komunistično oblast, je povedal Kabashi. Akcija je bila najbolj znana po tem, ker jo je izdala sovjetska vojnunka Kim Philby, ki je bila takrat washingtonska naveza z M16.

Ibrahim naj bi bil ubit

Foto: Joze Suhadolnik

med akcijo, ki jo vodil Ahmet, potem ko so se s padali spustili na gorati del pokrajine Pier v bližini vasi Mjeshov. Shqir meni, da sta se tistega poletja že drugi vtihotapila v državo. Prvi poskus je bil neuspešen - dva druga agenta so ubili.

Shaqir ni bil v tisti skupini, vendar ve, da sta si dva člana odprave zlomila noge v goratih predelih. Pustili so ju tam; mogoče so ju celo ubili njuni sodelavci, ker niso želeli, da bi jih ujeli komunisti.

Vendar pa se 70-letni Destan Berisha, ki je edini preživeli akcije, spominja, da je bil Ibrahim Kabashi pravzaprav ubit pozneje in da naj bi bili ostanke, ki so jih našli v grobu, pripadali drugemu agentu. Albanski emigranti so se sami odločili, da v posebnih primerih ubijejo svoje tovarise, cesar jim niso ukazali agenti Cie. Med seboj so si razdelili tablete ciankalija, je rekel Shaqir.

Devetdesetletni Asim Jakova, ki je Kabashijem in drugim agentom Cie pomagal zbežati v Atene, se spo-

minja nekega sporočila: junija 1951 je omenjalo Kabashijevo misijo z besedami: »Ahmet (Kabashi) je ubil sodelavca zato, da ga je rešil treljenja.«

Shaqir je prvi slisal za grob lanskega maja - omenil ga je neki albanski emigrant iz Lynna (Massachusetts).

Ko je za pomoč prosil State Department, mu je Barbara Cummings, ameriška konzulka v Tirani, odgovorila: »Morate se zavedati, da bodo nastale težave, ker v Albaniji ni potrebnih strokovnjakov s tega področja.«

Upokojeni angleški polkovnik David Smiley, ki v Albaniji išče grobove 46 angleških vojakov iz casa druge svetovne vojne, se je o Kabashijevem primeru pogovarjal z albanskim predsednikom Salijem Berishem. Smiley je bil prepričan, da bo Kabashijevo iskanje težko. Kljub temu pa je 13. avgusta Shaqir odpotoval v Albanijo; najel je ducat albanskih vasčanov - med njimi je bil tudi oborožen pobiralec davkov -, da so začeli prekopavati izsušeno pobočje. »Med ljudmi v ti-

stih krajih je dogodek izpred 42 let še živ. Vsa moski, zenska, celo otrok, pastirji, ki pasejo krave, govorijo: tam sta pokopana dva fanta,« je rekel Shaqir in s tem poudaril albansko ustno izročilo.

Okostji so našli 18. avgusta - na lobanjah ni bilo znaka, da bi bila ustreljena.

Shaqir je rekel: »Najprej nisem mogel zadržati joka, potem pa sem otopel.«

Povedal je se, da so nekateri okoliški vasčani zatrjevali, da so v sorodu z ljudmi, ki so bili ameriški agenti, zato upajo, da bodo od ameriske vlade dobili pokojnino.

Predstavniki Cie French je povedal, da so dobili zahteve ljudi, ki trdijo, da so sorodniki Albancev, ki so v času hladne vojne sodelovali s Cio.

Vendar pa Shaqir pravi, da ne zahteva denarja.

»Le zakaj bi hotel denar? Tudi leta 1950 nisem šel tja zaradi denarja, ampak zato, da bi osvobodil svojo domovino ali da bi tam umrl. Ne za denar.«

MODRI TRAMVAJ

Naj živi Prekmurska republika!

BRANKO ŠÖMEN

V hotelski sobi v Diani, boginji lova (v socialistični državi na Italijane, v demokratični pa na priloznostne turiste), je bila velika kopalnica hladna kot severna jesen in se preden sem hotel telefonirati v recepcijo, da je radiator pokvarjen, je zavzvonilo. Dvignil sem slušalko.

- Slegnjic je fse zgücano, sem zasljal zenski flas z beltniskim naglasom. - Ustanovili smo SPL in vas izbrali v njeno predsedstvo... - Prosim?

Zazdelo se mi je, da je zenska rekla NLP, kar je pomenilo neznani leteci predmet.

- To je nova Stranka prekmurskih ljudi. - Bolje bi bilo, ce bi ustanovili Stranko pametnih postenih ljudi... - Stranka se bo tako imenovala samo do ustanovitve Prekmurske republike. - Prosim?

Znova se mi je zazdelo, da sem slabo slisal. Glas namrec se zdalec ni bil glas pokojnega Tkalc, rdečega gardista...

- Fse je zgücano, je ponovil zenski glas z napovedovalsko nestrpnostjo. Dösta nan je Slovenije na sončni strani Alp. Mij mo mäli državo na lejnvi bréjgi Müre. Na sončni strani Srebmoga bréjga. Fse pogoje mämo, ka odséjmo živémo na svojn pa po svojn... Vj sámí dobro znáte, ka je na prvj slovénskoj karti gospoda Kozlera nej bilou Prekmurja nej Murske krajine...

Potihem sem priznal, da je imela zenska prav: to je bila tudi moja bol iz študentskih let. V Ljubljano smo prihajali kot prisilski... Misel je naglo preskocila v

vprašanje: - Pa v Ljubljani vedo za vaso stranko?!

- Za našo stranko, ker je to tüdi vasa stranka. Rázmin, nej ste se sce navadili na njó, zatü ka ste njen član samo nekaj minut... - ... Ideolosko, politično...

- V hotel sán vän poslála naso deklaracijo. Podpísali so jo fsi prekmurski rojaki. Intelktualci. Vé pa živémo v casi, ki nan je naklonjen. V Evropi je najlepse biti Slovenec. Praf? V Sloveniji je najlepše biti najboukse biti Prekmurec. Praf?

Prekinil sem jo in dodal, kajti imel sem drugačne izkušnje: - V Prekmurju je najlepše biti Madžar!

Glas na drugi strani je ohromel. Zaskočil sem jo s politično pripombo in nisem več popustil. Bil sem lovski pes, ki je zagrabil plen za vrat.

- Kdo bo predsednik? Kakšen bo grb? Kakšen bo denar?

Moj plen se je zacer divje braniti, opletati z jezikom.

- Demokratično smo se dogovorili za valuto strk. Eden strk naj bi imel sto storkelj.

- Aha. Zveni vablivo. V Prekmurje strki priletijo in odletijo. Upam, da tako ne bo tüdi z denarjem...

- Ne kritizirajte, raje priznajte, da je to boukse, kak hrvaska kuna... - Da, samo oni že imajo

svoj grb, predsednika...

- Nas grb dé diklina, stéra de držal v enoj rúki sáblo, v drügoj pa trij korine...

- To je Szaparijev grb, sem hotel biti zgodovinsko prepričljiv.

- Iz zgodovine se je treba stalno učiti.

- Da. Vendar je ni treba ponavljati!

Zenski glas se je nekako izmotal iz primeza in se postavil na noge.

- Vj znáte, ka je prva prekmurska republika nej bijela uspešna. Trajala se samo šest dnj...

- Sedmi dan pa je nastalo, kar je nastalo.

- Ce boste stalno prúti gücali, vás mó vrgli vü iz stranke.

- Samo se to mi povejte, kdo bo predsednik?

- Zna se!

Pozrl sem slino.

- In zakaj mislite, da moramo imeti Prekmurci svojo republiko? Saj ne rečem, da zamisel ni privlačna, vendar...

- Zato, da bi pokazali Slovencem, kako se to dela. Vidite, da se samo pripravajo, svajtjüvlejo, stavkajo, da na odgovorna mesta se naprej postavljajo nesposobni, ki potem onesposabljujejo sposobne...

- Hej, samo počasi! To sem že nekje slisal!

- Tudi to ste že slisali, da smo samo mi, Prekmurci, sposobni to vüjnoti, dokazati. Uspeši...

In še jo je zaneslo, sam pa sem odšel iz hotela in se preselil k materi, ki nima telefona in sem tako postal tako nedosegljiv za novo slovensko politično stranko.

Kdo ve, ce me na recepciji hotela se vedno ne čakala objubljená deklaracija!

Foto: Romeo Ibršević

BUENOS AIRES / ZADOVOLJSTVO ZDRAVNIKOV

Carlos Menem dobro preстал nujno operacijo

Predsedniku so odstranili "zapreko" na vratni arteriji

BUENOS AIRES - Zdravstveno stanje argentinskega predsednika Carlosa Menema se po operaciji, ki jo je preстал četrtek ob 9. uri zvečer po krajevnem času (okrog enih ponoci pri nas), izboljšuje. Tako so vsaj zagotovili zdravniki privatne bolnišnice, kjer so drzavnika operirali zaradi delnega zaopnenja vratne arterije. Menemov osebni zdravnik Alejandro Tfelti je javnosti sporočil, da je kirurški poseg odlično uspel, predsednik pa bo moral ostati na opazovanju še kake tri dni. Po operaciji naj ne bi imel nobenih posledic in bo torej lahko spet kmalu nadaljeval s športno dejavnostjo - tenisom in kosarko.

Carlosa Menema, ki je star 63 let, je obsla nadna slabost v četrtek v avtomobilu, s katerim se je peljal na letališče. Namenjen je bil v Čile, kjer bi se moral udeležiti srečanja predstavnikov zdrave Skupine iz Rila. Ko so ga zdravniki pregledali in mu povedali, da vzrok njegove težave, se je menda sam takoj odločil za operacijo. Nekaj ur po predstelnikovem sprejemu v bolnišnico sta k njemu prišla njegova sinova, na veliko začudenje javnosti pa tudi njegove žena Zulma, od katere je ločen.

Menem s hčerko in osebnim zdravnikom ob prihodu v bolnišnico (Telefoto AP)

JAPONSKA / STATISTIKA

Kriminal narašča

TOKIO - Kriminal je tudi na Japonskem dosegel zaskrbljujočo stopnjo. V letu 1992 celo najvišjo vsega povojnega obdobja. V petek je pravosodno ministrstvo objavilo podatke, iz katerih je razvidno, da je bilo lani zagrešenih 2.355.000 zločinov, 71.000 več kot leto prej. 26 odstotkov je prometnih prekrškov, 64 odstotkov kraj, preostalih 10 odstotkov pa umorov, ropov in zločinov v zvezi z mamili.

Upadlo je število aretacij, ki jih je

bilo 285.000, 11.000 manj kot leto prej, ker se je policija osredotočila na uboje in rope, raje kot na lažje prestopke.

Japonska sploh ni varen kraj: leta 1962 je bilo 1227 umorov, 2189 ropov, 2426 zločinov v zvezi z mamili. Samo v 36 odstotkih primerov so krivce aretirali, kar je tudi negativni rekord v povojnem času. Polovico aretiranih je tatov, od teh je 6000 tujecev.

UKRAJINA / POLEMIKE

Nuklearka v Černobilu še deluje

KIJEV - Odločitev, da ne bodo zaprli jedrske elektrarne v Černobilu, ki je aprila 1986 povzročila pravo ekološko katastrofo, je v Ukrajini, kjer se ta obrat nahaja, sprožila hude polemike. Trije preostali jedrski reaktorji bodo torej še naprej delovali. Tako so namreč na glasovanju odločili člani vladne komisije za dejavnost elektrarne v Černobilu: 12 jih je bilo proti zaprtju obrata, trije predstavniki ministrstva za zdravstvo in okolje in državni odbor za jedrsko energijo so se vzdržali, za zaprtje pa je bil edinole predstavnik parlamentarne komisije za nadzor nad dejavnostjo v Černobilu. Naravovarstveniki so na odločitev ostro reagirali in obtožili vlado, čes da je sploh ne skrbi huda nevarnost, ki jo predstavlja nuklearka. Obrnili so se tudi na predsednika Ukrajine Leonida Kravčuka, z zahtevo, naj država vsaj drži obljubo, da ne bo gradila novih central.

Po podatkih parlamentarne komisije za odpravljanje posledic nesreče v Černobilu je v prvih dneh po eksploziji umrlo 33 oseb, potem pa se je začel radioaktivni oblak premikati proti zahodnemu delu Evrope. Vsaj 30 ti-

soč oseb je kmalu po katastrofi zbolelo zaradi močnega radioaktivnega sevanja. Od teh jih je nekaj tisoč že gotovo umrlo, druge pa čaka gotova smrt čez nekaj let. Tisti, ki služijo z jedrsko energijo, pa so kljub temu veliki optimisti. Izjavili so, da so nuklearke, ki danes delujejo na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze, skupno jih je okrog 50 - precej varne, in dejali, naj o teh vprašanjih ne odločajo politiki, ampak strokovnjaki.

Te besede so seveda sprožile ostre reakcije. Nekateri znanstveniki in naravovarstveniki so prepričani, da so stare sovjetske nuklearke zelo nevarne. Poleg tega ne sprejemajo ugovora vlade, čes da so te centrale potrebne, ker ni mogoče zmanjšati proizvodnje elektrike, saj Ukrajina nima zadostnih energetskih virov in se zaradi tega veča tudi njen dolg z Rusijo.

»V zadnjih letih,« je izjavila ukrajinska novinarka Jarocinskaja, svetovalka predsednika Jelcina in kandidatka za Nobelovo nagrado zaradi svojega boja za varstvo okolja, »manj ljudi nasprotuje jedrski energiji. Zmotno pa bi bilo misliti, da se je s tem zmanjšala tudi nevarnost.«

OBLETNICA

Stiska po 15 letih papeštva

K. Wojtyła skrbi usoda človeštva

VATIKAN - Na današnji dan leta 1979 je bil krakovski nadškof Karol Wojtyła izvoljen za papeža. Nadel je ime Janez Pavel II. Petnajst let po izvolitvi je prvi slovanski papež v zgodovini, "človek, ki je prišel od daleč", zmagovalec boja proti komunizmu v Evropi, popotnik, ki je dvakrat premeril razdaljo med luno in zemljo, izdal svojo deseto encikliko, v kateri dokazuje globoko stisko. Človeštvo je v nevarnosti, ker se vedno bolj oddaljuje od božjih zakonov in ne spoštuje Mojzesovih zapovedi. Zaradi tega se je po treh enciklikah s socialno in treh s teološko vsebino Janez Pavel II. sedaj posvetil moralnemu vprašanju, naslednja okroznica pa bo posvečena obrambi življenja.

Papež, ki ima sedaj nekaj več kot 73 let, bo ostal v zgodovini zaradi svojega neposrednega stika z ljudmi našega časa. V 15 letih od svoje izvolitve je že več kot eno leto preživel izven Rima. Izračunali so, da je v tujini preživel skupno 406 dni, 13 ur in 50 minut. Obiskal je 112 držav, izven Italije pa je imel skupno 1921 govorov. Najbolj ga v zadnjih letih od padca komunizma skrbita materializem in egoizem, značilna za našo zahodno civilizacijo, na zahodu pa nov val nasilja in etnično čiščenje. Janez Pavel II. opozarja na nespremenljive moralne principe. V času, ko se spet uveljavlja islamski fundamentalizem, išče papež stike z drugimi velikimi veroizpovedmi - od judovske do islamske, od pravoslavne do protestantske in skuša to-

rej spet oživiti pojem ekumenizma, ki je v zadnjem času nekoliko zbledel.

"Wojtyła? Ali je African?" je vzkliknil 16. oktobra pred 15 leti neki časnikar, ko je izvedel, da je konklave izvolil novega papeža po 8 glasovanjih. Čeprav nadškof iz Krakova ni bil neznan, so bili mnogi začuden, ko so izvedeli za izid glasovanja. Kardinal Giuseppe Maria Sensi je za tiskovno agencijo ANSA izjavil, da je slo za prijetno presenečenje, sam pa je izrazil prepričanje, da se morada ostali kandidati le niso zavedali, kaj bo pomenila izvolitev Wojtyle in kakšne politične spremembe bo prinesla. Danes nekateri cerkveni dostojanstveniki trdijo, da je bila taksona odločitev "lahkomiselna". Res pa je, da je po smrti papeža Lucianija Vatikan iskal močnega in odločnega svetega očeta, ki bi tudi znal nagovoriti množico. S Karlom Wojtylo so ta namen tudi uresnili. (Ansa)

PARIZ / OB 200. OBLETNICI

Spomin na obglavljenje M. Antoniette

TULLIO GIANNOTTI, ANSA

PARIZ - Francozi se še danes sprašujejo, ali je bila kraljica Marija Antoinetta izdajalka ali miroljubna, cinčna ali ponosna, kriva ali samo nedolžna žrtev revolucije. 200 let po njeni smrti, se bodo Parizani danes zopet zbrali na kraju, kjer so med revolucijo usmrtili Marijo Antoinetto, vdovo zadnjega francoskega kralja, Louisa XVI. in se spomnili kraljice, ki jo je revolucija kaznovala s smrtjo. Sprevod bo ponovil njeno »kalvarijo«, krenil iz celice v »Conciergerie« in sel na Place de la Concorde, kjer so kraljico obglavili.

Kljub vsemu ostaja skrivnost Marie Antoinette nerazkrita. Nihče ne bo izvedel, ali je res bila »Avstrijka«, kot so jo z zaničevanjem imenovali tisti, ki ji niso bili naklonjeni, ali pa je samo ljubila mir in svoje podložnike.

Pobudo za proslavo ob 200-letnici njene smrti prav v Parizu, ki ji se danes, ko se je že zdavnaj poleg hrup revolucije, noče posvetiti nobene ulice, trga ali vsaj kotiček mesta, da bi se je ljudje spominjali, je dal »Komite za sprevod komemoracije smrti Marije Antoinette«. Organizatorji zagotavljajo, da proslava nima namena zavzemati posebnih stališč, vendar se v isti sapi pristavljajo, da želijo proslaviti »dostojanstvo in spomin usmrtnitve kralji-

ce in vseh žrtev revolucionarnega masčevanja«.

Parizani si že dalj časa postavljajo vprašanja na račun Marie Antoinette, njenega nedolžnega obnašanja ter številnih protislovnih anekdotah o njej. Prve dni oktobra so uprizorili gledališko predstavo z naslovom »Ime mi je bilo Louisa Antoinetta«, ob koncu katere lahko občinstvo glasuje z lilijo, simbolom monarhije, oziroma zastavo republike, ali je bila kraljica kriva ali nedolžna.

Danes bo igralka Micheline Boudet prebrala zbranim na svečanosti slavno pismo, ki ga je kraljica pisala vsakini Elizabeti, preden je zapustila Conciergerie in sla pod giljotino, v katerem pravi, da je pripravljena umreti »ne sramotne smrti, ki doleti zločince, pač pa zato, da bi se pridružila vašemu bratu«. O protislovnem odnosu z Louisem XVI., o sedmih težkih letih zakona, v katerega so jo prisilili iz dinastičnih razlogov, o grozi pred nasiljem, o globokih duševnih spremembah, ki jih je doživela v ujetništvu, bodo zgodovinarji se dalje razpravljali. Francozi pa se je zelo spomniti s kanckom hrepenenja in brez političnih nagibov. Cinčna osebnost, ki je ljudstvu, ki ni imelo kruha, ponujala »briches«, se je spremenila v žrtev zgodovine.

ZDA / NEVARNO STOPNJEVANJE KRIMINALA V KALIFORNIJI

V San Diegu napadalec ubil 4 osebe ter ranil dve in naredil samomor

V državi je prišlo v zadnjem času do vrste zločinov z velikim številom žrtev

SAN DIEGO - Moski, oborožen s puško, je v četrtek napadel telovadni klub v predmestju San Diega. Med napadom je ubil štiri osebe, ranil pa dve ter si končno se sam vzel življenje.

Napadalec, devetnajstletni Jim Buquet je že na pločniku pred telovadnim klubom Family Fitness Centre ustrelil mimoidočega, nato pa vstopil v klub, kjer je med streljanjem ubil tri uslužbenke, medtem ko so prestrašene stranke iskale kritje. Nekaj trenutkov zatem se je Buquet, ki je baje tudi bil član tega kluba, vrnil k svojemu avtu in se na samem parkirišču se sam ustrelil s puško. Do tragičnih dogodkov je prišlo popoldne v nakupovalnem centru v El Cajonu, v predmestju San Diega.

Dve ustreljeni ženski sta umrli že med streljanjem, medtem ko je tretja podlegla poskodbam na poti v bolnišnico. Lažje ranjena sta bila tudi dva moska, oba člana telovadnega kluba, nasplošno pa so bili vsi prisotni hudo pretreseni.

Cetrtno napad je le zadnji dolge vrste množičnih ubojev, do katerih je prišlo zadnje case v Združenih državah Amerike. Pred tem je 1. julija moski v San Franciscu streljal in ubil osem ljudi v uradu neke odvetniške firme, nato pa si se sam vzel življenje. Do najhujšega streljanja je prišlo 16. oktobra 1991, ko je bilo v neki teksaški restavraciji ustreljenih 23 ljudi.

Truplo morilca odnašajo s kraja tragedije (Telefoto AP)

BRAZILIJA / RIO DE JANEIRO

Huligani na plažah

SAO PAULO - Ob nedeljah so za prebivalce Copacabane, Ipaneme in Leblona plaže Rio de Janeira v zadnjih mesecih postale nedostopne, saj se ravno na ta dan na njih spopadajo mladinske tolpe iz najbolj oddaljenih predmestnih »favelas«.

O revščini in nasilju 10-milijonskega Ria so pisali vsi časopisi, predvsem po poboji brezdomskih otrok na trgu Candalaria in po poboji v faveli Vigario Geral, sedaj pa sta revščina in nasilje preplavila se plaže na Atlantiku, doslej oaza miru tega velenesta.

Po neredih, do katerih je prišlo prejšnjo nedeljo in v katerih je bilo ranjenih sedem oseb, aretiranih okrog sto huliganov, na tisoče ljudi pa je pobegnilo se v kopalkah, se policija pripravlja na še nasilnejši spopad, ki ga za to nedeljo napovedujejo mladinske tolpe.

Huligani se peljejo v elegantne četrti na jugu Ria, tako da se obsijo na avtobus ali »surfajo« stoje na strehi. Vozijo se po več kot eno uro iz severnega predmestja mesta. Tolpe, ki imajo tudi po dvesto pripadnikov, se zberejo na plaži, oborožene z noži in pistolami.

Prebivalci Ipaneme se pritožujejo, da so ob nedeljah kakor ujetniki zaprti doma in za razmere krivijo guvernerja Leonela Brizola, ker je poskrbel za avtobusne povezave med favelas in plazami. V splošni zmedbi pa guverner zveze dežele Ria trdi, da je našel rešitev: v 30 favelas name-rava zgraditi prav toliko občinskih bazenov in to v 45 dneh. Policija pa ima drugačne načrte: konec tedna bo na tisoče oboroženih policajev nadzorovalo plaže in prepovedalo dostop skupinam več kot pet ljudi ter komur nima dovolj denarja, da bi se z avtobusom peljal domov.

Za požig lagerja ni kriv nihče...

BELIN - Krivcev za podli vandalski požig "barake Zidov" v bivšem koncentracijskem taborišču v Sachsenhausenu, v katerem je umrlo približno 100 tisoč oseb, zaenkrat ni. Sodice iz Potsdama je namreč včeraj zaradi pomanjkanja dokazov odpustilo glavna osumljenca - stara sta 20 in 22 let - ki se navdušujeta za ekstremistične in skrajno desničarske težnje. Oba sta sicer kmalu po požigu lanskega septembra, priznala, da sta zagrešila dejanje, vendar sta kasneje to preklicala. Javni tožilec je zahteval zgledno kazni, torej od treh do starih let in pol zapora. Sodnik pa je odločil drugače in je oba opustil z utemeljitvijo, da ni zadostnih dokazov o njuni krivdi. Možno bi namreč bilo, da sta si vse skupaj izmislila, saj je bilo v njunih izjavah veliko protislovij.

Vodja židovske skupnosti v Nemčiji Ignatz Bubis je razočaran dejal, da je takšna razsodba "nerazumljiva".

NOVICE

Materi - kadilki odvzeli varstvo bolne hčerke

NEW YORK - V Kaliforniji so neki materi, strasti kadilki, odvzeli varstvo nad 8-letno hčerko, ki boleha za astmo. Deklico so poslali k očetu. Odločitev se ni dokončala, do nadaljnjega pa otrok ne bo živel z materjo. Prav oče je prinesel na sodišče obilo dokumentacije o škodljivosti pasivnega kajenja za otroke, da bi bivši zeni odvzel deklico.

Vmila je 60 tisoč mark, ki jih je našla v stranišču

BONN - Do skrajnosti postena tajška turistka je v stranišču nekega lokala v Kölnu našla na umivalniku nič manj kot 60 tisoč mark. Takoj je odšla na policijo in vsoto vmrla. Denar je pozabilo 18-letno dekle in je bil namenjen za nakup stanovanja. Zajetno vsoto, ki ji jo je dala mati, je sicer skrbno skrila za pas, ker se je bala tatov, ko pa je sla na stranišče, je bogastvo kratkomalo pozabila.

Angleži rastejo, zato so jim kondomi premajhni

LONDON - Kot kaže po zadnjih raziskavah, so se tudi Angleži krepko "potegnili" in to ne le po postavi. Vsaj petina podanikov Njenega visocanstva se namreč pritožuje, da so jim kondomi, ki so na prodaj v Veliki Britaniji, premajhni. Tako piše ugledna revija British Medical Journal. Kaze, da je problem zelo pereč, poleg tega pa v določenih situacijah tudi nevaren... Raziskovalci Guy's Hospitala iz Londona so o tem vprašali 300 moskih iz južnega predela mesta in so od večine dobili podobne odgovore. Najbolj so se seveda zaradi premajhnih mer pritoževali afriški in karibski prebivalci.

Z jajci obmetavali britansko ministrico za zdravstvo

LONDON - Britanska ministrica za zdravstvo Virginia Bottomley je morala na vrat na nos zapustiti dvorano, v kateri bi bila morala spregovoriti. Skupina ljudi, v kateri je bilo precej bolničarjev, je namreč vdrla v prostor in začela vladno predstavnicu obmetavati z jajci. Kot kaže, ni ministrice nobeno zadelo, zaradi tega napada pa se je morala umakniti v sosednjo sobo, kjer je podala svoj govor v skrajšani obliki. Razlog za takšen napad je bil načrt Majorjeve vlade za krčenje zdravstvene službe.

Spremljevalec M. Jacksona z avtom povozil pet oseb

SAO PAULO - Avto iz spremstva popularnega pevca Michaela Jacksona je na poti v neko trgovino igrac v Sao Paulu v Braziliji povozil pet oseb, med katerimi dva mladoletnika. Bratec in sestrica, stara 14 in 15 let, imata nekaj zlomov. Jackson je hotel v brazilski trgovini nakupiti igrace in jih razdeliti revnim otrokom.

GLOSA

Poslanci, združite se!

MATIJAZ ALBREHT

Stirje dnevi zasedanja državnega zbora v tem tednu so verjetno utrudili se tiste redke parlamentarne maratonce, ki ne zamudijo nobene priložnosti, da bi poslanecem in javnosti predstavili svoje hvalevredno mnenje o nataliteti, prioriteti, prosperiteti, promiskuiteti ali pa zgolj o svoji teti. Parlamentarno delo od poslancev ne zahteva le polihistor-skega znanja, ampak tudi izjemno sposobnost koncentracije, brez katere tudi znanje ne pomaga. Ampak ljudi, ki bi bili deležni tovrstne milosti, ni mogoče najti za vsakim vogalom, pa tudi če bi bilo to mogoče, je manj verjetno, da bi se pustili prepričati volilec in odšli združevati svoje delo v parlament. To seveda ne pomeni, čeprav se komu tako zdi, da imamo bebasto poslance. Bebast je sistem, ki od navadnih smrtnikov (z izjemo njihovih plac) zahteva, da se v ponedeljek razumejo na državljanstvo, v torek na kazenski zakon, v sredo na dohodnino, v četrtek na policijo in v petek na vojsko. V prednosti so sicer večje poslanske skupine, kjer lahko uveljavljajo delitev dela. Tako na primer zenskim predstavnicam pripada čast povedati dve ali tri o družini, socialni in zdravju, moški del parlamenta pa je aboniran na finance, policijo in vojsko, s častnimi izjemami pac. Manjšim poslanskim skupinam zato ne moremo zameriti, če marsikdaj ustrelijo kaksnega kozla, saj se kaj lahko primeri, da v veliki državotvorni vni razpravljujejo o tistem, kar so že sprejeli, ali pa glasujejo o tistem, česar se ni na dnevnem redu. Stevilo zakonov, ki jih sprejme državni zbor, je - glede na prejšnjo sestavo parlamenta - očitno v obratnem sorazmerju s številom poslancev. Glede na to in na prej povedano bi veljalo predlagati, naj se število poslancev se zmanjša. Matematično bi se dalo izračunati, kolikšno je njihovo optimalno število. Vendar ocenjujem, da bi glede na hipernormiranost, ki ji podlegamo v teh krajih, lahko poslansko imuniteto užival le predsednik. Sam pa bi kaj hitro spoznal svoje poslanstvo in bi troednosti oblasti le s težavo ubežal. Ko bo vlada zahtevala sklic izredne seje in spremembo zakona o poslancih, ste na konju. Ne pustite se pretentati koalicijskim stavkazom. Nastopite enotno. Zgledujte se po svojih predhodnikih, ki so si znali izboriti svoje sindikalne pravice (place, dodatki, pokojnine). Poslanci vseh strank, združite se!

V OSPREDJU / DRŽAVNI ZBOR O NACIONALNI VARNOSTI

Na koncu naj državljani odločijo na referendumu

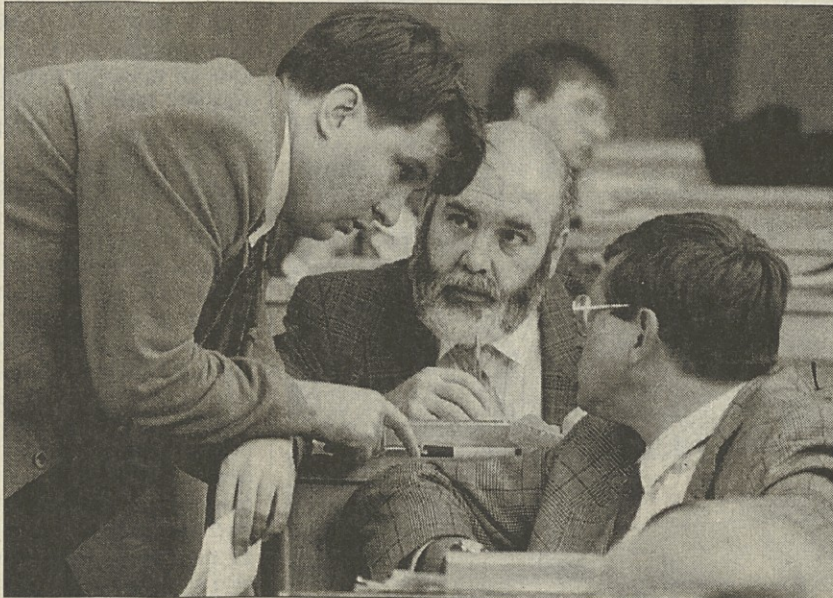
Poslanci so pogrešali konkretne podatke o posledicah vključitve v Nato

BOSTJAN LAJOVIC

LJUBLJANA - »Vprašanje je, ali za nacionalno varnost potrebujemo resolucijo in če jo, potem zagotovo ne potrebujemo taksne, kot je pred nami,« je menil Dimitrij Rupel (DS). Opozoril je predvsem na zunanje politično razsežnost, ki je pomankljivo obdelana. Jože Jagodnik (ZLSD) je dejal, da o resoluciji sodijo ta trenutke kar tri vrste javnosti, zato prvo vrednotenje pomeni tudi polarizacijo. Spomnil je na case, ko se je odločalo o plebiscitu in tudi ni bilo na voljo vseh nučnih odgovorov, in poudaril bistveno razliko: zdaj je casa za premislek in iskanje odgovorov več. Spraseval je, koliksen del suverenosti bi z vključitvijo v Nato morali prenesti tja, kaksne bodo finančne posledice, zanimalo pa ga je tudi, če »obrambni tolar« ni v funkciji že prej sprejetih dogovorov, ki bi jih državni zbor moral le formalno potrditi. Obrambni minister Jansa mu je odgovoril, da so v dosedanjih razpravi, ki teče že od pomladi, na večino taksnih vprašanj že odgovorili, da pa nikakor ne gre za odločanje »na vrat na nos«, saj se prave razprave še začnejo. Evropski skupnosti se ni mogoče približevati samo gospodarsko in politično,

ampak tudi vojaško, saj gre za celoto povezav, je povedal Jansa in dejal, da »iz Nata lahko kadarkoli izstopiš«, če gre za preveliko krnitev suverenosti. Blizina Balkana bo vzrok, da bo morala Slovenija namenjeni za obrambo približno 4 odstotke bruto domačega proizvoda, dolgoročno pa bi, z vključitvijo v Nato, te stroške zmanjšali na 2 odstotka ali celo manj, je povedal Jansa. Vika Potocnik (LDS) je predlagala ustanovitev posebnega parlamentarnega telesa, ki bi bdela nad uresničevanjem resolucije. Peter Tancig (Zeleni ESS) se je začudil nad delovanjem parlamenta, saj poslanci iz vrst vladajoče koalicije rusijo dokumente svoje vlade, opozicija pa jih brani, protestiral pa je tudi proti odločitvi vlade o vključitvi Slovenije v severnoatlantski svet za sodelovanje, ki da je »šel mimo parlamenta«. Zavzel se je tudi za široko strokovno izmenjavo mnenj o novi varnostni doktrini Slovenije. Nasprotovanja je uspelo uskladiti Jožetu Skočeru (LDS), ki je predlagal, da naj vlada prične s »približevanjem« Nato, končno odločitev pa naj sprejmejo državljani na referendumu.

Zabeleženo v državnem zboru

Dimitrij Rupel: Sloveniji vsepovek očitajo jugoslovansko preteklost, kot da je nekakšna zenska dvomljivega slovesa. Zaradi te preteklosti smo v nevarnosti, zato nam zapirajo vrata v boljše družbo. (...) Če se malo pošalim, so naši zunanje politični aktivisti in diplomati bolj ali manj neuslišani in nepotešeni ljubimci. Poleg tega pa so sila nerodni.

Jože Jagodnik: O resoluciji razpravljajo tri vrste javnosti: najsiromašnejša slovenska javnost in se dve strokovni. Prva je oblikovana okoli sedanjih struktur na obrambnem ministrstvu, je okretna, ima stik s strateškimi gibanji v svetu in lahko odloča. Drugo pa bi imenoval »javnost v senci«. To so ljudje, ki so bili vključeni v obrambni sistem nekdanje države, JLA, teritori-

alno obrambo, narodno in civilno zaščito, recimo upokojeni oficirji, visoki vojaški teoretiki. Slovencev sicer ni bilo veliko, a so vedno bili visoko kvalificirani strokovnjaki. Dejstvo je, da je ta del javnosti potisnjen v kot, čeprav razpolaga z znanji in določenimi izkusnjami.

Janez Jansa: Dejansko je v, recimo pogojno, strokovni javnosti nekaj polarizacije v zvezi s približevanjem Natu, vendar ne, ko gre za avtohtono slovensko strokovno javnost. Pac pa ima dileme »senčna« javnost, ljudje, ki so šli skozi beograjske vojaške sole, kjer so jih 30 let učili, da je Nato sovražnik, in se v dveh letih ne bodo spremenili. Oni bodo vedno proti Natu, ker so jim ga 30 let slikali kot največjega hudica.

DRŽAVNI SVET / PROTI ODLOŽNEMU VETU

»Balkanski sindrom« kot slovenski virus?

Spremenjeni zakoni bodo kmalu v veljavi

LJUBLJANA - Državni svet je na svoji včerajšnji seji z veliko večino glasov (5 za, 23 proti in 2 vzdržana) zavrnil predlog, da vloži odločni veto na spremembo zakonov o notranjih zadevah, carinskih službi, zračni plovidbi in izvrševanju kazenskih sankcij. S tem je pravzaprav le potrdil odločitev sredine izredne seje državnega zbora, da na ta način poseže v stavko policistov. Spremembe omenjenih zakonov bodo postale veljavne z dnem objave v uradnem listu.

Ceprav je bil takšen izid glasovanja pravzaprav predvidljiv, pa je skoraj triurni razprava na včerajšnji seji sveta o celotnem paketu vseh starih zakonov vendarle dajala občutek, da bo precej več svetnikov

IVANKA MIHELČIC

glasovalo za odločni veto, kot se je to na koncu res zgodilo.

Svetnika, ki zastopata interes sindikata, Gregor Miklič in Albert Vodovnik, sta že uvodoma zela zelo ostro: »V času opozorilne stavke lani novembra so vodstveni delavci carine, davčne uprave in kazensko popravni domov sprejeli sklepe, s katerimi so določili obseg dela, ki mora biti opravljen tudi v času stavke. Takrat so, skratka, znali zapolniti pravno praznino, o kateri se govori tudi ob današnji stavki policistov. Nikomur pa ni prišlo na misel, da v stavko posegaš s spremembo zakonov,« je bil odločen Miklič. Sve-

tnik Albert Vodovnik pa je menil, da vse skupaj napeljuje na misel, da je tudi v Sloveniji prisoten balkanski sindrom, ker da se tudi pri nas nihče ne drži nobenih dogovorov.

Za odločni veto se je zavzel tudi Dusan Plut, predvsem zato, ker spoštuje univerzalnost pravice delavcev do stavke in je proti hitrim postopkom za spreminjanje zakonov, s katerimi se izsiljujejo določeni postopki. Zato je menil, da bi bilo dobro, če bi državni zbor o zakonih ponovno odločal, do takrat pa naj bi se policisti odpovedali stavki in se dejavno vključili v razpravo o spremembah zakonov, saj se mu je zdelo nevzdržno, da njih pri tem nihče ni vprašal za mnenje. Proti odločnemu vetu pa je med

(Foto: tomi Lombar)

drugimi nastopil tudi Peter Glavic, saj je menil, da je treba že enkrat končati nenehne razprave o razdeljevanju in končno začeti razpravo tudi o služenju. Ob tem je tudi Glavic postregel s svojo teorijo o balkanskem sindromu, le da

je hkrati za Balkanca spoznal kar sefa sindikata slovenskih policistov Zdravka Melanška. »Kako lahko Melanšek kar odstavlja strokovnjakov za migracije v državi ostane za stalno, zato je v interesu obeh strani, da se priseljenci v celoti integrirajo. Država se mora izogniti ustvarjanju drugorazrednih državljanov, ki živijo na robu družbe, ker to karneje privede do problemov,« je menil Murray.

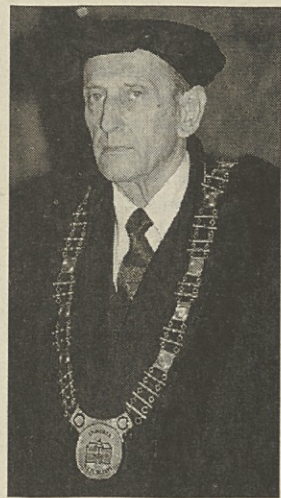
Direktor Urada za priseljevanje in begunce Renato Krajnc, ki vodi slovensko stran na pogovorih, je poudaril, da se to ne nanaša na begunce z vojnih območij. Krajnc je povedal, da je Urad imenoval projektno skupino, sestavljeno iz strokovnjakov raznih ministrstev in Univerze v Ljubljani, ki bo pripravila predlog politike priseljevanja v Slovenijo. John Murray je se opozoril na specifični položaj Slovenije, ki leži ob skupni meji Evropske skupnosti. »ES krepi skupno mejo zaradi močnih migracijskih pritiskov. Slovenija ne sme postati država, kjer se bodo kopčili imigranti, ki želijo v dvanašterico,« je poudaril. (STA)

UNIVERZA / DENAR ZA ZNANSTVENIKE

Rektor ostaja dr. Miha Tišler

LJUBLJANA - Na ljubljanski univerzi so včeraj s tajnim glasovanjem za rektorja ponovno izvolili dr. Miho Tišlerja, ki bo tako to funkcijo opravljal še eno mandatno obdobje. Za prorektorja je Znanstveno pedagoški svet izvolil dr. Bostjana Markiča, in sicer za vzgojno-izobraževalno delo, dr. Alojza Kralja pa za znanstveno-raziskovalno delo. Na seji sveta so obravnavali (in tudi sprejeli) poročilo dr. Tišlerja o rektorjevem skladu, v katerem se je zbralo 50 milijonov tolarjev (dalo jih je ministrstvo za znanost in tehnologijo).

Od tega bo sklad 30 milijonov tolarjev podelil mlajšim znanstvenikom za pripravo doktorskih disertacij, znanstvenih pu-

Dr. Miha Tišler

blikacij in za udeležbe na raznih kongresih, ostalo pa bodo dobili redno zaposleni profesorji za svoje znanstveno-raziskovalno delo. (STA)

MIGRACIJE / POSVET

Oster nadzor nad priseljenci

V Sloveniji se ne smejo kopičiti imigranti, ki hočejo v dvanašterico

LJUBLJANA - Nadzor novih valov priseljencev v Slovenijo mora biti v sedanjem gospodarskem položaju precej restriktiven in strog, je ocenil John Murray, vodja delegacije strokovnjakov za migracije Sveta Evrope, ki danes končuje večdnevni obisk v Sloveniji.

Murray, ki je v Ljubljano pripeljal strokovnjake za preseljevanje iz Francije, Svice, Norveške, Nizozemske in Italije, je na današnjem zaključnem sestanku s strokovnjaki vladnega Urada za priseljevanje in begunce dejal, da mora biti politika do novih

priseljencev omejevalna, do priseljencev, ki v Sloveniji živijo že več let, pa mora biti država uvidevna in odprta. »Večina priseljencev, ki v tuji državi živijo nekaj let in si ustvari dom in družino, v državi ostane za stalno, zato je v interesu obeh strani, da se priseljenci v celoti integrirajo. Država se mora izogniti ustvarjanju drugorazrednih državljanov, ki živijo na robu družbe, ker to karneje privede do problemov,« je menil Murray.

Direktor Urada za priseljevanje in begunce Renato Krajnc, ki vodi slovensko stran na pogovorih, je poudaril, da se to ne nanaša na begunce z vojnih območij. Krajnc je povedal, da je Urad imenoval projektno skupino, sestavljeno iz strokovnjakov raznih ministrstev in Univerze v Ljubljani, ki bo pripravila predlog politike priseljevanja v Slovenijo.

John Murray je se opozoril na specifični položaj Slovenije, ki leži ob skupni meji Evropske skupnosti. »ES krepi skupno mejo zaradi močnih migracijskih pritiskov. Slovenija ne sme postati država, kjer se bodo kopčili imigranti, ki želijo v dvanašterico,« je poudaril. (STA)

daril, da se to ne nanaša na begunce z vojnih območij. Krajnc je povedal, da je Urad imenoval projektno skupino, sestavljeno iz strokovnjakov raznih ministrstev in Univerze v Ljubljani, ki bo pripravila predlog politike priseljevanja v Slovenijo.

John Murray je se opozoril na specifični položaj Slovenije, ki leži ob skupni meji Evropske skupnosti. »ES krepi skupno mejo zaradi močnih migracijskih pritiskov. Slovenija ne sme postati država, kjer se bodo kopčili imigranti, ki želijo v dvanašterico,« je poudaril. (STA)

VPRAŠANJA ZA D. ŠUSTERJA

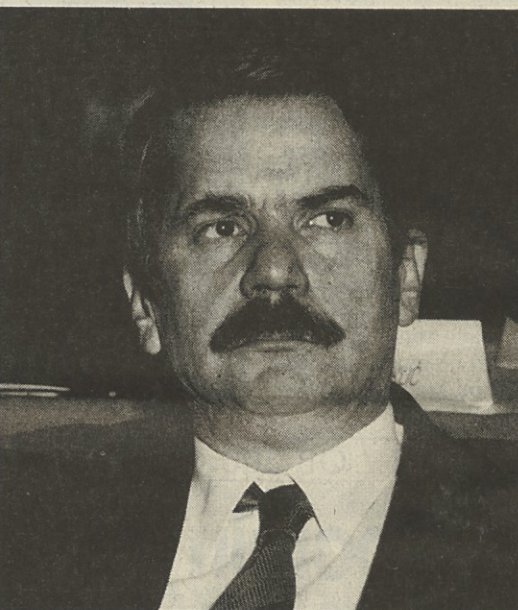
»Delimo več, kot imamo«

Plače so izjemno zrasle v primerjavi z gospodarstvom

LJUBLJANA - Svetnik Dagmar Šuster, sicer predsednik slovenske gospodarske zbornice, je na včerajšnji seji državnega sveta dobesedno poizvil vzdušje v dvorani predvsem s svojim stališčem, da v državni upravi nasploh ne zaslužijo visjih plac, »ker so si s pomočjo vlade tako ali tako že izplačali trinajsto, stitninajsto, petnajsto in delno celo šestnajsto plačo.«

Kaj ste s tem menili? V letošnjih devetih mesecih se je masa čistih, neto plac v Sloveniji realno povečala za 19, 8 odstotka v primerjavi s istim obdobjem lani. Pri tem se je v gospodarstvu povečala samo 15, 5 odstotka, v družbenih dejavnostih za 30, 3 odstotka, v državnih organih pa za kar 37 odstotkov. To govori v prid trditvi, da je povečanje plac ogromno in v absolutnem nasprotju z realnimi možnostmi in potrebami po gospodarskem preobratu. Zato mislim, da so vsakršne zahteve za povečanje plac - govorim za celoto in ne za posamezne kategorije - znotraj nekega sistema neupravičene, se najbolj pa so neupravičene zahteve v državnih organih in organizacijah, ker je bilo v njih povečanje tako ali tako največje. Realne place so se sicer enako povečevale v vseh državnih sektorjih, tako da je bojazen nekaterih, da bi policistom zdaj naredili krivico, ker so se jim place morebiti manj povečale kot recimo inšpektorjem ali uradnikom, po mojem mnenju neutemeljena.

Pred sejo državnega sveta ste napovedali izid glasovanja, kakršnemu smo bili ob koncu dolge razprave tudi priče. Hkrati ste se osebno vzdržali glasovanja za ali proti odločnemu vetu. Kako to pojasnujete?

Glede moje napovedi naj povem, da sem že dolgo na svetu, in čeprav se izogibam politiki, sem si nekaj izkušenj vendarle nabral; prepričan sem bil celo, da bodo poslanci glasovali proti vetu, kot se je tudi zgodilo. Glede mojega vzdržanja pri glasovanju pa naj povem, da sem predvsem globoko prepričan, da je zahtevek za povečanje plac neutemeljen in sem absolutno za omejitve stavke. To pa naj ne velja samo za policiste, carinike, paznike in kontrolorje, temveč tudi za kmete, ko zapirajo meje, in delavce, ko zapirajo cestna križišča. Po mojem mnenju pravica do stavke ne more biti takšna, da posega v pravice in delo drugih in tudi v sirsse interese države. Zato se mi zdi smiselna dopolnitev in aktualizacija zakonodaje glede stavkovnih pravil. A da hkrati nisem bil proti vetu, gre pripisati dejstvu, da sem na ta način pokazal svojo osebno dilemo, saj je zame - ne glede na te vsebinske razloge - takšna zakonska intervencija državnega zbora v času stavke sporna, sporna sta hiter postopek in izredna seja zbora, sporno je to, da ni bilo dovolj pripravljenosti in sposobnosti za dogovarjanje na obeh straneh. Moram namreč reči, da sem se moral v svoji stitninajstletni direktorski karieri vsaj petdesetkrat pogovarjati z delavci, pa se to nikoli ni končalo s stavko. Sporno se mi zdi tudi to, da se v Sloveniji zacementirala krepi centralizem in etatizem in da se razširja zmotno mnenje, da je mogoče na silo, z zakoni in z dogovorom politične elite, a skozi »masinerijo« državnega zbora, reševati težave. Neznadnje me moti tudi to, da se za vsemi temi stvarmi skrivajo ne le place in policisti, ampak tudi politični računi in politične igre.

Kako vi dojemate »balkanski sindrom« v Sloveniji?

Objektivno gledano imamo tudi mi po 45 ali 70 letih skupnega življenja hoes nocies veliko manir, navad in razvad, ki so iz njega izšle. Sicer pa mislim, da se pri nas ta sindrom odraža predvsem skozi absolutno dominantno logiko potrebe, ki se jih ne more znebiti niti država. Preprosta logika vsakega posameznika napeljuje namreč na izjemno racionalno obnašanje, kakor hitro pa se postavimo v vlogo države, nas nenadoma ne zanima več, koliko imamo, ampak delamo izgube, »zremo substanc«, se zadolžujemo, in sicer že kar na račun naših otrok in vnukov. Premalo je trde logike, da se strogo deli le tisto, kar imamo. Niti po dveh letih nase politične in siceršnje samostojnosti se žal tovrstnega sindroma se nismo niti poskušali znebiti.

Je del rešitve omejevanje potreb?

Tudi, a predvsem je treba razmisiliti o prednostih in časovnih preračunih teh potreb. Rešitev je tudi v tem, da znova dosežemo skoraj deset tisoč dolarjev bruto domačega proizvoda na državljanu Slovenije, koliksen je že bil pred šestimi leti. Zdaj imamo za 30 odstotkov manjšega. To moramo narediti nenazadnje že zato, ker bi rad, da bi v relativno bogati državi živeli vsaj moji otroci, če že sam ne bom. Za to pa je treba izpolniti tudi nekaj pogojev, med drugimi tudi tega, da sproti ne pojemo vsega, kar ustvarimo.

Ivanka Mihelčič

Svetniško sprenevedanje

LJUBLJANA - »Pridružujem se vsem tistim, ki menijo, da so zahtevki za povečanje plac neupravičeni, toda zdi se mi, da bi moralo to veljati tudi za nadomestila osebnih dohodkov, ki jih prejemamo svetniki, saj smo bili prvega julija letos deležni kar 30-odstotnega povisaanja. Da se ob to danes ni nihče spotaknil, pa se mi zdi dvolično in nedosledno,« je po uradnem zaključku seje državnega sveta dejal Dusan Plut in s tem med že odhajajočimi svetniki povzročil pravo malo revolucijo. Plut je namreč opozoril, da je za oktober

prejel kar 76 tisoč tolarjev nadomestila za svetniško delo, kar da je precej več, kot dobijo denimo policisti v prvi kategoriji. O tem naj bi razpravljati že na prihodnji seji sveta. Da je demagog in da se spreneveda, so mu svetniki zabrusili nazaj. Plut pa je med drugim odgovoril, da se mu zdi nenormalno, da bo z naslednjim morebitnim povisaanjem dobil celo višjo plačo za delo svetnika - kar je castna in moralna funkcija, kot je dejal - kot pa za delo profesorja na univerzi. V svojem razmislijanju je včeraj ostal povsem osamljen. (I. M.)

Dušan Plut: Biti svetnik je častna funkcija (Foto: A. P.)

Nasilje nad tujci tudi v Avstriji

DORNBIRN - Nasilje nad tujimi državljani po »nemškem vzorcu« zdej tudi v Avstriji.

V noci od cetrtna na petek so v mestu Dornbirn na Predarlskem doslej neznan storilec izvedli zazigalni napad z molotovkami na hiso s stanovci iz tujih drzav.

Pri zazigalnem napadu je bila ranjena 33-letna zenska iz bivse Jugoslavije. Leta je iz strahu pred ognjem, ki se je hitro razširil po hodniku, skocila iz tretjega nadstropja in se pri tem težko poškovoala.

Njeni sestra je uspelo, da se je s sestimi otroci pravocasnoma resila iz nevarne situacije, ki je nastala v hiši.

Samo dve uri po zazigalnem atentatu v Dornbirnu so neznanec izvedli tudi kraju Schwarzach v bližini Dornbirna nadaljnji atenta na bivalisce tujcev. Najprej so s petrolejem polili vhodna vrata v hiso in je potem zazgali. Stanovci, v prvi vrsti Turki, so hiso lahko se pravocasnoma zapustili in ogenj zadušili. (I.L.)

Ovacije ob nastopu slovenskih umetnikov v Celovcu

CELOVEC - Nova koncertna sezona v koroski prestolnici je letos kvalitetna kot že dolgo ne. Nadaljnji višek bogatega in zahtevnega letosnjega sporeda je bil sredi tedna nastop Slovenske filharmonije, ki je nadvse navdušila ponavadi le težko pridobljivo celovsko oz. korosko publiko. Leta je tokrat v do zadnjega sedeža napolnjenem domu glasbe stoji aplavdirala umetnikom iz Slovenije, se posebej pa mlademu 29-letnemu dirigentu Stephanu Sanderlingu in virtuoznemu solistu (klavir) Karoly Mocsiariju.

Najprej je Slovenska filharmonija publiki navdušila z uvodom v Wagnerjevo opero »Tristan in Isolde«, sledil pa je koncert za klavir stev. 2 v A-duru Franza Liszta, v okviru katerega se 31-letni madžarski solist ni omejil samo na spremljevalno vlogo, marveč aktivno sooblikoval način prezentacije tega zahtevnega glasbenega opusa. Clani Slovenske filharmonije so svoj nadvse uspešen nastop v Celovcu zaključili s simfonijo stev. 3 v a-molu (»Skotsko«) Feliksa Mendelssohna Bratholdyjeva.

Gostovanje je pozitivno odmevalo v medijih. (I.L.)

AVSTRIJA / ZASTARELI PREPARATI 18 MESECEV V OBTOKU

Krvne konzerve - tudi Avstrija ima svoj škandal

Vložena tožba v imenu 24 oškodovanih krvavičnikov

IVAN LUKAN/IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Tudi Avstrija ima ZDAJ - za Nemčijo - svoj škandal v zvezi s krvnimi konzervami in preparati, ki so bili okuženi s povzročiteljem AIDS-a.

Dunajski odvetnik Thomas Prader je ta teden v imenu 24 oškodovanih krvavičnikov vložil tožbo na odškodnino v višini 16 milijonov silingov proti dunajskemu farmacevtskemu koncernu Immuno AG.

Gre za enega izmed vodilnih koncernov farmacevtske industrije z milijardnim prometom, ki je v Avstriji največji dobavitelj in prodajalec krvne plazme in drugih tozadnih preparatov, s katerimi zdravstvene ustanove oskrbujejo med drugim okoli 600 avstrijskih krvavičnikov. Okoli 150 izmed njih, toliko je trenutno znano, je bilo pred sedmimi leti preko krvne infuzije inficiranih spovzročiteljem AIDS-a; - 70 izmed njih je medtem že umrlo.

Isto podjetje je že leta 1985 z uporabo okuženih krvnih preparatov povzročilo, da so se prizadeti krvavičniki inficirali. Takrat, tako pravi odvetnik, je bilo že splošno znano dejstvo, da se bolezen širi tudi preko okuženih krvnih preparatov. Immuno AG je v 80-ih letih v širšem okviru v tujini kupovala poceni in, kot se je

izkazalo, z AIDS-om okužene krvne preparate darovalcev krvi iz dežel tretjega sveta. Leta 1984 je podjetje pričelo uporabljati postopke, v okviru katerih je možno (z vročino) uničiti povzročilce kužne bolezni. Vendar niti v Nemčiji niti v Avstriji odgovorna farmacevtska podjetja niso poskrbela za to, da bi (še nekontrolirani) stvari krvni preparati bili umaknjeni s trga.

Obtoženo podjetje samo zavrača obitek, ces da je kupovalo okuženo krvno plazmo v tujini, na drugi strani pa se zago-

varja s tem, da tudi ni bilo mogoče umakniti vseh starih - in iz takratnega vidika še sumljivih - krvnih preparatov s trga, ker bi sicer prišlo do pomanjkanja za oskrbovanje krvavičnikov nujno in redno potrebovanih preparatov.

Kritiki farmacevtske industrije vidijo kajpada se dodaten razlog: Immuno AG potrebuje za izdelavo svojih raznih krvnih preparatov letno milijon litrov krvne plazme (1,5 milijonov krvnih darovalcev) - njih prodaja je posel v višini nekaj milijard silingov. Nekontro-

lirani sumljivi preparati so bili v teku vsaj 18 mesecev. Odvetnik Prader je zdaj s svojo tožbo razgrnil dodatno pinkantno podrobnost: leta 1989 je nek anonimni dunajski konzorcij pod vodstvom nekega odvetnika velikemu številu inficiranih krvavičnikov posredoval ponudbo, ki postaja razumljiva prav zdaj pred ozadjem skandala in tožbe prizadetih - vsakemu je ponudil odpravnino v višini 300.000 silingov, protiusluga je bila odprava pravic do tožbe.

Prader je to postopanje označil kot (tudi v pravnem smislu) nemoralno ter prizadetim svetoval, naj tožijo.

Na Koroškem niso odkrili okužene krvne konzerve in preparate.

slika W. Fritz

AVSTRIJA / BIVŠI FINANČNI MINISTER HANNES ANDROSCH

Ostra kritika nad proračunsko politiko avstrijske zvezne vlade

Tragedija v podržavljeni industriji ni bila potrebna

Hannes Androsch, bivša »desna roka« Bruna Kreiskega.

DUNAJ - Hannes Androsch, za časa kanclerja Kreiskega finančni minister (odstop zaradi davčne afeje) in trenutno uspešno angažiran na področju gospodarskega consultinga v reformiranih državah Vzhoda, je ta teden ostro kritiziral gospodarsko in proračunsko politiko avstrijske koalicijske vlade.

Finančno strmo glavljenje državne industrije je Androsch označil kot »tragedijo, ki ne bi bila potrebna«. Zlasti nacrtovana delna razprodaja državnega energetskega koncerna ÖMV (nafta, zemeljski plin), s katero mislijo izenačiti milijardne izgube državne AMAG (proizvodnja aluminija) naj bi bila po besedah nekdanjega vodilnega so-

cialdemokratskega politika in bančnika (CA) »gospodarska veleizdaja«.

V zvezi s trenutnimi, dokaj napetimi pogajanjimi vladnih stran SPÖ in ÖVP o državnem proračunu za naslednje leto je Hannes Androsch dejal, da trenutna proračunska politika vlade vodi naravnost »v katastrofo«: v času, ko niti ni dovolj sredstev za obnavljanje električnih vodov železnice, ni mogoče vztrajati pri povišanju socialnih storitev države.

Tudi (medtem že sklenjena) davčna reforma bo imela svoj vpliv na finančno izravnavo (zveze in dežel) in bo imela negativne posledice, ki jih trenutno se ni mogoče točno predvidevati, meni Androsch.

INTERVJU / T. STOJSIČ

Manjšine bodo tudi nadalje pomembno težišče zelene politike

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Razširjeno zvezno vodstvo Zelenih je konec preteklega tedna razpravljalo o nacelnih izhodiščih za bodoče državnozbornske volitve v naslednjem letu. Pri tem se je, kot smo že poročali, dvotretjinska večina vodilnega gremija v parlamentu zastopane zelene stranke izrekla za skupen volilni nastop z manjšo mešansko-zeleno stranko Združeni Zeleni Avstrije (VGÖ), ki je v preteklih letih pri vrsti volitev lahko osvojila gotov delež zelenega volilnega potenciala. VGÖ si je kot predpogoj za kooperacijo izposlovala (zagotovljeni) sedmi in deseti mandat na kandidatski listi Zelenih pri državnozbornskih volitvah leta 1994.

Razširjeno vodstvo Zelenih pa je pri svojem dunajskem zasedanju s sklepom potrdilo tudi nadaljnji obstoj manjšinskega mandata, s sklepom potrdilo tudi nadaljnji obstoj manjšinskega mandata, ki naj bo tako kot doslej eno izmed osrednjih težišč zelene parlamentarne politike.

Za to se je na zasedanju močno zavzela nenazadnje mag. Terezija Stojšič (slika), gradiscanska Hrvatka in dosedanja manjšinska mandatarica Zelenih v parlamentu. V naslednjem pogovoru je za Republiko ovrednotila pomen sklepov zelene vodstva in bodoca izhodišča za manjšinski mandat.

Je bilo za Zelene težavno sprejeti predlog o skupnem volilnem nastopu z dosedanjim manjšim zelenim konurentom Združeni Zeleni Avstrije (VGÖ)?

Stojšič: Nikakor ne. Res je bilo tudi dosti nasprotovanja, vendar se je kar dvotretjinska večina razširjenega zveznega vodstva naše stranke izrekla za kooperacijo pri volitvah. Osebnostno odobravam to odločitev, pri čemer to - po zdaj sele starih delovnih letih - lahko delam dosti lažje kot drugi iz vrst zelenih poslank in poslancev, ki Zdržene Zelene Avstrije in njene vodilne funkcionarje poznajo se iz časa, ko so sprva sodelovali in pozneje izzvali razcep zelenega gibanja.

Skupni volilni nastop je vsekakor v interesu zelenega gibanja, glede na spremembe pri volilnem redu, ki

bodo - izhajajoč iz dosedanje razdelitve volilnih glasov - Zelene in svobodnjake stale en mandat, večinskimi strankam SPÖ in ÖVP pa omogocile dodatnega, pa je celo edina smiselna alternativa.

lesno) prizadetih, obveljalo mnenje, da njihove interese lahko zastopa tudi mandat, ki ne prihaja iz vrst prizadetih.

Glede na volitve in bodoco delovno obdobje so se pri razpravi

Vendar naj povem, da pri razpravi strankarskega vodstva niso stala v ospredju personalna vprašanja, temveč zgolj razvrstitev političnih in vsebinskih težišč za bodoče delo.

Kljub temu naj bo že zdaj dovoljeno tozadevno vprašanje: se boste Vi spet potegovali za manjšinski mandat?

Stojšič: Da, odločila sem se za ponovno kandidacijo v okviru manjšinskega mandata. Vendar bo odločitev o tem padla sele v decembru letos na zveznem kongresu Zelenih. Do tedaj morajo biti določeni deželni kandidati stranke, to pa pomeni, da bodo tudi manjšine, ki imajo po pravnih Zelenih status »10. zvezne dežele«, morale ali v okviru manjšinskega kongresa ali drugega volilnega postopka določiti svojo kandidatko.

Poudarjam »kandidatko«, kajti zaradi odstopa dveh mandatov VGÖ in predpisane enakopravnosti uvrstitve zena moški kandidat ne bi dobil možnosti za kandidacijo na izglednem mestu.

Do zdaj, tako je vsaj videti, očitno tudi nimate nobene sotekmovke. Kako ocenjujete možnost kandidature Vase kolegice Marijane Grandić, zdajšnje zunanje politične referentke zelenega kluba, ki prav tako kot Vi prihaja iz vrst gradiscanskih Hrvatov? Ce je verjetno poročilo v avstrijskih medijih, njena ponovna kandidatura na sigurnem kandidatskem mestu nikakor ni zagotovljena. Lahko bi se torej tudi ona ponovno potegovala za manjšinski mandat. Kot znano, pri manjšinskem kongresu pred štirimi leti Vam je podlegla le za nekaj glasov....

Stojšič: Kogica Marijana Grandić kot sotekmovka za manjšinski mandat - to je vsekakor mogoca, morda celo najbolj verjetna inica v postopku za izbor ponovnega zelenega predstavnika oz. predstavnice manjšin v parlamentu.

Obe imava napram drugim kandidatkam in kandidatom iz vrst Zelenih prednost, saj sva že eno delovno obdobje delovali v parlamentu. Dobre izglede za ponovno izvolitve bi imele torej obe...

Gospa Stojšič, hvala za pogovor.

Res pa je tudi, da med Zelenimi in VGÖ obstoja vrsta se nerazčiscenih vprašanj, ce izhajamo na primer iz razlikujocih se vsebinskih izhodišč obeh gibanj oz. strank v zvezi s socialnimi problemi, vprašanjem politike do tujcev in nenazadnje glede vprašanja financiranja in poenotenja organizacijskih struktur.

Po zasedanju razširjenega vodstva ste v tiskovni izjavi sporočili, da bo tudi naprej zagotovljen tako imenovani manjšinski mandat Zelenih. Kako konkretno je ta sedež v parlamentu res zagotovljen?

Stojšič: Razprave je tekla o tem, ali je v zvezi z zastopanjem interesov manjšin potrebna zagotovitev lastnega manjšinskega mandata, in velika večina članov razširjenega vodstva stranke je potrebo po takem mandatu ponovno potrdila.

Taka odločitev ni tako samoumevna, tudi ne pri Zelenih - omejenim nam je, da je pri podobnem vprašanju, namrec zastopstvu (te-

razširjenega zveznega vodstva utrdila naslednja, prvenstvena tezišča za politično in parlamentarno delo Zelenih: varstvo okolja, gospodarstvo, evropska politika, socialne zadeve ter demokracija in človekove pravice.

V zadnje navedeno delovno področje sodi tudi manjšinski mandat. Za ta tezišča in osebnosti, ki naj bi se z njimi na strokovni ravni ukvarjali, je vsekakor zagotovljeno sigurno kandidatsko mesto na zeleni listi pro državnozbornskih volitvah leta 1994. Manjšinski mandat bo placiran ali v okviru zagotovljenih osnovnih mandatov ali v okviru prvih treh (prav tako zagotovljenih) mandatov, ki bodo dodeljeni v drugem ugotovitvenem postopku).

Poleg teh prvenstvenih težišč kajpada tako z delopodročji kot kandidati pokrivamo vprašanje zena, prometno politiko, vprašanja varnostne in mirne politike, kmetijstva in kulturne politike.

AVSTRIJA - SLOVENIJA / KELAG USPELO NAPOLNITI AKUMULACIJSKO JEZERO

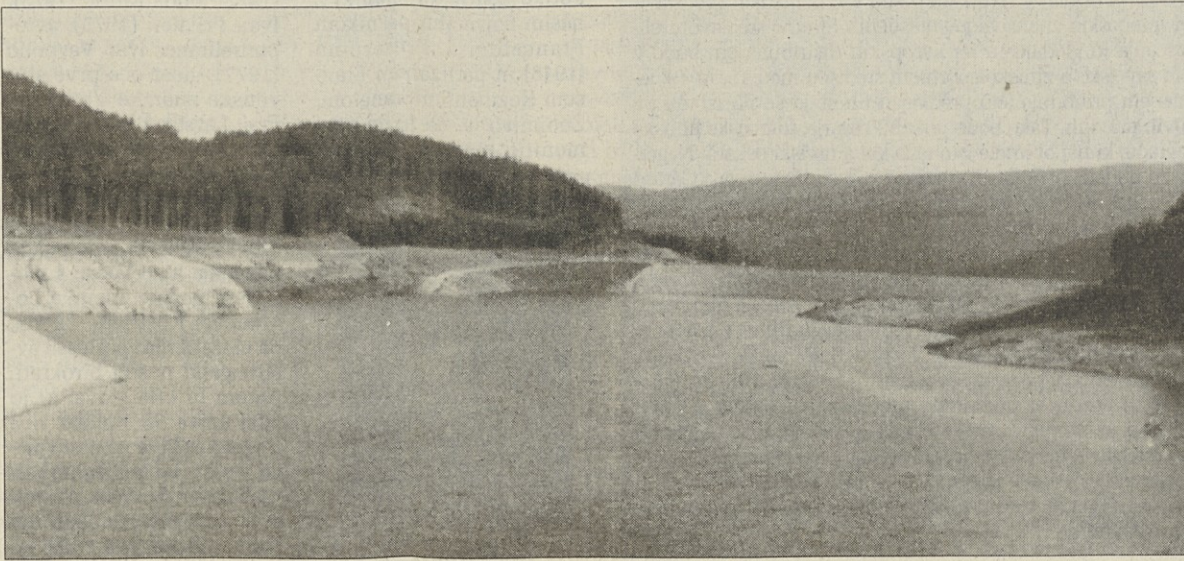
Zagotovljena dobava toka iz HE Golica

CELOVEC - Koroskemu energetskemu podjetju Kelag je v teh dneh končno uspelo napolniti akumulacijsko jezero oz. doseči predpisano količino vode v zbiralniku za hidroelektrarno Golica. Predpisano količino vode pa je uspelo zaježiti s stirimesečno zamudo, kajti vodnopravna oblast predpisuje, da mora biti jezero napolnjeno do sredi junija, da bi v poletnih mesecih ustrezal videzu naravnega jezera in ga bi lahko koristili tudi v turistične namene.

Racune energetskega podjetja so prekrizale vre-

menne razmere, saj preteklo zimo ni bilo dosti snega in s tem vigredi tudi ne toliko vode, da bi lahko dosegli predpisano mejo. Svoje z zakasneli zaježitvi pa prispevala tudi letošnja poletna suša, predvsem v mesecih junij in julij.

Od takoj korosko energetsko podjetje Kelag dobavi tudi 20 odstotkov električnega toka slovenskim partnerjem, potem ko je slovensko elektrogospodarstvo konec septembra - ceprav z zamudo - le vplačalo svoj delež v višini 280 milijonov silingov. (I.L.)

NOVICE

Avstrijska postaja »Radio CD« spet oddaja

DUNAJ - Avstrijski »Radio CD«, zasebni oddajnik, ki je z Bratislave oddajal svoj program za dunajski in vzhodnoavstrijski prostor, je lahko spet pričel s svojimi rednimi emisijami. Kot smo poročali, so slovaški organi (ministrstvo za promet in posta) od danes na jutri oddajniku prepovedali nadaljnjo emitiranje programa ter mu kratkoročno ukinili tok.

Ta ukrep so slovaške oblasti oz. slovaška državna pošta uprava utemeljili s pomanjklivostmi oziroma z baje napačno namestitvijo oddajniške antene. Iz dobro obvesčenih krogov pa je bilo slišati, da so vzroki medijsko-politične narave in da naj bi ukinitev oddajnika bila v interesu nacionalistice slovaške vlade.

»Radio CD« je zaradi ukinitve programa utrpel škodo v višini več milijonov silingov zaradi izostanka reklamnih naročil. Med drugim je več članov avstrijske vlade interveniralo v Bratislavi za takojšen umik prepovedi delovanja te avstrijske zasebne radijske postaje. (I.S.)

Drobna ekspresija na Noordunga

BRANKO ZIHERL

Noordung - psevdonim, ki bi se v zelo svobodnem, poudarjeno poantiranem prevodu lahko glasil: »ukročena pamet« - in njegova zgodba sta samo ponavljajoca se, nikoli dokončana pripoved o samorodnosti neke intelektualne fantazme, obsojene na golo preživetje v svetu, kjer napetosti med apokaliptično grozo in ironičnim obrazom tehnike popolnoma obvladujejo vse razsežnosti svojega prostora in tujega časa. Prav ta poetika skoraj vedno napoveduje bližnje kataklizme, toda zal nikoli ne doseže odločilnih uses, saj jim organska okvara, nekakšna selektivna gluhoča, omogoča dokaj brezsumno življenje. Po neprijetni skušnji s povnanjanjem destruktivnosti svojega tehničnega genija na bojiščih prve svetovne vojne se k. u. k. stotnik Hermann Potocnik sicer demobilizira, vendar ostaja zvest svoji zmanjšani domovini, ceprav preoblikovani v republiko. Tehnika mu tedaj pomeni priloznost za umik v meditativno ponotranjenost, medtem ko si novi vojaški pustolovci že tlakujejo pot do gospodovanja nad nepreglednimi množicami ljudi. Kot tehnični strokovnjak se uveljavlja v znanosti, ne vedoc, da tako navdihuje tehnološke rešitve za orožje prihodnjih generacij. Spočetje, za marsikoga nekoliko skrivnostnega Noordungovega življenja, odseva v iztekanju Potocnikove biologije ure. Prvic in zadnjič izrazi svoj dvom o tem, da bo njegova tehnika zgolj bogatila ljudi.

Ce se ozremo po tretjem poglavju njegove razprave »Das Problem der Befahrung des Weltraums«, zlahka ugotovimo neko skladnost med računsko imaginacijo in mejnimi podobami astronomskih pričakovanj na tehnološkem nivoju poznih tridesetih let, cesar ni mogoce uvrstiti pod pojem znanstvene fantastike niti med racionalne projekte. Formalno sicer nacrtuje obljudeno vesoljsko postajo, sestavljeno iz treh modulov: bivalnega objekta v obliki koleasa, ki z rotacijo ustvarja umetno teznost, avtonomne elektricne centrale na sončno energijo in zvezdarne. Ko poudarja morebitne prednosti svoje zamisli, svari tudi pred militarizacijo in drugimi zlorabami človekovega prodiranja v vesolje. »Telo s stoječim kroženjem« ali geostacionarni satelit je torej le stransko poglavje njegovega snovanja, četudi se izračunana praznosta teh naprav presenetljivo približuje modalitetam sedanjih telekomunikacijskih satelitov. Drugih podobnosti pravzaprav ni, se zlasti ne v obnebu izvedbene tehnike.

Nemški znanstvenik Werner von Braun, eden izmed konstruktorjev zlovesčega raketnega orožja V-2, z veliko smislja za praktične rešitve, odstrani skrivnostno kopreno s fantazme nesrečnega Noordunga in iz njenega jedra ustvari vrsto blestecih tehničnih podvigov. S tevtonskim navdihom oplemeniti ameriske vesoljske programe: od nosilne rakete Jupiter C, sistema telekomunikacijskih satelitov Syncom in vse

do različnih projektov orbitalnih postaj. Na tem mestu realnost preseže fantazme, kajti zapisi imaginacij morajo prej ali slej postati nema statika, ki neogibno zgreši konkretne rešitve in ne zaustavi spreminjanja tehnične slike sveta. Braunovo priznanje Noordungu v svetovni enciklopediji astronavičke je zato natančno odmerjena gesta, kolikor se pač sme pričakovati od vzajemnih refleksij med aplikativnimi znanostmi in neuresničenimi pričakovanji prejšnjih generacij. Kulturno ozračje je podobno, le tehnični protagonisti so drugi.

Potemtakem naj Noordungove nacрте izsanjajo predvsem tisti, ki lahko vsak trenutek potrdijo svojo tehnološko kakovost. Kajti po prevec narodno čuteči ali branjevski miselnosti bi zamisel o geostacionarnem satelitu kaj kmalu postala preferenčna stojnica na poti v nebesa, preteveza za napihovanje neobstojece tvarine, ki označuje prvinsko-zemeljsko propagando. Kdor skrivnost enači z arhivskimi opravili, bo zanimive ali celo pomembne podatke se naprej razlagal kot čudeze, za vse druge ljudi pa je skrivnosti nepreklicno konec. Tudi izhodni naboj Noordungove zgodbe je mnogo prešibak, da bi sam sprožil mit, in prevec tankočuten za utilitaristične ideologofeme o tem, kako ima ta ali oni narod v zakupu vso pamet. Vse skupaj me spominja na roman Weltende, v katerem se nastopajoči po vseh silnih razdejanjih in junastvih okuzijo z virusom gripe.

MED GLEDALIŠČEM IN OPERO / USPEH V BELGIJI

Živadinov v vesolju

Prizor iz opernega observatorija (Foto: A. Pavletic)

Prva upodobitev vesoljske postaje sploh predstavlja Noordungova parabolna zrcala

ANTWERPEN - Belgijska kulturna hiša DeSingel zaradi inovativnosti svojih produkcij velja za kulturno ustanovo. Od srede do jutri gosti slovensko scensko skupino Noordung, ki je v koprodukciji z ljubljansko opero postavila Operni observatorij.

Predstava je kot vsa sedanja faza ustvarjanja režiserja Dragana Živadinova, ustanovitelja in vodje skupine Noordung, posvečena znanstveniku in izumitelju Hermanu Potocniku - Noordungu. Noordung je zivel od leta 1892 do leta 1929 in je po starih slovenskega rodu. Večino življenja je prebil na Dunaju. Zamisli in odkrija tega raketnega inženirja predstavljajo temelje sodobne astronavičke. Je avtor knjige Problem vožnje po vesolju, za katero si Dragan Živadinov prizadeva, da bi jo ponatisnili. Ob premieri Openega observatorija je že pripomogel, da je slovenska PTT izdala spominsko znamko z Noordungovo podobo. Po mnenju Dragana Živadinova je Noordung eden izmed po krivici prezrtih Slovencev, z imenom katerega lahko na krilih svoje umetnosti vzleti ves slovenski narod.

V programski knjizici prireditve Antwerpen - kulturna prestolnica Evrope, v okviru katerih poteka gostovanje skupine Noordung, so predstavo napovedovali kot »izjemno poplavo zvokov in podob, nenavadni ritual, ki je hkrati režiran in spontan«. Gostovanje je omogočilo tudi slovensko Ministrstvo za znanost in tehnologijo. (V.L.)

OSEBNOSTI / ZNAMENITI SLOVENC NA ZNAMKAH

Čast, da te polžejo

Slovenci smo se s prvo znamko srečali sele deset let potem, ko so Angleži izdali prvo, saj v tistih casih se nismo imeli svoje države. Ker pa je bila navada, da so na znamkah kronane glave, smo morali kar precej let ližati cesarja Franca Jozefa. Nic bolje se nam ni godilo v prvi Jugoslaviji. Takrat so Slovenci gledali samo kronane glave iz vladarske hiše Karadordevičev, ki so se skoraj prepozno spomnili, da obstajajo tudi pomembni Slovenci. Leta 1943 je begunska vlada v Londonu med drugimi upodobila Valentina Vodnika v seriji 25-letnica ustanovitve Jugoslavije.

Po zaslugi Slovenca Božidarja Jakca je novojugoslovanska poštna uprava v letih od 1957 do 1973 izdajala motivno enotno serijo znamenitih moz. Tako smo dobili lepo galerijo portretov, v katerih so literati Simon Gregorčič (1957), Anton Linhart (1957), Franc Miklošič (1963), Fran Levstik (1965), revolucionar Tone Tomšič (1968) in svetovno znani čelbatar Anton Jansa (1973). V tej galeriji jakcev likov nekoliko izstopata znamki z našim največjim pesnikom Francetom Presernom (1948) in partizanom Francem Rozmanom-Stanetom. Zanimivo je, da je od znamenitih moz na znamkah

največkrat upodobljen Primož Trubar: najprej na znamki iz leta 1951; isto znamko so socasno s pretiskom SST-VUJA izdali za Svobodno trzasko ozemlje, svojo znamko pa je Trubar dobil se leta 1986.

Po dve znamki imajo: Ivan Cankar (1960 in 1976), letalski pionir Edvard Rusjan (1960 in 1991) in

so izdali znamko njemu v cast.

Jure Franko je leta 1984 osvojil na olimpijskih igrah v Sarajevu prvo slovensko medaljo na zimskih olimpijskih igrah, prav tako je bila uspešna Mateja Svet v Crans Montani (1987). Oba dogodka sta si prisluzila znamko. Upodobitvi pa sta tako slabi, da težko tudi re-

Edvard Kardelj (1980). Slednjemu so njegovo znamko pretiskali s Ploce 1980, Kardeljevo ob preimenovanju Ploce. Kardeljevega ni vec, znamke so ostale.

Svoje znamke so dobili se Jurij Vega (1954), Oton Zupancic (1970), Lojz Kraigher (1972), Boris Kidric (1973), Ivan Prijatelj (1975), avtoportretiranec Ivan Vavpotič (1977), sicer oce prve slovenske znamke Verigarija, Fran Levstik (1981), Tončka Cec (1984) in Janez Vajkard Valvasor (1989).

Posebno mesto pri filatelistih ima prva znamka na Slovenskem, ki jo je izdala nekdanja Jugoslavija: s pionirjem postne znamke Lovrencem Kosirjem. Skoda, da mozaka niso poslušali avstroogrski postni birokrati, potem bi bila slava, ki jo zdaj uživa Sir Roland Hill njegova in bi se namesto njega pojavljali na znamkah vseh držav na svetu. Avstrijci so sem mu oddolžili nekoliko pozno, leta 1979, ko

čemo, da sta oba sportnika na teh znamkah.

Avstrijci so pocastili nobelovca Friderika Pregla (1973) in Jozefa Stefana (1985) ob 150-letnici rojstva. Slednji je dobil pred kratkim znamko tudi v svoji domovini.

Mlada slovenska država je minulo leto kar dobro izkoristila. Izdala je znamke, s katerimi se je spomnila jezuita P. Marka Antona Kap-pusa, misijonarja v Ameriki (500 let Kolumbovega odkritja Amerike), Antona Martina Slomska (130-letnica smrti), Leona Stuklja (upodobljen je na eni znamki ob XXI. poletnih olimpijskih igrah v Barceloni), Marija Kogojca (100-letnica smrti), Matevža Langusa in Hermana Potocnika (100-letnica rojstva). Potocnik je istega dne dobil znamko tudi v svoji drugi domovini Avstriji.

Z letošnjimi prvimi znamkami smo se spomnili treh velikih Slovencev: Pre-

žihovega Vranca, Riharda Jakopiča in Jozefa Stefana. Gre za sicer oblikovno neuskaljen paket treh znamk na isto temo. Ce so pri prvih dveh za motiv izbrali delo obeh ustvarjalcev (s stalica tematske filatelije zelo dobra odločitev), je skoda, da niso storili enako tudi pri znamki Jozefa Stefana (kot da bi bila fizika neupodobljiva). Moti tudi različen napis države, nominalne in poste.

Se enega Slovenca imamo na bolgarski znamki (1979); to je oce slovenske in bolgarske stenografije Anton Bezenšek.

Vredno si je ogledati tudi znamke z osebnostmi drugih narodnosti, ki so se tukaj rodili ali ustvarjali. Poštna uprava Svobodnega trzaskga ozemlja je leta 1951 izdala znamko s portretom Koprancana Petra Pavla Vergerija, sodelavca Primoža Trubarja. Slovenci smo lani izdali znamko v pocastitev 300-letnice rojstva Giuseppa Tartinija. Italijani so leta 1973 izdali znamko z likom Piranesija (njegov oce je bil Pirancan). Avstrijci so se spomnili Slovenjgrajčana Huga Wolfa (1922 in 1953) in Pacelsusa (1990 in 1992). Ob tem se sprašujem, komu pripada Josip Ressel (Avstrija 1936 - Čehom, Avstrijcem ali Slovincem, da si ne zasluži znamke pri nas.

Mitja Jancar

IZŠLO JE...

Intermezzo, Revija za glasbo in modo, izdaja Intermezzo d.o.o., september 1993, st. 193, 52 strani, cena 370 tolarjev.

Po poskusni prvi številki je izšla prva številka revije Intermezzo, ki z začetkom novega solskega leta prehaja v svoj prvi letnik in že prinaša nekaj novosti in izboljšav. Uredništvo se je odločilo, da pritegne nekatere strokovnjake in s tem informativnemu in izobraževalnemu bloku doda še strokovne članke. Notni izpisi, do sedaj v obliki rokopisa, bodo narejeni z računalniško grafiko za partiturni zapis in v tem smislu bosta računalništvo in

grafika združeni v eno od rubrik.

Zaradi zanimanja za revijo tudi izven meja Slovenije bodo nekateri strokovni prispevki tiskani v originalnih jezikih, s priloženim povzetkom vsebine in brez prevoda.

V reviji lahko med drugim beremo o fenomenu rock glasbe v rubriki Glasba in mi, v Besedah skladateljev pa nekaj iz dnevnih zapisov Franza Schuberta in Roberta Schumanna. Glasbeni S.O.S. pojasnjuje nekatere glasbene izraze, rubrika Od tona do tona pa prinaša partiturni zapis skladbe Spinning Dance. Zanimivi so se: katolog posnetkov, ki jih lahko naročite s priloženo naročilnico, koledar prireditvev v oktobru, v Ljubljani in na Dunaju ter fotografije iz sveta mode.

(A.C.)

Futuristična razglednica stare Ljubljane iz začetka tega stoletja

Tajvanci prvi na 1. kitajskem filmfestu

SANGHAI - Film »Gora brez vrnitve« (»Hill of no return«) tajvanskega režiserja Tong Wangja je prejel veliko nagrado prvega Mednarodnega filmskega festivala v Sanghaju. Posebno nagrado žirije je dobil hongkonski film »Cageman« Jacoba Cheunga. Jznokorejski režiser Im Kwon-Taek je prejel nagrado za najboljšega režiserja za film »Sopyonje«. Nagrado za najboljšo glavno vlogo pa je prejela igralka v tem filmu Oh Jung-Hae. Belgijski igralec Jan Decler je prejel nagrado za najboljšega igralca za vlogo v filmu »Daens« Stijna Coninxva. Film Gora brez vrnitve iz leta 1992 govori o težkem življenju rudarjev v rudnikih zlata v Tajvanu leta 1927, pod japonsko okupacijo. (STA)

Evropski filmarji proti Hollywoodu

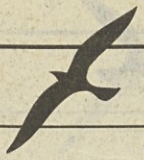
BRUSELJ - Evropski filmski ustvarjalci se bojujejo proti hollywoodski prevladi. V sredo so izjavili, da jih bo dolatela enaka usoda kot dinozavre iz filma Jurski park - preprosto bodo do leta 2000 izginili. Prispodobijo je na novinarski konferenci izrekel nemški režiser Wim Wenders. 20 članska delegacija, ki jo sestavljajo režiserji in producenti iz Belgije, Velike Britanije, Francije, Nemčije, Grčije, Španije, Portugalske in Rusije, je zahtevala, da se v iz trgovinskega sporazuma med Ameriko in Evropsko skupnostjo, izvzame filmska industrija. Mnogi, tako kot angleški režiser Jeremy Thomas menijo, da je »filmska industrija kolonizirana«. Belgijski režiser André Delvaux je bil se bolj osupel: »Hočejo (Američani) se več - celotno tržišče. Hočejo nas uničiti.« Predvsem Francija si zelo prizadeva, da bi bila izvzeta iz sporazuma. Zato so se

predstavniki evropske kinematografije sestali tudi z Jacquesom Delorjem in Leonom Brittonom, ki pa meni, da bi moral sporazume med Ameriko in ES vključevati tudi filmsko industrijo; le tako bo namreč legalno zaščiten pred ne-legalno konkurenco. (Reuter)

Obupali nad znanstveno fantastiko

PARIZ - Festival v Avorizau ne bo več namenjen predstavitvi francoskih znanstvenofantastičnih filmov; sredstvom obveščanja in gledalcem ter evropskih distributerjem bodo v tem svojskem zimsko-sportnem središču med 15. in 19. januarjem prihodnje leto predvajali filme, ki so jih izbrali po novih pravilih. Tako bodo podelili cezarje, francoske filmske nagrade, ki naj bi imele isto tezo kot ameriški oscarji. Nagrade bo podelil Georges Cravenne. Predsednik festivala Gérard Brémont se je maja letos odločil, da bo festival, ki je bil celih 20 let namenjen znanstveni fantastiki, spremenil svoj program. Brémont meni, da ta tematika nima prihodnosti, ker je prevec »varljiva«. Raziskavo je zaupal producentu Danielu Toscanu du Plantierju, predsedniku organizacije Unifrance Films, ki skrbi za promocijo francoskega filma v tujini in Francoski filmski akademiji, ki podeljuje nagrade »César«. Du Plantier bo v program uvrstil nove francoske filme, od katerih jih bo ducat premierno predstavljanih. Dela si bodo ogledali najpomembnejši evropski distributerji, ki se bodo tudi srečali s francoskimi ustvarjalci. Organizatorji menijo, da morajo v času, ko je zaščita francoskega filma zelo aktualna tema, izkoristiti priloznost za prodor francoskega filma na evropsko tržišče. (AFP)

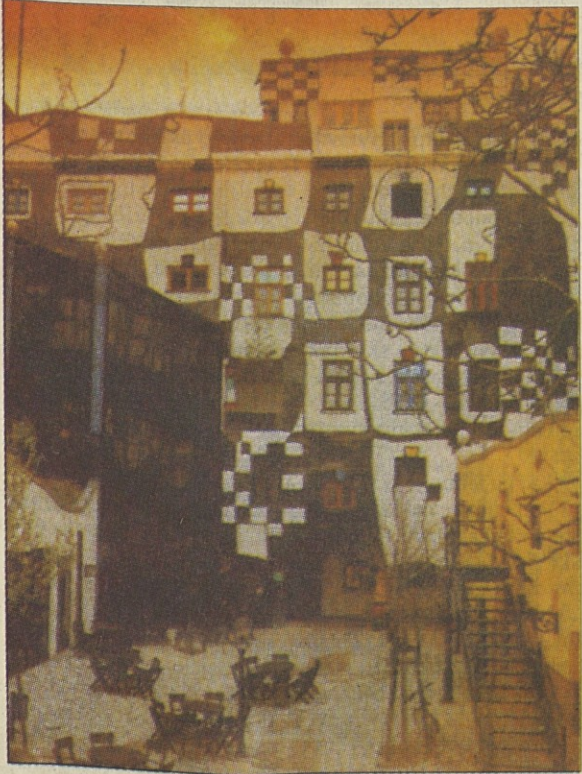

DUNAJ

Skulpture Joana Miroja

KunstHausWien, Dunaj, od 21. oktobra do 27. januarja 1994, vsak dan od 10 do 19 ure, informacije na tel. 0043 1 712 04 95

Po zelo odmevni razstavi fotografij Annie Leibovitz, ki je bila zaradi velikega interesa podaljšana, bodo v Hunderwasserjev muzej (na sliki) na Dunaju pripeljali tudi skulpture Joana Miroja (1898-1983), umetnika, ki velja za najbolj prominentnega predstavnika abstraktnih veje nadrealizma in je letos poteklo sto let od njegovega rojstva. Tudi tokrat Hunderwasserjevi kuratorji insistirajo na različnosti, oz. na tem, da pokažejo ravno tisto, kar ni značilno za določenega umetnika. Miro je vsekakor najbolj znan po svojem slikarskem in grafičnem delu, kar je Dunajčane spodbudilo, da pokažejo se drugo plat velikega Katalonca - njegove skulpture. Na ogled bo tako okoli 90 skulptur iz šestdesetih in sedemdesetih let, 30 risb in ena tapiserija. Organizatorji pričakujejo dober obisk, saj bo razstava odprta od 21. oktobra letos do 27. januarja 1994 vsak dan od 10 do 19 ure. Za tiste, ki to še ne vedo, Hunderwasserjev muzej KunstHausWien se nahaja v tretjem dunajskem »becirku« in si v njem, poleg običajnih, gostojocih razstav (kot je tudi omenjena Mirojeva rastava) lahko ogledate stalno postavko Hunderwasserjevih del. V neposredni bližini je tudi HunderwasserHaus, s katero je ta ekološko usmerjeni avstrijski umetnik in arhitekt začel zasedbo tega dela Dunaja. (A.M.)

KÖLN

Agfa foto - historama

Wallraf-Richartz Museum, Köln, razstava bo odprta do konca oktobra, od torka do petka od 10.00 do 18.00, v soboto in nedeljo od 11.00 do 18.00, informacije na telefon 221-24 11.

V nemškogovorečem prostoru stejejo razstavo Agfa Foto - Historama k najpomembnejšim predstavitvam fotografске umetnosti. Razstava je v umetniškem in kulturnozgodovinskem vidiku zajela skoraj 150 let obstoja fotografije. Obsirno so predstavljene starinske kamere, zanimive projekcije, karikature in dokumenti o zgodovinskem razvoju fotografije. Na novo izdelan didaktični sistem vodi obiskovalca skozi razstavo in ga informira o izjemnih dosežkih fotografske tehnike. Kot posebna atrakcija, dodana informacijskemu sistemu fotoprojekcije v muzeju, velja omeniti projekt takoiimenovanih obskurnih ali temacnih kamer razstavljalca Wolfganga Vollmerja. Zadnjih deset let je Vollmer zbiral vse, kar je dajalo videz kamere, se pa ni dalo uporabiti v fotografske namene. V obliki kamere so se tako znašli vzginalniki, ure, radijski sprejemniki, solnice in podobno. Poleg izdelkov v obliki avtomobila so fotoaparati in kamere najpogostejši idejni koncepti za oblikovanje. Vollmer je zbral okoli 500 primerkov. (na sliki: figurica iz Vollmerjeve zbirke) (M.P.)

STUTTGART

Maurice Béjart in Mishima

Staatstheater Stuttgart, Oberer Schlossgarten 6, 7000 Stuttgart, Maurice Béjart: »M«, 31. oktobra in 1. novembra ob 20.00 uri, rezervacija in prodaja vstopnic 0711/221795 vsak dan razen ponedeljka od 9.00 do 18.00

Tokijski nacionalni Balet konec meseca gostuje v Stuttgartskem gledališču z najnovjšo koreografijo svetovno znane plesalca in koreografa Mauricea Béjarta z naslovom »M«, ki je svetovno premiero doživel prav na japonskem koncu julija letosnjega leta. Inicialka v naslovu označuje ime enega izmed pomembnejših japonskih pesnikov in pisateljev Yukia Mishime, polnega blešavih idej, ki so izvirale iz njegovega konservativnega načina mišljenja. Béjartova koreografija ne opisuje in ne prikazuje Mishimovega življenja - umrl je 1971, star komaj 45 let - temveč poskusa skozi ples in njegove elemente izraziti filozofijo tega pisatelja - pripovednika, ki je v svojih delih uspel združiti sodobne zahodne literarne tokove in tradicionalizem dežele vzhajajočega sonca. Gostovanje tokijskega baleta je že peti obisk teh umetnikov v Stuttgartu, kar ne dokazuje samo njihove kakovosti, temveč zagotavlja tudi umetniški perfekcionizem, saj je znano, da ta francoski komedijograf sodeluje le z najboljšimi umetniki. (M. T.)

NANTES

Francoski Neapelj

Les Allumées, informacije na Rue Scribe 18, Nantes, tel. 40 69 50 50, od 18. do 23. oktobra, vsak dan od 18.00 do 6.00 naslednjega jutra

Sest noci se bo v francoskem Nantesu predstavljalo južnoitalijansko mesto Neapelj s svojimi umetniki. Za večino Evropejcev je Neapelj se danes mesto, ki skriva v sebi polno misterioznosti, pogosto poleg obudovanja zbujala strah, že Goethe pa je o njem zapisal, da v Neaplju vsak živi v pijanosti in pozabi nase. Mesto se bo v Franciji predstavilo s filmom, gledališčem, poezijo, folkloro, likovno umetnostjo, poleg tega pa se bodo odvijali pogovori o najrazličnejših temah, ki zadevajo Neapelj. Predstavil se bo Peppe Barra z recitalom, ki nosi naslov Buonasera a tutti, obiskovalci si bodo lahko ogledali več filmov, med drugim Kozo Lilijane Cavani, Neapeljsko zlato in Italijansko poroko Vittoria de Sice, Rosselinijevo Potovanje po Italiji, v literarnih kavarnah bodo prebirali poezijo in prozo poleg tega bo na sporedu obilo glasbe, od antičnih do današnjih dni, prisotni pa se bodo lahko poleg kulture naučili tudi pristne neapeljske hrane. Mesto se bo predstavilo tudi s svojo bogato zgodovino in arhitekturo, morebitni obiskovalci bodo v šestih dneh lahko o južnoitalijanski prestolnici izvedeli vse, poleg informativnosti pa se jim obetajo tudi srečanja z obilico zanimivih in temperamentnih Neapelčanov. (na sliki: naslovnica programa) (V. S.)

MÜNCHEN

Vročni škorpioni

Olympiahalle, 16. oktober, ob 20.00, vstop na stadion od 16.00 dalje

V okviru leto in pol dolge turnee z naslovom Face the Heat se rockerji nemškega porekla (bobnar Herman Rabell, basist Rolph Rieckermann, kitarista Rudolf Schenker in Matthias Jabs, vokalist Klaus Meine), ki sicer nastopajo pod skupnim imenom Scorpions (na sliki), ustavljajo tudi v Budimpešti, jih danes zvečer lahko vidite in slišite v bavarski prestolnici. Koncert bo zanimiv za vse, ki jim je pri srcu heavy metal, na svoj račun pa bodo lahko prisli tudi vsi, ki imajo raje balade in romance s spremljavo kitare in zvizganja. Obiskovalci lahko poleg glasbe pričakujejo tudi vse spremljajoče vizualne efekte v obliki megle, dima in reflektorskih žarometov. Skupina Scorpions je svojo slavo povečala predvsem v zadnjih letih, po vsej Evropi je kmalu po padcu Berlinskega zidu odzvanjal njihov Veter sprememb, svoj prejšnji album Crazy World pa so prodali v več kot devetih milijonih izvodov. Plošca, ki nosi enak naslov kot svetovna turnea - Face the Heat, se prodaja izredno dobro, dan po izidu so jih prodali dvestopetdeset tisoč in za doseg dobili zlato ploščo. (V.S.)

SLIKARSTVO / GLEDALIŠČE / PLES / GLASBA

EVROAGENDA

FILM / KIPARSTVO / ARHITEKTURA / FOTO

ZENEVA

Oživiljeni Atelje

Atelier de Michel Viala, Saint-Gervais Théâtre, Rue du Temple 5, 1201 Genève, Tel. 732 20 60, do 23. oktobra, Predstava je vsak četrtek ob 19.00 in ob 20.30, v nedeljo ob 19.00

Dramsko delo Michela Viala z naslovom Atelje, ki je bilo na odru prvič pred tridesetimi leti v Théâtre de l'Atelier, ko ga je avtor napisal posebej za to priložnost. Dogodek leta 1963 je bil izdelan z minimalnimi sredstvi in veliko strasti peščice mladih igralcev. Danes skušajo v švicarskem glavnem mestu performance iz začetka šestdesetih let obnoviti. Tokratni režiser predstave Francois Rochaix je skušal obnoviti prvotno sceno, ruski igralci pa se bodo pridružili skupini švicarskih artistov, ki so se prvotno zbrali z namenom, da uprizorijo Ionescovo delo Čakajoč na Godota. V predstavi bodo govorili rusko, francosko in angleško. Dogajanje na sceni bo po vsej verjetnosti smesno in kaotično, gledalca pa bo dogajanje vodilo v prostore med resničnostjo in fikcijo. Delo je nabito z aluzijami na sodobno švicarsko okolje in rusko okolje: prepovedi oblastnikov, konfrontacije različnih ekstremistov, streljanje in eksekucije. Predstava V gledališču Saint - Gervais je nastala v koprodukciji moskovskega Centra za gledališče All the World. (na sliki: naslovnica gledališkega plakata) (V. S.)

DUNAJ

Plesna avantgarda

Festival avantgardnega plesa, vse informacije o posameznih prireditvah: die theater, Karlsplatz 5, 1010 Wien, prodaja in rezervacija vstopnic vsak dan razen nedelje od 11.00 do 18.00 ure, tel. 587 05 04/20

Tritedenski festival avantgardnega plesa Image na Dunaju se počasi izteka. Do srede 27. oktobra bodo na sporedu še štiri predstave. Nocoj ob 20.00 se v okviru festivala predstavljata koreografiji, američanka Meg Moginot, ki je v ZDA sodelovala s priznano skupino Kei Takei's World, v Angliji pa uspela s solo performanci, kjer je tudi spoznala Anglezino Fiono Wright. Skupaj sta ustvarili koreografijo z naslovom And, ki jo nocoj predstavljata, z njo pa sta z velikim uspehom že gostovali na Brightonem festivalu in na Festival Bare Essentials v londonskem Institutu za sodobne umetnosti. V tork in sredo, prav tako ob 20.00 uri, se bo s plesno predstavo Eros-Ion predstavila avstrijska plesna skupina Pilotantzt (na sliki) s koreografijo na glasbo Franza Pilingerja. Dinamičnost, akrobatske spretnosti, ritem, preigravanje in moc, vse to so odlike plesalcev skupine, ki se v Avstriji vse bolj uveljavlja. Prihodnjo soboto se bodo na festivalu z dvema predstavama predstavili tudi Slovenci, točneje Matjaz Faric s projektom Icht, v katerem skuša prikazati in analizirati odnose med moškim in žensko, obsesivne interese, ki prevladajo v odnosu med njima itd. Kot slednja se bo predstavila avstrijska skupina Oya s predstavo Tsuru Tsuru II, ki je pravzaprav nadaljevanje uspešnega istoimenskega projekta, ki je bil predstavljen lanskega avgusta. Tema drugega dela ostaja nespremenjena; telo, kot skladišni medij duhovnega in telesnega skoti razvojno zgodovino clovestva. (M. T.)

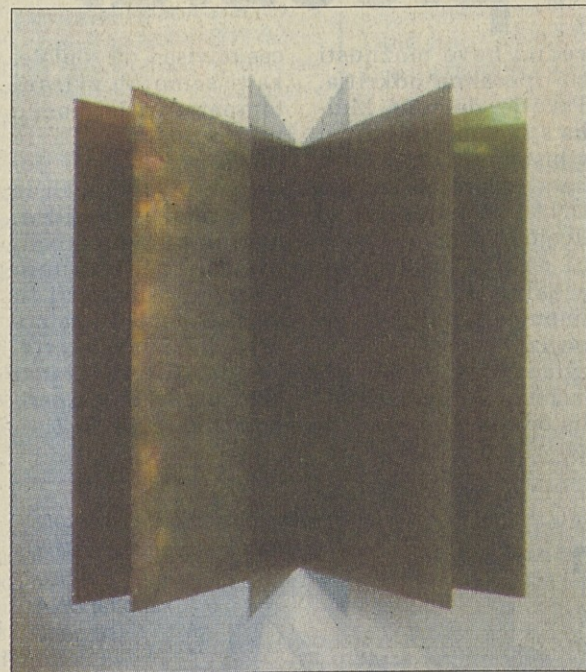
LONDON

Ken Kiff - vplivi tradicije na moderno

National Gallery, Trafalgar Square, London WC2N 5DN, tel 071 - 839 3321, na ogled od 20. oktobra do 9. 1. 1994, vstop prost

Ken Kiff, od leta 1991 »hišni« umetnik londonske Narodne galerije, postavlja na ogled vrsto studij, risb, skic in odtisov, nastalih predvsem ob srečanju s stari mojstri v zadnjem obdobju. Čeprav Kiffova dela nosijo pečat skoraj sanjske, močno samostojne slikarske osebnosti, sam pojmuje svoja dela povsem znotraj genze evropskega slikarstva. Svoja dela je vedno prekrasil s tradicijo - ne le tisto, ki mu jo je omogočil pristop k zbirki Narodne galerije, temveč tudi drugo, predvsem kitajskega slikarstva in modernih avtorjev, med katerimi posebej omenja Picassa, Kleeja, Mirója in Bonarda. Kiffov pogled na tradicijo temelji na posebnih zahtevah posamezne umetnine in umetniškega procesa, predvsem pa na obsedenosti s strukturiranjem podobe, ki jih v zadnjem obdobju kombinira z glasbo. Obenem so Kiffu studije, nastale na podlagi tradicionalnega slikarstva, potrdile mnenje, da tradicija modernega slikarstva nima neposredne zveze z renesančnim slikarstvom. Na razstavi bosta na ogled tudi dve platni iz Kiffovega prejšnjega opusa. (F. K.)

DUNAJ

Knjige nekoliko drugače

Das andere Buch, Volkshalle des Wiener Rathauses, Dunaj, razstava je na ogled do 26. oktobra 1993, odprto vsak dan od 10.00 do 21.00, vstop prost, vse dodatne informacije na tel. 4000/847 53

Razstava z naslovom Drugačna knjiga prikazuje »knjige« kot umetniške objekte, ki niso namenjeni branju in ne vsebujejo nikakršnih literarnih informacij. Vsi umetniki, ki svoja dela razstavljajo na tej razstavi, so pri snovanju svojih izdelkov izhajali iz knjig, kot sestavnih elementov svojih del. Del pričujoče razstave prikazuje nekatere starejše knjige, ki dokazujejo, da imajo le te že iz časa svojega nastanka tudi funkcijo umetniškega predmeta, poleg njih pa so razstavljena pomembnejša dela predstavnikov mednarodne avantgarde (J. Cornell, J. Kolar, M. Knížák, M. Pistoletto (na sliki: Libro, 1989-92) in M. Buthe). Del razstave je namenjen avstrijskim umetnikom A. Reinerju, O. Oberhuberju, H. Nitschu in S. Ortbauerju. Posebno mesto med njimi zavzema Tone Fink, umetnik iz Vorarlberga, ki predstavlja knjige kot pohistveni objekt, v prav ta namen zgrajeni knjižnici (instalacija). Zdi se, da ni naključje, da umetniki postavljajo vse bolj občutljivi in dovzetni, ko gre za vprašanje pisane besede, ki jo vse bolj izpodirjajo elektronski mediji. Umetnost naj bi zato poskušala zaustaviti proces, ki bi v svoji končni konsekvenci vodil v popolno uničenje knjige kot medija. Čeprav razstava ne poskusa podati odgovora, kako zaustaviti prevlado elektronike nad »klasičnim« pretokom informacij in leposlovja, vendarle skuša obiskovalcem vsaj deloma povrniti zaupanje v predmete (knjige), ki se nemalokrat izkazujejo kot najzvestejši clovekovi spremljevalci. (M. T.)

ANTWERPEN

Dopolnjena forma viva

Middelheim Open-Air Sculpture Museum, stalna postavitev, informacije pri Info 93, Grote Markt 29, Antwerpen, tel. 0032/3/226-93-00

V parku Middelheim sredi Antwerpna so od leta 1980 postavljeni kipi priznanih umetnikov, kakršni so npr. Ossip Zadkin, Henry Moore in Alberto Giacometti. Muzej - klasicistični paviljon po francoskem vzoru, obkrožen z vodnim jarkom in nato čudovitim parkom - prireja bienale, v okviru katerega vsakokrat ustvarja deset kiparjev, ki svoja dela pustijo v njegovem vrtu. Prireditve v letu, ko je mesto kulturna prestolnica Evrope, so pripomogle, da so letos dodali še kipe Richarda Deacona, Ise Genzkena, Per Kirkebyja, Haraldal Klingel-hoellerja, Berndal Lohausa, Matta Mullicana, Juana Munjoza (na sliki del njegove postavitve Dve figuri za Middelheim), domaćina Panamarenka, Thomasa Schuetteja in Didierja Vermeirena. (V.L.)

POGOVOR / RADO BOHINC, MINISTER ZA ZNANOST IN TEHNOLOGIJO

O programu spodbujanja tehnološkega razvoja

Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije je pred nedavnim pripravilo poročilo o izvajanju programa za spodbujanje tehnološkega razvoja s selektivnim sofinanciranjem propulzivnih projektov, ki ga je nato obravnavala tudi slovenska vlada. Po razpravi o tem poročilu ter preučitvi primerjalne analize sorodnih normativnih ureditev držav evropske dvanaestice in Združenih držav Amerike je vlada sprejela sklepe, s katerimi je podprla prizadevanja ministrstva za znanost in tehnologijo, Koordinacijske komisije za raziskovalno dejavnost in drugih dejavnosti, ki sodelujejo pri izvajanju tega programa. Zavezala jih je, da uskladijo svojo podporo raziskovalnim projektom glede na srednjeročne in dolgoročne razvojne načrte na posameznih področjih, zagotovijo svojo udeležbo pri sofinanciranju razvojnih projektov, se posebej na področju materialnih in drugih družbenih infrastruktur, in povečajo obseg sredstev za poslovno sofinanciranje v prihodnjem proračunskem letu. Ti sklepi so vsekakor pomembna sestavina ekonomske politike za blaginjo prihodnosti, saj predvidevajo krepitev konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, spodbujanje domačih in tujih naložb, hkrati pa nakazujejo mehanizme, s pomočjo katerih bo mogoče oživiti gospodarske dejavnosti.

Nekakšna suhoparnost teh sklepov je v popolnem nasprotju z njihovim pomenom za restrukturacijo in razvoj Slovenije. Ker so ta vprašanja manj v ospredju pozornosti najširše javnosti, smo povprašali Rado Bohinca, ministra za znanost in tehnologijo, kaj praktično pomenijo ti sklepi in kaksne odmeve pričakuje.

Kateri so bili osnovni motivi za navedene sklepe vlade?

Na vladni ravni je bila sprejeta ocena ministrstva za znanost in tehnologijo, po kateri je v proračunu za prihodnje leto neogibno povečati obseg sredstev za sofinanciranje raziskovalnih projektov in raziskovanja družbene infrastrukture, če želimo pospešiti prenos znanja iz laboratorijev v industrijo, kar sodi med pomembnejše prispevke k večji trdnosti in ozivitvi slovenskega gospodarstva. Ocenimo smo podkrepili tudi s primerjalno analizo sistemov razvitih držav, ki sta jo pripravila prof. Stibler in Socan.

Kakšni so cilji teh ukrepov?

V bistvu gre za tri ključne cilje in ključna področja, na katerih bo ministrstvo za znanost in tehnologijo okrepi svojo dejavnost kot prednostne naloge. Prvic, prenos znanja v praktično uporabo, zlasti z dodatnim instrumentiranjem ekonomske politike, s podpiranjem in sofinanciranjem industrij

alizacije prototipov ter z drugimi ukrepi. Ocenjujemo namreč, da imamo veliko nakopičenega znanja in raziskovalnih potencialov, vendar mnogo teh ustvarjalnih energij na žalost ostaja neizkoriščenih. Vse skupaj se je pravzaprav zataknilo pri prenosu tega znanja v industrijo, zaradi česar politika znanstvenega in tehnološkega razvoja za prihodnje obdobje vsebuje vrsto učinkovitih mehanizmov za prenos znanja. Drugič, želimo doseči več gospodarnosti pri vlaganjih v raziskovalne dejavnosti. To pomeni tudi tesnejše medresorsko sodelovanje pri opredeljevanju primernosti teh dejavnosti, torej pomembnosti te ali one raziskave za državo in razvoj posameznih področij, vključno z merili enakomernega regionalnega razvoja Slovenije. Naslednji vidik pa je nadzorovanje izvajanja posamičnih raziskovalnih programov, seveda zgolj tistih, ki jih sofinancira država. In tretjič, država se mora postopoma umikati kot naročnik raziskav, razen pri temeljnih raziskavah in osnovnih znanjih, pomembnih za razvoj znanstvenih disciplin, tako da bomo s posebnimi spodbudami naročnikom omogočili čim hitrejši prenos rezultatov raziskav do gospodarstva. Ali drugače povedano, ta cilj je pravzaprav instrumentalizacija zagotavljanja več gospodarskih narčil in financiranja raziskovalnih projektov, se posebej s stimulacijami velikih porabnikov. Skratka, za nas ključni cilj gre.

Novosti v prihodnjem letu?

Nov pristop označuje ustanovitev tehnološkega sklada, ki bo podpiral prenos znanja do gospodarskega izkoriščanja. Poleg tega si prizadevamo za beneficiranje obrestnih mer za tista posojila, ki jih bodo naročniki najemali za industrializacijo in trženje prototipov, če so rezultat domačega znanja.

Kaj lahko pričakujejo mladi raziskovalci?

Tretja novost se v bistvu nanasa ravno na mlade raziskovalce. Uvajamo namreč mehanizem, po katerem bomo proračunski pokrili del osebnih dohodkov doktorjev in magistrstov znanosti, ki jih bodo zaposlovala podjetja, tako da bomo tudi s tem pospešili pretok vrhunskih strokovnjakov v gospodarstvo. Objavili smo že razpis za podjetja, ki želijo zaposliti mlade raziskovalce, vendar s pogojem, da naročijo projekt pri tisti raziskovalni skupini, v okviru katere financiramo tudi mentorstvo. In tretjič, prihodnje leto se bodo mladi raziskovalci lahko potegovali tudi za status stipendistov, kar pomeni povečano izbiro znotraj tega programa.

Ali se načrtuje spremembe kaj dotikajo mednarodnega sodelovanja?

Vsekakor! Uvajamo pose-

ben program podpore tistih raziskovalcev, ki sodelujejo pri mednarodnih projektih, kot so: Eureka, Tempus, programi Evropske skupnosti, a tudi projekti na področju dvostranskega sodelovanja. Podpisan je bil namreč sporazum o sodelovanju z Združenimi državami Amerike, protokola z Zvezno republiko Nemčijo in Izraelom, potekajo pogovori na ministrski ravni z Republiko Avstrijo - da ne naštevam naprej. Skratka, podpora raziskovalcem, ki sodelujejo v mednarodnih raziskavah, vsebuje racionalno jedro v dejstvu, da so te raziskave že same po sebi dovolj referenčne.

Kakšne pa so perspektive nacionalnih raziskovalnih programov?

Poleg projekta tehnične pomoči in pomoči pri inovacijskih dejavnostih je naša pozornost usmerjena predvsem v izvedbo nacionalnih raziskovalnih programov na posameznih področjih, ki jih sicer pokrivajo drugi resorji. V mislih imam, denimo, nacionalni program na področju obrambe, pridelovanja hrane, biotehnologije, urejanja prostora, ekologije, zdravja, telekomunikacij in se kje. V bistvu gre za medresorsko povezane programe, ki podpirajo siceršnjo nacionalno strategijo razvoja. V bližnji prihodnosti bodo prevladovali nacionalni projekti z razvidnimi cilji in naročniki, se pravi, ki ne bodo sami sebi namen, ampak

bodo posegali na tista področja znanja, ki so neogibna za doseganje povsem določenih rezultatov. Zato bomo pri vrednotenju projektov poskušali posamezne projekte povezati v multidisciplinarno raziskavo, da bi se izognili razdrobljenosti na večje število manjših in sorodnih raziskav.

Vase ministrstvo predlaga tudi nekatere davčne ukrepe.

Iz primerjalne analize sistemov financiranja znanosti in tehnologije v razvitih državah je razvidno, kje je pravzaprav mesto Slovenije. Preglednice te analize kažejo, koliko posamezne vlade - izraženo v odstotkih družbenega proizvoda - financirajo raziskovalne dejavnosti oziroma kolikšen je delež države in gospodarstva pri tovrstnem financiranju. Na vrhu so Japonska, Nemčija, Švedska in Združene države Amerike, na samem repu je Poljska, medtem ko je Slovenija po nekaterih kazalcih celo pod poljskimi nivoji. Razvite države tudi cedalje manj sodelujejo pri financiranju raziskovanja. Za Slovenijo velja podatek, da je delež vlaganja gospodarstva v raziskave razmeroma majhen, čeprav so te ocene le približne, ker ti kazalci niso posebej statistično obdelani. In kaj iz tega sledi? Spodbujati moramo povpraševanje po raziskavah, da bi v daljšem obdobju lahko dosegli približno dva odstotka družbenega proizvoda, ki bi jih

Rado Bohinc, minister za znanost in tehnologijo

porabili za raziskave. To je ključni argument za uvedbo sistema posrednih ukrepov davčnih in drugih spodbud, ki nas lahko popeljejo iz sedanjega stanja. Res je sicer, da najbolj razvite države postopoma opuščajo navedene posredne in selektivne ukrepe, da uvajajo sistem univerzalnih zniževanj, kar pri njih označuje spodbude za nov tehnološki zagon, vendar se Slovenci v tem trenutku ne moremo zgladovati po teh primerih. Predvsem ne zato, ker je tehnološka raven našega gospodarstva zelo nizka, ker slovenska industrija in gospodarstvo nesorazmerno malo vlagata v raziskovanja in ker smo pred močnejšim sunkom v tehnološki napredek, če želimo osvojiti nova, zahtevnejša tržišča. V tem smislu je ključnega pomena

okrepitev kompetitivnosti našega gospodarstva, česar pa ni mogoče doseči brez večje spodbude tehnološkemu razvoju, ki je eden izmed najbolj razpoznavnih instrumentov v ekonomski politiki za prihodnje leto. Zato bo projektna skupina izoblikovala posebne fiskalne mehanizme, ki bodo stimulatívni za vlaganja v raziskave.

Kaj pa tehnološki sklad?

Pomemben vzvod tega sistema je zagotovilo tehnološki sklad. Slovenija naj bi predvidoma v tem skladu zbrala približno za milijardo tolarjev kapitala, pri čemer se bo ta denar množil s podporo bank oziroma bančne sistema, se posebej prek njegove kreditne politike. Od tega sklada lahko pričakujemo prav tisto, kar je cilj vseh teh dejavnosti in pri-

devanj: pretok znanja v gospodarstvo. Ker je bilo v minulih dneh mogoče slišati nekaj načelnih ugovorov proti ustanovitvi tehnološkega sklada, moram na tem mestu poudariti, da imajo razvite države v strukturi venture kapitala približno dvajsetodstotni delež, kar pomeni, da nastopajo kot zelo močni vlagatelji in spodbujevalci industrijskega razvoja. Znotraj tega je raziskovalno in tehnološko področje zastopano s številnimi skladi, ki financirajo namenska področja, o katerih sem govoril na začetku. Zato sem prepričan, da - primerjalno gledano - ni nobenih argumentov, ki bi praktično podpirali zadržke zoper sklade v Sloveniji. Slednji so namreč povsem načelne-ga značaja.

Branko Zihert

GENETIKA / OB NOBELOVIH NAGRADAH ZA MEDICINO IN KEMIJO

Polimerska verižna reakcija kot preobrat

Letosnje Nobelove nagrade za medicino in kemijo so v javnosti sprožile precejšnje zanimanje za dosežke naravoslovnih znanosti, se posebej na področju genetike in biokemije. Raziskovalec Giovanni Battista Rossi, vodja laboratorija za infekcijske bolezni »Istituto superiore di sanità« (Visji inštitut za zdravje), ki je v Italiji prvi izoliral virus aidsa, pravi, da Nobelova nagrada, ki je bila podeljena Američanu Karyu B. Mullisu, v bistvu nagraduje uvedbo polimerske verižne reakcije (PCR) kot posebne raziskovalne metode, ki je spremenila tako način eksperimentiranja kakor tudi načela delovanja. Odkritje torej, ki je Mullisu prineslo nagrado, podobno kot pred njim Philipu Sharpu in Richardu Robertsu za medicino, pomeni domala nepredstavljiv preskok v biomedicinskih raziskavah. Med številnimi močnimi aplikacijami PCR metode je tudi ta, da bo v bližnji prihodnosti mogoče zelo poenostaviti raziskave virusa aidsa, saj potrebuje le majhen vzorec DNA, kar lahko pomembno skrajša čas analize tega zlovesnega virusa. Rezultate bi bilo mogoče razbrati že teden dni po preiskavi, čeprav je sam postopek zelo občutljiv - na kar posebej opozarja prof. Rossi. O raziskavah Kanadčana Michaela Smitha, za katere mnogi strokovnjaki menijo,

da so poglavitne pri razumevanju posameznih mehanizmov na začetku mutagenese, je prof. Rossi Bernardi, predstojnik Instituta za napredne biomedicinske tehnologije v Rimu, izrazil prepričanje, da je prav ta nagrada potrditev pomena kemije dezoksiribonukleinske kisline (DNA) za znanstveno in raziskovalno prihodnost, saj odpira

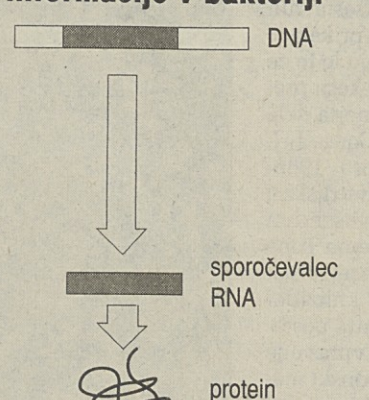
vedno nove možnosti za uporabna odkritja. Tako je, denimo, Mullis s svojim postopkom v bistvu samo preslikal naravni proces razvoja DNA, v katerem se dvojna vijajnica razcepi na dva posamezna zrcalna dela, encim, imenovan polimeraza, pa iz vsakega posebej zgradi novo dvojno vijajnico. Pri tem je Mullis odkril, da je ta po-

ces odvisen od toplote, kajti samo ob zvišani temperaturi je možno ponovno sprožiti ta proces. Zato njegov postopek ni uporabljen le pri preiskavah aidsa, ampak omogoča tudi identifikacijo drugih patogenih bakterij in virusov, takoj ko se pojavi kakšna infekcija. Vendar so zaenkrat ti postopki se na eksperimentalni ravni. B. Z.

Zamisel o razcepljenem genu, ki je prinesla Nobelovo nagrado

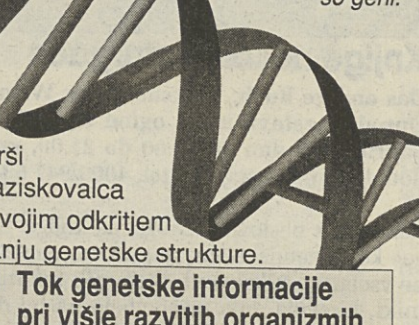
Geni so biti dednih informacij, ki jih starši prenašajo na svoje otroke. Ameriška raziskovalca Richard Roberts in Philip Sharp sta s svojim odkritjem povzročila pravo revolucijo v razumevanju genetske strukture.

Tok posamične genetske informacije v bakteriji

Pred tem so znanstveniki menili, da je genetska informacija shranjena v nepresledni sestavini znotraj molekule DNA, tako kot v bakteriji.

Spiralna dvojno ovita molekula deoksiribonukleinske kisline (DNA). Paličice znotraj DNA so geni.

Roberts in Sharp sta neodvisno drug od drugega leta 1977 odkrila, da so lahko geni v DNA prisotni v ločenih sestavinah.

AP/Karl Tate

Tržaški sinhrotron

Znanstveniki in inženirji, ki so načrtovali, nato pa tudi postavili sinhrotron Elettra v Bazovici pri Trstu, se lahko pohvalijo s svojim uspehom pri zagonu te naprave, ki mu v svetu ni enakega.

Tržaški sinhrotron je bil zgrajen z namenom, da omogoči znanstvenikom izvor ultravijolične in mehke rentgenske svetlobe, ki bo najmočnejši na svetu. Sinhrotron namreč pospešuje elektrone po krožni tirnici, na kateri jih drzijo močni elektromagneti. Zaradi ukrivljenega gibanja elektroni izsevajo svetlobo, ki ima tem krajšo valovno dolžino, čim večja je energija elektronov in čim večja je ukrivljenost gibanja. Tehnične značilnosti tržaškega sinhrotrona so bile izbrane tako, da pri obsegu 260 metrov in energiji elektronov 1.500 MeV do 2.000 MeV (MeV = megaelektronvolt) izseva svetlobo v ultravijoličnem in rentgenskem območju. To svetlobo izkoriščajo znanstveniki za osnovne in aplikativne raziskave na raznih področjih kot so atomska fizika, fizika trdih snovi, raziskave materialov, kemija, biokemija, biologija, metalurgija in gradbeništvo, zanj pa se čedalje bolj zanimajo tudi v industriji.

Po šestih letih projektiranja in gradnje, slovenski javnosti najbolj znane po zapletih z zemljiščem, ki ga je podjetje Sincrotrone Trieste končno odkupilo od slovenskih zamejcev iz Bazovice, je bilo prejšnji teden vse nared za vklop in zagon sinhrotrona.

Zagona pa si ne smemo predstavljati kot preprost pritisk na gumb. Za podoben, sicer trikrat večji sinhrotron, ki so ga pred kratkim zgradili v francoskem Grenoblu, so projektanti za zagon predvideli kar eno leto. Že samo to, da so obdržali elektrone za nekaj minut na krožni tirnici, ne da bi se bili izgubili in trčili ob magnetne ali stene vakuumske komore, je trajalo en mesec. V Bazovici so po obsežnih in natančnih pripravah, v katerih sodeluje tudi nekaj fizikov in inženirjev iz Slovenije, dosegli odmevne rezultate že v prvih dneh zagona, kljub temu, da so lahko zaganjali pospeševalnik le ponoči. Po enem dnevu so elektroni naredili en obhod (za en obhod elektroni potrebujejo približno milijoninko sekunde), drugi dan nad 2000, tretji dan so elektrone pospeševali in jih zadržali v obrocu sinhrotrona za desetinko sekunde, peti dan so elektroni krožili 20 sekund, sedmi dan pa že več kot eno uro. Ob tako hitrem napredovanju znanstveniki upravičeno računajo, da bodo že do konca leta zmogli začeti s prvimi resnimi eksperimenti, ki bodo do tisočkrat izboljšali natančnost dosedanjih meritev. Za sodelovanje pri poskusih na Elettri se zanimajo tudi znanstveniki iz Slovenije. Skupina fizikov z Instituta Jozef Stefan (IJS) je že začela s pripravami za načrtovanje zarkovne linije. Za sodelovanje pri eksperimentih se zanimajo poleg IJS se znanstveniki s kemijskega inštituta, inštituta za elektroniko in vakuumsko tehnologijo v Ljubljani ter z mariborske in ljubljanske univerze.

Mark Plesko

ŽELEZNICE / VISOKOLETEČI JAPONSKI PROJEKT

Najhitrejši vlak na Zemlji

Ko so l.1991 ognjeni zublji pogoltnili prototip, ki bi v nasprotnem primeru zaslovel kot najhitrejši vlak na svetu, to za visokoleteči japonski projekt le ni bil popoln polom. Pozar je inženirje izčulil, da sta magnezij in plastika nazanesljiva materiala za vlake, ki na magnetni blazini brizajo s 500 kilometri na uro. Novi, še delujoči prototip jih vedno znova prepričuje, da bo njihova kombinacija superprevodnih magnetov in tehnologije linearnih motorjev nared do preloma stoletja. Ta vlak bo pomagal preoblikovati Japonsko, saj bo voznika od Tokia do Osake - ki sta glavna trgovska centra dežele vzhajajočega sonca - trajala le uro. Sedanjí hitri vlaki potrebujejo za to razdaljo poltretjo uro. Hiroshi Nakajima se brdiko nasmehne, ko se spomni na požar. »Z magnezijem smo ga polomili,« priznava vsi inženirji Inštituta za tehnični razvoj železnice. V naglici, ki jo je gnala želja, da bi bil novi prototip vlaka na magnetni blazini čim lažji in aerodinamično popoln, so raziskovalci pozabili, kako neustavljivo gori magnezij in kako hitro se plastika lahko stopi. Da bi poenostavili proizvodnjo puščastega vozila, so vili nos iz plastike, ojačane z ogljikovimi vlakni; da bi kar najbolj zmanjšali težo, so pristajalna kolesa, na katera se vlak spusti, ko izključimo sistem magnetnega lebdenja, izdelali iz magnezijeve zlitine. Izkazalo se je, da sta bili ti odločitvi usodni. Ko so se pristajalna kolesa dotaknila tal, da bi zavrla vlak, je ena od pnevmatik pocila. Platišče iz magnezijeve zlitine je udarilo ob beton in se v sekundi vzgalo. Plastika se je začela topiti: od prototipa je ostala le lepljiva gmeta. Stirje inženirji, ki so bili tedaj na vlaku, so jo k sreči odnesli brez poškodb. Novi prototip MLU002N je že peti izdelek Inštituta od l.1962, ko so se raziskave pričele. Pristajalna kolesa in nos so to pot iz aluminijeve zlitine, ki je, kot se je pokazalo, tudi cenejša. Ker je pucanje hidravličnega olja pospešilo sirjenje ognja v nesreči prejšnjega vlaka, so v novem uporabili drugo olje, ki zagori pri višji temperaturi.

Maglevovi inženirji (Maglev je angleška skovanka, ki nadomešča pojem magnetna levitacija) so pustili nesrečo ob strani in se ne bojijo obeh rivalskih projektov, trdi Nakajima. Zasebno združenje, v katerem sodeluje tudi japonska letalska družba Japan Airlines, skuša najti sredstva za alternativni sistem High Speed

Surface Transport, ki temelji na magnetni indukciji. Ta vlak naj bi vozil s hitrostmi med 100 in 300 kilometri na uro in je brzcas namenjen krajšim razdaljam. Privatizirane železniške družbe pa nameravajo prihodnje leto začeti s testiranjem nove generacije hitrih vlakov - tako imenovanih shinkansenov -, ki bodo zmogli okoli 350 kilometrov na uro. Sedaj znasa največja dovoljena hitrost 270 kilometrov na uro. Maglevov pogon izhaja iz sklopitve med skupinama elektromagnetnih tuljav: ena je v podvožju vlaka, druga v stenah proge. Tuljave v vlaku so superprevodne - tok je treba po njih pogoniti le enkrat in se generirajo stalno magnetno polje. Navitja v stenah proge, ki jih napaja izmenični elektrini tok iz transformatorske postaje, pa ustvarjajo fluktuirajoče magnetno polje, ki je usklajeno s hitrostjo vlaka. To polje izmenoma privlači in odbija superprevodne magnetne na vlaku: ko gre vlak mimo, ga najprej povleče, nato pa potisne naprej. Za lebdenje in vodenje vlaka skrbi dodatni sistem magnetov na progi, ki so prav tako sklopljeni s superprevodnimi magneti v podvožju.

Raziskovalno delo je preraslo inštitutski Preskusni center Miyazaki na južnem otoku Kyushu, ki razpolaga z le sedemkilometrsko progo. Zato kakih 100 kilometrov zahodno od Tokia že gradijo novo testno progo z dolžino 43 kilometrov, ki naj bi bila nared l.1995. V novem preskusnem centru se bodo osredotočili na dva problema, pravi Nakajima. Inženirji se bodo najprej osredotočili na kakovost vožnje, da bo dosegla udobnost potovanja s shinkansenom. Zaenkrat je vlak se prevec občutljiv na

neravnine na progi. Ta naj na sto metroh ne bi odstopala od zamišljene poti za več kot le nekaj milimetrov, kar ne bo lahko delo. Poleg tega bo treba preveriti tudi zanesljivost vlaka na magnetno blazino. Zato so eno od superprevodnih podvozij namestili v laboratorij Inštituta v okolici Tokia, kjer neprekinjeno deluje. Preskus naj bi predvidoma trajal 10.000 ur. Stiri tuljave, ki sestavljajo posamezno enoto, so potopljene v tekoči helij s temperaturo -2690C. V bližini podvožja so postavili znake, ki obiskovalce opozarjajo, naj se ne približujejo hladilnemu sistemu. Nihče si ne zeli nove nesreče, ki bi zmotila projekt.

Bill O'Neill (G. V.)

GLEDALIŠČA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V nedeljo, 17. oktobra, ob 18. uri, in v ponedeljek, 18. oktobra, ob 20. uri bo na sporedu predstava B. Slade: OB LETU OSOREJ (SD, 700 SIT). V nedeljo, 17., ob 18. uri, in v ponedeljek 18. oktobra, ob 21. uri, Strmisa-Frey: ZABE (OD, 600 SIT).

DRAMA SNG, tel. 061/221-511

Danes, 16. oktobra, ob 19.30, D. Jovanović: ANTIGONA, za abonma prva repriza in izven. Predstava bo se v torek, 19. oktobra, ob isti uri za abonma dijaški 4 večeri. V ponedeljek, 18. oktobra, ob 19.30, I. Cankar: ZA NARODOV BLAGOR, za abonma dijaški 3 večeri in izven.

MALA DRAMA

Danes, 16. oktobra, ob 20. uri, A. Nicolaj: BLAGI PO-KOJNIKI, DRAGI MOZJE, za izven in kontu. V torek, 19. oktobra, ob 20. uri, D. Jancar: ZALEZUJOC GODO-TA, za izven. V sredo, 20. oktobra, ob 20. uri, W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM, za izven.

OPERA, tel.: 331-950

Danes, 16. oktobra, ob 19. uri, Puccini: TRIPITI. V torek, 19. oktobra, ob 19. uri, G. Verdi: FALSTAFF, za red tork I.

MESTNO GLEDALIŠCE,

tel. 061/210-852

Danes, 16. oktobra, ob 19.30, Ivan Cankar: ZA NARODOV BLAGOR, za izven in kontu. Predstava bo se v torek, 19. oktobra, ob isti uri, za abonma torek. V ponedeljek, 18., ob 21. uri in v torek, 19. oktobra, ob 22.30, gostovanje sarajevskega igralca ZIJAHJA SOKOLOVICA z njegovo novejšo uprizoritvijo CABARES-CABAREL.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE, tel.: 125-3312

Danes, 16. oktobra, ob 20. uri, H. Achternbusch: SUSN, za izven.

KUD FRANCE PRESEREN

V cetrtek, 21., in v nedeljo, 24. oktobra, ob 20. uri modndrama ZIJAHJA SOKOLOVICA: GLUMAC... JE GLUMAC... JE GLUMAC.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠCE,

Krekov trg 2, tel.: 061/312-860

Danes, 16. oktobra, ob 19.30, O. Scheinplugova: FILM SE MU JE UTRGAL (OKENCE), za izven. V torek, 19. oktobra, ob 19.30, J. B. Molieri: GEORGE DANDIN ALI KAZNOVANI SOPROG, za abonma red U in izven.

VODNIKOVA DOMACIJA,

Vodnikova 65

Danes, 16. oktobra, bo ob 20. uri predstava Gilberta Leautitiera: RAGIJA PA RAGIJA v izvedbi igralke METE VRANIC.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠCE

Danes, 16. oktobra, bo ob 17. uri uprizoritev drame Luigijs Pirandella: KOT ME TI HOČES, za abonma sobota popoldan in izven.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠCE KRANJ

Danes, 16. oktobra, ob 19.30, satirična komedija Igorja Torkarja: REVIZOR 93, za abonma sobota I, izven in kontu.

MARIBOR

DRAMA, tel. 062/221-206

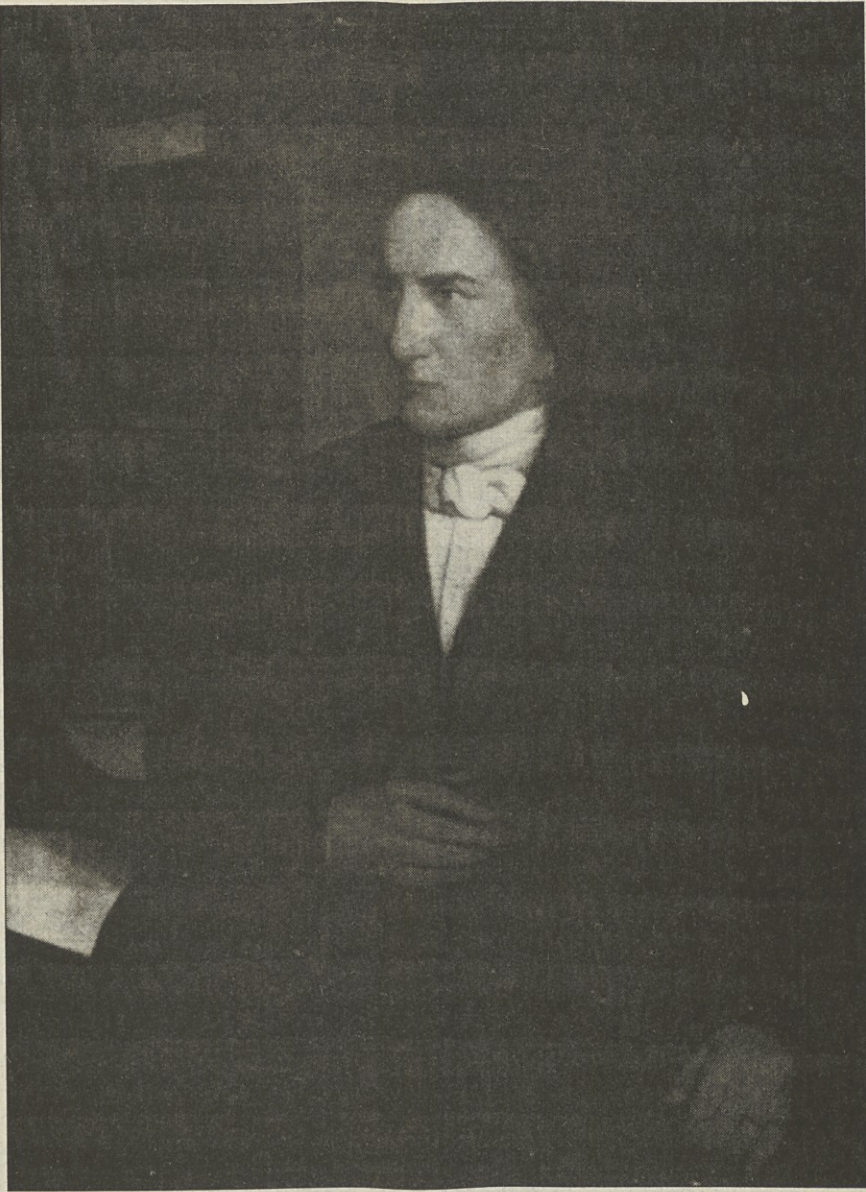
V torek, 19. oktobra, bo ob 20. uri v Minoritski cerkvi predstava M. Vezovisek: JERMANOVO SEME, za abonente in izven.

OPERA IN BALET, tel. 062/221-206

V nedeljo, 17. oktobra, bo ob 19.30. uri na sporedu opera G. Verdi: RIGOLETTO, za abonente in izven.

SOLKAN

V nedeljo, 17. oktobra, ob 17. uri, Ranko Marinović: GLORIJA, za izven.

OB 200-LETNICI ROJSTVA JOSEFA REßLA

Z dvema razstavama se bo danes v Trstu začel niz prireditev ob 200-letnici »izumitelja vijaka«. Ob 17.30 bodo v palači Costanzi odprli razstavo »Josef Ressel - izumitelj v Trstu«, ob 19. uri pa razstavo »Kras, od Reßla do danes«, ki bo na ogled v razstavnih prostorih novega sedeža deželnih uslužbencev v Ul. Carducci 6. Prvo razstavo, na kateri bodo prikazali tudi modela obeh Reßlovih vijakov, je pripravil poseben odbor, ki je pobudnik celotnega niza. Drugo, ki daje poudarek pogodovanju Krasa, pa Deželni urad za gozdove FJK. Lik in delo tega genialnega izumitelja bodo kasneje osvetlili še na dveh okroglih mizah, ki bosta v dvorani muzeja Revoltella, prva v četrtek, 21. oktobra, druga pa v petek, 12. novembra.

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

Na »črni petek«, 3. septembra, je v požaru v STUDIU TIVOLI izginil tudi del zgodovine slovenske zabavne glasbe. Glasbeniki, mediji in drugi, ki so povezani s slovensko glasbeno sceno, zdaj solidarno zbirajo sredstva, ki bodo omogočila, da bo Tivoli, po mnenju mnogih najboljši snemalni studio, lahko spet začel delovati. Eden izmed medijsko najbolj odmevnih projektov bo dobrodelni koncert 28. oktobra v Hali Tivoli v Ljubljani. Na prireditvi bodo nastopila znana imena slovenskega pop-rocka, med njimi tudi: LACNI FRANZ & ZORAN PREDIN, SOKOLI & PERO LOVSIN, POP DESIGN, AGROPOF, BULDOZER, MILADOJKA YOUNDEED, AVTOMOBILI, DON MENTONY BAND, CUKI, CUDEZNA POLJA, BIG BEND, CHATEAU, VIDEOSEX, BENC & TOMO, MAGNIFICO, SASO MEZEK, MIA ZNIDARIC, ALENKA GODEC, VLADO KRESLIN, TOMAZ PENGOV, OLIVER DRAGOJEVIC, ARSEN DEDIC in še veliko drugih.

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

Danes, 16. oktobra, bo ob 20.30 koncert skupine GONZALO RUBALCABA GUBAN GROUP. Zasedba: Gonzalo Rubalcaba, klavir, Reynaldo Melian, trobenta, Felipe Cabrera, bas, Jul Barreto, bobni. Gonzalo Rubalcaba, pianist s klasično klavirsko izobrazbo, o svoji glasbi pravi: »Vedno sem si želel igrati svojo glasbo in glasbo svoje dežele. Iscem skupne točke med klasično in kubansko glasbo.« (GD, 1250, 1000, 750 SIT)

GALERIJA SOU

V ponedeljek, 18. oktobra, ob 20. uri, večer godalne glasbe Johanna Sebastian Bacha: godalni ansambel STRINGSONLY iz Zagreba.

K4

V torek, 19. oktobra, ob 22. uri J. B. DRY. Jim Beam music s CD playerjev. V ponedeljek, 25. oktobra, bo ob 22.30 koncert skupine ASIA MINOR, turske etnojazz-zovske zasedbe, ki se dviguje prah v Svici, Nemčiji in Franciji. V torek, 26. oktobra, ob 22. uri,

TRELKOVSKY.

MGLC

V sredo, 20. oktobra, bo ob 18. uri koncert MUZA PRI MUZI, JERNEJ SURBEK, tolkala (grad Tivoli).

NARODNA GALERIJA

V torek, 19. oktobra, bo koncert ansambla za staro glasbo RAMOVŠ CONSORT: Marjana Bečina, sopran, Klemen Ramovš, kljunasta flauta, Nebojša Bugarski, violončelo, Shalev Adel, cembalo.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

V soboto, 23. oktobra, bo ob 20. uri koncert pihalnih godb Bezigrad, Litostroj, Vic in letošnjega svetovnega prvaka Papirniškega pihalnega orkestra Vevce. Vstop prost.

KRANJ

V nedeljo, 17. oktobra, bo ob 19. uri v zupnijski cerkvi sv. Kocijana koncert komornega zbora GALLUS Kranj. Sodeloval bo mešani zbor Prosvetnega društva Podgora pri Gorici.

LITIJA

Danes, 16. oktobra, bo ob 17. uri v kulturnem domu Smartno pri Litiji 13. srečanje malih pevskih skupin.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SREČKA KOSOVELA

V petek, 22. oktobra, ob 20. uri bo koncert violinista ROKA KLOPCICA, klavirska spremljava SANJA KRANZELIC, za glasbeno-instrumentalni abonma in izven (500 SIT).

ŽALEC

Danes, 16. oktobra, bo ob 18. uri v dvorani Doma II. slovenskega tabora jubilejni koncert ansambla Slovenija. Ansambel Slovenija je bil ustanovljen leta 1977. Torej že šestnajst let razveseljuje svoje obinstvo, ki ga je vzljubilo in vzelo za svojega. Kako tudi ne? Izdali so stiri plošče, deset kaset, cd ploščo, imeli so več kot sto radijskih oddaj, nad sedemdeset TV oddaj, blizu tisoč živih nastopov...

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

TRIESTE PRIMA: v ponedeljek, 18. t. m., ob 20.30 tretjii koncert srečanja sodobne glasbe »Trieste prima«, ki jo organizira Gledališce Verdi, Premio musicale »Città di Trieste« in Chromas s sodelovanjem gledališkega muzeja C. Schmidl. Nastopil bo orkester »I giovani e la musica contemporanea.

FESTIVAL TRIO- Jutri, 17. t.m., ob 11. uri bo nastopil Trio Brahms. Na programu Ghedini in van Beethoven.

Prodaja vstopnic pri blagajni Dvorane Trip-

covich: 9-12, 16-19 (ob ponedeljkih zaprta).

MILJE

GLEDALIŠCE VERDI

Danes, 16. t. m., ob 20.30 koncert orkestra Muja DOC Band.

Jutri, 17. t. m., ob 16.30 koncert skupine »Latino Americano«.

PADOVA

SPORTNA PALACA S. ZARO

V cetrtek, 21. oktobra, bo ob 21. uri nastopil Terence Trent D'Arby.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM - MALA GALERIJA

Razstava fotografij ZIGE KORITNIKA: UJETI je na ogled do 17. oktobra.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

Na ogled je razstava Kocavska - Izgubljena kulturna dediščina kočevskih Nemcev.

MODERNA GALERIJA, Cankarjeva 15

Do 20. oktobra je na ogled retrospektivna razstava televizijske scenografije JOZETA SPACALA. V spodnjih prostorih Moderne galerije je do 2. novembra na ogled razstava fotografij JANETA STRAVSA.

MODERNA GALERIJA - MALA GALERIJA

Razstava španske kiparke CRISTINE IGLESIAS iz ciklusa Velika imena sodobne svetovne umetnosti je na ogled do 5. decembra.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava NEOKONSTRUKTIVISTI 1968-1972 bo na ogled do 7. novembra. Razstava sodi med študijske pregleda o dogajanjih v slovenski likovni umetnosti konec šestdesetih let. Svoja dela razstavljajo DRAGICA CADEZ, DRAGO HRVACKI, TONE LAPAJNE, DUSAN TRSAR...

IDCO

Razstava celostne grafične podobe Petrola je na ogled do 5. novembra. Oblikovanje Metka Daris in Tomaž Perme.

ZEMLJEPISNI MUZEJ SLOVENIJE, Trg francoske revolucije 7

V sredo, 20. oktobra, bo ob 13. uri otvoritev razstave TRETJA DIMENZIJA in predstavitev zbornika DOLINI TOLMINKE IN ZADLASCICE.

GALERIJA COMMERCE, Einspielerjeva 6

Razstava slik ERNE FERJANIC FRIC bo na ogled do 22. oktobra.

GALERIJA CENETA STUPARJA, Dunajska 405

Razstava otroški del EX TEMPORE RASICA 93.

GALERIJA ICPE, Dunajska 104

Razstava slik akademskega slikarja PETRA CIUHE in razstava kipov akademskega kiparja CIRILA HOCEVARJA je na ogled do 30. oktobra.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska 40

Razstava kipov galerije Ivan Napotnik Sostanj je na ogled do 4. novembra.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

Razstava slik akademske slikarke JASNE SAMARIN je na ogled do 17. novembra.

GALERIJA TIVOLI, Pod Turnom 3

Pregledna razstava grafik italijanskega umetnika LUCIANA DE VITA.

GALERIJA SOU

Kiparska razstava VODA IN KIFI avtorjev DRAGA ROZMANA, TAMARE SEVČNIKAR in TJASE CELESTINE bo na ogled do 22. oktobra.

GALERIJA SKUC

Razstava avstrijske umetnice SUSANNE POPELKA.

GALERIJA ZDSLU

Prodajna razstava unikatnih pletenin MOJCE KAVCIC je na ogled do 26. oktobra.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TKB - AGENCIJA MITNICA

V razstavnih prostorih je na ogled razstava Atilija Kralja.

OBCINSKA GALERIJA

Do 30. t. m. bo na ogled razstava Matjaža Hmeljaka. Ogledate si jo lahko vsak dan od 10. do 12. ter od 18. do 20. ure.

GALERIJA BASSANESE

Na ogled razstava Michaela Goldberga. Urnik: vsak delavnik od 17.00 do 20.00.

ART GALLERY

Do 21. t. m. razstavlja slikarka Anita Nemari. Urnik: 10.30-12.30, 17-19.30, ob praznikih 11-13.

GALERIJA CARTESIUS

Danes, 16. t. m., ob 18. uri otvoritev razstave Pietra Grassija.

GLEDALIŠCE MIELA

V spomin na Jamesa Joyceja je na ogled fotografska razstava o Dublinu in Trstu na začetku stoletja.

GALERIJA NADIA BASSANESE

Do 16. novembra je na ogled Riccarda Dalisija. Na ogled je ob delavnikih od 17. do 20. ure.

TRGOVSKI CENTER IL GIULIA

Od 12. oktobra do 13. novembra bodo na ogled skulpture in grafike umetnika Ugocara.

GALERIJA RETTORI TRIBBIO 2

Danes, 16. t. m., ob 18. uri bodo otvorili razstavo Irena Ravalica.

MUZEJ ZIDOVSKKE SKUPNOSTI CARLO IN VERA WAGNER

Na ogled je razstava Srebrnine in sakralne opreme zidovske liturgije. Urnik :ob nedeljah od 17. do 20. ure, ob torkih od 16.

KOROŠKA

CELOVEC

MOHORJEVA KNJIGARNA

Na ogled je razstava Jasne Merku.

SKOFIJSKA REZIDENCA

(Mariannengasse 2)

Do 12. novembra je na ogled razstava »Franc Ksaver Salm«. Urnik: 10/17.

GALERIJA ARS TEMPORIS

(Herrengasse 14)

Do 4. novembra je na ogled razstava umetnikov: Svatopluka Kasaly in Jana Pohribnjaja.

MESTNA GALERIJA

Do 21. oktobra razstavlja slikar Rudolf Brandner.

GALERIJA JUDITH WALKER

(Richard-Wagner Str. 20)

Do 23. oktobra so na ogled grafike Herberta

CELJE

V likovnem salonu Celje je do 30. oktobra na ogled razstava OBLIKOVANJE ZA SOZITJE S PROSTOROM. Predstavljena so dela krajinjskih arhitektov: JANEZA DOLINARJA, ROMANE KACIC, ARA-BELE KRIZ MRDAKOVIC, DARJE MARINCEK, ALENKE KOCUVAN POLUTNIK, RADOVANA ROMIHA, IRENE ROZMAN FATTORI.

GRAD PODSREDA

Do 30. oktobra je na ogled razstava KOZJANSKI SLIKARJI v fotografskih oreh VLADKE KOBAL.

GRAD SNEŽNIK

Danes, 16. oktobra, bo ob 18. uri otvoritev retrospektivne razstave BOJANA STRITARJA.

KOPER

V galeriji Loza je na ogled razstava slik ZVESTA APOLLONIA.

KRANJ

GORENJSKI MUZEJ KRANJ

Razstava RIMSKO STEKLO IZ ARGYRUNTUMA bo na ogled do 9. novembra.

LITIJA

V avli skupščine občine Litija je do 20. oktobra na ogled razstava slik ANTONA REPNIKA.

NOVINARSKI KLUB MARIBOR

Razstava slik ZLATKA JAKOVljeVICA bo na ogled do 21. oktobra.

NOVO MESTO

DOLENSKI MUZEJ, Muzejska 7 Razstava malega unikata na papirju MINI PRIX LUCAS 93 bo na ogled do 7. novembra.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SRESKO KOSOVEL Razstava akvarelov slikarja ANDREJA KOSICA.

SKOFJA LOKA

Na loskem gradu je do 23. oktobra na ogled 21. fotografska razstava treh dežel SLOVENIJE, KOROŠKE in FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE.

GALERIJA FARA

V ponedeljek, 18. oktobra, bo ob 18. uri otvoritev razstave barvnih fotografij Fotografskega društva Radovljica.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK Razstava slik GREGORJA KOKALJA.

NARODNI MUZEJ LJUBLJANA

Vabimo vas na spominsko razstavo ob 400-letnici bitke pri Sisku: torek - sobota od 10. do 18., nedelja od 10. do 13. ure.

Matjaz Kmecl: Andrej Smole - znameniti Slovenec

Izvaj: Tone Gogala, režija: Dušan Mlakar

Ponovitve: 15. in 16. oktober ob 20. uri.

Rezervacije: Narodni muzej, Muzejska 1, Ljubljana, tel. 061/218-886 od 10. do 18. ure.

do 18. ure, ob cetrkih od 10. do 13. ure.

MUZEJ REVOLTELLA

Na ogled je stalna razstava »Da Canova a Burri«.

V organizaciji Trzase letoviscarske ustanove se vsako soboto ob 10.30 vršijo vodeni brezplačni ogledi Muzeja Revoltella.

REPEN

KRASKA GALERIJA

Se jutri, 17. t.m., je na ogled razstava slikarja Deziderija Svare iz ciklusa »Domaca zemlja«. Ogled samo ob nedeljah: 11-13, 15-18.

GORICA

GORISKI GRAD

V Pokrajinskem muzeju na goriskem gradu je vsak dan na ogled razstava o proizvodnji in uporabi svile med leti 1725-1915 »Svetlikajoca se nit« ter stalna muzejska zbirka o prvi svetovni vojni in goriska pinakoteka od 10.00 do 13.00 ter od 15.00 do 20.00, ob ponedeljkih zaprto. Muzej zgodovine in umetnosti je zaprt zaradi popravil.

PALACA ATTEMES

Pinakoteka - zaprta zaradi popravil. Biblioteka in Pokrajinski zgodovinski arhiv sta odprta od 9.30 do 12.30.

VILLA MANIN - PASSARIANO in PALMANOVA

Do 15. novembra je na ogled razstava ob 400-letnici Palmanove »Palmanova« - trdnjava Evrope, 1593-1993«. Razstavljeni so dragoceni predmeti, dokumenti, orožje, reljefi in slike.

VIDEM

GALERIJA DEL CENTRO

Do 23. t. m. razstavlja slikarka Dora Bassi. Urnik: 17-19.30, ob sobotah 10-12, 17-19.30 - ob nedeljah zaprto.

Breiterja in plastike Christopha Stangla.

GALERIJA CARINTHIA

Do 23. t. m. razstavlja Gerit Löschnig.

PLIBERK

Pivnica za seksualne fantazije

LJUBLJANA - V Holidays pubu so v četrtek predstavili knjigo Nancy Friday z naslovom Zaljubljeni moski - moške seksualne fantazije. Moderator programa, član gledališča Ane Monro, je nastopil v spodnjem perilu z označenim merilom, nekaj o skoraj perverzno dolgočasnem spolnem življenju Slovencev in prerodu, ki se morda obeta s prevodom knjige o moških fantazijah (ze pred časom je izšla ženska inica), je dodal znani pisec Peter Mlakar, nekaj odlomkov iz »znanstvene« knjige pa sta prebrala igralec Pavle Ravnohrib in znani slovenski pornograf Peter Lovšin. V vročem in nekoliko zadušljivem prostoru so ob koncu predstavitve postregli se s »seksualnimi cocktaili« ter prisotne povabili k uresničevanju v knjigi opisanih fantazij. **Valerija Visoka**

Galerija Hest najprej v Mariboru, zdaj še v Ljubljani

LJUBLJANA - Emil Sarkanj je po petih letih uspešnega delovanja galerije Hest na Lentu v Mariboru v četrtek odprl novo galerijo v Stari Ljubljani, na Novem trgu 6. Izbral je raznovrstno in kakovostno ponudbo umetnin. V galeriji so razstavljena dela slovenskih impresionistov, znanih imen slovenske moderne in sodobnejših slovenskih umetnikov, pa tudi umetniške slike profesorjev ljubljanske akademije za likovno umetnost. Nekaj priznanih razstavljalcev je tudi iz nekdanje Jugoslavije. Predsednica mariborske umetnostne galerije Meta

Gaberšek je na otvoritvi dejala, da je galerija Hest na področju trgovine z umetninami postala kar zaščitna znamka Maribora. Ob pestri ponudbi umetnin se v galeriji ukvarjajo tudi z razstavno dejavnostjo. V petih letih so v galeriji Hest predstavili že veliko umetnikov in njihovih del, organizirali so tudi skupinske predstavitve, to dejavnost pa nameravajo nadaljevati tudi v Ljubljani. Galerija skrbi tudi za predstavitve v tujini (nedavno sta bili v Rotterdamu in Gradcu) in na umetniških sejmih. **Tanja Fajon**

LJUBLJANA

Na Metelkovi spet elektrika

LJUBLJANA - Včeraj dopoldne so delavci podjetja Elektro Ljubljana priključili električni tok stirim neposredovanim objektom na Metelkovi, kjer je dober mesec potekajo različne socializacijske in kulturne dejavnosti MzM. 16. septembra je mestni sekretar za občo upravo Dimitrij Kovacic zahteval odklop električne energije brez soglasja tedaj edinega evidentiranega odjemalca na lokaciji, ministrstva za notranje zadeve. Po mesecu dni ob svecih in agregatih je MzM uspelo zbrati vso potrebno dokumentacijo za ponovni priklop. Pridobili so soglasje ministrstva za notranje zadeve in pristojne službe za preglede električne napeljave ter zagotovila ministrstva za kulturo, da bo prevzelo vse obveznosti, vključno s plačili stroškov priklopa in stroškov porabe. Podjetje IMP je strokovno pregledalo objekte in odklopilo električno energijo v poškodovanih zgradbah. Direktor splošnega sektorja Elektro Ljubljana Franc Kokalj je o tem dejal, da jim je naročnico za priklop poslalo ministrstvo za kulturo, ker naj bi del prostorov potrebovali za lastno dejavnost. Na mestnem izvršnem svetu pa so povedali, da bodo takoj v ponedeljek vložili tožbo zoper odgovorne v podjetju Elektro Ljubljana, ker naj bi dovolili kršenje začasne odredbe sodišča, po kateri priklop elektrike ni mogoc. **Antisa Korljan**

NOVO MESTO / LABOD

Nobenih odpušćanj

Podjetje je pred lastninjenjem

NOVO MESTO - Tovarna oblacil Labod je podjetje z 2000 zaposlenimi in sedmimi tovarnami. Podobno kot druge tovarne tekstilne industrije pri nas imajo za domaci trg namenjenih 20 odstotkov svojih zmogljivosti, za izvoz pa 80 odstotkov. V letosnjem letu so se predstavili na nemškem in avstrijskem tržišču z lastno blagovno znamko Peter Bensen. Z njo želijo doseči klasičen izvoz in prvo konkretno naročilo 3200 srajc je dober začetek. O samem podjetju je v. d. direktorja Laboda Marjan Vodopivec povedal: »Kot vsa druga podjetja v naši panogi se tudi mi srečujemo s težavami. Stroški za osebne dohodke, ki so sicer pod republiškimi povprečjem, vendar nad panožnim, bre-menijo kar 46 odstotkov

celotnega prihodka. Kljub temu smo eno redkih podjetij, v katerih se število zaposlenih v zadnjem desetletju, kolikor sem v podjetju, ni zmanjševalo. Vedno se giblje okoli števila 2000. Nasa delovna sila je se vedno cenejša kot zahodna, pri kakovosti pa ni razlike. Ob močnem pritisku z vzhoda, kjer je delovna sila skoraj nekajkrat cenejša, pa uspevamo prav s kakovostjo. Uspevamo kljub temu, da moramo zniževati ceno za 5 odstotkov in da nam naši zahodni kupci ne priznavajo eno- do dvedestotne inflacije.« Podjetje je pred lastninjenjem in ocenjujejo, da bodo z lastninskimi certifikati in notranjim odkupom zaposlenih in upokojencev dosegli večinski, to je 60-odstotni delež. **Jože Zura**

Stečaj za Keramiko Liboje

LIBOJE - Skupščina Keramike Liboje, podjetja, ki je v precejšnjih likvidnostnih težavah, se je odločila, da sodišču predlaga stečaj. Keramika, ki je sicer v večinski lasti podjetja Filba iz Celja, ta pa je v večinski lasti celjske Ljubljanske banke in njenih vodilnih, je menda za stečaj zrela zato, ker je prezadolžena. Nerodno je le, ker je Keramika največ denarja dolžna prav svojemu najpomembnejšemu lastniku, celjski Ljubljanski banki. Postopek za uvedbo stečaja bodo začeli čim bo mogoče, obenem pa bodo poskušali v Libojah proizvodnjo vendarle nadaljevati. Predsednik skupščine Keramike Boris Mihelčič namreč upa, da bodo tovarno morda še pred končanim stečajnim postopkom lahko prodali, saj imajo dovolj naročil iz tujine. Okoli 360 zaposlenih pa zdaj čaka, ali bodo libojsko keramično tovarno prav zares že drugič v treh letih spravili v stečaj. **(B. P.)**

LOKALNA SAMOUPRAVA

»Avtotohtoni« Korošci in »manjvredni« Štajercerji

RAVNE NA KOROŠKEM - Sedež bodočega okraja na Koroškem izčrpa energijo občinskih oblasti v regiji, tako kot je bilo pričakovati že na začetku. V Republiki je bil nedavno objavljen pogovor z najvišjima predstavnikoma oblasti v Slovenji Gradcu in na Ravnah. Naj spomnimo, da gre za nesoglasja o tem, kje naj bo v prihodnje sedež okraja.

Na Ravnah se zenejo, da bi ta pripadal njim, predlagatelj zakona pa ga je postavil v Slovenji Gradcu in na Ravnah. Naj spomnimo, da gre za nesoglasja o tem, kje naj bo v prihodnje sedež okraja. Na Ravnah se zenejo, da bi ta pripadal njim, predlagatelj zakona pa ga je postavil v Slovenji Gradcu in na Ravnah. Naj spomnimo, da gre za nesoglasja o tem, kje naj bo v prihodnje sedež okraja. Na Ravnah se zenejo, da bi ta pripadal njim, predlagatelj zakona pa ga je postavil v Slovenji Gradcu in na Ravnah. Naj spomnimo, da gre za nesoglasja o tem, kje naj bo v prihodnje sedež okraja.

cne, enostranske, na določenih mestih pa zaljive za vse »neavtohtone Korošce«. V svojem pojasnilu Slovenji Gradec navaja, da so dolžni kritično ovrednotiti gradivo iz dveh razlogov:

- ker na eni strani poskušajo na Ravnah prepričati slovensko javnost o napačni odločitvi ministrstva za pravosodje, pri tem pa uporabljajo netočne in zavajajoče argumentacije;

- na drugi strani pa zahtevajo delitev na »avtohtone Korošce« in »manjvredne Štajercerje«. V pojmovnem razvoju, tako Slovenji Gradec, so se na območju Koroške vzpostavile skupne institucije za vse štiri občine in je nesmiselna drugačna členitev tega prostora, zato »naganjanje neavtohtonih Korošcev« iz te regije ne vzdrži strokovnih presoj. Vprašanje sedeža okraja se je po njihovem popolnoma spolitiziralo in se kaže kot vprašanje izrednega prestižnega pomena. Slovenji Gradec navaja tudi argumente, zakaj naj bi sedež pripadal njim. Med drugim je tu cel kup institucij in dejavnosti regionalnega pomena, kot so: sodišče,

javno tozilstvo, zemljiška knjiga, katastrski okraj, geodetska uprava, registracijsko območje, pokrajinski muzej, galerija likovnih umetnosti, bolnišnica, območna banka ... Zavračajo trditve, da je Slovenji Gradec s pomočjo lobiranja vplivnih posameznikov pridobil nove funkcije. Z zgodovinskimi viri dokazujejo, kako so se pomembnejše upravne funkcije v tem mestu izvajale že daleč pred vojno. Prav tako zavračajo čustvene motive in strasti, ki ne morejo biti kriteriji za opredelitev okraja, navsezadnje so »v osamosvojitveni vojni leta 1991 pri Holmcu in v Dravogradu, torej na koroški zemlji, padli trije mladi Slovenjgradčani, ki se niso sprasovali po deželnem poreklu«. Skratka Slovenji Gradec se s svojim stališčem ograjuje od ravenskega in opozarja, da tak način obravnave ne more biti v prid konsistentni ureditvi takne države kot lokalne samouprave. Po njihovem mnenju bi morali Korošci svoje sile usmeriti v gospodarstvo, ne pa da nekateri podirajo že zgrajene mostove in zahtevajo privilegiran položaj. **Zlatka Strgar**

FELJTON

Poskus pravne in politične analize dachauskih procesov (5)

Piše:
prof. dr.
Ljubo Bavcon

»Sprico tega se zdi utemeljena domneva, da je bila v marcu ali v začetku aprila 1948 sprejeta prelomna politična odločitev o prireditvi in izvedbi prvega dachauskega sodnega procesa vsemu navkljub. O tem obsejnejši govori Kardelj na omenjeni seji leta 1970 in iz tega je razvidno, da so politični pomen tega procesa, njegovo sporočilo slovenski javnosti in najbrže tudi Sovjetski zvezi, prevladali nad resnico ali vsaj nad dvomom o resničnosti in utemeljenosti obtožb. Pričujoča izvajanja so žal samo logično sklepanje na podlagi navedenih dejstev, indecev in izjav, kako pa so stvari v resnici potekale, ali je o tem odločil ves tedanji Politbiro CK KPJ ali ožja skupina, ali Boris Kardelj sam, kakšna je bila pri tej odločitvi Kardeljeva, Marinkova, Mačkova, Rankovičeva in Titova vloga, raziskovalna skupina ni mogla odkriti na podlagi kakšnih dokumentov. V zgodovinskem arhivu CK ZKS ni zapisnikov o sejah Politbira CK ZKS za čas od 26. 3. 1948 do 20. 5. 1948, medtem ko so bile prej in pozneje pogoste seje tega foruma in o njih obstajajo zapisniki ali vsaj kratki začetki. Toda tudi v teh sicer skopih dokumentih tudi ne prej ne pozneje o dachauskih procesih ni nobene besede. V zvezi s tem pa je potrebno opozoriti na Kardeljevo izjavo na že večkrat omenjeni seji iz leta 1970, ko je dejal: »Na vprašanje zakaj se je mudilo s procesi bi dejal, da je bil CK in UDB v Beogradu z Rankovičem na celu takrat proti tem procesom. O tem obstoje dokumenti.

Takšnih dokumentov raziskovalna skupina ni našla, op. avt.) Rankovič sam je interveniral pri Kraigherju, da se je treba v zvezi s temi procesi bolj pazljivo obracati. Tudi jaz sem opozarjal, da ti procesi niso dobra stvar«. Nekaj strani dalje pa je iz zapisnika razvidno, da je Kardelj to ponovno poudaril, ko je dejal: »Sam sem bil takrat proti tem procesom, danes pa sem proti reviziji. To je paradoksalno, je pa resnica«. V izogib nesporazumom je treba tu povedati, da je Kardelj s pojmom revizije procesov mislil na njihovo obnovu v pravem pomenu besede, se pravi z vrnitvijo zadeve na začetek, na preverjanje v preiskavi vseh obtožbenih navedb, in izvedbo nove glavne obravnave itd., kar bi seveda na dnevi red lahko takrat se postavilo vprašanje politične pa tudi kazenske odgovornosti akterjev dachauskih procesov. Zaradi pomanjkanja dokumentov se raziskovalna skupina glede vprašanj, ki jih odpirata obe navedeni Kardeljevi izjavi, lahko giblje samo v svetu bolj ali manj utemeljenih domnev. Iz psihologije je znano, da je človekov spomin zelo nezanesljiv in da zunanji mehanizmi iz njega selektivno izločajo vse tisto, kar bi bilo za prizadelega posameznika obremenitev in kar bi mu vzbujalo občutek krivde. Malo je verjetno, da bi takšna »akcija« kot so bili dachauski procesi (vsaj glavni zoper Diehla, Oswald in druge) v tistem času mogla potekati brez najvišjih odobritev. Težko se je tudi otesti prepričanja, da bi Tito, Rankovič

in Kardelj lahko prepričali izvedbo dachauskih procesov, ce bi to hoteli storiti. To velja se posebej zato, ker so bili vpleteni tudi tuji državljani in ker so bili gestapovščine obtoženi tudi tedanji visoki funkcionarji KP Avstrije. V svoji izjavi članov raziskovalne skupine je R. Skraba poudaril, da mu je ostalo v spominu močno prizadevanje vodstva preiskave, da bi kompromitirali tuje državljane, komuniste, člane vodstev komunističnih partij Avstrije, Nemčije in Francije, ki so bili med vojno jetniki v nemških taboriščih. Toda tudi ob tej domnevi sta možni dve varianti, navaja jih tudi Vladimir Krivic v pismu »Mladini«, ali gre za »sefa«, ki ga podrejeni enostransko informirajo, takšne informacije pa rad sliši, ker so uporabne za njegove politične kombinacije, ali pa gre za »sefa«, ki zahteva rezultate, ne da bi ga zanimalo, kako jih bodo podrejeni dobili; podrejeni pa si »rezultat« raje izmislijo, kot da bi priznali neuspeh. Tako kot ostaja nedogodna Kardeljeva, ostaja na ravni nekaterih indecev nedogodna tudi Rankovičeva in Titova vloga, tako pri prireditvi dachauskih procesov, kakor tudi pozneje.

Dachauski procesi so torej potekali po tipičnih in stereotipnih scenarijih političnih kazenskih procesov. Tipične aretacije, ko so ljudje za nekaj časa »izginili« in psihično ter fizično mučenje obdolžencev sodijo v takšen scenarij. V zvezi s tem je Silvo Gorenc, tedanji republiški sekretar za notranje zadeve na seji aktivna na CK ZKS 1969

izjavil naslednje. »Nesporna dejstva govorijo o nepravilnostih in kršitvah v kazenskem postopku. Ta dejstva izhajajo iz avtentičnih dokumentov (zapisnikov zaslišanj, falsificiranje dokumentov v preiskovalnem postopku, dokumenti o fizičnem in psihičnem maltretiranju zapornikov, analize procesa in uradne izjave takratnih funkcionarjev v sekretariatu za notranje zadeve). (Raziskovalna skupina gradiva, na katero se sklicuje Silvo Gorenc, kljub prizadevanjem arhivistov RSNZ, ni našla). V takšen scenarij sodijo tudi aretacije, zasliševanja, grožnje in izsiljevanja velikega kroga prič, od katerih bi lahko bil vsakdo uvrščen med obtožence, ce ne bi izjavil tega, kar so od njega zahtevali. (V zvezi s tem glej navedbe o spremenjenih izjavah prič v predlogih za obnovu kazenskih postopkov Javnega tozilstva SR Slovenije). Prav tako sodi v takšen scenarij izdelava obsežnih, politiziranih in konstruiranih obtožnic, ki se ne morejo sklicevati na dejstva, marveč se sklicujejo na priznana obtožencev in na izjave prič. Za glavni dachauski proces je bilo prirejeno večednevno spektakularno javno sojenje. Glavna obravnava je potekala v telovadnici na Taboru, po zvočnikih pa so jo prenašali po vsej Ljubljani. Trajala je šest dni, od 20. do 26. 4. 1948. Glavna obravnava je bila javna, čeprav je javni tozilec predlagal, da naj del obravnave poteka za zaprtimi vrati, ko bo govor o predstavitvi tujih držav, »zaradi zaščite interesov države«. Oba

osrednja casopisa, Slovenski poročevalec in Ljudska pravica, sta obširno poročala o tem procesu. Po končani glavni obravnavi je sledila zelo hitra razglasitev sodbe dne 26. 4. 1948. Ta je bila na višji sodni instanci, Vrhovnem vojaškem sodišču, potrjena v presenetljivo kratkem roku nekaj dni, ko vsega gradiva ni bilo mogoče niti natančneje prebrati. Prvostopno vojaško sodišče je sodbo izreкло dne 26. aprila 1948, že dne 8. maja pa je Vrhovno vojaško sodišče izrečene smrtne kazni s sklepom v celoti potrdilo. ... To sodišče (Vrhovno vojaško sodišče, op. avt.) se ni spuščalo v pretres zadeve, ampak je v šestih vrsticah ugotovilo, da je prvostopno sodišče pravilno ugotovilo obstoj kaznivih dejanj in krivdo obtoženih in istim pravilno izreкло smrtne kazni ter je potrdilo prvostopno sodbo. S pomilitivirajo je bila Hahn Hildegardi smrtna kazen spremenjena v 20 let odvzema prostosti s prisilnim delom ...« V gradivu, ki ga objavljamo v tej publikaciji, je tudi poročilo M. Cerina o poteku prvega sojenja zoper Pufflerja in soobtožnice maja leta 1947 na tedanjem okrožnem sodišču v Celju. Iz tega poročila je nazorno razvidno, kako so takšni procesi tedaj potekali, kako je sojenje rezirala in neposredno vodila UDV, njen pritisk na javnega tozila in na predsednika senata, kakšna vloga je bila namenjena tako imenovani javnosti itd. Za insceniranje politične procese je tipično tudi to, da sodisce v vseh sestavnih sodbe sledi obtožbi. Iz splosne analize glavnega

dachauskega procesa, ki jo je opravilo Javno tozilstvo SR Slovenije v predlogu za obnovu tega kazenskega postopka, to prav nazorno izhaja. Pod točko A te analize ugotavlja Javno tozilstvo SRS naslednje: »Za posamezne omenjene fakte (gre za trditve iz sodbe o kaznivih dejanjih, ki naj bi jih storili obsojenci, op. avt.) bo podrobno govora pri analizi dokazov oziroma okoliščin, ki jih navaja pravno-močna sodba za utemeljitev krivde omenjenih 94 kaznivih dejanj. Ti sodbeni razlogi so nadvse skopki, večina posameznih dejanj glede krivde sploh nima razlogov, ali pa so posamezna dejanja utemeljena s kratkimi, abstraktnimi in z nicemer dokazanimi predpostavkami in domnevanji ... Za po osvoboditvi in-

krimirano dejavnost sodba, razen priznanj, nima razlogov in v obrazložitvi le ponavlja formulacije iz sodbenega dispozitiva. Obstoj enotne protidržavne organizacije sodba utemeljuje z dikcijo cl. 27 splošnega dela takrat veljavnega kazenskega zakonika leta 1947«. Ta kratki izveček iz obsežne javnotoziške analize naj samo ponazori malo prej navedeno trditve, obenem pa zgornjo pripoveduje o splošnem vzdušju tistega časa in o položaju, v katerem so bili postavljeni organi kazenskega pravosodja in zlasti sodišča. Vsi nadaljnji procesi, ki smo jih uvrstili med dachauske procese, so bili zgrajeni po istih dveh temeljnih hipotezah, na katerih je bil zgrajen glavni dachauski proces z nepomembnimi

variacijami in niansami glede posamičnih tako imenovanih faktov, s katerimi so obremenjevali obtožence. Ohranjen je gradivo, ki ni popolno, se pravi, kar je ovad, obtožnic, razpravnih zapisov, sodb sodišč prve stopnje in sodb Vrhovnega sodišča SR Slovenije v pritožbenem postopku, so na voljo v Zgodovinskem arhivu CK ZKS. Glede na to, da je vse to gradivo kot reprodukcija ali povzetek vsebovano v obnovljenih predlogih Javnega tozilstva SRS, bi bila objava tega gradiva neracionalna kot ponavljanje že znanega. Obnovitveni predlogi javnega tozilstva SRS opozarjajo na najbolj grobe konstrukte, na docela nedokazane trditve in fantazijske izmiselnosti, ki so zadostovale za izrek celo smrtne kazni.

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1	
08.00	Radovedni Taček: Otok, ponovitev
08.15	Lonček, kuhaj!: Kasa in redkica v solati, ponovitev
08.30	Otroci sirnega sveta, ponovitev 16/26 dela ameriške dokumentarne nanizanke
08.55	Pepelka, predstava Sentjakobskega gledališča
09.45	Tok tok, ponovitev oddaje za mladostnike
10.35	Zgodbe iz školjke, ponovitev
11.25	Uspehu naproti, kanadski barvni film, 1991
13.00	Poročila
13.05	Tednik, ponovitev, VPS 1305
13.50	Večerni gost: Tatjana Globokar, ponovitev, VPS 1345
15.10	Ho, ponovitev francoskega filma, VPS 1510
17.00	TV dnevnik 1
17.10	National Geographic, 6/6 del ameriške dokumentarne serije
18.00	Regionalni program Ljubljana
18.45	TV mernik
19.05	Risanka
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Utrip
20.30	TVariete, VPS 2030
21.30	Domache obrti na Slovenskem: Medicarji in svečarji, 1. oddaja
22.05	TV dnevnik 3, VPS 2205
22.40	Severna obzorja, 3/29 del ameriške nan., VPS 2240
23.30	Otrok dr. Frankensteinove, angleški film, VPS 2330

SLOVENIJA 2	
13.50	Glovek in glasba London 18. stoletja, 3. del Sova, ponovitev
14.45	Severna obzorja, 2/29 del ameriške nanizanke
15.40	Romance: Carobni trenutki, angleški film
17.10	Sportna sobota
18.45	Kvalifikacije za SP v nogometu, posnetek iz Belfasta Divji svet zivali, 22/25 del angl. pzn. serije Razposajane: Kojot je bil nekoč simbol ameriškega divjega zahoda, moderni Američani pa ga sovražijo in obdučujejo.
19.30	TV dnevnik 2
20.10	L. Marks - M. Gran: Ljubezen boli, 9/10 del angleške nadaljevanke
21.00	Veliki zločini in procesi 20. stoletja, 3/10 del koprodukcije nadaljevanke Zgodba o Al Caponeju: Na Valentinovo 1929. je brutalni pokol sestih gangsterjev v neki garaži v Chicagu naznanil vzpon Al Caponeja na položaj nespornega Boga zločina. Bil je necimrn, nasilen in neusmiljen.
21.30	Poglej in zadeni
22.35	Sobotna noč
00.05	26. Festival narečnih popevk, Maribor '93 Michelle

KANAL A	
10.00	Kino, kino, kino, ponovitev oddaje o filmu
10.30	Za vrati, ponovitev filma
12.15	Teden na borzi, ponovitev
18.00	Dolenjski muzej predstavlja
18.30	Dan po jutrišnjem, 2. del ameriške nanizanke
19.00	Devlinova zveza: Vladoval oddelka C, ponovitev 5. dela ameriške nanizanke
20.00	Risanka
20.10	Avtotimes
20.45	Devlinova zveza: Francoski detektiv, 6. del ameriške nanizanke - Tiskarske plošče iz francoske državne kovinice. Marsikdo bi zanje ubijal. In zdi se, da tudi je...
21.35	Potovanje v središče casa, ameriški zffilm
23.05	Poročila v angleščini
00.40	Erotična uspavanka
01.00	Video strani

KOPER	
18.00	Korenine slovenske lipe: Pesmice in pravljice Benecije, Trsta in Režije: Rozice, 2. oddaja

RAI 1	
6.50	Koncert
7.30	Film: Mai gridare al lupo (pust., ZDA '83)
9.10	Variete: Il poeta e il contadino
10.05	TV film: Chi vuole le mie figlie? (kom., '90)
11.45	TV film: Desperado (ZDA '87, i. A. Mc Arthur), 12.30 vesti
13.25	Izzrebanje lota
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Sport: SP v dresuri, 14.45 IP v kosarki
16.20	7 dni v Parlamentu
16.50	Aktualno: I giorni dell'infanzia (vodi Arrigo Levi, 3. oddaja)
18.00	Dnevnik in loto
18.15	Variete: Big Box
19.25	Nedeljski evangelij
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Scommettiamo che...?
23.10	Dnevnik 1
23.15	Posebnosti TG 1
0.10	Dnevnik in vreme
0.45	Film: I cavalieri dalle lunghe ombre (vest.)

RAI 2	
7.50	Otroška oddaja
8.15	Film: Segreto di stato
10.00	Evropski dnevi
10.30	Film: Vivo quanto basta per ammazzarti, vmes (11.00) dnevnik
12.10	Nan.: L'arca del dottor Bayer
13.00	Dnevnik, rubrika Dribbling in vreme
14.00	Potrebujem te
14.20	Dok.: Momenti di cuore, nato TV film Cuore
15.20	Ristorante Italia
15.35	Izzrebanje lota
15.40	Film: Non son degno di te (kom., It. '65)
17.40	Film: U 112 Assalto al Queen Mary (ZDA '66)
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.20	Variete: Ventientini
20.40	Film: La condanna (dram., It. '90)
22.20	Aktualno: Mixer
23.15	Dnevnik in vreme
23.35	Nan.: Philip Marlowe
0.25	Nočni sport

RAI 3	
6.50	Film: La bella brigata
9.00	Koncert RAI 3
9.45	Film: La donna delle amazzoni (It. '60)
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Film: Le avventure di Mary Read (It. '61)
13.40	Dok.: Pred 20 leti
14.00	Deželne vesti, dnevnik
14.50	Sport: SP v kolesarstvu, rugby, IP v odbojki
18.00	Scusate l'anticipo
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Deželne vesti
19.50	BlobCartoon, Kino
20.30	Film: Un'ombra nel passato (dram., ZDA '92, i. B. Brown)
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Sottotraccia, Resnicne zgodbe
0.30	Dnevnik in vreme

RETE 4	
6.30	Nan., 8.30 nad. Mari-lena, Anima persa
9.30	Film: TG 4, 10.00 nad. Soledad, 10.30 Febbre d'amore, 11.15 Quando arriva l'amore, 12.00 Celeste, 13.00 Sentieri, 11.55 vesti
13.30	Dnevnik TG 4
14.00	Nad.: Sentieri
15.30	Aktualno: Affari di cuore, 16.15 Perdona-mi, lo tu e mamma
17.15	Kviz: Lingo, 18.00 Lui lei l'altro, 17.30 vesti
19.00	TG4 vesti, 19.30 C'eravamo tanto amati
20.30	TV film: Sacrificio d'amore (dram., ZDA '89, i. F. Fawcett)
23.00	Aktualno: Ai tempi miei, 23.30 dnevnik
1.00	Pregled tiska

CANALE 5	
6.30	Na prvi strani
9.00	Film: Gilda (ZDA '45, i. R. Hayworth)
11.15	Aktualno: Nonsolomoda, 11.45 Forum
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.40	Aktualno: Amici, 15.25 Antepima
16.00	Otroški variete: risanke, Bim bum bam
17.55	Dnevnik TG 5 - Flash
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 Si o no
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Variete: La sai l'ultima? (vodi P. Franco)
23.15	Film: La scala a chiocciola (dram., ZDA '46, i. D. McGuire), vmes (24.00) dnevnik
1.30	Sgarbi quotidiani

ITALIA 1	
6.30	Otroški variete
9.30	Nanizanke
12.30	Odprti studio
12.50	Otroški variete
14.30	Variete: Non è la RAI
15.30	Glasba: TopVenti
16.00	A tutto volume
16.30	Varieteji: UnoMania, 16.45 Mitico, 17.30 UnoMania Magazine
17.55	Sport studio
18.00	Nan.: SuperVicky, 18.30 Bayside School, 19.00 Willy, principe di Bel Air, 19.30 Agli ordini papà
20.05	Variete: Karaoke
20.30	Film: Punto d'impatto (krim., ZDA '90, i. B. Dennehy, G. Boyd)
22.30	Film: Profumo (dram., It. '86, i. F. Guérin)
0.30	Sport studio in vreme

TELE 4	
Lastne oddaje:	
13.30	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper	
13.00	Nadaljevanke
13.50	Poletne počitnice, angleška glasbena komedija, 1964 (Cliff Richard in drugi); režija Peter Yates
15.00	Martin Eden, pon. 3/5 dela italijanske nadaljevanke
16.30	Carobna svetilka
17.00	Stanje stvari - mladi Korenine slovenske lipe: Pesmice in pravljice iz Benecije, Trsta in Režije, 2. oddaja
18.25	Ostroboba lepota Ojstrica
18.45	TWC dnevnik - kabaretna oddaja
19.00	TV Dnevnik
19.25	Verska oddaja
20.30	Caroline Cherie, francoski barvni film, 1967
22.05	TV dnevnik
22.15	Ljubezen danes, italijanski film, 1970
00.05	Horoskop

ORF Avstrija 1	
09.00	Cas v sliki
09.05	Pri Huxtablovih, ponovitev
10.30	Srečnež, pon. ameriške komedije
13.35	Rosel iz Schwarzwald, nemški film
15.30	Pingu, lutkovna igrice
18.00	Cas v sliki
18.30	Bavarec na otoku Rü- gen, serija
20.15	Kdor reče A
21.55	Zlata dekleta, am. humoristična naniz.
22.50	Zbogom, policaj, francoska kriminalka, 1975 (Lino Ventura in drugi)
00.20	Skrivnost črne rokavice, nemško/italijanska kriminalka, 1969
01.50	Poročila Ex Libris Tisoc mojstrovin

ORF Avstrija 2	
13.50	Tisoc mojstrovin
15.00	Ali imate radi klasi-ko?.
16.00	Verdijev Trubadur v postavitvi Istvana Sza-ba
17.00	Ljuba družina
17.45	Kdo me hoče: Zivali isčejo dom
18.00	Nogomet
20.15	Umor ob Temzi, kanadski film, 1978 (C. Plummer, James Mas-on, D. Sutherland in drugi)
22.20	Slavnostni koncert v Ronachru
23.50	Alfred Hitchcock predstavlja: Nevarna vloga
00.20	Poročila

Hrvaška 1	
08.10	Poročila
09.00	Cvekalnica, 3/4 del
10.00	Poročila
10.05	Inspektor Maigret, ponovitev 5/6 dela
12.05	Goldy, zadnja zlata medvedka, ameriški film
14.00	Smrkci, 6. del
14.25	Zvonili ste, milord?, 17. del
16.00	Poročila
16.05	Prisrčno vaši: Sven Lasta
17.15	Skrivno življenje T. K. Dearing, ameriški film
18.00	Poročila
18.20	Santa Barbara, 535. del am. nadaljevanke
19.30	Dnevnik 1
20.35	Sedem dni na Japon-skem, angleški film, 1976
22.45	Dnevnik 2
23.20	Slika na sliko
00.20	Polnočni kino Nočni angel (Night Angel), ameriški barvni film, 1990 Igrajo: Isa Andersen, Lindsay Ashby, Debra Feuer, Helen Martin, Karen Black in drugi; režija: Dominique Ot-herin-Girard

Hrvaška 2	
17.15	TV koledar
17.55	Jane Doe, film. ame-riškega polna
19.30	Dnevnik 1
20.10	Črno-belo v barvah Emil Cossetto Mojo Working - Rol-ling Stones Modra strela, ameriški barvni film Igrajo: Roy Schreider, Waren Oates, Candy Clark, Daniel Stern, Joe Santos in drugi; režija: John Bedham, glasba: B. Rubenstein

MTV Madžarska	
06.25	Vaska tv
08.15	Verski program, za evangeličanske otroke
08.25	Otroški program
11.30	Sosedje, tv roman
12.00	Opoldanski zvon
12.05	Panorama
13.05	Sezamova ulica
14.35	Popoldne z Di-neyem,
15.00	Pesem Juga, ameriški barvni film
18.40	Kolo sreče, kviz
19.12	Večerna pravljica
19.30	Dnevnik
20.25	Top Show
21.45	Filmi Conseil de Famille, francoski film Hit DD, ameriški film
00.50	Dnevnik

RADIO	
Slovenija 1	
4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00, 23.00	Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Sobotna raglja; 9.30 O jeziku; 10.05 Kulturna panora-ma; 11.30 S knjižnega trga; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Naši poslušalci čestitajo; 13.00 Dnes do 13-ih; 13.20 Obvestila; 14.05 Po-slušalci čestitajo; 15.00 Ra-dio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Tedenski aktualni mozaik; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Vesela jesen; 22.30 Informativna oddaja; 22.40 Radijska igra; 23.05 Literarni nokturm.

R. Glas Ljubljane	
7.00	Dobro dan; 8.40 slo-venске novice; 9.45 Kam danes v Ljubljani; 10.15 No-vice; 10.30 Kultura; 11.15 Angleščina; 12.00 BBC No-vice; 13.00 Za domače ži-vali; 13.55 Pasji radio; 14.00 13 zigosanih; 15.15, 18.15 Novice; 18.45 Vreme; 22.00 Hot music; 02.00 Sat radio.

Radio Kranj	
9.00, 14.00, 18.00	Gorenjska včeraj, danes, jutri; 8.00 Do-bro jutro; 8.40 Pregled tiska; 9.20 Ti, jaz in najin otrok; 12.00 Mali oglas; 14.30 Ve-likie ideje malih glav; 16.20 Pesmi; 17.50 Koristne infor-macije; 18.20 Verska od-aja; 19.20 Večerni progr.

Radio Maribor	
6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 14.00	Poročila; 17.00, 19.00 Dnevnik; 6.15 Kmetijski na-sveti; 6.45 Pregled tiska; 7.00 Kronika; 10.05 Otroški studio; 10.30 Top 17; 12.05 Sestanek starejših; 13.00 Slo-venско-bistrška panorama; 14.10 Iz slovenskih gor; 14.40 Od Pluja do Ormoža; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleži ste; 17.30 Osmr-nice, obvestila; 19.30 Šport-na sobota; 20.00 Prenos 26. Festivala narečnih popevk Maribor '93; 22.00 Zrcalo dneva - Nočni program.

Slovenija 3	
9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00	Poročila; 8.10 Dobro jutro; 10.05 Zgodnja dela; 11.05 Jazz, blues, dixieland; 13.05 Izbrali smo; 14.05 Izobra-zevalni program; 15.00 Zbo-rovske skladbe; 15.30 Do-godki in odmevi; 16.05 Ba-letna glasba; 16.40 Sobotni feljton; 17.00 Glasbeni arhiv; 18.05 Roman; 19.30 Sarasate in Iberi; 20.00 Opera; 23.10 Partiture; 23.55 Linčni utrinek.

Radio Koper (slovenski program)	
(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)	8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30 Dnev-nik; 6.00 Otvořitev; 6.30 Ju-tranjik; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.15 Vsak dan je dober dan; 9.00 Servisne Informa-cije; 9.15 Utrinki; 9.45 Sme-h ni greh; 11.00 Sobotna te-renska akcija; 11.30 Turistič-na poročila; 12.00 S terena; 12.30 Opoldnevnik; 13.05 Terenska akcija; 13.45 Utrinki, zanimivosti; 14.00 Okno v svet; 14.30 Napo-ved sportnega vikenda; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.35-19.00 Sobotni «Jam session»; 17.10 Primorski dnevnik; 19.00 Dnevnik; 19.30-22.00 Športna sobota.

Radio Koper (italijanski program)	
6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30	Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almanah; 7.45 Ulica velikih vrhov; 8.05 Horoskop; 8.40 Igrajte z na-mi; 8.50 Dobro jutro otroci; 9.45 Po vaši izbiri; 10.00 Pre-gled tiska; 11.00 Randevo-us 12.00 Souvenir d'Italy; 13.00

Radio Koroška	
11.30, 15.30, 17.30	Poročila; 10.00 Foyer; 15.00 Glasba po željah.

Radio Općine	
18.10, 19.00	Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION	
08.00	Rockumentary: Aero-smith; 08.30 Video: Mon-sters Of Rock Weekend; 10.30 Fa-mous Last Words; Sebastian Bach; 11.00 The Big Picture; 13.30 First Look, vodi Paul King; 18.00 The Big Picture; 21.00 Saturday Night Live; 23.30 Unplugged: Pearl Jam; 00.30 Live With The Little Angels; 03.30 Unplugged: Queensryche

SKY ONE	
06.00	Car 54, where are you?; 06.30 Abbott and Costello; 07.00 Fun Factory; 10.00 Zallju-bljen v carovnik; 15.00 Risan-ke, 17.00 Rokoborba; 18.00 Be-verly Hills, 90210; 21.00 Cops; 22.00 Ameriška rokoborba; 23.00 Stingray

PRO 7	
04.50	Serije: V kraljestvu divjih ži-vali; 08.40 Brodari z Volge, pon. filma; 10.25 Divje potovanje v norem avtobusu, pon. ameriške komedije; 15.35 Frank Buck - Pu-stolovec na Maleziji; Clovec za posebne primere, vodni film k ameriški seriji; 19.25 Roseanne; Ledeno hladna moška srca; 20.15 Miamijska policaja, ame-riška kriminalka, komedija; 22.20 Na lastno pest, ameriška krimi-nalka; 01.25 V oblasti vudjske-ga svećenika, angleška grozljiv-ka

PREMIERE	
07.00	Super tolpa, ameriški film; 09.05 Temna strast, francoski film; 13.30 Adams Family, ameriški film; 17.40 True Identity, ameriški film; 00.10 Stone Cold - Hladen kot kamen, ameriški

EUROSPORT	
08.30	Aerobika; 09.00 Motosport International, tedenski magazin; 10.00 Tenis, iz Tokia; 14.00 Avto-mobilizem; 15.00 Tenis in kolesar-svo, iz Lac Madinea; 17.00 Te-nis, prvi polfinale, iz Filderstadta; 22.00 SP v boksu, WBO

SAT 1	
05.30	Nogomet; 06.30 Za otroke, risanke; 12.50 Modli in zen-ska - Dvajset let pozneje, fran-coski film, 1986; 19.35 Živali zase-bno, 2. del

RTL	
06.00	Risanke; 08.20 Otroške seri-je; 12.45 Polna hiša; 13.15 Prin-c Bet-Aira; 17.45 The Heights, 3/13 del ameriške serije; 19.15 Beverly Hills, 90210; Vabljenja slava; 22.00 David Copperfield, carovnik; 23.00 Karate Tiger V., ame-riško/hongkonski film; 01.10 Ro-znata nanizanka

MOVIE CHANNEL	
10.00	One Desire; 16.00 Brother Future; 18.00 Arachnophobia, ameriška shriljka, zadnjica; 20.00 Crazy from the Heart, premiera ameriškega filma; 1991

SKY MOVIES PLUS	
14.00	A Promise to Keep, ame-riška film; 22.00 Men of Respec-t, premiera ameriškega filma; 1991; 23.55 The Cobra, premie-ra am. akcijskega filma

SUPER CHANNEL	
19.55	The Lady Says No, ame-riška komedija (D. Niven)

TV SLOVENIJA 1 / OB 11.25

Izmišljena, toda hkrati možna zgodba

USPEHU

NOVICE

»Vojna« se je za Irak začela s porazom s Severno Korejo

DOHA (KATAR) - V prvi tekmi finalne skupine azijske cone v kvalifikacijah za nastop na nogometnem SP v ZDA je Severna Koreja premagala Irak s 3:2 (0:1). Oba gola za Irak je dosegel Alaa kadhem v

7. minuti prvega in 1. minuti 2. polcasa, za Severno Korejo pa so bili strelci Ryu Song Gun v 65., Kim Gyong v 75. in Choe Won Nam v 80. minuti. Iranci so pred začetkom bojov v finalni kvalifikacijski skupini napovedovali vsem pravo vojno, ki naj bi dosegla višek na tekmi s Savdsko Arabijo, ki naj bi bila po mnenju iraškega tiska najnevarnejši tekmeec Iraka na poti do ZDA, med zalivsko vojno pa glavna baza sil protiraške koalicije. Če sodimo po prvi tekmi, tudi Severna Koreja ni od muh, tako da je vprašanje, kako se bo za Irak iztekla tudi ta »vojna«. V drugi včerajšnji tekmi sta Japonska in Savdska Arabija igrali 0:0.

Na sliki AP: posnetek s tekme S. Koreja - Irak.

Tudi Barkley napovedal odhod s košarkarskih igrišč

PHOENIX - Ameriški košarkarski superzvezdnik Charles Barkley je včeraj sporočil, da bo po letošnji sezoni prenehal s aktivnim igranjem. Njegov zadnji cilj je, da v ligi NBA z mostvom Phoenix Suns osvoji naslov prvaka. Barkley je se dodal, da se bo poslovil, tudi če ne bo uresničil ta svoj cilj.

McDonalds sedmi sponzor OI v Atlanti

ATLANTA - Ameriška veriga s hitro prehrano McDonalds je postala sedmi sponzor olimpijskih iger (OI) v Atlanti, je sporočil organizacijski komite iger v ZDA leta 1996 in dodal, da je McDonalds zagotovil 40 milijonov dolarjev. Organizatorjem OI manjka po tem podpisu še pet glavnih sponzorjev.

Damm premagal Sticha, Zvereva pa Navratilovo

BOLZANO - Na teniskem turnirju v Bolzanu (315.000 dolarjev nagradnega sklada) je Ceh Martin Damm v prvem kolu s 6:4, 3:6 in 6:2 premagal prvega nosilca Nemca Michaela Sticha, ki je že prekinil sodelovanje s svojim dosedanjim trenerjem Markom Lewisom (Nova Zelandija) in si obenem zazelel, da bi ga poslej treniral selektor nemške reprezentance za Davisov pokal Nikola Pilic. Enaka usoda je doletela tudi Martino Navratilovo, prvo nosilko turneja v Filderstadtu, ki jo je v četrtfinalu z 2:0 v nizih premagala Belorusinja Zvereva. Včerajšnji rezultati teniskih turnirjev: Tel Aviv (200.000 dolarjev) - osmina finala: Thomas Muster (Avstrija, 1) - Donald Johnson (ZDA) 7:5, 7:5; četrtfinale: Thomas Muster (Avstrija, 1) - Gilad Bloom (Izr) 7:6 (7:5), 7:5; Stefano Pescosolido (Italija) - Javier Sanchez (Spanija, 4) 7:5, 2:6, 6:0; Bolzano (375.000 dolarjev) - osmina finala: David Prinosil (Nemčija) - Guillaume Raos (Francija) 6:7 (5:7), 6:3, 6:1; Filderstadt (375.000 dolarjev) - osmina finala: Martina Navratilova (ZDA/1) - Jevgenija Manjokova (Rusija) 6:4, 6:2; Barbara Rittner (Nemčija) - Julie Halard (Francija) 6:1, 6:4; Natalija Medvedjeva (Ukrajina) - Leila Meski (Gruzija) 3:6, 6:3, 6:0; četrtfinale: Mary Pierce (Francija, 3) - Barbara Rittner (Nem) 4:6, 6:3, 7:5; Natalija Zvereva (Belorusija, 6) - Martina Navratilova (ZDA, 1) 6:3, 7:6 (7:5).

Sodniki za rokometne pokale

CELJE - S sedeža evropske rokometne zveze so sporočili imena sodnikov za tekme osmine finala v vseh klubskih pokalih. V pokalu prvakov bosta v Celju srečanje Pivovarna Lasko - Borba sodila Guterman in Malasinskas (Litva), povratno pa Nigra in Spartz (Luksemburg). V pokalu EHF bosta srečanja Andor Jadran - Niederwurzbach sodila dvojici Burger - Schneider (Svica) in Nusser - Struik Nizozemska, v pokalu City pa srečanje Warszawianka - Nova Oprema dvojici Johansson - Kjellquist (Svedska) in Rudin - Schill (Svica). V pokalu prvakinj bosta rokometasiscam Olimpije in Fünfhausa sodili dvojici Gaogiev - Iliev (Bolgarija) in Anthonsen - Walstad (Norveška), v pokalu pokalnih zmagovalk pa srečanja Rimini - Krim Electa dvojici Reisinger - Hintenaus (Avstrija) in Molnar - Klar (Slovaška). Med sodniki za skupaj 128 srečanj sta tudi dve slovenski kombinaciji. Jug in Jeglic bosta sodila povratno srečanje pokala pokalnih zmagovalcev Montpellier - Elektromos, dvojica Kalin - Koric pa v isti ženski konkurenci na Dunaju prav tako povratno tekmo Landhaus - Toten. (Z. Ž.)

Sampras ponovno v Davisovem pokalu

NEW YORK - Vodilni na svetovni teniški lestvici ATP Pete Sampras bo v prihodnji sezoni v Davisovem pokalu zopet igral za ameriško reprezentanco. To je včeraj v New Yorku sporočil igralec sam. Samprasov trener Tim Gullikson je namreč brat novega ameriškega selektorja Toma Gulliksona.

Jutri v Trstu regata Alpeadria Kermesse

Sodeluje 12 jadrnic

TRST - Po veličastni »Barcolani«, na kateri se je v nedeljo pomerilo več kot tisoč jadrnic, bo jutri na sporedu se obracun dvanajsterece najboljših za Alpeadria Kermesse. Sedem jadrnic sodi v razred 0, 5 pa v razred 1. Na jutrisnjem startu v Trstu bodo tako Fanatic, zmogovalec Barcolane, Stradivaria, Città di Trapani, Spirit of Slovenia (Razposajena kocka s krmarjem Kosmino), Amadeus, Blues, G-Race, Marchingeno, Brancalione, Geronimo in Cimbra.

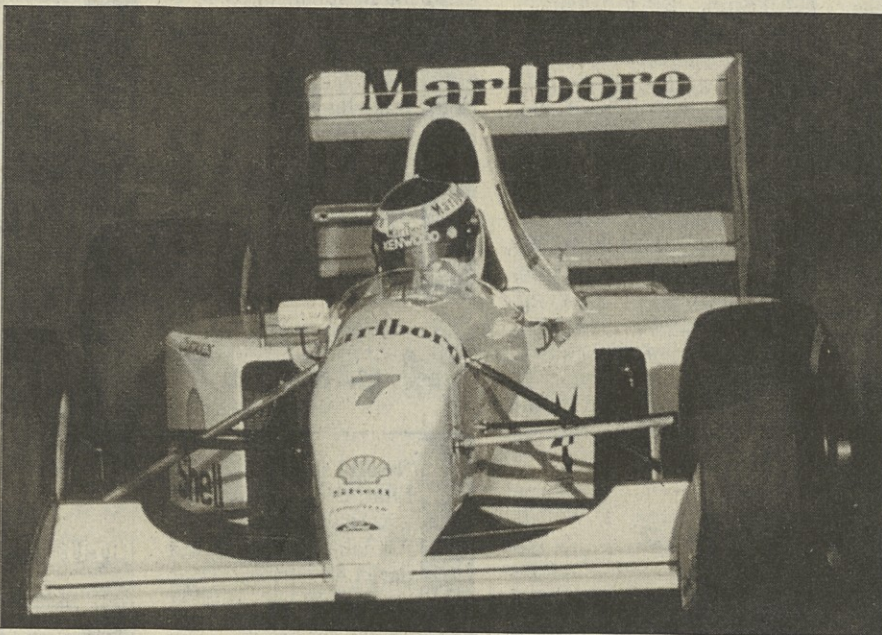
Strokovnjaki največ možnosti pripisujejo Fanaticu in Pegasu, kjer pa naj bi bil v prednosti Fanatic s krmarjem Battistonom, ki bolje pozna tržaške vode. Med tistimi, ki lahko presenetijo pa so predvsem Città di Trapani, Amadeus, ki ima za krmilom Dusana Puha, in pa Spirit of Slovenija s Kosmino za krmilom.

Start nedeljske regate bo ob 10.15, pred tem pa se bodo nastopajoče jadrnice »predstavile« ob 10. uri na pomolu »Bersaglieri«.

AVTOMOBILIZEM / NOVOSTI V KOLEDARJU FORMULE 1

Dirki v Doningtonu in Kyalamiju odpadeta

Začetek prihodnje sezone 20. marca v Argentini

Mika Hakkinen bo v prihodnji sezoni prvi voznik McLarna

LONDON - Veliki nagradi Juzne Afrike in Evrope v Kyalamiju in Doningtonu prihodnje leto ne bosta več v koledarju dirk formule 1, nadomestili pa ju bosta dirki v Argentini in Pacifiku. Zadnjo verzijo koledarja, v kateri je uvodna dirka sezone v Juzni Ameriki, je objavila FIA po seji sveta za motoristični sport v sredo ponoči. Svet je prav tako obravnaval kontrolverzne predloge za spremembe sportnih pravil v letu 1994, ki naj bi jih predložili na sestanku generalnega združenja FIA. Spremembe po pričakovanjih vključujejo prepoved sistema za kontrolo vleke in druge stvari, ki pomagajo vozniku, toda se naprej pa bo dovoljena uporaba aktivnega vzmetenja. »Aktivno vzmetenje bo dovoljeno, če ne bo vplivalo na aerodinamičnost avtomobila,« je zadevo pojasnil predsednik FIA Max Mosley. Nekateri so predlagali, da bi jutranji trening razdelili na dva dela po 45 minut s 15-minutnim odmorom. To bi omogočilo voznikom, ki zletijo s proge, da se lahko popravijo svoje dirkalnike in se udeležijo drugega dela treninga.

Nadaljnje spremembe vključujejo uvedbo dodatnega tankanja goriva

med dirko in prepoved telemetričnih signalov iz boksa. Sezona formule 1 se bo po novem koledarju začela z Veliko nagrado Argentine, ki je tako po aprilu leta 1981 znova na sporedu. Toda datum dirke na 4 km dolgem cestnem dirkališču v predelu Palermo v Buenos Airesu, ki je predvidena za 20. marec, je samo provizoričen, kakor tudi VN Brazilije teden dni pozneje v Sao Paulu in VN Madžarske 14. avgusta. Druga, na novo vpeljana dirka za VN Pacifika je predvidena za 17. april. Prvotno so vodilni

možje v formuli 1 oklevali med Japonsko in Indonezijo, po zadnjih ve-

steh pa so se odločili za dirkališče Aida na Japonskem.

Koledar dirk formule 1 za leto 1994

20. marec -
27. marec -
17. april -
1. maj -
15. maj -
29. maj -
12. junij -
3. julij -
10. julij -
31. julij -
14. avgust -
28. avgust -
11. september -
25. september -
6. november -
13. november -

VN Argentine
VN Brazilije
VN Pacifika
VN San Marina
VN Monaka
VN Španije
VN Kanade
VN Francije
VN Velika Britanija
VN Nemcije
VN Madžarske
VN Belgija
VN Italije
VN Portugalske
VN Japonske
VN Avstralije

TENIS / ATP TURNIR

V Tokiu hkrati izpadli prvi štirje nosilci!

Changa je v Tokiu nepričakovano izločil malo poznani Kanadčan Rusedski (AP)

TOKIO - Neverjetno! V četrtfinalu teniskega Atp turnirja v Tokiu z bogatim nagradnim skladom milijona dolarjev so hkrati izpadli nosilci prvih štirih skupin. Posebno nepričakovan je bil poraz Americana Michaela Changa (3. nosilec), ki ga je premagal nepoznani Kanadčan Greg Rusedski, 130. igralec sveta po računalniški lestvici poklicnih tenisacev. Chang je dobil prvi niz, nato gladko izgubil drugega, v podaljšani igri tretjega seta pa tesno predal dvoboj z 8:6.

Nič manj presenetljiva pa ni izločitev Nemca Borisa Beckerja (2. nosilec), ki ga je ugnal veteran Ivan Lendl (33 let). Ceh z ameriškim državljanstvom je sicer res na koncu svoje kariere, dokazal pa je, da se ni za staro šaro. Tudi ta dvoboj se je končal v podaljšani igri tretjega seta.

Bolj sprejemljiva sta v obeh poznavalcev poraza Stefana Edberga in Andreja Medvedeva. Svedski as ze dolgo ni v pravi formi, American Todd Martin (15. na svetu) pa je vse prej kot lahek nasprotnik. Medvedev pa je podlegel pred nepredvidljivim Nizozemcem Paulom Haarhuisom.

Rezultati
Greg Rusedski (Kan) - Michael Chang (Zda, 3) 4:6, 6:3, 7:6 (8:6). Todd Martin (Zda, 10) - Stefan Edberg (Sve, 1) 6:4, 6:4, Ivan Lendl (Zda, 9), Boris Becker (Nem, 2) 6:3, 1:6, 7:6 (7:2), Paul Haarhuis (Niz) - Andrej Medvedev (Ukr, 4) 7:5, 6:1.

ZRJ / NOVI PAZAR

Športni incident prerašča v pravi politični škandal

BEOGRAD - Ze nekaj dni je minilo od tragičnih spopadov med navijaci Pristine in Novega Pazarja, a pravih krivcev zanje se niso našli. Vsaj uradno ne...

Sam dogodek se je iz sportnega terena razrasel v prvovrsten politični škandal, ki jugoslovansko javnost pretresa vsaj tako kot zahteva »radikalov«, da mora srbska vlada pasti.

»Za dogodki na novopazarskem stadionu stoji politika z resnim namenom destabilizirati mednacionalne odnose na tem področju. Kaj drugega bi sicer lahko pomenila najbolj surova provokacija, s prihodom Arkana, ki predstavlja sinonim za pokol nad Muslimani v Bosni«, je v svoji izjavi za javnost poudaril Rasim Ljaljić, generalni sekretar Stranke demokratske akcije Sandzaka. »Arkan je vse to pripravil zato, da bi zanetil spor, na katerega novopazarski otroci niso bili pripravljeni. A to prav nič ne moti lokalnih oblasti, da zdaj te otroke zapirajo in jih pretepajo na postaji novopazarske policije.«

Nacelnik novopazarskega UNZ-ja Mirko Rakonjac je izjavil, da so priprli okrog 40 oseb, zoper katere bodo vložili precej obtožnic za prekrške, kakor tudi več obtožnic za kazniva dejanja. Dokler pa bo trajala preiskava, javnosti imena izgrednikov ne bodo dostopna.

»Skrajnezi so zlorabili sportno prireditve v politične namene«, me-

ni Vehbo Corović, eden od lastnikov NK Novi Pazar. »Slo je za pescico mladoletnikov, v glavnem osnovnosolcev, ki so prišli, da bi se na tekmi nakicali, kar pa je imelo v tem primeru čisto nasproten učinek«. Lastnik Novega Pazarja poudarja, da so odnosi z upravo NK Pristina najboljši ter izraza svoje zadovoljstvo zaradi poguma pri pisanju poročila, kakršnega je zapisal Jovo Popović, komisar za varnost NZJ. Hkrati pojasnjuje, da je pri ustvarjanju neznosne atmosfere po tekmi kriva vojna v Bosni, saj ima po njegovem mnenju najmanj 80 odstotkov Muslimanov iz te občine kaksnega družinskega člana v BiH.

Uradnega poročila NZJ se vedno niso predstavili javnosti, čeprav je prišlo že na temelju izjav Jove Popovića do spopada med »generalom varnosti« in Z e l j k o m Raznjatovićem-Arkonom. Predsednik NK Pristina je Popovićevo poročilo označil kot sramotno in skandalozno, saj večino krivde pripisuje navijačem Pristine. Celoten primer v Novem Pazaru pa je primerjal z zadnjo tekmo med Dinamom in Crveno Zvezdo v Maksimiru.

Medtem ko potekajo razprave o tem, kdo je kriv, najtežje ranjeni, 14-letni deček Irfan Mirsić, uspešno okreva. Rana blizu levega očesa pa se mu je že zacelila.

MAJA MARSICEVIC

HOKEJ NA LEDU / NHL

Novinci ne spoštujejo znanih ekip

CHICAGO - Cetrkovo kolo v ameriški profesionalni hokejski ligi NHL je potrdilo, da v najmočnejšem tekmovalju lahko vsakdo premaga vsakega, novinci pa nimajo prav nobenega spoštovanja do slovitejših tekmecev. Tokrat so bili zelo »nesramni« igralci Floride Panthersov, ki so premagali Senatore iz Ottawe s 5:4. Prvo zmago domaćim je s prvim NHL zadetkom v 46. minuti prinesel »rookie« Rob Niedermayer, ki so ga »panterji« izbrali v prvem krogu drafta. Poleg njega se je z dvema zadetkoma, in že četrtem letos, izkazal še Scott Levins, k zmagi svojega mostva pa je z 31 bravuroznimi obrambami dodobra prispeval tudi vratar John Vanbiesbrouck. Nič bolje se ni godilo favoriziranim »pingvinom« v Tampi. Domaćim Lightningom je poldrugo minuto pred koncem, prav tako s prvim zadetkom v sezoni, zmago po samostojnem padoru zagotovil John Tucker. Za prvi uspeh domaćih, po treh zaporednih porazih je bil z dvema podajami zaslužen tudi Petr Klima, v vratih pa je domace s 26 obranjenimi strelji reševal Daren Puppa. Pri »pingvinih« velja pohvaliti le Martina Strako, ki je dosegel že letošnji sedmi zadetek in tako vodi na lestvici strelcev. Proti slovitejšim Chicago Blackhawksom so ponovno zablesteli tudi hokejisti Hartforda. Tvorca visoke zmage s 6:2 sta bila predvsem napadalec Pat Verbeek, ki je poleg treh zadetkov prispeval se podajo in skoraj nepremagljivi vratar Frank Pietrangelo, ki je s 35 uspešnimi obrambami spravljal Blackhawkse v obup. Verbeek je po zaslugi tretjega zadetka v 59. minuti tekme, dosegel že osmi »hat-trick« v karieri. Najbolj izenačen je bilo v Los Angelesu, kjer so se domaći »kralji« pomerili z Oilersi. Gostje so vse do 59. minute vodili s 3:4, nato pa je po izključitvi Edmontonovega branilca Chrisa Josepha v »power playu« Aleksej Zitnik gostiteljem prinesel dragoceno točko. Bolj veseli kot točke pa so bili podataka, da so s 26 strelji na nasprotnikova vrata v eni tretjini izenačili klubski rekord. V gosteh je z zadetkoma Joes Nieuwendyk in Kevina Dahla uspelo zmagati le igralcem Calgary Flamesom, ki so tako v starih tekmah vkjnzili že četrto zmago. (P. B.)

Rezultati cetrkovih tekem: Florida Panthers - Ottawa Senators 5:4, Tampa Bay Lightning - Pittsburgh Penguins 3:2, Hartford Whalers - Chicago Blackhawks 6:2, Los Angeles Kings - Edmonton Oilers 4:4, San Jose Sharks - Calgary Flames 1:2.

Maradona proti avstralskim »tujcem«

Prva tekma bo 31. v Sydneyu

BUENOS AIRES - Med sedemnajstimi igralci, ki jih je selektor argentinske nogometne reprezentance Alfio Basile izbral za prvo od dveh odločilnih tekem za nastop na svetovnem prvenstvu proti Avstraliji, je tudi Diego Armando Maradona. Poleg njega je Basile izbral še štiri nogometase, ki igrajo v Italiji (Battista - Fiorentina, Chamot - Foggia, Rodriguez - Atalanta in Balbo - Roma), »Spanca« iz Zaragoze Caceresa in »Japonca« iz Marinosa Zapato.

V stanju bojne pripravljenosti so tudi Avstranci. V domovino so odpoklicali vse svoje nogometase, ki se »urijo« v Evropi in sicer Neda Zelica (Dortmund), Dominica Longoja (Cercle Bruges), Milana Blagojevica (Hereeven), Jazona Van Blerka (Go Ahead), Aurelia Vidmarja (-Waregem), Grahama Arnold (Liege), Robbiea Stalerja (Lens) in Davida Mitchella (brezposeln). Manjkal bo diskvalificirani Frank Farina (Strasbourg), selektor Thompson pa upa, da bo vratarja Marka Bosnicha (-Aston Villa) le preprical, da se igra za reprezentanco.

Prva tekma Avstralija - Argentina bo 31. oktobra v Sydneyu.

NAMIZNI TENIS / V VSEH TREH DRŽAVNIH LIGAH KRAS DANES DOMA

V A ligi Krasovke z močnim S. Marcom

Moška ekipa pričakuje četrto zaporedno zmago

Vse tri najboljše Krasove ekipe bodo danes igrale pred domačo publiko v treh državnih prvenstvih. Vse tekme se pričnejo ob 18. uri. V enotni skupini v najvišjem ženskem prvenstvu se bodo dekleta Krasa Adria Caravan v 3. kolu srečale z neugodnim nasprotnikom - postavo San Marco iz Verone, ki je ena od močnejših ekip prve lige. Za Verono nastopa Hrvatica Poljakova, San Marco pa razpolaga se z dvema prvokategornicama, in sicer z močnejšo od sester Semenza - Cristino in Trzacanko - Marzio Pann. Ob njih sta v ekipi se Francesca Avezzani in rezerva Dini, ki nosita številko 2 oziroma 5 na lestvicah 2. kategorije. Nasa dekleta Ana Bersan, Biserka Simoneta, Monika Radović dobro poznajo nasprotnice, saj so se z njimi že večkrat srečale tako v prvenstvu kot na individualnih turnirjih. Nova pridobitev - Vesna Ojstersek pa tudi počasi prihaja v formo (sicer se nepravno), vendar od vseh Krasovk pričakujemo močan odpor proti močnim nasprotnicam.

V moski B-1 ligi pa za igralce Krasa Activa četrta zaporedna zma-

Monika Radović čaka danes težka naloga (Foto Krizmančič/KROMA)

ga ne bi smela biti vprašljiva. Za to trditve sta dve logični dejstvi: Pleše in brata Milic ze na papirju krepko prekasajo bolonjsko postavu Fortitudo (Andriani, Fini, Musso), ki je utrpela poraz s Camerinom, Kras Activa pa ga je premagal prejšnje kolo. Visoka morala in zavest, da so tokrat res pripravljeni za napredovanje v visjo ligo, bo dala se dodatnega poleta za uvrstitev vodilnega mesta na prvenstvenih lestvicah.

V tretji državni z-

ski ligi je prišlo do nepričakovane okrnitve prvenstva, saj so od sedmih ekip ostale le stiri, ker sta bocenska kluba, Karneid in Ora, izstopila iz prvenstva. Prvenstvo bo tako precej okrnjeno, mlade lade igralke Krasa Corium (Katja in Vanja Milic ter Ivana Stubelj) pa si bodo nabirale izkušnje le s Chiadinom, Juventusom iz San Marina, ki so ga v otvoritveni tekmi že visoko porazile, in ekipo Sestese, ki ga bodo gostile drevi v Zgoniku.

V 3. kolu promocij-

skih lig bodo dekleta Krasa B (Natasja, Nina Milic, Kristina Stubelj) gostovala pri favoritu San Giovanniju v Pordenonu danes popoldne. Ostale ekipe bodo igrale jutri, ob 10. uri doma. Med seboj se bosta pomerila Kras A proti Krasu C, najmlajša od vseh ekip, Kras D, pa bo igrala proti Chiadinu, kjer lahko pride do kakšnega prijetnega presenečenja. Ob istem času se bodo fantje v D-2 srečali s Fincantierjem.

J.J.

KOŠARKA / DREVI V 3. KOLU C LIGE

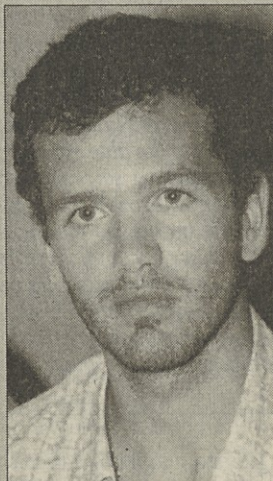
V Tržiču čakajo jadrancovce stari znanci

Stiri točke po dveh odigranih prvenstvenih tekmah je dosedanja izredno zadovoljiv obračun naše združene kosarkarske ekipe. Toda prvi dve srečanja sta že arhivirani in jadrancovci bodo v nočnejšem tretjem kolu igrali v Tržiču proti Italmonfalconu (pričetek ob 20.45), ki je ravno tako dvakrat zmagal. Najprej je doma odpravilo San Daniele (79:70), zatem pa v gosteh se mostvo Ca Savio z izidom 100:90.

O pripravi na današnje tekmo smo se pogovorili z doslej najuspešnejšim strelcem Jadrana, Davidom Pregarcem (na sliki).

Danasnje nasprotnike zelo dobro poznate...

Z njimi imamo že dolg odprt račun. V zadnjih letih so nas vedno presenetili prav v zadnjih sekundah tekme. V Trstu so nas premagali po treh podaljških, na njihovem igrišču smo zgrešili zadnji met, nazadnje pa so nas premagali tudi na letošnjem turnirju. Imajo najboljšega playmakerja lige Tommasija, ki igra za ekipo, obenem pa je tudi sam izredno nevaran. Razpolagajo z mnogimi visokimi in tehnično dobri posamezniki in njihov cilj je napredovanje, tako, da bo današnje srečanje zelo težko.

Boste tokrat nastopili v popolni postavi?

Čuk se ni okrevale, če pa brez njega vsakic zmagamo, naj si kar ogleda celo prvenstvo s tribun... No, pustimo salo ob strani, upam, da se odsotnost Maura ne bo preveč občutila, prihodnji teden pa bo tudi on v postavi.

Ze na predprvenstvenih tekmah si igral izredno učinkovito, videli smo te kot v času Bora v D ligi. Čemu pripisujete tako sijajno formo?

Razlog je v tem, da končno nimam več težav s koleno, obenem pa imam tudi večjo minuto. Upam, da bom tudi nadaljeval tako, isto pa velja tudi za ekipo. Že dolgo nismo igrali tako dobro kot na zadnjih tekmah.

Ekipi sta se letos pri-

družila Marko Hmeljak in Christian Arena. Kakšen vtis sta napravila nate?

Oba sta me izredno pozitivno presenetila, zlasti kot osebi. Kosarkarsko je Christian zelo podkovan v vseh elementih, doslej pa se nisem videl nekoga, ki bi bil tako zagrižen in motiviran kot je Marko Hmeljak, res neverjetno.

Z odhodom Merlina ste zgubili močno orožje v napadu, po drugi strani pa imate ostali sedaj več uporabnih zog in seveda večjo odgovornost. Boste to odsotnost občutili ali nimate večjih težav?

Eden izmed problemov lanske ekipe je bil ta, da je preveč posameznikov zeledo na vsaki tekmi doseči večje število točk, letos pa so zahteve ekipe drugačne in se s tem problemom k sreči ne soočamo. Vsekakor mislim, da nam bo uspešno nadoknaditi tudi »forfait« Merlina.

Trenersko mesto Jadrana je ponovno v rokah Vatovca, ki vas je vodil že pred leti. Se je Valter kaj spremenil, ali je še vedno isti »Vato«?

Precej se je spremenil in to v boljše. Pristop do igralcev je manj strog in bolj prijateljski, pozna pa se tudi, da ima več izkušenj.

VANJA JOGAN

ODBOJKA / ZVEZNI POKAL

Imsa Kmečka banka za primat v skupini Doma le Koimpex

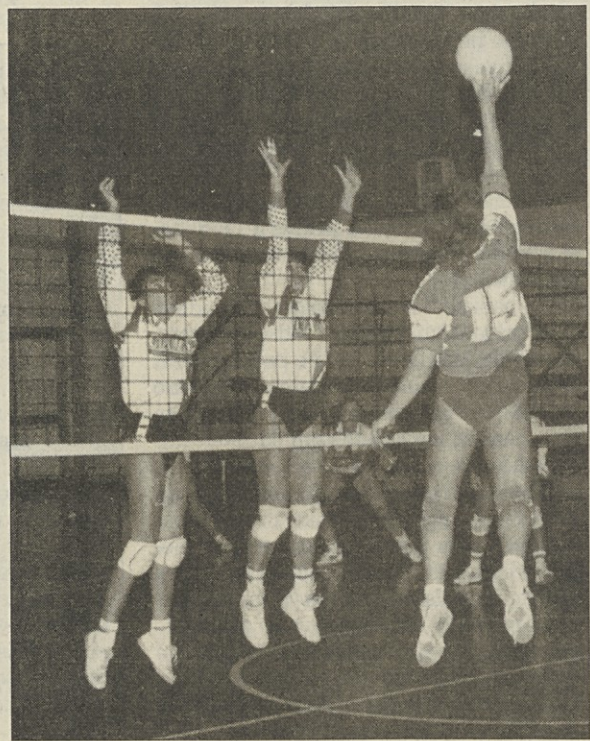
Borovke v gosteh proti Kennedyju

V zveznem pokalu za odbojkarstva mostva iz obeh B lig in C1 lige bo drevi na sporedu tretje oziroma zadnje kolo prvega dela v kvalifikacijskih skupinah.

Vrsta Imse Kmečke banke bo gostovala v kraju Ponte nelle Alpi. Srečanje bo brzkone zanimivo. Čeprav igra Ponte nelle Alpi v C1 ligi, ima baje zelo solidno ekipo, v kateri je precej igralcev, ki so v preteklih letih nastopali v visjih ligah. Tudi obe pokalni zmagi proti Lunazziju in trzaskemu Pallavolo menda potrjujejo, da gre za dobrega nasprotnika, ki pa ga bodo morali Goricičanec premagati, če se želijo uvrstiti v nadaljnjo fazo. Prednost Imse Kmečke banke je v tem, da bo na zadnjih dveh pokalnih tekmah lahko igral tudi Gianluca Populini, ki ga bo društvo lahko registriralo 25. t.m.

Pred domačimi gledalci bo v tem kolu igral le Koimpex, v Repnu pa bo gostil novince v C1 ligi Tarcenta. Obe sesterki sta v svoji skupini se brez točk, ker sta ostala tekme - Latisana in Camst - objektivno močnejša.

Borovke bodo tudi tretjič igrale v gosteh, tokrat proti Kennedyju v Cavalicu. Prvotno bi bila morala biti tekma v Trstu, a za zamenjavo igrišča je zaprosil Bor, ki se ne ve, kje bo lahko igral domače prvenstvene tekme. Bor in Kennedy bosta najmlajši ekipi v C1 ligi. Plave so se v igri za uvrstitev v naslednjo fazo tekmovanja, saj je razmerje sil v njihovi skupini dokaj izenačeno.

Igralke Koimpexa drevi v Repnu proti Tarcentu (KROMA)

Kmečka banka - Mossa 3:2 (12:15, 15:10, 11:15, 15:9, 15:13)

KMEČKA BANKA: Vizintin, B. in K. Lovisutti, Bressan, Brisco, Zotti, Peterin, Braini, Tomšič.

Odbojkaricam Kmečke banke se v deželni pokalu ponuja možnost za uvrstitev v naslednjo fazo. Potem ko so v četrti tekmi zvečer premagale Mossa, jim v drevisnem doboju zadnjega kola kvalifikacijske faze proti istemu nasprotniku zadoštuje za prvo mesto v skupini zmaga s katerimkolim rezultatom.

Resnici na ljubo Goricanke v četrti tekmi igrale najboljše. Verjetno so svoje nasprotnice, ki so v Sovodnjih prisle le v sedmih, tudi nekoliko podcenjevale, ker je Mossa v prejšnjem kolu gladko izgubila proti Libertasu. Nasprotno pa so dekleta iz Muse zaigrale odločno in zelo borbena, zmaga v prvem setu pa jih je še dodatno motivirala. Tako so se morale Goricanke kar posteno namučiti, preden so strle odpor svojih žilavih nasprotnic, precej pa so si delo otežile same z nihanji v igri in nepotrebnimi napakami, kar velja posebno za tretji set, v katerem so že vodile z 9:2, a ga kljub temu nerodno izgubile. V opravilo za ne povsem prepričljiv nastop je treba omeniti, da so Goricanke v zadnjih šestih dneh odigrale veliko tekem in praktično niso trenirale, tako da se je poznala zasičenost, po drugi strani pa ni bilo možnosti, da bi na treningu odpravljali napake.

Kakorkoli že, če vemo,

ODBOJKA / DEŽELNI POKAL ZA ŽENSKE

Igralke Kmečke banke na dobri poti za 2. fazo

da je lani Kmečka banka v pokalnem tekmovanju pristala v svoji skupini na zadnjem mestu, zdaj pa se bori za prvo, lahko rečemo, da se pripravljajo obdobje odvijajo po načrtih in v taboru Goricanek lahko s optimizmom pričakujejo začetek bojev v prvenstvu C2 lige.

Vrstni red C skupine: Kmečka banka 8, Mossa in Libertas Gorica 6, Pav Matisonia 0.

Današnji spored zadnjega kola: Mossa - Kmečka banka (20.00 v Musi); Pav Natisonia - Libertas Gorica.

Drevo bo zadnje kolo tudi v ostalih skupinah. Slogasi so že napredovali v drugo fazo, za ta cilj se potegujejo se brežanke in sokolovke.

KOLESARSTVO / JUTRI DOPOLDNE

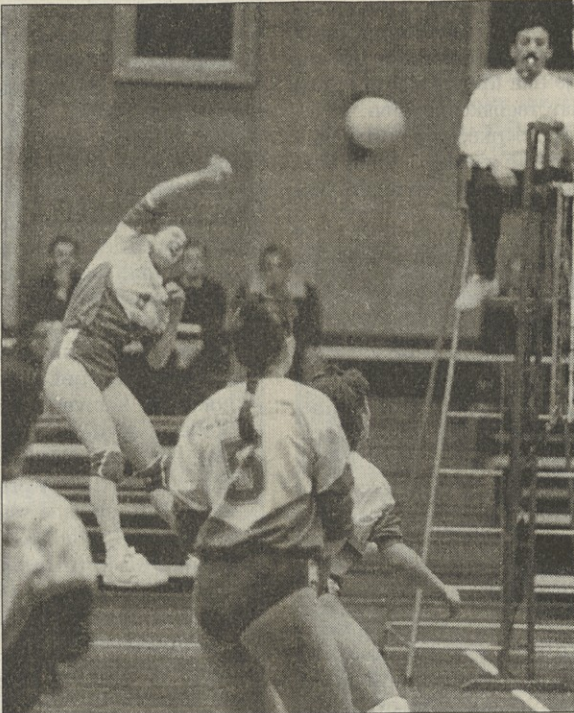
Zadnja dirka cikloamaterjev

Pomerili se bodo na kronometer od Trsta do Opčin

Jutri bo na sporedu v Trstu zaključna dirka cikloamaterjev in članov Kolesarske zveze v vožnji na kronometer iz Trsta do Opčin (start bo na križišču ulic Marconi in Fabio Severo).

Dirko prireja že vrsto let nekdanji profesionalni kolesar Cottur, ki kar ne more najti v teh povojnih letih naslednika, ki bi izboljšal njegov rekord proge 15'31".

Kolesarji so se temu času večkrat približali, nikomur pa ni uspelo, da bi ga izboljšal. Start

dirke bo ob 9.30, nastopili pa bodo v raznih kategorijah tudi kolesarji lonjerskega kluba Adria, ki po odličnem uspehu izpred dveh tednov v Dolini računajo na zelo dobre uvrstitve.

Poleg tega pa bodo verjetno predstavniki lonjerskega kluba zadnjič vozili v taki sestavi, saj bo v prihodnji sezoni prišlo do večjih sprememb.

Nova uradna tekmovalna sezona se bo pričela že prvega novembra s tekmovanji v

ciklokrosu za trofejo Al Fogolar, kjer sodelujejo tudi lonjerski organizatorji z dirko, ki bo na sporedu v Lonjerju 26. novembra.

Medtem pa so se že priče priprave za organizacijo 18. izvedbe mednarodne amaterske kolesarske dirke za trofejo ZSSDI, ki jo je Mednarodna kolesarska federacija na kongresu v Oslu na Norveškem uvrstila v mednarodni koledar enodnevnih dirk, in sicer za 6. marec '94.

JANA PECAR

domači šport

Danes

Sobota, 16. oktobra 1993

KOSARKA

MOSKA C LIGA

20.45 v Tržiču, zelena telovadnica: Italmonfalcone - Jadran TKB

ODBOJKA

ZVEZNI POKAL - MOSKI

20.30 v kraju Ponte nelle Alpi: Ponte nelle Alpi - Imsa Kmečka banka

ZVEZNI POKAL - ZENSKO

18.00 v Repnu: Koimpex - Tarcento; 20.30 v Cavalicu: Kennedy - Bor

DEZELNI POKAL - MOSKI

17.30 v Musi: Mossa Candolini - Olympia CDR;

20.30 v Repnu: Sloga - Bor

DEZELNI POKAL - ZENSKO

18.00 v Tržiču, zelena telovadnica: Pellini Caffè

- Sokol; 20.00 v Musi: Mossa Candolini - Kmečka banka; 20.30 v Dolini: Altura - Breg

NAMIZNI TENIS

ZENSKA A LIGA

18.00 v Zgoniku: Kras Adria Caravan - San Marco Verona

MOSKA B1 LIGA

18.00 v Zgoniku: Kras Activa - Fortitudo Bologna

ZENSKA C LIGA

18.00 v Zgoniku: Kras Corium - Aics Sestese

NOGOMET

MLADINCI - DEZELNO PRVENSTVO

15.00 v Krminu, Ul. Gorizia: Cormonese - Juventusina

MLADINCI - POKRAJINSKO PRVENSTVO

15.00 na Opčinah, Ul. Alpini: Opicina - Zarja;

16.30 na Proseku: Primorje - Montebello Don Bosco.

NAJMLAJŠI

15.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Natisone

ZACETNIKI

15.00 v Bazovici: Zarja Adriaimpex B - Opicina

CIBICANI

14.30 v Gorici, Ul. Baiamonti: Juventusina - Audax Sant'Anna A;

15.00 v Pierisu: Pieris - Mladost; 15.00 v Trstu, Monetebllo: M. Don Bosco

B - Breg; 14.30 na Proseku: Primorje - Opicina

Jutri

Nedelja, 17. oktobra 1993

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

15.00 v Gorici: Juventusina - Flumignano; 15.00 na Proseku: Primorje - Monfalcone

1. AMATERSKA LIGA

15.00 v Pasianu: Pasianese - Zarja; 15.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Portuale - Vesna

2. AMATERSKA LIGA

15.00 v Trebcah: Primorec - Kras; 15.00 v Sovodnjah: Sovodnje - Gaja

3. AMATERSKA LIGA

15.00 v Pavii di Udine: Paviese - Mladost; 15.00 v Gradežu: Grado - Dolina; 15.00 v Dolini: Breg - Stock

NARASCAJNIKI

10.30 na Proseku: Primorje - Domio

NAJMLAJŠI

10.30 v Repnu: Triestina - Bor

ZACETNIKI

10.30 v Zavljah - Triestina - Zarja Adriaimpex A; 10.30 v Sesljanu: San Marco - Mladost

KOSARKA

MOSKA D LIGA

17.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Bor Radenska - Basket Martignacco

DRŽAVNI KADETI

11.00 v Ronkah: Acli Ronchi - Bor Radenska

ODBOJKA

DEZELNI POKAL - MOSKI

11.00 v Repnu: Club Altura - Soca Sobema

Obvestila

SD SOKOL

obvesca, da so treningi odbojke za letnik '82 in mlajše ob ponedeljkih in četrtkih ob 14.30, za letnik '80 in '81 ob ponedeljkih ob 16.00 in ob petkih ob 14.00 v občinski telovadnici v Nabrezini.

SZ SLOGA

obvesca, da se v telovadnici openske srednje sole S. Kosovel poteka tečaj otroške telovadbe in miniodbojke za osnovnosolce, ki ga vodi prof. Franko Drasic. Urniki: ob sredah ob 17. do 18.30 in sobotah ob 15. do 17. ure. Vpisovanje neposredno v telovadnici.

SK DEVIN

organizira začetniške in nadaljevalna smučarske tečaje na plastični stezi v Nabrezini s pričetkom v četrtek, 21. t. m. Za prijave vprasti po Stojanu, tel. st. 220423.

SK DEVIN in SZ SLOGA

organizirata v nedeljo, 17. t. m. izlet v neznanu. Odhod z Opčin ob 8. uri izpred Prosvetnega doma z lastnimi avtomobili. Vabljeni!

SK BRDINA

organizira zimovanje in silvestrovanje v Mariboru. Informacije in vpisovanje na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Opčinah vsak ponedeljek od 18. do 20. ure.

SK KRAS - namiznoteniski odsek

obvesca, da se v Sportno kulturnem centru v Zgoniku odvijajo ob torkih in četrtkih ob 16.30 do 18.15 redni treningi v namiznem tenisu za začetniško skupino. Ker je se nekaj prostih mest vabimo vse zainteresirane, da se nam čimprej pridružijo v zgoraj navedenih dneh in urah in prijavijo trenerju.

ZVU TS - področni odbor zamejstvo

organizira 3. novembra skupno smuko vseh zamejskih vadiateljev v Molitalu v Avstriji. Možno tudi prenočitev. Prijave do 23. t. m. Informacije na tel. st. 425105 in 226271.

DRUŠTVO SLOVENCEV MILJSKE OBCINE

obvesca, da se je začela rekreativna telovadba za odrasle. Poteka vsako sredo ob 17. do 18. ure v mali telovadnici italijanske srednje sole N. Sauro v Ul. D'Annunzio 48. Vodi prof. Tine Krasevec. Vabljeni! Za informacije Vesna Tul. tel. st. 271862.

SZ BOR

sporoča, da se bo rekreativna telovadba za starejše rekreativke začela v torek, 19. t. m., ob 17. uri.

Delodajalci precej obdavčeni

Andreja Rednak

Carinske stopnje za kmetijske pridelke so pri nas precej nizke

Poleg carin je treba pri uvozu plačati še fiksno dajatev, to je prelevman

Evropa je posebne dajave uvajala, ko sami niso imeli zadostne proizvodnje in so jo s temi dajatvami skušali scititi, ob prevelikem subvencioniranju pa je prislo do hiperprodukcije in zdaj ta sistem služi predvsem za reševanje težav zaradi viškov pridelkov. Veliko lovišče za zahodnoevropske viske kmetijskih pridelkov postajajo v zadnjem času predvsem vzhodni trgi.

»V Evropi veljata dva sistema subvencij: izvozna nadomestila (ta se crpajo delno iz prelevmanov in so ob močni zunanjetgovinski zaščiti precej visoka) in neposredne subvencije,« dodaja Božičeva. Zaradi pritiskov ZDA v okviru urugavskega dela poganj, da bi zmanjšali direktne subvencije v proizvodnji, postopno uklini prelevmane ter da bi se sprostila svetovna zunanjetgovinska menjava s kmetijskimi pridekli, imajo te neposredne subvencije raje ekološki poudarek ali pa so usmerjene v strukturne spremembe hribovskega kmetijstva.

ske stopnje, ki se računa v odstotkih glede na uvozno ceno, se plača še fiksni znesek, ki predstavlja to posebno dajatev. Fiksni znesek je torej razlika med subvencioniranim vhodnim pragom cene in najnižjo uvozno ceno.

»Takšno prelevmansko zaščito ima Evropa za večino kmetijskih pridelkov, saj je in zelenjavo pa urejajo s sezonskimi carinami, po katerih v sezoni zaprejo domači trg za toliko časa, da se porabi domača proizvodnja,« je povedala Mojca Božic, samostojna svetovalka kmetijskega ministrstva.

Vendar je tudi v teh primerih mehanizem za določanje proizvajalca zelo razdelan. Na evropski trg prihajajo po nižjih cenah ali mimo prelevmana samo količine, ki so vnaprej dogovorjene v okviru sporazumov med drugimi bilateralnimi gospodarskimi (vendar gre samo za 3 odstotke skupne porabe),»

Slovenija se sicer prav tako kot Avstrija spogleduje z Evropsko skupnostjo, vendar ima na področju kmetijskih pridelkov in živil pri tem povsem drugačne težave. V Sloveniji so namreč carinske stopnje v primerjavi z evropskimi dokaj nizke: za živo živino na primer od 5 do 12 odstotkov, za mleko 15 odstotkov, za zamrznjeno govejše meso 5 odstotkov in podobno. Do letos so uvoz kmetijskih proizvodov v Slovenijo dolocali s kolicijskimi kontingenti. Ta sistem ni zapiral našega trga, kar niti ne bi smelo biti v interesu države, saj je naša ponudba živilskih proizvodov presibka. V okviru Gatta in različnih drugih pogajanj pa smo zaeli pri uvozu uvajati prelevnamsko zascito. Julija je tako zael veljati zakon o posebnih dajvavh pri uvozu kmetijskih pridelkov in živil. S tem zakonom smo posneli sistem zascite trga EGS. Poleg osnovne carin-

IRENA PIRMAN

meru čokolade sladkor in mleko - za obe surovini prav tako plačati določene dajatve (ta sistem za uvoz v Slovenijo ne velja).

V Evropi je sistem prelevmanov - pri nas se je od julija naprej dobro obnesel predvsem prelevman za svinjsko meso - del celovitega zunanjetrgovinskega sistema izvoznih nadomestil

in prelevmanske zascite, notranji trg pa je urejen s sistemom zascitnih intervencijskih cen in s sistemom trznih rezerv za intervencije ob trznih nihanjih za ključne kmetijske proizvode. Na notranjem trgu poleg tega velja se sistem subvencij, ki zajemajo vse od strukturnih ukrepov do okolja. V EGS skratka veljajo notranje tržne

cene EGS in cene, po katerih se blago oziroma zaloge znotraj EGS prodajajo na zunanje trge.

»Pri nas pa teh dodatnih ukrepov ni; direktne subvencije so minimalne, sredstva za kmetijski proračun se krčijo, obremenjuje pa nas še prestrukturiranje kmetijstva, ki ga ni mogoče doseči brez noc. Pritisk zunanjih trgov na Slovenijo pa se kaže predvsem v cenah,« je zaključila Božičeva.

V Evropi varujejo tudi domače proizvajalce mleka

Se proizvodilce mleka

**Izšla
knjiga
Moje
delnice**

LJUBLJANA - Medtem ko v Agenciji za prestrukturiranje in privatizacijo preverjajo vedno večje število programov lastninskega preoblikovanja podjetij, je slovenski knjižni trg postal bogatejši se za eno knjigo področja privatizacije. Izpod peresa dr. Gojka Stanica smo dobili knjigo z naslovom *Moje delnice*, v kateri avtor opisuje vrste delnic, načine izbiranja pravno-organizacijskih oblik družb, delovna razmerja in delničarstvo, upravljanje delniških družb, certifikate kot način placila delnic, možnosti menedžersko-delavskega odkupa družbenega kapitala in se bi lahko navedeli še. Knjiga je vseokar priročni, namenjen tako vodilnim v podjetjih, ki so odgovorni za izvedbo procesa lastninenja, kakor tudi sindikalistom in delavcem oziroma zaposlenim v podjetjih, ki se bodo privatizirali. Prav tako pa lahko knjigo preberejo vsi tisti, ki so upravičeni do sodelovanja v procesu lastninenja družbenega premoženja. Na včerajšnjem seminarju pred predstavitvijo knjige v prostorih bežigradske občine, na katerem je dr. Stanic predaval o lastninenju družbenega kapitala, je avtor med drugim opozoril, da se razmislijo ljudi spremeni v trenutku, ko se zavedo, da bodo postali lastniki podjetja.

(A. L. J.)

POGOVOR / FRANC ARHAR, GUVERNER BANKE SLOVENIJE

Slabi krediti ne poznajo ideologije

Vse banke na svetu se bojijo slabih posojil - Svet Banke Slovenije pripravlja nov sistem zavarovanja bančnih depozitov

Dejstvo je, da je ob bankah, v katerih so se nakopile dvomljive in neizterljive terjatve in v katerih poteka sanacija, težko voditi tudi učinkovito denarno politiko. Prvi pogoji za uspešnejšo denarno in ekonomsko politiko so torej zdrave banke. Ravno pri bankah nenehno obstaja nevarnost, da bi se okuzila s slabimi naložbami. Ne strinjam se s tistimi, ki trdijo, da so slaba posojila zničala le za stara »socialistična« podjetja in seveda za stare banke. Slabi krediti ne poznajo ideologije. Slabe naložbe so preprosto znamenje slabega gospodarja. Slab gospodar pa je lahko tako staro družbeno podjetje kot novo. Primeri za to srečamo tudi pri nas. Če bi veljala trditev, da so slaba posojila zničala le za stara »socialistična« podjetja, potem velike, tudi v svetu znane banke, ne bi imele težav z njimi.

znik zavezan eni banki. Celo zakonodaja je bila svoje dni tako restriktivna, da si imel lahko devizni račun samo pri eni banki. Nekdaj je bila torej poslovni odnos z banko povsem regijsko pogojen. Avtomatično si bil član banke, ki je poslovala v regiji. Se več. Ni bilo zazeleno, da si »hodiš v zelje« se kam drugam. To je bilo preprosto nenormalno:

Mariborska regija je bila v preteklosti res vezana na eno samo banko. Resnici na ljubo je treba reči, da je bila ta banka nekadaj - ob takratnem regijskem gospodarstvu - prvovrstna banka. Bila je zgled drugim bankam v nekdanji Jugoslaviji. Takrat je bilo uspešno tudi regijsko gospodarstvo, kar se je seveda zrcalilo v uspešni banki. V zadnjem času so se v Mariboru pojavile samostojne nove banke, ne zgolj filiale drugih bank. Seveda se torej za svoj tržni delež, razumljivo pa je, da se za slabe komite ne poteguje nobena banka. Slabih komitentov se bojijo vsi. Podjetja, ki so odpadla pri Kreditni banki Maribor, nimajo nikakršnih možnosti, da bi postala komitenti novih bank v istem okolju.

Slaba podjetja torej težko najdejo banko, to pa ima vendarle tudi nekatere pozitivne učinke.

Vemo, da slaba klientela ne sprašuje za ceno denarja. Pripravljeni je ponuditi in obljubiti vse, kar zahteva banka. Tako je v svetu in tako je tudi pri nas. Kreditor pa mora oteniti, ali mu mamljiva ponudba zagotavlja tudi odplačilo posojila. Obljube posojilojemalca niso dovolj, kajti banki se lahko zgodi, da bo imela na papirju vse, v blagajni pa nič ali malo! Tudi za banke velja, da slabše navadno ponujajo višje obresti kot boljše, saj le tako lahko privabijo varčevalce. Skratka, velja naceلو: Boj se enega in drugega.

Banke torej lahko izbirajo svoje komite. Kako pa se varčevalci lahko zavarujejo pred slabimi bankami?

Trenutno je v Sloveniji se v veljavi stari sistem zavarovanja banknih vlog. V banki Slovenije ze nekaj casa razmisljamo in analiziramo nov sistem zavarovanja, ki bi bil primerljiv s sistemi v sosednjih drzavah. Nesprejemljivo je, da so se bankne pre-

Slovenska vlada ocenjuje, da 13-odstotna inflacija ni nedosegljiva, guverner Banke Slovenije pa meni, da bi stevilko lahko se nekoliko oklesti, čeprav dodaja, da bo vsako nadaljnje nizanje inflacije zahtevalo dodatno »zategovanje pasu«. Slovenski guverner se napovedi o inflaciji s konkretno številko morda nekoliko boji zato, ker ve, da so Slovenci nagnjeni k »inflacijski psihologiji«, kar pomeni, da so v preteklih letih podjetja vsako napoved inflacije, se preden se je inflacija zgodila, hitro vstela v svoje stroške in cene. »Nemška centralna banka ze decembra oceni, kaksna bo inflacija prihodnje leto, a taka napoved ne vpliva na njeno gibanje v prihodnjem letu,« pravi Franc Arhar, guverner slovenske centralne banke - Banke Slovenije. Prva naloga centralne banke je skrb za stabilnost domače valute, v Sloveniji pa je to nalogo skoraj »izpordrinila« skrb za bancni sistem. Guverner banke vseh slovenskih bank se je namreč znesel v vlogi guvernerja bancnega sistema v sanaciji.

Dr. France Arhar, guverner Banke Slovenije (Foto: J. S.)

oblikovale v delniške družbe, njihova odgovornost do varčevalcev pa je dejansko ostala omejena. Kajti za to odgovornostjo stojita t. i. delniški kapital in sirsí jamstveni kapital. Kljub vsemu je torej odgovornost banke omejena. Po drugi strani pa za bančne vloge se vedno obstaja neomejena odgovornost centralne banke oziroma države. Naj povem, da je vprašanje zavarovanja banknih vlog zelo aktualno tudi v

drugih evropskih državah. Sicer pa so sistemi zavarovana v Evropi in v Združenih državah Amerike zelo različni. Evropska skupnost je pred časom priporočila državam članicam, naj poenotijo sistem zavarovanja ci ziroma izenacijo višino zavarovanih zneskov. Po enem predlogu naj bi bile zavarovane vse bančne vloge do 20 tisoč ekujev, po drugem pa vse bančne vloge do 15 tisoč ekujev. Veljal bi torej sistem zava-

rovanja za vlogo, in ne za osebo. O takšnem sistemu zavarovanja razmisliš tud Svet banke Slovenije. V ta namen bi najprej oblikovali poseben rični sklad, za začetek pri centralni banki, ker agencija za zavarovanje hranilnih vlog se ne deluje iz njeno funkcijo se opravlja Banka Slovenije. Je Sanacija bančnega sistema je v precejšnji meri kriva za to, da z novim sistemom zavarovanja zamujamo. Nov sistem je mogoče uveljaviti v sanirani banki. V razmeh, ko je država prevzela od banke vloge in slabe kredite, je nerealno pričakovati da bi bil nov sistem zavarovanja uspešen. Med varčevalci bi lahko povzročil je nezaujanje. Nas namen na tem področju je torej vpeljati nov sistem zavarovanja po določenem datumu v bližnji prihodnosti. Zanj vedo tudi banke, saj potrebujejo čas za prilagoditev na ostreje bonitetne kriterije. Nas sistem zavarovanja bančnih vlog bi temeljil na diferencialnem zavarovanju, kar pomeni, da bi morala bolj rična banka plačevati višje zavarovalne premije. V primeru, da bi sla banka, zavarovana po tem sistemu, v stečaj, bi bilo najprej treba aktivirati rični sklad, ce pa ta ne bi zadošal, bi časno aktivirali sredstva v obliki kredita centralne banke. Sele ce stečajna masa ne bi zadošala za pokrivanje obveznosti banke, bi obveznosti do varčevalcev prevzel državni proračun. Svet banke že skoraj leto dni ob sodelovanju nekaterih ministrstev razpravlja o novem sistemu zavarovanja.

Omenili ste, da je privatizacija bank neizogibna. Lahko na primeru Ljubljanske banke pojasnite, kako bi izvedli njeno lastninjenje?

Pri bankah, ki so v sanaciji in so udeležene pri javnem dolgu, se vedno ni rešeno vprašanje, kakšne naj bi bile pravice starih delničarjev, ki imajo trenutno podprejeno terjatve do Agencije za sanacijo bank. Obstaja namreč neke vrste konflikt interesov. Je smlo sprejemati zakon o sanaciji bank, je bilo sprejeto nacio, da mora biti javni dolg cim manjši. Če bi delovali le po tem nacelu, potem podprejeni delničarji ne morejo pričakovati ničesar. Celoten izkupicek od izterjave slabih kreditov bi morali namreč uporabiti za zmanjševanje zadolženosti državi, torej za zmanjševanje javnega dolga. Vemo pa tudi, da so stari delničarji hkrati pomembni klienti bank v sanaciji in da imajo na svojih računih pri banki sredstva, pomembna za pasivno stran bančne

balance. Banka brez sredstev svojih depozitov ne more opravljati svoje kreditne dejavnosti. Zato v BS razmislimo o tem, da bi te podprejne delničarje pritegnili k sodelovanju, tako da bi od njih zahtevali vsaj denar, hkrati pa jim omogočili udeležbo pri izkupicku od slabih kreditov. O tem se še pogovarjamo, odločitev pa bo sprejel parlament. Zakon o privatizaciji v uvodnih členih namreč banke uvršča med ustanove, v katerih ni mogoče izpeljati postopka lastninstva.

Verjamete, da se bodo banke v Sloveniji - tiste, ki so članice združenja bank - dogovorile za enotno politiko pasivnih obrestnih mer oziroma za omejitve teh obresti navzgor. Predstavniki Bank Austrija so na novinarski konferenci že povedali, naj obresti oblikuje trg.

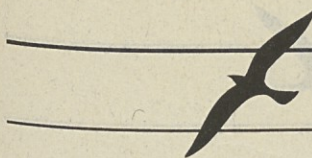
Vera v ta sporazum je seveda ob klavzulah, ki so jih predlaganemu sporazumumu dodale banke, pac skromna. Ne vem, kako si banke predstavljajo zahtevo, naj drzavavna centralna banka pri iskanju denarja ponujata obrestne mere, za dve odstotni tocki nizje od bancnih. Tudi ce bodo banke sporazum podpisale, je vprasanje, kako ga bodo izvajale v praksi. Tak dvom se pac poraja pri vseh zakonih in sporazumih.

Vedeti pa moramo tudi, da je vsak bančni klient primer zase in je kot tak v banki lahko deležen posebnih ugodnosti - ne le pri posojilih, marveč tudi pri maržah in provizijah za nevtralne bančne posle. Skratka, tako kot je mogoče obiti katikoli zakon, bodo banke lahko obsele tudi omenjeni sporazum - ce ga bodo sprejele. Zato sem seveda prepričan in vem, da je najboljšje zdravilo za nizje obresti trg. Pri tem bo svoje naredil tudi sistem zavarovanja depozitov, saj se bo slovenski varčevalec tudi sam zapolnil spravevati, s kakšno banko ima opraviti in ce banka res zagotavlja varnost za njegove prihranke. Nehote bosta tudi na domačem trgu stopila v ospredje varnost in z njo povezan donos. Zavedati se moramo, da so banke subjekti, ki poslujejo z največjo količino izposojenega denarja; temu primerna mora biti njihova odgovornost. Sem proti temu, da bi se ta del bančnih poslov urejal administrativno, torej z nekakšnimi ceniki.

Pogovarjala se je Katarina Fidermuc

Lahko na primeru Maribora in Kredite banke Maribor razložite, kaj pomeni, če je celotna območje odvisno od ene banke oziroma vezano le nanjo? Kaj se zgodi, če taka banka pride v sanacijo, in kaj se dogaja z gospodarstvom, ki je odvisno od kreditne sposobnosti in »radodarnosti« ene same banke?

Tako situacijo lahko pojasnim. Zavedati se moramo, da je v preteklosti preprosto veljalo načelo, da je podjetje ali posame-

VELIKA BRITANIJA / PRORAČUN

Česar ni, še vojska ne more vzeti

Finančni minister proti obrambnemu

ALAN WHEATLEY / REUTER

LONDON - Britanski finančni minister Kenneth Clarke, ki se je zapletel v spor zaradi napovedanega zmanjšanja stroškov za obrambo, se je v petek sestel s svojimi ključnimi svetovalci, s katerimi naj bi dokončno oblikovali predlog proračuna, ki bo tudi preizkus enotnosti vlade premiera Johna Majorja. Clarke je tako zbral vse vodilne predstavnike državne zakladnice in ministrstva ter jih povabil v svojo podezelsko hišo na severu Londona, da bi izoblikovali oceno o tem, kakšne možnosti sploh se obstajajo za dvig davkov oziroma za zmanjšanje stroškov proračuna, ki mora biti predložen 30. novembra. Ker morajo britanski proračun oklestiti za 50 milijard funtov (76, 5 milijarde dolarjev), ne da bi pri tem ogrozili gospodarsko okrevanje, ki ne napreduje s predvideno naglico, je ta naloga skrajno zapletena. Clarke se je zapletel v hude spore s posameznimi ministri, zlasti z obrambnim, potem ko naj bi ti svoje stroške skrcili na 253, 6 milijarde funtov (388 milijard dolarjev), kolikor bi smela znašati javna poraba za leto 1994 po predvidevanjih vlade. Obrambni minister Malcolm Rifkind, ki naj bi v celoti preresetal britanske oborožene sile in ki

je ze izjavil, da stroškov za obrambo ni več mogoče zmanjšati, si je za to svoje stališče v petek pridobil tudi podporo obrambne komisije vlada-jočega konservativnega parlamenta. Tako je sir Geoffrey Johnson-Smith izjavil, da bi nadaljnje zmanjševanje sredstev pogubno prizadelo britansko obrambno sposobnost. »Zagotovo pa tudi ni pametno početi kaj takega, ko lahko vsak dan vidimo, kako okrog nas narašča nestabilnost in seveda tudi vrsta vojaških sil, ki so izjemno dobro opremljene,« je izjavil za Radio BBC. Britanski obrambni proračun, ki znaša 24, 5 milijarde funtov (37, 5 milijarde dolarjev), so že zmanjšali za več kot realnih 25 odstotkov od leta 1986. V skladu z dokumentom Možnosti sprememb, ki so ga oblikovali leta 1990, se bodo sredstva za obrambo ministrstvo zmanjšala se za nadaljnjih 3, 2 odstotka narodnega prihodka v letih 1995/96, medtem ko so se v letosnjem letu za 3, 8 odstotka. Parlamentarna komisija za obrambo bo svoje stališče sporočila v ponedeljek, pričakujejo pa, da bo nenaklonjeno nadaljnjemu zmanjševanju. Sir Nicho-

las Bonsor, ki predseduje tej komisiji, je izjavil, da bi nadaljnje zmanjševanje sredstev lahko »ohromilo« oborožene sile. »Če bi morali zarezati se globlje na kateremkoli pomembnem področju, bi oneomogočili uresničevanje obrambnih interesov naše države,« je rekel. Pac pa je dodal, da proučujejo opustitev novih taktičnih jedrskih izstrelkov zemlja-zemlja, ki naj bi po prvotnih načrtih nadomestili zdaj že zastarele bombe. Nekdanji obrambni minister Archie Hamilton je v četrtek menil, da bo pritisk na zmanjšanje obrambnega proračuna nujno povzročil umik nekaterih čet iz severne Irske.

Razprava o novih davkih oziroma novih skritih utegne povzročiti nove razpoke v Konservativni stranki, ki je komajda nekoliko pršla k sebi, potem ko so jo opustili boji v zvezi z Evropo. Majorju se je posrečilo, da je znova vzpostavil videz enotnosti na konferenci stranke prejšnj teden, s čimer je pridobil nekaj časa za svoje sporno vodstvo, čeprav so predstavniki na desnem krilu že jasno napovedali, da bodo znova prišli za orožje, če se bo Clarke odločil za višje davke namesto za skrcenje posameznih postavk javne porabe.

NEMČIJA / DENARNA POLITIKA

Za kapital brez meja

NIECK AMMERLAN / REUTER

FRANKFURT - Novi predsednik Bundesbank Hans Tietmeyer je včeraj povedal, da bo nemška centralna banka nadaljevala s svojo protiinflacijsko politiko, hkrati pa bo skušala upoštevati, kaj njeni ukrepi pomenijo za preostalo Evropo. V svojem govoru v Parizu je vplivni voditelj centralne banke omenil, da bo Bundesbank se naprej previdno zniževala obrestne mere ter hkrati pazorno spremljala stabilnost nemške marke. Obrestne mere bodo zniževali v skladu s tem, kako bodo izpolnjeni strogi pogoji, po katerih se mora Bundesbank ravnati, je zapisal Tietmeyer v svojem govoru, ki so ga v Frankfurtu razdelili že vnaprej. Bundesbank bo nadaljevala »svojo odločno in jasno monetarno politiko, namenjeno zagotavljanju stabilnosti.« Te usmeritve se bomo držali. To seveda ne pomeni, da ne bo prislo do nadaljnjega zniževanja obrestnih mer, ko bodo za to zreli pogoji,« je zapisal Tietmeyer. Analitiki in ekonomisti ne pričakujejo nadaljnjega znižanja obrestnih mer, dokler inflacija in naraščanje nemške denarne mase v obtoku ne bosta pokazali jasnih znamenj približevanja ciljem, ki si jih je zastavila Bundesbank. Tietmeyer je na Pariskih konferenci o razvoju finančnega tržista v Evropi povedal, da bo centralni svet Bundesbank se naprej skrajno pozorno vsakih 14 dni zasledoval stanje gospodarskih gibanj. Pri svoji previdni, zoper inflacijo naravnani politiki, bo centralna banka pri tem upoštevala tudi morebitne posledice svojih odločitev na druga gospodarstva Evrope. Bundesbank je morala namreč v preteklosti precejkrat pogoltniti ostre kritike, ki so se nanasale predvsem na previsoke obrestne mere, kar je ustvarjalo dodaten pritisk na valute in gospodar-

stva njenih evropskih partnerjev. »A prav tako, kot potrebujemo stabilno Evropo, nasi sosede potrebujejo stabilno Nemčijo,« je izjavil. Tietmeyer je evropske države posvaril tudi pred prehitrim vračanjem v nekdanji ožji sistem dovoljenih nihanj posameznih valut. Brezglavo vračanje v te nekdanje okvire bi po njegovem znova lahko sprožilo krizo v evropskem tečajnem mehanizmu, podobno tisti, ki smo ji bili priče v letosnjem poletju in se je končala z razširitev okvirov, kar je 2. avgusta sprostito napetosti znotraj sistema. Po Tietmeyerjevem mnenju bodo ožji okviri možni sele po daljšem času, ki ga ni mogoče opredeliti vnaprej, vsekakor pa takrat, ko bodo politike, ki si prizadevajo za približevanje evropskih gospodarstev, bližje usmeritvam maastrihtskega sporazuma o združevanju Evrope. Tietmeyer je tudi povedal, da s politiko omejevanja denarne mase v obtoku skušajo omejevati tudi spekulacije v zvezi s posameznimi valutami, s tem pa utirajo tudi pot k stabilnejšemu monetarnemu sistemu. »Prosto gibanje kapitala je temeljni prispevek k uveljavljanju neizogibnih prilagajanj v gospodarskih politikah,« je dejal. Sele ta prilagajanja bodo evropskim državam utrla pot večjega približevanja druge k drugi.

Konvergenca je zato pglavilni pogoj pri ustvarjanju monetarne in gospodarske unije Evrope, čeprav tudi Nemčija se zmeraj zamuja pri izpolnjevanju posameznih ključnih zahtev, ki vodijo vanjo. Dejstvo, da so posamezne države dvanajstere napredovale bolj kot druge pri zasledovanju konvergenčnih ciljev, pa se ne pomeni, da bi te države že lahko izoblikovale nekakšno majhno denarno unijo,« je izjavil Tietmeyer.

NEMČIJA / JEKLARSTVO

Zasebni jeklarji se pritožujejo

ES očitajo naklonjenost Italiji in Španiji

WILLIAM BOSTON / REUTER

FRANKFURT - Nemška jeklarska industrija je razočarana zaradi prizadevanja ES, ki hoče izdelati sanacijski nacrt za to prizadeto območje se pred koncem letosnjega leta, je v četrtek izjavil predsednik državne zveze jeklarjev.

Ruprecht Vondran meni, da se Komisija ES pripravlja na sprejem sporazuma z italijanskimi in španskimi jeklarji v državni lasti o subvencijah, ki utegnejo povzročiti, da bodo zasebni jeklarji te pogovore zapustili. Če sprejemljiv dogovor za zasebne proizvajalce, kakršna sta Thyssen AG in British Steel Plc, ne bosta podpisana do 18. novembra, ko se bodo v ES pogajali o jeklu, je malo verjetno, da bi tak sporazum lahko dosegli do konca leta.

Pogajanja v Bruslju potekajo v napacno smer,« je poudaril Vondran v svojem govoru. »Precej pomislekov imam v zvezi s tem, da bi res lahko prislo do zadovoljivih rešitev že na naslednjem srečanju sveta.« Ministri za trgovino in industrijo ES, najvišji predstavniki evropskega jeklarstva in Evropske komisije se namreče pogajajo o nacrtih, ki naj bi veljali več let, z njimi pa naj bi zmanjšali proizvodnjo jekla in odpravili subvencije v tej industrijski veji, ki se pri

večini proizvajalcev giblje v rdecih stevilkah. Hkrati pa je ES pripravljena jeklarjem zagotoviti odškodnino za več kot 50.000 zaprtih delovnih mest v tej industriji in v zameno za zmanjšanje približno 30 milijonov ton surovega jekla ter 20 milijonov ton izdelkov iz valjanega jekla. Predstavniki jeklarske industrije so se ze pritožili, da je Komisija preveč radodarna z nameravano pomočjo jeklarskim družbam v Italiji in Španiji v državni lasti.

Predsednik British Steel Brian Moffat je izjavil, da ne bo več podpiral nacрта ES, ce ne bo ta povsem jasno opredelil, za koliko je potrebno zmanjšati zmogljivosti in kolikšno bo nadomestilo. Vondran je izjavil, da ES pripravlja sporazum, ki bi italijanski Ilvi SpA dovolila, da vključi svoj obrat v Bagnoliu pri Neaplju v svoja prizadevanja za zmanjšanje proizvodne zmogljivosti, čeprav so ta obrat z zmogljivostjo 2, 7 milijona ton jekla izključili ze leta 1991. Hkrati pa bi naj Ilva prešla za ta obrat tudi subvencijo ES. Poleg tega je italijanski jeklar ponudil zmanjšanje svojih zmogljivosti v svojem ta-

rentskem obratu na 6, 6 milijona ton letno od sedanjih 8 milijonov ton. Nemski industrijski predstavniki pa zatrjujejo, da ta obrat nikoli ni proizvajal več kot 6, 4 milijona ton. Vondran meni, da morata Italija in Španija prispevati vsaj polovico od omenjenega zmanjšanja 30 milijonov ton, kolikor ga zahteva ES. To pa se ni zgodilo in subvencije se vedno prihajajo, tako da bo zasebna industrija morala placati ceno za večjo proizvodnjo in zapiranje delovnih mest. »Če bodo politiki dopustili, da se bo sedanja položaj nadaljeval, bo prislo do se hujših rezov v nemški jeklarski industriji,« je izjavil. »V tem primeru ne bo mogoče preživeti zgolj s sredstvi zasebnega kapitala.«

Poudaril je, da je nemška jeklarska industrija izgubila svojo bitko za nizkokvalitetno jeklarsko trzišče v Vzhodni Evropi, zdaj pa se bori zoper subvencionirane tovarne v ES za svoje izdelke, ki zahtevajo visoko tehnologijo. Toda pritisk iz Vzhodne Evrope se ne bo zmanjšal. Vzhod je že dosegel svojo spodnjo točko na trziščih in zdaj jih utegne zanimati kaj več, kakor hitro si bodo lahko privosčili dostop do tega raziskovalno intenzivnega področja,« je dejal.

FRANCIJA / IZVOZ IN UVOZ HRANE

Kmalu bodo tudi Francozi smrdeli po česnu tako kot sosedge Nemci

COLOGNE - Medtem ko si Francija prizadeva zavarovati izvoz svoje hrane v pogajanjih o svetovni trgovini, se njeni predstavniki bojujejo, da način prodaje izdelkov, ki sestavljajo znamenito francosko kuhinjo, precej odstopa od njenega slovesa, zaradi česar ta sloves počasi utegne izgubiti svoje mesto.

V sosednji Nemčiji, ki je največji uvoznik hrane na svetu, se ze petelinijo drugi dobavitelji, na sicer tradicionalnem tržistu Francije za kvalitetnejša vina, pikantne sire in cenjeno perutnino. »Francija zavzema drugo mesto v svetovnem izvozu, takoj za ZDA, ki je stevilka ena pri vnaprej pripravljeni hrani,« je izjavil Jean Moulias, generalni direktor organizacije Sopexa, ki jo financira država za promocijo njenih prehrabmenih izdelkov. »Seveda ta izvajanja ne smejo zabrisati določenihih sibiosti in celo groženj,« je izjavil na svetovni razstavi hrane Anuga, ki pravkar poteka v nemškem Kölnu. Francija ima samo eno multinacionalko na prehrabmenem področju, kamor ne sodijo pijace, njeni prehrabmeni izdelki pa so večinoma usmerjeni v sosednje evropske države in še na nekatera druga tržišča, zlasti za žgane pijace in kvalitetnejše vino.

Približno 72 odstotkov 200 milijard frankov (35, 8 milijarde dolarjev) vrednega izvoza in kmetijskih izdelkov gre tako na tržišče partnerjev v ES, v glavnem v Nemčijo in Italijo. Izvoz francoske hrane na japonsko, v ZDA in Kanado pa dosega v teh državah komaj stiri odstotni delež, katerega 80 odstotkov predstavljajo vina in konjak, je povedal Moulias. Toda proučevanje francoske kuhinje v Franciji je neizogibno tudi za japonske glavne kuharje, ki se bodo pozneje lahko ponašali z obvladovanjem francoskih jedi, ki jih bodo pripravljali s francoskimi izdelki, je izjavil Michael Nowack, izvoznik francoske hrane. Moulias je kritiziral protekcionizem zunaj ES, zlasti v ZDA, na Japonskem in v Skandinavskih deželah, ki so vse omejele svoje izvozne kvote, prav tako pa postavile številne carinske in necarinske ovire. Omenil je, da se bo morala Francija pripraviti na svojo promocijo in proučiti svoje marketinške strategije, ce se bodo ta tržišča v Skandinaviji, Vzhodni in Srednji Evropi, Aziji in Južni Ameriki res bolj odprla. Med približno 4.000 francoskimi izvozniki hrane je večina finančno sibihi, saj gre za srednjevelika družinska podjetja,

tja, ki niso sposobna nameniti zadostnih sredstev za reklamo, zato imajo pri izvozu v tujino ti francoski izvozniki zelo majhno prednost pred drugimi proizvajalci hrane, na primer v ZDA, kljub svetovno znani francoski kuhinji, menijo njeni promotorji. Med francoskimi izvozniki je edino le prehrabmeni gigant BSN, ki vključuje znano znamko Danone in pivo Kronenbourg, vložil dovolj sredstev po vsem svetu, kjer si je pridobil vodilni položaj, saj z jogurti zalaga kar četrtno svetovnega tržišča. »Kratko rečeno, Francija svojo trgovino s kmetijskimi izdelki začinja preusmerjati s skupnega tržišča ES, vendar pa je ta internacionalizacija, kar zadeva izvoz in neposredna vlaganja, še vedno siba oziroma omejena na zelo majhno število prestižnih izdelkov in družb,« meni Moulias. Približno 20 milijard frankov (3, 9 milijarde dolarjev) francoskega izvoza hrane je subvencioniranega, zlasti pšenica in peru-

tnina, ki jo utegne prizadeti sporazum med ES in ZDA o kmetijski trgovini, sporazum, ki se je znal sel v jedru spora v svetovnih trgovinskih pogajanjih. Celo na evropskem enotnem tržišču, ki sta ga prizadela počasna rast in hitro naraščajoča brezposelnost, cenejši in bolj napadalni konkurenti spodjedajo francoski trzni delež. Poleg malostevilnih družb z zares evropsko razsežnostjo, kot sta sirarski skupini Besnier in Bograin ali perutninarska proizvajalca Doux in Bourgoins, je večina prehrabmenih družb premajhnih, da bi svoje izdelke na tržišču lahko ponudila bolj napadalno, je izjavil Jean Ayrat, trgovski predstavnik za kmetijskimi izdelki pri francoski izvozni družbi CFCE.

V Nemčiji, ki je prvi porabnik francoske hrane, tiste francoske družbe, ki izvažajo v glavnem vina, alkoholne pijace, sir in druge mlečne izdelke, perutnino, sadje in zitarice, ze počasi izgubljajo tla, čeprav

porabniki vse bolj prihajajo na okus za francosko hrano. »V Nemčiji nismo bili nikoli vajeni jesti česna, kupovati francoskih dolgih struc ali sorbetov. Vendar se je vse to preveč razpaslo in kmalu bodo tudi Nemci smrdeli po česnu kot Francozi,« je povedal Nowack. Toda nekateri izdelki, kot so rogličji in sladice, se nemškimi kupcem marsikdaj zdijo predragi, zlasti v casih gospodarske recesije, je dejal. Prodajo nemških vin je v Nemčiji močno prizadela konkurenca drugih izvoznikov, kot so Avstralija, Čile ali Španija, tako da je kljub naraščajoči porabi ta prodaja lani padla za sedem odstotkov, kot je povedal francoski gospodarski ataše v Bonnu Claude Legal. »Nas izvoz pogosto narašča počasneje, kot se širi tržišče. Obdržali ga bomo do združitve. Potem pa bomo izgubili svoj trzni delež v celoti, tako da se nam pravzaprav dogaja počasna erozija,« je izjavil.

OTOK SAO JORGE / ZNAMENITI SIRARJI

Ne poskušajte sira kadarkoli

NATASHA BROWN / REUTER

OTOK SAO JORGE (Azori) - Okusanje sira je lahko zelo resen poklic na teh z vulkanskim pepelom bogatih otokih sredi Atlantika. »To je zelo odgovorno opravilo,« meni Francisco Bettencourt, direktor Zveze mlečnih zadrug na otoku Sao Jorge, kjer izdelujejo znamenite podolgovato-okroglaste hlebce sira. »Za to delo morate biti v vrhunski formi. Ne moremo si privoščiti, da bi ljudje okusali sir, kadar jih mučijo čustveni problemi,« je dodal. Skoraj 10.000 prebivalcev na tem otoku, ki ima obliko cigare, v daljnem arhipelagu Azorov, je skoraj v celoti odvisnih od sira. Ohranjanje slovesa saojorgejskega sira je tako ključno za to največjo portugalsko poslastico. Mleko izhaja od holsteinskih krav, ki se pasejo po bogatih in zelenih pasnikih 300 do 700 metrov nad morsko gladino, iz tega mleka pa izdelujejo okrogle in rumene devetkilogramske hlebce sira z bogatim, pikantnim okusom, ki nekoliko spominja na znameniti provolone.

Ceprav je v tujini skoraj neznan, ta saojorgejski sir na veliko uživajo na Portugalskem in poznavalci zatrjujejo, da najbolj prija s kozarcem dobrega rdečega vina ali porta. Od vseh sirov, ki jih delajo na devetih otokih tega azorskega arhipelaga, uživa prav ta največji sloves, saj ga ze pri vratih siarne prodajajo za približno 1000 escudov za kilogram (6, 60 dolarja). Sir so na otoku Sao Jorge izdelovali ze v poznem 15. stoletju, ko so flamski priselcniki s seboj prinesli nove tehnike pridelovanja sira portugalskim naseljencem, ki so otok odkrili nekaj desetletij pozneje. V 18. stoletju pa so siarji v Sao Jorge začeli izdelovati poseben sir, ki so ga ladijski kapitanji nadvse hvalili, saj se jim je na ladjah izjemno dolgo ohranil svež. Prvo sirarsko zadrugo so ustanovili leta 1927, Evropska skupnost pa je leta 1987 priznala kot izvirno zvrst z geografskim poreklom. Dvakrat ali trikrat na teden predložijo vzorce sira petim preizkusovalcem, ki molce sedijo v svojih kabinah in preizkušajo njegove organske lastnosti, sladkost, kislost

in vsebnost soli. Samo tisti sir, ki zadovoljivo prestande to preizkusnjo, lahko prodajajo pod imenom Queijo de Sao Jorge - izvirni sir iz Sao Jorgeja, ki je približno 40 odstotkov dražji od navadnih sirov. Približno 15 odstotkov hlebcev tega sira, ki sicer na policah dozoreva kar tri mesece, te hude preizkusnje ne prestande, zato ga prodajajo v nižjem cenovnem razredu kot otoski sir Queijo de Ilha. Zaradi same narave tega saojorgejskega sira, ki je narejen iz nepasteriziranega mleka, ki mu dodajo le sol in seveda sirilo, je kontrola kvalitete s pomočjo okusanja sestavni del proizvodnega procesa, pojasnjuje sirarski izvedenec Eleutonio Porfirio Soares. »Sir izdelujemo iz nepasteriziranega mleka, zato ze najmanjše spremembe v okolju lahko povzročijo spremembo.« Količina padavin lahko na primer ze spremeni kvaliteto trave, na kateri se pase govedo, s tem pa tudi njihovo mleko, pravi. Preden je Zadrudna zveza združila vso svojo proizvodnjo sira pred dvema letoma v tovarni Beira, je se manjši odstotek tega sira lahko dobil znamko Queijo de Sao Jorge. »Sirili so na različnih krajih, zato je bila konsistenca sira slabša,« meni Bettencourt. Zdaj sirarna Beira pridobiva mleko od sedmih ali devetih zadrug na otoku, sir pa dozoreva v klimatsko nadzorovanih komorah pri temperaturi 12 do 14° C in pri 80- do 85-odstotni vlagi. Največja komora sirarne Beira tako lahko na svojih lesenih policah shrani 9.000 hlebcev tega sira. Ko sir dozori, dobi na površini skorjico, ki je značilna prav za saojorgejski sir. Približno 8.000 belih in rdnih holsteinskih krav se pase na razmeroma majhnih travnatih pasovih v grčevju Sao Jorge, ki so 56 kilometrov dolgi, široki pa le 8 kilometrov. Vse skupaj zagotavljajo približno 20 milijonov Queijo de Sao Jorge je vsekakor sir, ki ga Evropa se ni odkrila, čeprav so zadnja tržna in promocijska prizadevanja ze naletela na veliko zanimanje v Nemčiji in Britaniji. Pravkar potekajo pogajanja, da bi na britansko tržišče za verige samopostrež zagotovili 50 ton telesno.

MENJALNIŠKI TEČAJI

15. oktobra 1993

menjalnica	Nemska marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LTL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A banka	73,20	74,00	10,05	10,55	7,25	7,50
Avtohisa Ljubljana*	73,25	73,50	10,25	10,40	7,35	7,55
Banka Vipava Nova Gorica	73,20	73,70	10,29	10,40	7,35	7,44
Bobr Fuzine	73,40	73,80	10,35	10,50	7,35	7,50
Burin club Ljubljana	73,30	73,80	10,32	10,50	7,40	7,60
BTC Sežana	73,00	73,75	10,25	10,40	7,35	7,45
BTC Ljubljana	72,90	73,80	10,10	10,40	7,25	7,50
Creditanstalt Nova banka	73,10	73,70	10,30	10,50	7,10	7,60
Dom caffè Domžale*	73,40	73,70	10,40	10,51	7,30	7,55
Emona Globtur*	73,30	74,00	10,35	10,50	7,35	7,50
Eros Ljubljana*	73,60	73,70	10,38	10,45	7,40	7,50
Eros Kranj*	73,55	73,90	10,39	10,50	7,30	7,47
Eurotours Ljubljana	73,40	73,90	10,30	10,50	7,30	7,50
Feniks Koper	73,10	73,65	10,25	10,42	7,32	7,45
Hida	73,55	73,65	10,39	10,44	7,39	7,44
Hipotekarna banka Brežice*	73,00	74,00	10,28	10,48	7,28	7,47
Hram Rozice Mengeš	73,30	73,70	10,40	10,50	7,40	7,60
Idila Sečovelje*	73,10	73,80	10,25	10,45	7,30	7,60
Ilirika Slovenj Gradec	73,22	73,95	10,32	10,45	7,26	7,49
Ilirika Postojna	73,35	73,80	10,15	10,40	7,37	7,47
Ilirika Sežana	73,55	73,70	10,29	10,43	7,43	7,47
Ilirika Jesenice	73,35	73,89	10,30	10,44	7,28	7,49
Italdesign Nova Gorica*	73,30	73,80	10,30	10,50	7,38	7,45
Klub Slovenijales	73,30	73,65	10,35	10,45	7,30	7,50
Komercialna banka Triglav	72,95	74,05	10,33	10,50	7,31	7,58
Kompas Holidays	73,50	73,70	10,30	10,45	7,35	7,45
Kompas Fintrade	73,50	73,60	10,25	10,49	7,25	7,55
Kreditna banka MB d.d.*	72,49	74,00	10,30	10,52	7,33	7,55
LB d.d. Ljubljana	73,02	74,25	10,32	10,55	7,26	7,50
LB splošna banka Celje	73,00	74,25	10,25	10,56	7,28	7,50
LB Dolenjska banka NM	72,90	74,15	10,25	10,50	7,30	7,55
LB splošna banka Koper*	72,09	73,89	9,40	10,39	6,90	7,47
LB banka Zasavje, Trbovlje	72,00	73,95	10,23	10,51	7,28	7,47
Libertas Koper*	73,15	73,65	10,27	10,42	7,35	7,46
Ma Vir	73,40	73,80	10,35	10,52	7,40	7,65
Madal Nova Gorica*	73,25	73,75	10,30	10,42	7,38	7,45
Media*	73,50	73,80	10,35	10,48	7,35	7,50
Moneta Invest	73,56	73,63	10,39	10,44	7,42	7,47
Niprom I, II, Ljubljana	73,55	73,65	10,39	10,45	7,35	7,45
Otok Bled	73,35	74,08	10,37	10,49	7,25	7,44
Petrol*	73,50	73,58	10,35	10,42	7,40	7,48
Pigal Solkan	73,15	73,70	10,27	10,45	7,38	7,47
Pigal Kobarid	73,65	73,80	10,25	10,48	7,36	7,46
Pigal Obutek	73,00	73,75	10,25	10,45	7,37	7,46
Pigal Diskont	72,60	73,60	10,24	10,44	7,35	7,45
Pigal Vrhnikar	73,20	73,80	10,27	10,48	7,37	7,46
Pigal Ilirska Bistrica	72,65	73,60	10,23	10,43	7,34	7,44
Pigal Koper	72,85	73,80	10,26	10,46	7,36	7,46
Pigal Avtopivon	73,00	73,75	10,25	10,45	7,37	7,46
Poštna banka Slovenije**	72,40	73,83	9,95	10,40	6,96	7,45
Probanka Maribor	72,90	73,95	10,30	10,50	7,35	7,50
Publikum Ljubljana	73,52	73,59	10,38	10,40	7,43	7,48
Publikum Celje	73,00	73,52	10,30	10,38	7,30	7,48
Publikum Krško	73,20	73,70	10,15	10,50	7,15	7,55
Publikum Maribor	72,90	73,49	10,31	10,40	7,25	7,47
Publikum Metlika	73,30	73,90	10,20	10,45	7,25	7,50
Publikum Mozirje	72,60	73,70	10,21	10,46	7,30	7,50
Publikum Novo mesto	73,30	73,70	10,20	10,45	7,25	7,50
Publikum Tolmin	73,20	73,64	10,20	10,35	7,34	7,43
Publikum Sevnica	73,20	73,70	10,10	10,35	7,25	7,48
Publikum Sentjur	71,60	73,65	10,10	10,47	7,25	7,47
Publikum Sentjur pri Celju	73,00	73,55	10,28	10,38	7,38	7,48
Publikum Trebnje	73,00	73,95	10,22	10,47	7,26	7,43
Publikum Žalec	73,05	73,50	10,30	10,40	7,35	7,46
Primario Ljubljana*	73,55	73,67	10,34	10,43	7,42	7,49
Roja Ljubljana	73,20	73,65	10,30	10,44	7,28	7,49
Shalaby Koper	73,20	73,55	10,15	10,40	7,36	7,44
Slovenijaturist žel. p. Ljubljana*	73,55	73,85	10,21	10,39	7,20	7,45
Slovenijaturist žel. p. MB*	73,20	73,90	10,30	10,40	7,00	7,40
Slovenijaturist Jesenice	73,35	73,95	10,32	10,45	7,34	7,47
Slovenska Investicijska Banka*	73,25	73,80	10,15	10,45	7,20	7,50
Slovenska pos. in hran. Bled	73,40	73,65	10,35	10,43	7,35	7,50
Slovenska pos. in hran. Kranj	73,40	73,65	10,35	10,43	7,35	7,50
Slovenska pos. in hran. Trzin	73,40	73,65	10,35	10,43	7,35	7,50
Sonce Ljubljana	73,40	73,70	10,35	10,46	7,35	7,50
SKB d.d.**	73,14	73,49	10,39	10,44	7,42	7,45
SZKB d.d. Ljubljana	73,35	73,75	10,28	10,43	7,20	7,49
Spacapan Komen	73,20	73,70	10,29	10,40	7,35	7,44
Tartarus Postojna	72,60	73,77	9,77	10,340	7,13	7,44
Tenotours Domžale	73,30	73,60	10,35	10,50	7,40	7,70
Tori Ljubljana	73,40	73,75	10,30	10,50	7,30	7,55
UBK banka	73,10	73,80	10,30	10,48	7,25	7,45
Upimo	73,50	73,60	10,37	10,47	7,40	7,49

Tečaj velja danes; * Zračunavajo provizijo; **

DOLARJI, KRONE, HRD, ...FRANKI, FUNTI, LIRE...
061/ 1-333-333

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 202 z dne 15. oktobra 1993 — Tečaji veljajo od 16.10.1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	77,1187	77,3508	77,5829
Avstrija	040	šiling	100	1023,2108	1026,2897	1029,3686
Belgija	056	frank	100	326,6010	327,5838	328,5666
Kanada	124	dolar	1	87,9383	88,2029	88,4675
Danska	208	krona	100	1769,7789	1775,1042	1780,4295
Finska	246	marka	100	2032,8882	2039,0052	2045,1222
Francija	250	frank	100	2031,0886	2037,2002	2043,3118
Nemčija	280	marka	100	7198,6127	7220,2735	7241,9343
Grčija	300	drahma	100	—	49,3795	49,5276
Irska	372	funt	1	—	169,4598	169,9682
Italija	380	lira	100	7,3030	7,3250	7,3470
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	1,7000	—
Japonska	392	jen	100	108,7710	109,0983	109,4256
Nizozemska	528	gulden	100	6400,2866	6419,5452	6438,8038
Norveška	578	krona	100	1635,1648	1640,0851	1645,0054
Portugalska	620	escudo	100	69,3946	69,6034	69,8122
Švedska	752	krona	100	1470,6766	1475,1019	1479,5272
Švica	756	frank	100	8159,2675	8183,8190	8208,3705
Velika Britanija	826	funt sterling	1	176,0061	176,5357	177,0653
ZDA	840	dolar	1	116,5023	116,8529	117,2035
Evropska Skupnost	955	ECU	1	136,1618	136,5715	136,9812
Španija	995	peseta	100	88,9029	89,1704	89,4379

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 16. OKTOBRA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 20. JANUARJA 1994:					1.300,000	691,088	711,709	1.402,797
96		106.3212%	109.4937%	107.9075%	130,000	69,109	71,171	140,280

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

15. OKTOBER 1993		v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni	
Eros Kranj	0,90	1,50	
Hida	1,50	1,80	
Hipotekarna banka Brežice	1,10	1,60	
Ilirika Sežana	1,20	1,80	
Kreditna banka Maribor	0,80	1,80	
Kompas Fintrade	1,00	1,99	
LB Dolenjska banka NM	1,30	1,90	
LB banka Zasavje, Trbovlje	1,00	1,80	
Otok Bled	0,84	1,76	
Publikum Ljubljana	1,30	1,80	
Publikum Žalec	1,25	1,75	
Shalaby Koper	0,90	1,80	

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

15. OKTOBER 1993		v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni	
ameriški dolar	1560,00	1610,00	
nemška marka	976,00	996,00	
francoski frank	274,00	283,00	
holandski gulden	863,00	888,00	
belgijski frank	44,00	45,50	
funt sterling	2375,00	2450,00	
irski sterling	2270,00	2340,00	
danska krona	238,25	245,00	
grška dramma	6,30	6,80	
kanadski dolar	1180,00	1215,00	
japonski jen	14,60	15,10	
švicarski frank	1100,00	1132,00	
avstrijski šiling	138,00	142,00	
norveška krona	220,50	227,00	
švedska krona	197,50	204,00	
portugalski escudo	9,00	9,60	
španska peseta	11,75	12,30	
avstralski dolar	1035,00	1070,00	
madžarski forint	11,00	16,00	
slovenski tolar	13,00	13,50	
hrvaški dinar	0,10	0,15	

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

15. OKTOBER 1993		v LIRAH	
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	9,60	10,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	9,50	10,00
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,25	10,15
Avstrija	Posojilnica Sentjakob	10,00	10,50
Avstrija	Posojilnica Ločilo	9,80	10,30
Italija	Kmečka banka Gorica	13,20	13,65
Italija	Tržaska kreditna banka	13,00	13,50

DEVIZNI TRG BEOGRAD

23. JULIJ 1993		ZA DEVIZE			
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	—	—	—
Francija	frank	100	—	—	—
Nemčija	marka	100	—	—	—
Italija	lira	100	—	—	—
Švica	frank	100	—	—	—
ZDA	dolar	1	—	—	—
V. Britanija	funt	1	—	—	—

Opomba: povzeto po Reuterju, ki po 80-odstotni devalvaciji v ZRJ ni objavil podatkov o tečajih.

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij
Tečaji veljajo od 16. oktobra 1993 od 00.00 ure dalje

||
||
||

RETROSPEKTIVA

ANDREJ LENARČIČ

JUTRI

Pisalo se je leto
1855Patentiran
nov način
pridobivanja
jekla

Nekod so jeklo delali tako, da so zelezove palice dali skupaj s premogovim prahom v posebne lonce, v katerih ni bilo zraka. Lonce so položili v opečnate peči in jih segreli do zelo visoke temperature. Pod vplivom toplote je nečistoča iz železa izgorela, železo pa je vplilo premogov prah. Dobljeni izdelek je bilo jeklo.

Leta 1855, 17. oktobra, je Henry Bessemer iznesel in patentiral nov način pridobivanja jekla. Postopek je postal znan kot Bessemerjev postopek. Sestavljen je velike peči, ki so lahko naenkrat sprejele po 15 ton surovega železa. Bistvo spreminjanja železa v jeklo pa je ostalo isto; le da so železu dodajali se druge snovi, kot n. pr. mangan in ogljik, glede na to, kakšno vrsto jekla so želeli. In čeprav je minilo več kot 100 let, je pridobivanje jekla še danes zelo podobno Bessemerjevemu postopku.

PREBLISK

Delati, končati, objaviti.
(Michael Faraday)

Utemeljitelj najuglednejše nagrade na svetu

Prihodnji teden bo minilo sto šestdeset let od rojstva Alfreda Nobela

Prav na primeru edinega Nobelovca doslej, ki je doma iz Ljubljane in za katerega je znano, da je slovenskega rodu (le nam, Slovencem!), lahko vidimo, kako usodno smo Slovenci v tujih državah ponikali v večinskem morju. Svet namrec pozna kemika Fritza Pregla, Ljubljancina iz Krizevniške ulice, kot Avstrijca, enako oblastno pa si ga prilascajo tudi Hrvati.

Skratka, vse doslej je slovenski intelektualni, znanstveni, kulturni in se kateri potencial bežal v svet in pri tem izgubljal svojo identiteto. Kdo ve, kje vse so se uveljavili ljudje, ki jim je bila dežela pod Alpami pretesna ali pa jih je stiska pognala v sirni svet. Tisto malo, kar o tem vemo, nam govori o izjemnem številu vrhunskih znanstvenikov, umetnikov in drugih strokovnjakov.

S takimi problemi se utemeljitelj znamenite nagrade, Alfred Nobel, ni ukvarjal. 21. oktobra leta 1833 v Stockholmu rojeni kemik se je po širnem svetu gibal suvereno. Po dveh letih

osnovne šole so ga poučevali zasebni učitelji. Nato je solanje nadaljeval v tujini in ga končal v Združenih državah. Potem je nekaj časa bival v Petrogradu, po vrnitvi na Švedsko pa se je ukvarjal z eksplozivni, posebej z nitroglicerinom. Odkril je, kako je mogoče to močno eksplozivno sredstvo uporabiti na varen način. Iznajdbno je patentiral leta 1868. Raziskoval je se naprej in kombiniral nitroglicerina s strelnim bombazem. Uspelo mu je sestaviti se močnejši eksplozivni material raznih vrst in uporabnosti. Sestavil in izpopolnil je detonatorje, kar ni bilo nič manj pomembno od odkritja samega eksploziva. Brez njih ga sploh ni bilo mogoče uporabiti, kar je bilo za varnost v praksi najpomembnejše. Na široko je odprl možnosti za uporabo tega novega sredstva tudi v civilne namene.

Alfred Nobel je s pomočjo svoje iznajdbe pridobil izjemno bogastvo, ki ga je se povečal z deležem pri naftnih

poljih v Bakuju. Osebnost pa je bil manj srecen in zadovoljen. Bil je bolehen in se ni nikoli poročil. Bežal je v pesimizem in satiro, čeprav je trdno verjel v prihodnost človeštva.

Umrli je 10. decembra 1896 v San Remu v Italiji.

Alfred Nobel je svoje izjemno bogastvo pred smrtjo namenil nagradnemu skladu, iz katerega se se danes crpa denar za Nobelove nagrade. Dolocil je pet posebnih nagrad iz svojega sklada: za mir, fiziko, kemijo, psihologijo ali medicino in literaturo. Nagrade podeljujejo stiri ustanove - tri švedske in ena norveška. Prvič so jih podelili 10. decembra 1901, pet let po smrti ustanovitelja sklada, ki je naročil, naj nagrade podelijo tistim, ki so v preteklem letu največ prispevali za dobro clovestva na področjih, ki smo jih nasteli.

Ustanove, ki odločajo o podelitvi Nobelove nagrade, so: Kraljeva švedska akademija znanosti za fiziko in kemijo, Kraljevi Karlov me-

dicinsko-kirurški institut za področje psihologije in medicine, švedska akademija pa za področje literature. To so ustanove v Stockholmu. Za mir podeljuje nagrado norveški Nobelov komite, ki ga imenuje norveški parlament.

Ustanovo, ki skrbi za kapital, iz katerega se financirajo nagrade, vodi Nobelova fundacija, ki je lastnik in upravljalca sklada, nima pa vpliva na odločitve starih ustanov.

Nagrade sestavljajo zlate medalje, listine in določen znesek denarja. Nagrada se lahko deli na več delov, vendar je doslej se nikoli niso podelili več kot trem posameznikom za eno področje. Tudi sicer veljajo pri delu komiteja in ustanov, ki odločajo, komu podeliti nagrado, stroga pravila. Kot zanimivost pa naj povemo, da je Hitler leta 1937 z dekretom Nemcem prepovedal sprejeti Nobelovo nagrado.

Lahko pa nagrade tudi ne podelijo. To se zgodi takrat, če ne naj-

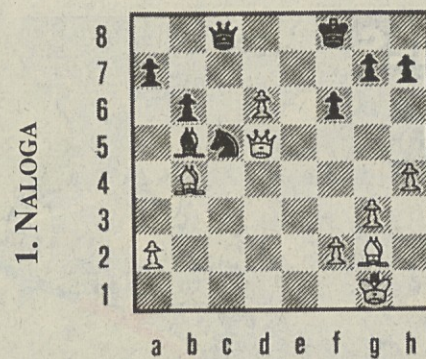
Nobelova podoba na medalji

dejo nikogar, ki bi mu bilo mogoče brez pomislekov podeliti, ali pa če razmere tega ne dovoljujejo. To se je zgodilo med obema svetovnima vojnoma. Zanimivo - in razumljivo, seveda - je, da je najmanj težav pri odločanju za nagrade iz znanosti in medicine, nekoliko težje gre pri

literaturi, največ težav pa povzroči odločanje o nagradi za mir. Tu prihaja do različnih mnenj in doslej se je prav pri tej nagradi največkrat zgodilo, da je niso podelili.

Od leta 1969 podeljujejo tudi Nobelovo nagrado za dosežke na področju ekonomskih znanosti.

ŠAH

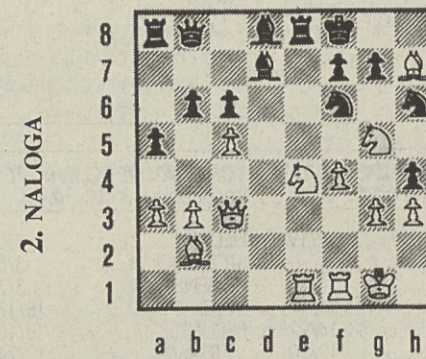

1) Christiansen - Portisch / Linares 1981

Prosti kmet na polju d6 je prava »kost v grlu« crne pozicije. Poleg dame sta mu v podporo tudi oba lovca. Kako je belemu, ki je na potezi, uspelo v nadaljevanju uveljaviti pozicijsko prednost in učinkovito zmagati, je naloga reševalcev!

2) Gurevič - Kuperman / SZ 1978

V napadu na črnega kralja sodelujejo vse bele figure in črna dama v poziciji na šahovnici ne more kaj prida zaščititi svojega kralja. Tudi bela dama na veliki črni diagonalni se ni učinkovita, dokler se ne zrahljajo obrambni oklopi pred črnim kraljem. Beli, ki je na potezi, na učinkovit način to doseže!

PURPURNJA: SILVO KOVAČ

Rešitev naloge 1
Povezavo lovca in kmeta omogoča belu, da pri prvem naslednjem koraku igra 1. Df4! Po črni, ki nusi črno pozicijo, vsi ni dobro 1...Se4: zaradi 2.d7+ in 1...Kf7 2.De7+ Kg6 3.h5+ Kh5: 4.Df7+ in črni se je vdal / na 4...Kh6 5.d2+ /.

Rešitev naloge 2
Prava za napad na črnega kralja se prične s potezo 1.Lg8!! Bečel se sprosti polje h7 za skakalca - grozi tudi Lf7-. V partiji je bilo igra 1...f6 2.Sh7+ Kf7 3.Sh6: g6 4.Sf6: Te4: 5.Te1: Le6 6.Sd7!! Odprta se je črna diagonal. Grozi Dg7 z matiranjem in tudi osvojitvijo črne dame na polju b8. Črni se je zato vdal.

S POTI PO PERUJU (2)

JANIN KLEMENČIČ

Gringo na svetleči poti

Huancayo je eno večjih mest na Altiplanu in vlak dolgo vozi skozi predmestja, ker se mesto hitro siri.

Nikjer na svetu ni toliko vojskih prevratov, kot v Južni Ameriki, pa tudi sicer ima vojska vedno poseben status. Tu-

kaj, v nevarnih krajih, je treba pa se dodatno zagroziti upornikom. In tako imajo v večjih krajih vsak teden majhno vojsko parado na glavnem trgu, ki se povsod v Peruju imenuje Plaza de armas - trg orožja. Sremanje je sicer prepove-

dano, vendar niso bili pretirano strogi. Kadar me je kdo od stražarjev opazil, me je opozoril, in takrat sem pač nehal in sel snemat nekaj korakov naprej.

Prebivala sva seveda v najcenejših hotelih, kar pa je imelo tudi neprijetne posledice. Skoraj nikoli v sobi ni bilo vtičnice in včasih sem si moral pomagati z zicami pri zarnici, da sem napolnil akumulator za kamero. Hotel v Huancayu je bil eden boljših: imeli smo celo kopalnico, ki pa je ze videla svoje boljše case.

Luknja v steni, ki je nadomestila tus, in polomljena pipa sta se komaj se spominjali, katerega leta sta nazadnje videli vodo, skolkja pa tega problema ni imela, ker je bila tako razbita.

Najprej sem mislil, da bo treba v nevarnih krajih, kot so Huancayo, Ayacucho in

Perujski tihožitji (Obe fotografiji: Janin Klemenčič)

Andahuaylas ostati v glavnem v mestu in se sprehajati samo podnevi. Kmalu pa sem ugotovil, da situacija ni tako grozeča in brez posebnega strahu sva se pes odpravila na dva celodnevna izleta v okoliske vasi.

Nogomet povsod jemljejo nadvse resno. Čeprav gre samo za nepomembno vasko tekmo, so vsi igralci v brezhibnih dresih, vse moško prebivalstvo vasi je na tekmi, sodniki pa tudi zelo hudo gledajo.

Uporniške komunistične skupine, ki napadajo tod okrog, so zelo aktivne. Malo naju je skrbelo dejstvo, da za razliko od upornikov v drugih državah prav z veseljem ubijejo tudi kakega tučca, predstavnika gnilega kapitalizma, ki je kriv za vse perujske gospodarske in politične

tezave.

Večina zidov je popisana z rdečo barvo, čeprav nihče od domaćinov uradno nič ne ve o tem. Sodeč po napisih se najbolj navdušujejo nad marksizmom, leninizmom in maoizmom. Titoizem očitno bolj slabo poznajo.

Ob nedeljah marsikje slavijo. Če ne drugega, pa vsaj to, da je nedelja. Domacin, učitelj po poklicu, ki se mu je poznalo, da je ta dan ze precej slavil, je vztrajal, da morava k njemu na obisk. Tako kot skoraj vse hišno življenje se je tudi proslava godila na dvoriscu, kjer je bila zbrana vsa družina.

Pijaca v edini steklenici je le malo spominjala na obljubljeni viski. Se najbolj je bila podobna razredčenemu gorilnemu spiritu z malo limone, kar pa niko-

gar ni prida motilo. Tudi stric je bil od proslavljanja ze precej utrujen, a se je vseeno potrudil in poskrbel za malo programa, se posebno ko so mu pojasnili, da ga bo gringo posnel s filmsko kamero. Hotel je zapeti precej dolgo pesem, a mu je zmanjkalo poleta ze na sredini prve kitice.

Ko sva se zvečer vrnila v mesto, so sejem ze podirali. Bliza se trenutek resnice: jutri odpotujeva proti krajem, ki se jih vsi najbolj bojijo. Potihem sem preračunaval verjetnost, da naju napadejo, in kaj bom storil, ce se to zgodi. Vsekakor so možnosti statistično zelo majhne.

Ne vem zakaj, ampak marsikje v Južni Ameriki imajo grdo navado, da na nekaterih relacijah avtobusi vozijo samo ponoči. Ne samo da

na ta način ne vidis pokrajine, ampak ima to tudi druge slabe posledice.

Prostor za prtljago je vedno na strehi. Popotniki večkrat pripovedujejo, kako so komu nahrbtnik sicer dvignili na streho, na drugi strani avtobusa pa ga spet spustili in sele na cilju je ugotovil, da mu prtljage ne bo več treba nositi. Zato sem se na streho večkrat povzpela se jaz in se sam prepiral, kako so nahrbtnika pritrdili in pokrili s cerado.

Odpotovali smo ob peti uri popoldan, prišli pa šele nekaj pred sedmo zjutraj. Začetek poti so nam popestrili prodajalci vsega mogočega in zenske, ki je na ves glas vsemu avtobusu dobre pol ure gorece razlagala, da nas bog ljubi, ce le znamo verovati vanj. (se nadaljuje)

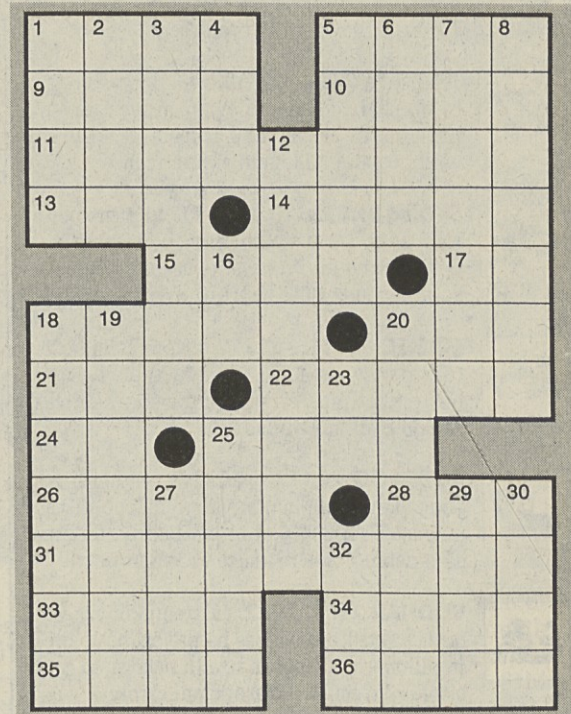
KRIZANKA

Vodoravno:

1. reka na Bavarskem, ki teče skozi Muenchen, 5. bližnji sorodnik, 9. rdeča rjava barva prst, 10. glavno mesto Latvije, 11. vilška cetr v Londonu, kjer prirejajo teniske in kriket turnirje, 13. grška boginja nesreče, 14. položaj v jogi, ugoden za meditacijo, 15. rozevinast izrastek na konicah prstov, 17. začetnici slovenskega literata Tavcarja, 18. reka na Gorenjskem, ki se pri Kranju izliva v Savo, 20. nekdanje kraljestvo na ozemlju današnje Nigerije, 21. vrsta papige, 22. hrvaski psiholog (Ramiro), 24. avtomobilska oznaka Reke, 25. francoska književnica (George), 26. ion z negativnim električnim nabojem, 28. vrsta vrbe, 31. merska enota za električno moč, 33. ruska oblika imena Ahil, 34. znamenje blizajočega se epileptičnega napada, 35. Ibsenova drama, 36. bo-dec plevel.

Navpično:

1. ameriška zvezna država z glavnim mestom Des Moines, 2. pripadnik nekdanjih ljudstev na ozemlju današnje južne Rusije, 3. prebivalca države med Azerbajdžanom in Turčijo, 4. jadranski otok, 5. mesto ob južni bretanjski obali v Franciji, 6. cestni ovinek, 7. smrtni boj, umiranje, 8. Smrt v grški mitologiji, 12. glavno mesto Kube (dve besedi), 16. oranje, 18. osebni avtomobil s podaljšano karoserijo, 19. v letok v južni Ameriki, 20. sin tebanskega kralja Laja in Jookaste v grški mitologiji, 23. kratica za United Nations, 25. mejna reka med Slovenijo in Hrvaško, 27. sodobnik Keltoev, 29. religija, 30. starogrški pesnik, 32. ime kitajskega komunističnega revolucionarja Ze Donga.

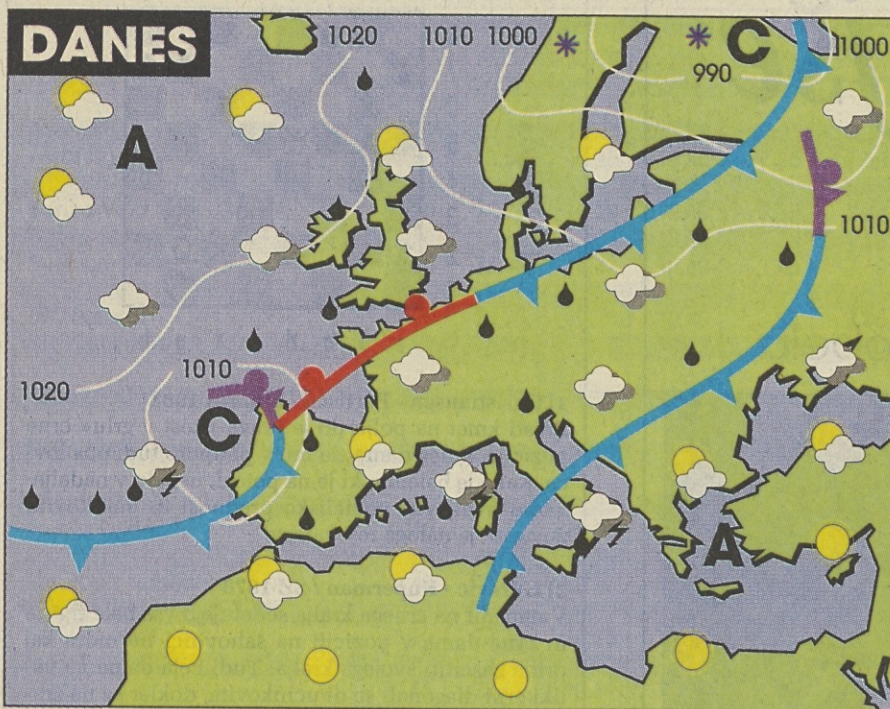

Vodoravno: Isar, brat, okra, Riga, Wimbledon, Ate, asena, nobl, IT, Kokka, Ojo, ara, Bujas, RI, Sand, ani, on, Iva, voltamper, Akli, aura, Nora, osat.

RESITVE

EVROPA / CIKLON NAD ŠPANIJO

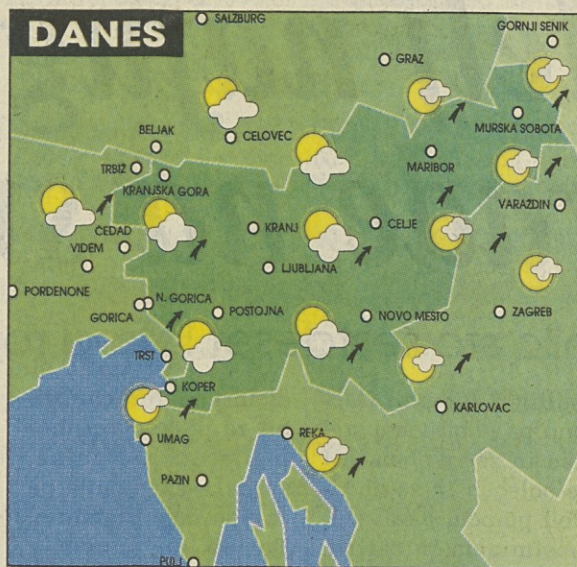
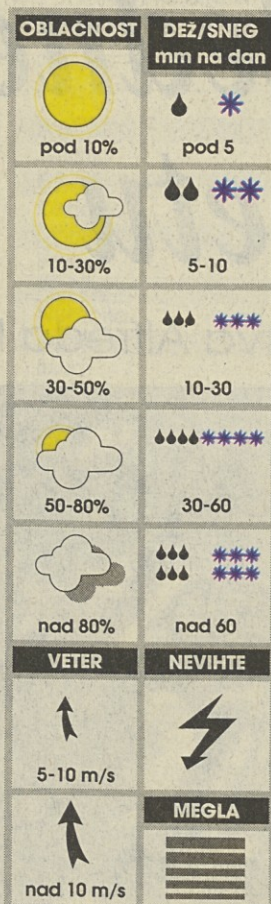

Vremenska slika

Nad Balkanom in srednjo Evropo je nastalo sisko območje visokega zračnega pritiska. Nad naše kraje z jugozahodnikom prehodno priteka bolj suh zrak.

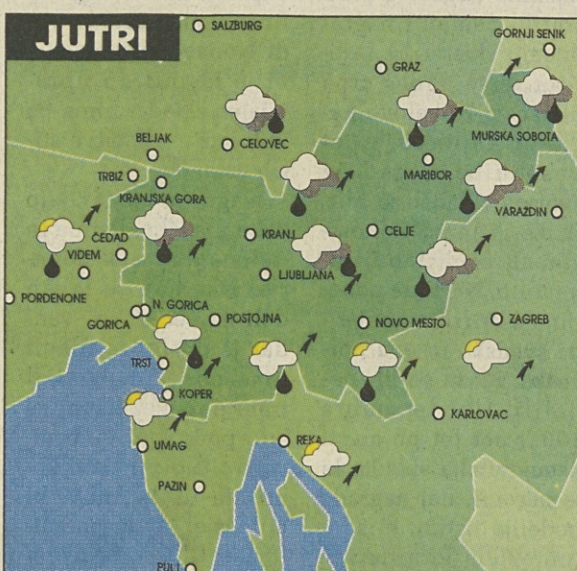

ALPE JADRAN / SONČEN DAN

Slovenija:
Sončno bo. Veter bo oslabil.
Najvišje dnevne temperature
bodo od 17 do 22 °C.

Sosednje pokrajine:
Sončno bo, veter bo ponehal.

V Sloveniji: V nedeljo se bo pooblačilo, popoldne in zvečer bodo ponekod manjše padavine. Na Primorskem bo zvečer začela pihati burja.

Obeti: V ponedeljek se bo ponovno razjasnilo. Hladneje bo.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI

Ceste po Sloveniji so večinoma suhe in normalno prevozne. Promet po notranjosti države poteka tekoče in brez zastojev.

VREME V MINULEM TEDNU

Pretoplo za ta letni čas

JANEZ MARKOSEK

Globalna vremenska situacija nad Evropo se tudi v preteklem tednu ni bistveno spremenila. Nad zahodno Evropo se je ves čas obnavljalo območje nizkega zračnega pritiska, visinska dolina s hladnim zrakom je segla globoko proti jugu. Na drugem koncu Evrope, na Balkanu in v vzhodni Evropi, pa je vztrajalo območje visokega zračnega pritiska s toplim zrakom v visinah. Temu primerne so bile tudi velike razlike v temperaturi zraka po Evropi. V severozahodni Evropi se cez dan ni ogrelo niti na 10 stopinj, na Pirenejskem polotoku pa se temperatura ni dvignila do 20 stopinj. Pravo poletno vreme z visokimi temperaturami pa so imeli na primer v Grčiji, Makedoniji, tako imenovani ZRJ in tudi na obalah Crnega morja. Temperature blizu 30 stopinj v teh dneh niso bile nobena redkost.

Slovenija z okolico je ves čas na vzhodnem obrobju območja nizkega zračnega pritiska v območju močnih visinskih jugozahodnih vetrov. Z njimi priteka tople in občasno bolj vlažne zrak. Vsakih nekaj dni se

prek naših krajev proti vzhodu pomika frontalni val. Blizina območja nizkega zračnega pritiska in frontalni val največ priteka v obilno količino padavin povzročata prebivalcem južne Slove, južne Francije, severne Italije in zahodne Koroške. V Sloveniji ob taki vremenski situaciji pade največ padavin v hribovitem svetu zahodne Slovenije, drugod pa dežuje večinoma ob prehodnih front. Na Voglu je na primer ta mesec padlo že več kot 600 litrov dežja na kvadratni meter, v Murski Soboti pa le 19.

Temperature so bile ves teden previsoke za ta letni čas. V drugi polovici tedna je bila v Ljubljani povprečna dnevna temperatura zraka tudi za 7 stopinj višja od običajne. Povprečna dnevna temperatura zraka 18,2 stopinj, kolikor je bila v Ljubljani minulo sredo, je običajna za dneve okoli 20. junija ali 20. avgusta. Tako visoko vrednost smo dobili predvsem zaradi visokih jutranjih temperatur. V Ljubljani so sredi oktobra običajne jutranje temperature med 4 in 9 stopinjami, v sredo jutraj pa je bilo

lo zaradi oblačnega in vetrovnega vremena kar 19 stopinj. Tudi cez dan je bilo toplo, najtopleje pa v vzhodni polovici države. V četrtek se je v Murski Soboti temperatura dvignila na 26,5 stopinj, kar je le za dobro stopinjo manj od najvišje oktobrske temperature, izmerjene leta 1971 v tem kraju. V Ljubljani se je ta mesec temperatura že sedemkrat dvignila nad 20 stopinj, lani oktobra pa v celnem mesecu le enkrat in se to le za desetinko.

Poleg občasnega dežja in visokih temperatur je vreme v preteklem tednu zaznamoval tudi veter. Pogosto je pihal jugozahodnik in ob morju jugo. V notranjosti je veter dosegel hitrost do 70 kilometrov na uro, s tolikšno hitrostjo je v četrtek pihal tudi jugo ob morju. Mocan jugo in visoka plima sta bila vzrok poplavljenemu trgu v Piranu.

Kot kažejo prognošticne karte, se nam mraza tudi v naslednjih dneh ni bati. Vredde lahko spet pričakujemo jutri popoldne in v noči na ponedeljek, nato pa bo vsaj v prvi polovici tedna suho.

TEMPERATURE ALPE JADRAN

včeraj ob 7. in ob 13. uri

LIUBLJANA	12/19
TRST	-/-
CELOVEC	7/17
BRNIK	9/18
MARIBOR	14/22
CELJE	12/20
NOVO MESTO	11/18
MUR. SOBOTA	13/18
PORTOROŽ	15/21
POSTOJNA	16/19
ILIRSKA BISTRICA	12/15
KOČEVJE	13/16
CRNOMELJ	13/17
SLOV. GRADEC	13/20
BOVEC	14/19
RATECE	-13
VOGEL	13/13
KREDARICA	6/6
VIDEM	-1/1
GRADAC	13/-
MONOSTER	8/21
ZAGREB	14/21
REKA	12/21

TEMPERATURE PO EVROPI

včeraj ob 8. in ob 14. uri

HELSINKI	-3/5
STOCKHOLM	-3/6
KOPENHAVN	3/7
MOSKVA	15/17
BERLIN	8/16
VARSAVA	12/24
LONDON	2/11
AMSTERDAM	2/10
BRUSELJ	6/12
PARIZ	8/14
DUNAJ	9/25
ZÜRICH	10/16
ZENEVA	8/17
RIM	16/25
MILAN	14/23
BEOGRAD	14/29
BARCELONA	12/21
ISTAMBUL	16/25
MADRID	9/14
LIZBONA	12/19
ATENE	16/27
TUNIS	18/28
MALTA	23/28
KAIRO	20/31

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo danes vzšlo ob 6.20 in zšlo ob 17.14. Dan bo dolg 11 ur in 54 minut. Luna bo vzšla ob 7.33 in zšla ob 17.36.

SETVENI KOLEDAR

Luna je v znamenju Tehnice. Zalivamo.

TEMPERATURE REK

Reke: Mura (G. Radgona) 12,2°C, Sava (Radece) NP, Savinja (Lasko) 13°C, Ljubljana (Moste) 12°C, Bistrica (Sodražica) 11,6°C, Paka (Sostanj) NP, Sora (Suha) 11,3°C, Gradascica (Dvor) 11,4°C, Iska (Iska) 10°C.

PLIMOVANJE

Danes: ob 3.12 najnižje -37 cm, ob 9.18 najvišje 59 cm, ob 15.54 najnižje -62 cm, ob 22.10 najvišje 38 cm.
Jutri: ob 3.45 najnižje -31 cm, ob 9.48 najvišje 56 cm, ob 16.29 najnižje -61 cm, ob 22.50 najvišje 33 cm.

PARIZ / STRAŠILA COCO CHANEL ZA KONEC PARIŠKEGA TEDNA MODE

Polemika o tem, ali manekenke nosijo hlačke, zasenčila revijo

V Chanelovi reviji je sodelovala tudi Claudia Schiffer (AP)

PARIZ - Koncal se je teden pariskih modnih revij: nore kreacije bo vsak kreator zopet odnesel v svojo »maison«, kjer bo kajpak skušal prodati tiste modele, ki se jih da nositi. Konec je norosti; kmalu se bodo polegale tudi polemike o tem, ali manekenke nosijo spodnje hlačke na svojih nastopih ali ne.

Na tednu pariske mode so raje kot o modi sami govorili o znamenitih osebnostih, o dogodkih na samih revijah, o manekenkah Cindy Crawford in Claudiji Schiffer, ki sta se, malo za šalo, malo zares, sprehajali z mikrofonom, da bi koga intervjuvali. Predvsem pa so na dolgo in široko razpravljali o spodnjem perilu manekenk. Chanelove manekenke, da bo takoj jasno, niso nosile spodnjega perila.

Veliko pozornosti je vzbudila filmska zvezda Sharon Stone, za katero je Valentino priredil slavno večerjo. Med jedjo je lepa Sharon za pol urice izginila, ker jo je baje obsla slabost, nato pa je vse slo kot po olju. Sharon je sedela pri mizi ob oblikovalcu Valentinu in igralki Joan Collins, s katerima je neprenehoma klepetala. Nosila je seveda dolgo črno Valentinovo večerno obleko in silno dragocen nakit. Jedla je coquille St. Jacques, teletino s smetano in gobami ter kremni sladoled v čokoladni barčici.

Nepredvidljivi kreator Karl Lagerfeld je za Chanel ustvaril mini krila in kostime, ki so mu jih navdihnili strasila na poljih.

PAOLA BERTI, ANSA

Coco Chanel se svojemu logotipu ni odpovedala niti na kopalnici obleki, ki jo je predstavila Naomi Campbell (AP)

Med gledalci je bila mlada pevka Vanessa Paradis in oblikovalec Claude Montana: njegova žena Wallis je namreč bila med Chanelovimi manekenkami. Lagerfeld je postal Coco Chanel z velikansko sliko na prosceniju, tako da je ta skoraj že postala Chanelov novi logotip, nato pa predstavil manekenke v zelo moderni interpretaciji Chanelovega stila: v minikrilih in modrcih sesitih iz značilnega spužvastega blaga, ki si ga je izmislila Mademoiselle Coco, pokritimi s prav majhno in kratko suknjico. Krila so prav kratka, nekatera plava, nekatera rezana bolj posevno. Revijo so označili tudi kostimi v stilu strasila, z ogromnimi platinenimi hlačami z naravnimi

in oprijeti ter trdimi životci. Namesto pričeske so manekenke nosile razkuštrane rumene in rdeče lasulje, klobuke (seveda se vedno v slogu strasila). Zanimiva so bila črna usnjena krila, kratki, usnjeno obrobljeni suknjici in vrsta pisanih oblek s pasovi kot nekakšnimi životci. Vse kaže torej, da je Lagerfeld svoje kreacije prilagodil modi današnje mladine. Poleg teh modelov, pa je bilo videti tudi klasične Chanelove bele in črne obrobljene kostime, kot ga je na primer nosila manekenka Wallis, Montanova soproga.

Med revije, ki so koncale teden pariske mode, sodi tudi revija italijanskega modnega oblikovalca Rocca Barocca, ki ga Francozinje zelo cenijo zaradi zenskosti in razkošnosti kreacij. Francoskim zenskam namreč minimalizem ni preveč pogodu, čeprav ga je bilo te dni v Parizu na pretek.

Veliko zanimanja sta v tem tednu vzbudili samopostrežni trgovini, ki sta ju komaj odprla v Parizu Marithé in François Girbaud, kjer na panojih ponazarjajo zgodovino, rabo, sestavo in material izdelka, ki ga stranke nameravajo kupiti.

Francoska moda torej se dalje ohranja pomembno vlogo, ne nazadnje tudi v gospodarstvu, saj so lani z izvozom francoske mode iztržili 4 milijarde in 320 milijonov frankov, predvsem z galanterijo (43 odstotkov), zenskimi preta-porterjem (32 odstotkov), medtem ko je delež visoke mode znatno nižji (7 odstotkov).

Andy Capp nehal kaditi

LONDON - Andy Capp ne kadi več. Ena najbolj znanih osebnosti stripov na svetu, londonski »delavec«, vedno s cigareto v ustih in vrčkom piva, ljubitelj lepega življenja in predvsem človek, ki ga delo ne privlači, ki je v povojnih letih zaslovel po vsem svetu, se je odpovedal cigareti, ni pa se odpovedal vrčkom piva. Vest je sporočil njegov kreator Reg Smythe.

Cik, ki je vedno visel iz njegovih ust, je po 36 letih izginil s strani časopisov, ki objavljajo ta strip. »Andy je moral opustiti kajenje,« pravi Smythe, in pojasnjuje zakaj: »Preveč otrok bere njegove zgodbe in moral jim je dati zgled.« Sicer pa je enako odločitev sprejel tudi Smythe sam, ki je pri 76. letu starosti prenehal kaditi, ker je ocenil, da ne more zahtevati od Andyja, da ne kadi več, sam pa kaditi dalje. »Mislim, da bi ne bilo prav, ko bi Andy opustil kajenje sam,« je pojasnil.

Stripe Andyja Cappa objavlja približno 150 dnevnikov na svetu in ocenjujejo, da jih bere več kot 200 milijonov ljudi.

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4. : Ideja, ki se vam je sinoči zdela uresničljiva, se ni dovolj oblikovala, da bi jo lahko realizirali. Pockajte, da se umirijo notranje strasti.

BIK 21. 4. - 20. 5. : Počutite se osamljeni, zato zelite prihodnje dni preživeti v družbi. Ne zavrnite povabila, četudi bo prišlo s strani manj priljubljenega znanca.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6. : Vikend bo veliko lepši, če se boste se danes spoprijeli z vzrokom svoje pretrane natančnosti. Vzrok ni površnost drugih, ampak vas notranji nemir.

RAK 22. 6. - 22. 7. : Ko se človek počuti kot zdaj vi, potrebuje toplo besedo in razumevanje. Če se boste na pravi način zaupali partnerju, boste spoznali nekaj o sebi.

LEV 23. 7. - 23. 8. : Kar razganjalo vas bo od viske energije. Ker ste trenutno zdravi, to dobro izkoristite. Vendar se ne podajajte prek mostov, ki nimajo trdnih nosilcev.

DEVICA 24. 8. - 22. 9. : Danes boste kot pravi magnet. Če ste samski, kar pogumno v družbo. Gotovo boste pritegnili nekoga, ki bo v vas odkril sopotnika svojih sanj.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10. : Gnalo vas bo, da bi obiskali nekoga, ki vam pravzaprav ni pri srcu. Če boste sli, se utegne zgoditi, da vam postane na lepem simpatičen.

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11. : Ker ne boste sami zmogli utisati notranjega nemira, se predajte partnerju. Presenetite ga z majhno pozornostjo, odzval se bo z ljubeznijo.

STRELEC 23. 11. - 21. 12. : Kot vselej boste tudi danes skušali uti sami sebi. Kdaj si boste vzeli čas za potovanje tja, kjer vas čakajo resnični zakladi?

KOZOROG 22. 12. - 20. 1. : Se danes vas bodo preganjale neopravljene naloge in vas odvracale od tistih, ki bi jim bilo po dolgem času dobro posvetiti malce več pozornosti.

VODNAR 21. 1. 19. 2. : V trenutkih vznemelenosti, kakršnih bo danes na pretek, boste prestopili mero in globoko uzalili nekoga, ki ga v bistvu zelo cenite. Pojasnite mu vzrok.

RIBI 20. 2. - 20. 3. : Najbolje se počutite, kadar ste lahko koristni nekomu, ki ga cenite. A tokrat se vendarle raje ne razdajajte preveč, kajti vase telo potrebuje počitek.